

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**YEME TUTUMLARININ NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI
ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ**

Serap ERBAŞ

Doktora Tezi

Ankara, 2015

**YEME TUTUMLARININ NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI
ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ**

Serap ERBAŞ

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

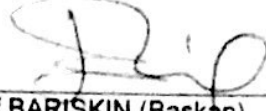
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Doktora Tezi

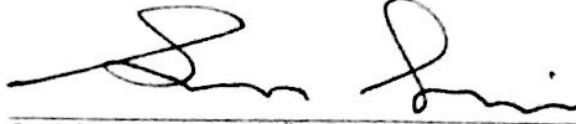
Ankara, 2015

KABUL VE ONAY

Serap PİRİ ERBAŞ tarafından hazırlanan "Yeme Tutumlarının Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, 24 Mart 2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir

Prof. Dr. Elif BARIŞKIN (Başkan)

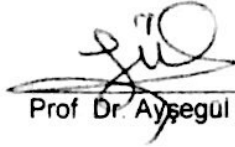
Prof. Dr. Gonca SOYGÜT PEKAK (Danışman)

Prof. Dr. İhsan DAĞ

Prof. Dr. Tülin GENÇOZ

Prof. Dr. Ayşegül DURAK BATIGUN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Yusuf ÇELİK
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

24.03.2015

Serap ERBAŞ

ÖZET

ERBAŞ, Serap. *Yeme Tutumlarının Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi*, Doktora Tezi, Ankara, 2015.

Bu çalışmada, işlevsel olmayan yeme tutumlarının nesne ilişkileri kuramı ile ilgili değişkenler çerçevesinde klinik olmayan üniversite öğrenci örnekleminde ($N = 541$) incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda nesne ilişkileri, gerçeği değerlendirme yetisi, algılanan ebeveynlik biçimleri, duygu düzenleme güçlükleri, kimlik duygusu ve ayrılma bireyleşme güçlükleri değişkenleri açısından yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplar arasında bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan MANOVA analizleri, yeme tutum puanı yüksek olan katılımcıların nesne ilişkilerinin, gerçeği değerlendirme yetisinin ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin tüm alt boyutlarında daha yüksek puan aldıklarını ve dolayısıyla daha fazla oranda bozulma gösterdiklerini ortaya koymuştur. Buna ek olarak yeme tutum puanı yüksek olan katılımcıların hem anne hem de baba için aynı ebeveynlik boyutlarında daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur. Bu boyutlar Kuralcı/Kalıplı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynliktir. Yapılan analizler yeme tutum puanı yüksek olan katılımcıların duygu düzenleme güçlüklerinin sadece Kabul Etmeme alt boyutunda yüksek puan aldıklarını ortaya koymuş ancak depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu farkın ortadan kalktığı bulunmuştur. Kimlik duygusu değişkeni ile ilgili yapılan analizler açısından yeme tutum puanına göre farklılık gösteren gruplar arasında herhangi bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu analizlere paralel olarak yapılan Regresyon analizleri işlevsel olmayan yeme tutumlarının nesne ilişkilerinin Yabancılaşma, gerçeği değerlendirme yetisinin Gerçekliğin Bozulması, algılanan ebeveynlik biçimlerinin Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser/Endişeli Ebeveynlik ve ayrılma bireyleşmenin Bölme alt boyutları tarafından yordandığını ortaya koymuştur. Duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenlerinin hiçbir alt boyutunun modele anlamlı bir katkı sağlamadığı bulunmuştur. Gerek kuramsal gerekse görgül literatürde yeme bozuklukları açısından önemine işaret edilen bu iki değişkenin mevcut çalışmada işlevsel olmayan

yeme tutumları ile ilişkili bulunmaması dikkat çekicidir. Elde edilen bulgular var olan literatür temelinde tartışılmış, araştırmanın sınırlılıkları, daha sonra yapılacak araştırmalar için öneriler ve çalışmanın klinik doğurguları aktarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İşlevsel olmayan yeme yutumları, nesne ilişkileri, gerçeği değerlendirme yetisi, algılanan ebeveynlik biçimleri, ayrılma bireyleşme, kimlik duygusu, duygu düzenleme güçlükleri

ABSTRACT

ERBAŞ, Serap. *Examining Eating Attitudes from an Object Relational Perspective*, Ph.D. Dissertation, Ankara, 2015.

The present study aimed at examining dysfunctional eating attitudes within an object relational framework in a non-clinical sample consisting of university students ($N = 541$). In accordance with this aim, groups with differing levels of dysfunctional attitudes were compared in terms of object relations, reality testing, perceived parenting styles, difficulties in emotion regulation, sense of identity and separation individuation. Results of MANOVA analyses showed that participants with higher dysfunctional eating attitudes had higher scores on object relations, reality testing and on all the dimensions of separation individuation, pointing out to more impairment in these areas. In addition, participants with higher dysfunctional eating attitudes had higher scores on Controlling, Belittling, Overprotective, Conditional and Pessimistic/Fearful dimensions of perceived parenting styles for both mothers and fathers. For emotion regulation, those with higher dysfunctional eating attitudes had higher scores on the Nonacceptance subscale; however, this finding lost its significance when the level of depression was controlled statistically. No significant differences were found for the sense of identity variable. Parallel with these findings, regression analyses showed that Alienation subscale of the object relations, Reality Distortion subscale of reality testing, Overprotective and Pessimistic/Fearful subscales of perceived parenting styles and the Splitting subscale of separation individuation significantly predicted the level of dysfunctional eating attitudes. None of the dimensions of the emotion regulation and sense of identity variables contributed to the model. This finding was remarkable in the sense that both of these variables had given considerable importance in the eating disorders literature. The findings of the study were discussed in the light of the current literature in addition to the limitations of the study, suggestions for future research and clinical implications.

Keywords: Dysfunctional eating attitudes, object relations, reality testing, perceived parental rearing styles, separation individuation, sense of identity, difficulties of emotion regulation

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. YEME TUTUMU KAVRAMI.....	1
1.2. YEME BOZUKLUKLARI.....	3
1.3. YEME BOZUKLUKLARINI AÇIKLAMAYA YÖNELİK KURAMLAR.....	5
1.3.1. Bilişsel-Davranışçı Kuramlar	5
1.3.2. Şema Modeli	8
1.3.2.1. Şema Modeli Çerçevesinde Yapılan Araştırmalar	10
1.3.3. Psikodinamik Kuramlar	12
1.3.3.1. Psikanalitik Kuram.....	12
1.3.3.2. Kendilik Psikolojisi	15
1.4. NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI.....	18
1.4.1. Nesne İlişkileri Kuramı	18
1.4.2. Nesne İlişkileri Kuramı ve Yeme Bozuklukları.....	24
1.4.3. Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde Yeme Bozuklukları ile İlişkili Çeşitli Değişkenler	29
1.4.3.1. Kimlik Duygusu	29
1.4.3.1.1. Kimlik Duygusu ve Yeme Bozuklukları İle İlgili Araştırmalar	31
1.4.3.2. Ayrılma Bireyleşme	34
1.4.3.2.1. Ayrılma Bireyleşme ve Yeme Bozuklukları İle İlgili Araştırmalar.....	38
1.4.3.3. Duygu Düzenleme Güçlükleri.....	39
1.4.3.3.1. Duygu Düzenleme Güçlükleri ve Yeme Bozuklukları İle İlgili Araştırmalar.....	42
1.4.4. Nesne İlişkileri Kuramı İle İlgili Değişkenler Çerçevesinde Yapılan Yeme	

Bozukluğu Araştırmaları	45
1.5. ARAşTIRMANIN AMACI.....	48
2. BÖLÜM: YÖNTEM	52
2.1 KATILIMCILAR.....	52
2.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	52
2.2.1 Demografik Bilgi Formu	54
2.2.2 Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi-BNİGT (Bell Object Relations and Reality Testing Inventory [BORRTI])	55
2.2.3. Young Ebeveynlik Ölçeği-YEBÖ (Young Parenting Inventory-[YPI]).....	57
2.2.4 Kimlik Duygusu Ölçeği (KDÖ).....	58
2.2.5 Ayrılma Bireyleşme Ölçeği (ABÖ)	59
2.2.6 Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ).....	60
2.2.7 Yeme Tutum Testi (YTT)	60
2.2.8 Beck Depresyon Envanteri (BDE).....	61
2.3 İşLEM.....	62
3. BÖLÜM :BULGULAR.....	63
3.1. VERİLERİN PARAMETRİK İSTATİSTİK YÖNTEMLERİNE UYGUNLUğUNUN SINANMASI	63
3.2. ANA DEğİşKENLERE İLİşKİN BETİMSSEL İSTATİSTİK DEğERLERİ ve KORELASYON ANALİZLERİ	64
3.2.1. Ana Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	64
3.2.2. Yeme Tutumu Ölçümüyle İlgili Betimsel Analizler.....	64
3.2.3 Korelasyon Analizleri	67
3.3. YEME TUTUM TESTİ PUANLARINA GÖRE FARKLILIK GÖSTEREN GRUPLARIN ÖLÇEKLERDEN ALDIKLARI PUANLAR AÇISINDAN KARşILAşTIRILMASI: MANOVA SONUÇLARI.....	75
3.3.1. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	76
3.3.1.1. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nin Nesne İlişkileri Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Açısından	

Karşılaştırılması	76
3.3.1.2. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nin Gerçeği Değerlendirme Alt Ölçeği'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	79
3.3.2. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	81
3.3.2.1. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu (YEBÖ-A)'ndan Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	82
3.3.2.2. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu (YEBÖ-B)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	85
3.3.3. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Ayrılma Bireyleşme Ölçeği (ABÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	89
3.3.4. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Kimlik Duygusu Ölçeği (KDÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	91
3.3.5. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması	92
3.4. REGRESYON ANALİZİ SONUÇLARI	95
4. BÖLÜM: TARTIŞMA.....	103
4.1. NESNE İLİŞKİLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI...	103
4.2. ALGILANAN EBEVEYNLİK BİÇİMLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI.....	108
4.3. AYRILMA BİREYLEŞME GÜÇLÜKLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI.....	112
4.4. DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜKLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI.....	115

4.5. KİMLİK DUYGUSU VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI...	118
4.6. GENEL TARTIŞMA	119
4.7. ÇALIŞMANIN SINIRLILIKLARI VE ÖNERİLER	121
4.8. KLİNİK DOĞURGULAR	125
4.9. SONUÇ	128
KAYNAKÇA	132
EKLER.....	160
Ek 1: Demografik Bilgi Formu	160
Ek 2: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi.....	163
Ek 3: Young Ebeveynlik Ölçeği	164
Ek 4: Kimlik Duygusu Ölçeği.....	166
Ek 5: Ayrılma Bireyleşme Ölçeği	168
Ek 6: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği.....	169
Ek 7: Yeme Tutum Testi	171
Ek 8: Beck Depresyon Envanteri	173
Ek 9: Yeme Tutum Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Ölçeklerden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması: MANCOVA Sonuçları	176
Ek 10: Orjinallik Raporu.....	186
Ek 11: Etik Kurul İzni.....	187

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1: Katılımcılara Ait Demografik Özellikler	53
Tablo 3.1: Araştırmada İncelenen Değişkenlerin Ortalama Standart Sapma ve Ranj Değerleri.....	65
Tablo 3.2: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi ve Young Ebeveynlik Ölçeğine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve Ranj Değerleri.....	66
Tablo 3.3: Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	68
Tablo 3.4: MANOVA’da Kullanılan Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi’nin Nesne İlişkileri Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	77
Tablo 3.5: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi’nin Nesne İlişkileri Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları.....	78
Tablo 3.6: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi’nin Nesne İlişkileri Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu.....	78
Tablo 3.7: MANOVA’da Kullanılan Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi’nin Gerçeği Değerlendirme Testi Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	80
Tablo 3.8: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi’nin Gerçeği Değerlendirme Testi Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları	80
Tablo 3.9: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi’nin Gerçeği Değerlendirme Testi Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu.....	81
Tablo 3.10: MANOVA’da Kullanılan Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	83

Tablo 3.11: Young Ebeveynlik Ölçeği – Anne Formu Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları	84
Tablo 3.12: Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu	85
Tablo 3.13: MANOVA’da Kullanılan Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	86
Tablo 3.14: Young Ebeveynlik Ölçeği – Baba Formu Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları	87
Tablo 3.15: Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu	88
Tablo 3.16: MANOVA’da Kullanılan Ayrılma Bireyleşme Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	89
Tablo 3.17: Ayrılma Bireyleşme Ölçeği Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları	90
Tablo 3.18: Ayrılma Bireyleşme Ölçeği Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu.....	91
Tablo 3.19: MANOVA’da Kullanılan Kimlik Duygusu Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	92
Tablo 3.20: MANOVA’da Kullanılan Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	93
Tablo 3.21: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları	94
Tablo 3.22: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu	95
Tablo 3.23: YEBÖ Bileşik Puanlar ve Analizlerde Kullanılan Sürekli Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	98
Tablo 3.24: İşlevsel Olmayan Yeme Tutumunun Yordanmasına İlişkin Uygulanan Regresyon Analizine Değişkenlerin Dahil Edilme Sırası.....	99

Tablo 3.25: İşlevsel Olmayan Yeme Tutumunun Yordayıcılarına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	100
Tablo 3.26: MANOVA ve MANCOVA Bulgularının Özeti	183

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Yeme bozuklukları (YB) çok sayıda ergen ve genç yetişkini etkileyen, ciddi fiziksel komplikasyonlara neden olan, yaşamı tehdit eden ve hatta ölümle sonuçlanabilen ruhsal bir problemdir. 1970'lerden sonra YB'nin görülüş sıklığında dramatik bir artış olduğu gözlenmiştir (Oral, 2006). YB'nin ülkemizde görülme oranları ile ilgili çalışmalar (örn., Semiz, 2011; Vardar ve Erzen, 2011) henüz başlangıç aşamasında olmakla birlikte hızla değişen sosyokültürel faktörler nedeniyle bu bozuklukların görülme oranlarında artışlar olduğu tahmin edilmekte ve bu alana ilginin giderek arttığı izlenmektedir. YB ile ilgili literatür gözden geçirildiğinde yeme davranışı ve bunun sonuçları üzerine pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar arasında da yeme tutumu kavramına özel bir önem verildiği izlenmektedir. Bu açıdan yeme tutumundaki aşırı bozulmalarla karakterize olan YB'nin anlaşılmasında ve kavramsallaştırılmasında işlevsel olmayan yeme tutumlarının ele alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu tez çalışmasının bundan sonraki bölümlerinde yeme tutumu kavramının ve yeme bozukluklarına yönelik temel bilgilerin kısaca özetlenmesi planlanmaktadır. İlerleyen bölümlerde ise tez çalışması için temel teşkil eden değişkenlerin daha detaylı anlatılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öncelikli olarak YB'yi açıklamaya yönelik kuramlardan, bunlar arasında da bilişsel davranışçı kuram, şema modeli ve psikodinamik kuramlardan bahsedilecektir. Sonrasında bu tez çalışması çerçevesinde kapsamlı bir biçimde ele alınmak istenen nesne ilişkileri kuramı özetlenerek bu kuramın YB'ye yönelik kavramsallaştırmaları ve ilişkili değişkenler aktarılacaktır.

1.1. YEME TUTUMU KAVRAMI

Çoğu kültürde yemeklere yönelik yoğun bir ilginin olduğu bilinmekte; değişik yemek türlerini ilgililerine sunan çok sayıda restoran, televizyon programı, gazete ve dergi yayını dikkat çekmektedir. Temelde yeme davranışı açlık ve iştah duyumu tarafından güdülenmektedir. Fizyolojik bir ihtiyaç olan açlık duyumu doğuştandır ve

öğrenilmemiştir. İştah ise belirli yiyeceklere yönelik sergilenen bir arzu ve tutumdur; öğrenmelere ve koşullamalara bağlı olarak gelişmiştir. Normal koşullarda açlık ve iştah birlikte işlev gösterir. Bunlardan biri diğerini uyararak harekete geçirir ya da yavaşlatarak durdurur. Nadir durumlarda örneğin ölümle yüz yüze gelinen açlık anlarında ne yenileceğini belirlemede iştahın etkisi ortadan kalkabilir (örn., kannibalizm). Bazen de bunun tersine bazı durumlarda kişi hiç aç hissetmese de belirli yiyeceklere karşı aşırı iştah sergileyebilir ve bunlardan büyük miktarlarda tüketebilir (örn., gebelikte aş erme) (Dally, 1969).

Her ne kadar yeme davranışının açlık ve iştah tarafından güdülendiği bilinse de bunların yeme davranışının tek belirleyicileri olmadığı görülmektedir. Çok sayıdaki karmaşık psikolojik ve fizyolojik faktörün yeme davranışına etki ettiği izlenmektedir. Bu faktörlerin en önemlilerinden biri kilo kontrolünün sağlanması isteğidir. İnsanlar bazen sağlık problemleriyle ilgili olarak kilolarını ve dolayısıyla da yemelerini kontrol altına almaya çalışmaktadır. Günümüzde kalp hastalıkları, yüksek kan basıncı, diyabet gibi pek çok ciddi rahatsızlığın kilo ile bağlantısına dikkat çekilmektedir. Diğer yandan insanları daha az yemeye ve kilo vermeye yönlendiren diğer belki de en önemli etkenin daha çekici bir beden görünümüne sahip olma ve bu yol ile de kendilik değerini yükseltme isteği olduğu da bilinmektedir. Altta yatan motivasyon ne olursa olsun insanların kilolarını kontrol etmek için çeşitli türden davranışlara başvurdukları izlenmekte, söz konusu tüm bu faktörlerin bir araya gelmesi ise yiyeceklere ve yemeye yönelik tutumların belirleyicisi olmaktadır.

İlgili literatür gözden geçirildiğinde yeme tutumlarına yönelik çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi bu tez çalışması kapsamında işlevsel olmayan yeme tutumları nesne ilişkileri kuramı ve ilişkili değişkenler temelinde değerlendirilecektir. İlerleyen bölümlerde yeme tutumu üzerinde yürütülen araştırmalar nesne ilişkileri kuramı ağırlıklı olmak üzere geniş bir kuramsal yelpazede aktarılmaya çalışılacaktır.

1.2.YEME BOZUKLUKLARI

Yeme davranışındaki ciddi bozulmalarla karakterize olan YB, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Dördüncü Baskı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Tam Metni (DSM-IV-TR; Amerikan Psikiyatri Birliği, 2007)'nde iki klinik tabloda tanımlanmıştır. Bunlar Anoreksiya Nervoza (AN) ve Bulimiya Nervoza (BN)'dir. DSM'nin Beşinci Baskısı (DSM-5; Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013)'nda Beslenme ve Yeme Bozuklukları başlığında AN ve BN'yi de içeren temelde altı bozukluk tanımlanmıştır. DSM-IV-TR'de Genellikle İlk Kez Bebeklik, Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Tanısı Konan Bozukluklar başlığında, Bebek ya da Küçük Çocukların Beslenme ve Yeme Bozuklukları alt başlığında tanımlanan bazı bozukluklar DSM-5'te AN ve BN ile birlikte tanımlanmıştır. Bunlar Pika, Geviş Getirme Bozukluğu, Kaçınan/Kısıtlı Yiyecek Alımı Bozukluğudur. Son olarak DSM-IV-TR'de Daha İleri Çalışma İçin Verilen Tanı Ölçütleri Setleri ve Eksenleri'nde tanımlanan Tıkınırcasına Yeme Bozukluğu (TYB)'nun da DSM-5'te bir tanı kategorisi olarak ele alındığı görülmektedir.

Anoreksiya Nervoza, kişinin yaşına ve boy uzunluğuna göre olağan sayılan vücut ağırlığına sahip olmayı reddettiği, kilo almaya karşı aşırı korku sergilediği, beden algısında ciddi bozulmalara ek olarak benlik algısını anlamsız bir biçimde kiloyla bağlantılı olarak algıladığı bir bozukluktur. BN ise yineleyen tıkınırcasına yeme dönemlerinin olduğu, yeme dönemleri esnasında kontrol kaybı hissinin yaşandığı, kilo almaktan sakınmak için kusma, egzersiz yapma ya da yemeyi kısıtlama gibi uygunsuz telafi yollarına tekrar tekrar başvuru, kişinin kendini değerlendirirken yoğun bir biçimde vücut biçimi ve ağırlığından etkilenme belirtilerinin görüldüğü bir yeme bozukluğudur. TYB, yineleyen tıkınırcasına yeme dönemlerine kontrol kaybı hissinin eşlik etmesi bakımından BN'ye benzeyen ancak yineleyen uygunsuz telafi davranışlarının olmaması ile de BN'den farklılaşan bir bozukluktur. Pika, besleyici değeri olmayan ve/veya besin olmayan maddelerin yendiği bir bozukluk iken; Geviş Getirme Bozukluğu ise yenilenlerin sık sık geri çıkarıldığı, çıkarılanların ise çiğnenebildiği, tükürülebildiği ya da tekrar yutulabildiği belirtileri ile seyreden bir bozukluktur. Son olarak belirgin bir beslenme eksikliği ve kilo kaybı ile seyreden bu

bakımdan AN ve BN'ye benzeyen ancak kişinin beden ağırlığı ve biçimini algılama şekliyle ilgili herhangi bir bozukluk yaşamadığı tanı ise Kaçınan/Kısıtlı Yiyecek Alımı Bozukluğudur (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013).

Anoreksiya Nervoza ve BN ayrı tanı kategorileri olarak sınıflanmakla birlikte klinik uygulamada sıklıkla belirtilerin biniştikleri ve birbirlerine dönüşebildikleri görülmektedir. Ayrıca araştırmacılar tanı sistemleri içine yerleştiremeyen farklı nitelikte pek çok eşik altı yeme bozukluğu belirti tablolarının varlığına dikkat çekmektedir (Hoek ve Van Hoeken, 2003)

Yeme bozukluklarının yaygınlığını belirlemeye yönelik olarak yapılan çalışmalar özellikle son yıllarda görülme oranlarında bir artış olduğunu ortaya koymaktadır. Yeme bozukluklarına zayıflığın bir ideal olarak dayatıldığı Batılı ve endüstrileşmiş toplumlarda daha sık rastlandığı ifade edilmekte ve prevalans açısından görülen oransal artışlar sosyokültürel değişikliklere bağlanmaktadır (Hetherington, 2000). Prevalans sonuçlarının ülkelere ve kullanılan araştırma yöntemine bağlı olarak farklılık gösterdiği belirtilmektedir. Yapılan araştırmalar AN'nin görülme oranının %1, BN'nin görülme oranının ise %2-4 arasında değiştiğine işaret etmektedir (Andersen ve Yager, 2004). Her iki bozukluğun da kızlarda erkeklere oranla 10 kat daha fazla olduğu bildirilmektedir (Andersen, 1995; Ogden, 2010). Her iki bozukluk da genellikle ergenlik döneminde başlamaktadır. Ciddi fiziksel komplikasyonlarla seyreden bu bozukluklardan AN'deki ölüm oranları %10.5 (Birmingham, Su, Hlynsky, Goldner ve Gao, 2005) BN'deki ölüm oranı ise %3 olarak bildirilmektedir (Hetherington, 2000).

Araştırmacılar YB'de başta majör depresif bozukluk olmak üzere anksiyete bozuklukları ve pek çok kişilik bozukluğu ile birlikte görülme oranlarına dikkat çekmektedir. Yeme bozukluklarına eşlik eden kişilik bozukluklarının ele alındığı bir çalışmada (Sansone, Levitt ve Sansone, 2005) AN-kısıtlı tipe sırasıyla en fazla oranda obsesif kompulsif (%22), kaçınan (%19), borderline (%10) ve bağımlı kişilik bozukluğunun (%10); AN-çıkartma tipe borderline (%25), kaçınan (%15), bağımlı (%15) ve histrionik kişilik bozukluğunun (%10); BN'ye en fazla oranda sırasıyla borderline (%28), bağımlı (%20) ve histrionik kişilik bozukluğunun (%20); TYB'ye ise

obsesif kompulsif (%16), A Küme kişilik bozuklukları (%15), kaçınan (%13) ve borderline kişilik bozukluğunun (%12) eşlik ettiği bildirilmektedir.

Bozukluğun ülkemizdeki yaygınlığını belirlemeye yönelik araştırmaların başlangıç aşamasında olduğu görülmektedir. Yapılan bir çalışmada YB yaygınlığı %1.52; BN yaygınlığı %0.63, TYB yaygınlığı ise %0.81 olarak bulunmuştur (Semiz, 2011). Aynı çalışmada YB tanısı alan bireylerin %47'sinde eşlik eden Eksen I ve %41'inde eşlik eden Eksen II tanıları saptanmıştır. Eksen I'de en sık konulan tanı majör depresif bozukluk; Eksen II'de ise obsesif kompulsif kişilik bozukluğu ve kaçınan kişilik bozukluğu olmuştur. Ergenlerle yapılan bir diğer çalışmada YB oranı %2.33, AN oranı %0.034, BN oranı %0.79, Başka Türü Adlandırılmayan (BTA) YB oranı %1.51 ve TYB oranı %0.99 olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada YB'ye en sık eşlik eden tanıların majör depresif bozukluk, yaygın anksiyete bozukluğu ve sosyal fobi olduğu bildirilmiştir (Vardar ve Erzengin, 2011). Yapılan bir diğer araştırmada YB belirtilerinin başlama yaşı ortalama 14.7 olarak; cinsiyete göre dağılım açısından da kadın erkek oranı 6:1 olarak bildirilmiştir (İmre, 1992).

Özetle YB alanında ülkemizde yürütülen araştırmaların yaygınlık, eş tanıları, başlama yaşı ve cinsiyetler arası görülme oranları bakımından yurt dışı literatür ile büyük ölçüde tutarlı olduğu belirtilebilir.

1.3.YEME BOZUKLUKLARINI AÇIKLAMAYA YÖNELİK KURAMLAR

1.3.1. Bilişsel-Davranışçı Kuramlar

Yeme bozukluklarını açıklamaya yönelik geliştirilen bilişsel-davranışçı yaklaşımlar başlangıçta davranışçı modeller üzerine temellenmiştir. Bu alanda öncelikli olarak AN'ye yönelik çalışmalar dikkat çekmekte ve bu bozukluğun davranışçı tedavisine ilişkin ilk raporların 1960'lara dek uzandığı görülmektedir. İlgili literatür gözden geçirildiğinde davranışçı kuramın AN'nin etiyolojisi ve dinamiklerine yönelik çok az açıklama getirdiği daha ziyade tedavi müdahalelerine yönelik tanımlamalar yaptığı izlenmektedir (Bemis, 1978). Temelde davranışçı kuram, anoreksiyada görülen

belirtileri olumlu ve olumsuz pekiştirme çerçevesinde kavramsallaştırmaktadır. Kurama göre anoreksiyada görülen katı diyet uygulamaları beraberinde getirdiği kilo kaybı ve en azından hastalığın başlangıcında görülen sosyal çevrenin onaylayan tepkileriyle olumlu pekiştirmeye maruz kalmaktadır. Diğer yandan kişinin geliştirdiği stratejiler aracılığıyla (diyet, egzersiz yapma ve kusma gibi) kilo almaktan kaçınması ise olumsuz pekiştirme yoluyla davranışın sıklığını arttırmaktadır (Fairburn ve ark., 1999; akt., Oral, 2006).

İlerleyen yıllarda davranışçı kurama bilişsel öğelerin eklenmesiyle yapılan kavramsallaştırmalar daha zengin hale gelmeye başlamıştır. Garner ve Bemis (1985; akt, Soygüt, 2003) davranışçı mekanizmalara ek olarak kişinin ince olma gerekliliği ile ilgili inanç, tutum ve sayıltılarının hastalığın başlaması ve sürmesindeki etkisine dikkat çekmişlerdir. Bu vakalarda işlevsel olmayan inanç ve değerlere, mükemmelliyetçilik, aşırı genelleme, abartma, kişiselleştirme, ya hep ya hiç tarzı düşünme gibi bilişsel çarpıtmalara sıklıkla rastlandığı bildirilmektedir (Soygüt, 2003).

Diğer yandan Guidano ve Liotti (1983; akt., Batur, 2004), bu vakalarda gözlenen bilişsel çarpıtmaların kişinin kimliği ile ilgili olduğunu öne sürmüşlerdir. Kuramcılar görüşlerine gelişimsel faktörleri de ekleyerek AN vakalarının çocuklukta özerklik ve bireysellik gelişimi bakımından ve kendini ortaya koyabilme kapasitesi açısından yetersiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu açıdan kuramsal açıklamalar ve tedavi hedefleri bakımından odaklanmanın daha altta yatan bilişsel yapılara yönelmesinin yararlılığına dikkat çekmişlerdir.

Bilişsel davranışçı modeller BN'yi açıklarken, bozukluğa ilişkin belirtiler ile kişinin bilişsel özellikleri arasındaki ilişkiyi anlamaya odaklanmaktadırlar. Bilişsel davranışçı modele göre BN hastaları beden inceliğini aşırı bir biçimde idealize etmekte ve kendilerini öncelikli olarak kilo ve görünüşleriyle ilgili değerlendirmektedirler. Ancak bu kişilerin sahip olduğu negatif kendilik değerleri, görünüşleriyle ilgili sürekli bir memnuniyetsizlik yaşamalarına neden olmaktadır. Var olan bu negatif kendilik değeri ise kişinin kilo ve dış görünüşü hakkındaki sıkıntılarıyla birleşerek kişinin ideal kiloya ulaşma girişimlerine neden olmaktadır. Bunun sonucunda kişi sıkı diyet uygulamalarına girişmekte ancak kontrolünü kaybederek tıknırcasına yemektedir. Bu yeme epizodları

sonucunda alınan yüksek miktardaki kaloriden kurtulmak için ise birtakım telafi edici davranışlara (örn., kusma, laksatif kullanımı vs.) yönelmektedir. Telafi edici dışa atım davranışlarını takiben BN hastaları yemeyi engelleme konusunda tekrar daha kararlı hale gelmekte ancak düşük kendilik değerini tekrar uyaran bu durum sonucunda kısır döngü yeniden harekete geçmektedir (Anderson ve Maloney, 2001)

Yeme bozukluklarında görülen bu kısır döngüde Fairburn (1985; akt., Soygüt, 2003)'nün, kontrol algısı ve kendilik değeri üzerine odaklandığı görülmektedir. Fairburn'e göre BN hastaları vücut biçimleri ve kilolarının çok önemli olduğuna ve her ikisinin de katı bir kontrol altında tutulması gerektiğine inanmaktadır. Bu açıdan yiyecekler ve yeme davranışına yönelik tutumlar, kilo ve vücut biçimine yönelik tutumların ikincil sonuçları olarak düşünülebilir. Fairburn ve ark. (1986; akt., Cooper,1997)'na göre BN sorunu olanların kendilik değerleri, kiloları ve vücut biçimlerini değerlendirmelerinden etkilenmektedir. Bu kişiler şişmanlığı negatif, vücut inceliği ve kendini kontrolü ise pozitif olarak algılama eğilimindedirler. Bu hastaların tutumları işlevsel olmadığı gibi aynı zamanda katı ve kesindir. Bu kişilerde sıklıkla karşılaşılan ve işlevsel olmayan inanç ve değerler arasında, iki kutba ayırma, aşırı genelleme ve atıf hataları yapma sayılabilir. Sonuç olarak sahip olunan bu inanç ve tutumlar kişinin kilo almaktan kaçınmak için aktif olmasına (telafi edici davranışlara) veya yememe davranışlarına (katı diyet) neden olmaktadır.

İlerleyen yıllarda uygulama ve araştırma alanından gelen bilgiler kavramsallaştırmaları değiştirmiş ve genişletmiştir. Bu görüşlere ek olarak Cooper, Wells ve Todd (2004) BN'nin bilişsel açıklamalarına yönelik yeni bir model ortaya koymuşlardır. Kuramcılar modellerine, kişinin sahip olduğu inançları (temel ve ara inançlar), otomatik düşünceleri, kendilik değerini, duygu, düşünce, davranış ve fizyolojisi ile gelişimsel özelliklerini de dahil etmişlerdir. Cooper ve ark'na göre BN'li bireyler erken dönemde yaşadıkları olumsuz yaşam deneyimlerine bağlı olarak düşük bir kendilik değerine sahiptirler. Bu bireyler özellikle dış görünüşleri ve beden biçimleri ile ilgili olumsuz inançlar geliştirmiştir. Günlük yaşamda yeme problemlerini hatırlatan herhangi bir uyaran (örneğin aynada kendi görüntüsüne bakmak gibi) negatif inançları aktive etmektedir. Ancak kurama göre söz konusu negatif inançların aktivasyonu sadece yeme

probleminin hatırlatıcılarına bağlı olmamakta herhangi bir stresör (örneğin kişinin arkadaşı ile kavga etmesi gibi) negatif inançların tetikleyicisi haline gelebilmektedir. Negatif inançlar bir kez aktive olduktan sonra da kişinin kendisiyle ilgili olumsuz otomatik düşünceleri harekete geçmekte ve daha sonra da olumsuz otomatik düşünceler olumsuz duyguları harekete geçirerek kişinin kaygı yaşamasına neden olmaktadır. Kişi ise yaşadığı kaygıdan kurtulmak için kontrolünü kaybedercesine yemek yemektedir. Kontrolünü kaybetme duygusunun yarattığı utanç ve değersizlik duygularından kurtulmak için kişi telafi edici davranışlara girer. Tüm bu süreç kişide ‘kontrolü sağlayamayan başarısız bir insan’ olduğuna yönelik negatif inançları yeniden aktive eder ve böylece kısır döngü yeniden başlar.

Özetlenecek olursa yeme bozuklukları için başlangıçta yapılan davranışsal kavramsallaştırmalara sonrasında bilişsel değişkenlerin eklendiği görülmektedir. Bu bağlamda özellikle yeme ve kilo ile ilişkili olan otomatik düşüncelere, bilişsel çarpıtmalara, ara inançlara, bazı sayıtlılara ve temel inançlara odaklanıldığı görülmektedir. Ancak araştırma ve uygulama alanından gelen bilgiler kuramları daha zenginleştirmiş ve erken dönem gelişimsel faktörler ve bu bağlamda da daha temel bilişsel yapılar olarak anılan şemaların incelenmesinin önemi ve gereği fark edilir hale gelmiştir. Aşağıdaki bölümde şema modelinin YB kavramsallaştırılması özetlenmektedir.

1.3.2. Şema Modeli

Literatür incelendiğinde bundan yaklaşık 30 yıl önce Beck (1967, 1976; Beck ve ark., 1990; akt., Jones, Leung ve Harris, 2007)’in temel inançların önemine dikkat çektiği görülmektedir. Ancak son yıllarda bu tanıma yönelik daha detaylı açıklamalar ve yaptığı kategorilendirme ile Young (1990, 1999)’ın şema kavramı dikkatleri üzerinde toplamıştır. Şemaların önemi YB kavramsallaştırmalarında da beklenen yerini almıştır. Jones ve ark. (2007) yaptıkları gözden geçirmede şemalara yönelik artan ilgide iki önemli gelişmeye dikkat çekmişlerdir. Bunlardan ilki Vitosek ve Hollon (1990)’un YB’de kilo, beden biçimi ve yiyeceklere yönelik bilişlere ek olarak daha genel kendilik şemalarının göz önüne alınması gerektiğine yönelik vurgularıdır. Diğerleri ise çalışmaları

daha çok kişilik bozuklukları üzerine odaklanan Young (1990)'ın Beck'in temel inançlar olarak tanımladığı kavramı şema temelinde genişletmesidir (akt., Jones ve ark., 2007).

Yeme bozukluklarına yönelik şema modeli erken dönem uyumsuz şemaların kilo ve beden biçimi ile ilgili işlevsel olmayan sayıtlara öncülük ettiğini ileri sürmektedir (Jones ve ark., 2007). Kurama göre şemalar olumsuz duyguları tetiklemekte ve kişi de bu olumsuz inançlarla ve/veya bunların yarattığı olumsuz duygularla baş etmek için birtakım yollar geliştirmektedir. Kurama göre şema işlemleri olarak tanımlanan bu baş etme biçimleri iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki şemadan kaçınmadır diğeri ise şemanın telafisidir. YB çerçevesinde bu kavramsallaştırma ele alındığında; sağlıklı olmayan yeme davranışları bu şema işlemlerinin görünümleri olarak değerlendirilmektedir. Kurama göre YB'de görülen tıknırcasına yeme olumsuz şemaların tetiklenmesi ile ortaya çıkan ve tolere edilemeyen rahatsız edici bilişler ve duygulardan kaçınmanın bir yoludur. YB'de görülen şema telafisi ise yine tolere edilemeyen duygu ve inançlara yönelik geliştirilen yemeyi kısıtlama ve aşırı egzersiz yapma gibi davranışları içerir. Kurama göre şema işlemleri kişiyi kısa vadede katlanılamaz olan duygu durumdan korurken uzun vadede olumsuz inançları şiddetlendirmekte ve böylece de olumsuz duygu durumun sürmesine katkı sağlamaktadır (Waller, Kennerley ve Ohanian, 2007; akt., Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray ve Meyer, 2009).

Şema kuramı hem olumsuz temel inançların hem de şema işlemlerinin erken dönem çevresel deneyimlere ve taleplere bir tepki olarak geliştiğini ileri sürmektedir. Bu açıdan da erken dönem ilişkiler ve özellikle de bu dönemde ebeveynlerle kurulan ilişkiler önemli bir hal almaktadır (Sheffield ve ark., 2009). Bu tez çalışması kapsamında araştırma değişkenlerinden biri olan ve şema kuramında vurgulanan ebeveynlik algısı bir sonraki başlıkta ele alınacak ve diğer YB üzerinde yürütülen şema temelli araştırmalarla birlikte özetlenmeye çalışılacaktır.

1.3.2.1. Şema Modeli Çerçevesinde Yapılan Araştırmalar

Literatür gözden geçirildiğinde şema modeli temelinde yapılan YB araştırmalarının erken dönem uyumsuz şemalara, bu şemaların gelişimine katkı sağladığı düşünülen ebeveynlik biçimlerine ve şema işlemlerine odaklandığı görülmektedir.

Bu alanda yürütülen ve erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirildiği bir çalışmada (Leung, Waller ve Thomas, 1999) AN (kısıtlı tip ve çıkartma tipi), BN ve sağlıklı kontrol grubu erken dönem uyumsuz şemaları bakımından birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Sonuçta YB hastalarının kontrol grubuna göre daha fazla işlevsel olmayan şemalara sahip oldukları bulunurken, bulimiklerin anoreksiklere göre sadece Hak Görme şeması puanları bakımından farklılaştıkları ortaya konulmuştur.

Yapılan bir diğer araştırmada (Waller, Ohanian, Meyer ve Osman, 2000). BN’de temel olan dört erken dönem uyumsuz şemanın (Kusurluluk/Utanç, Duyguları Bastırma, Başarısızlık ve Kendini Kontrolde Yetersizlik) varlığına işaret etmişlerdir. Bu bulgularla paralel olarak yapılan bir diğer araştırmada (Meyer, Leung, Feary ve Mann., 2001) bulimik belirtiler ile “Kusurluluk/Utanç” şeması arasında bir ilişki olduğu bulunurken; bir diğer çalışmada ise kısıtlı diyet yapma ile “Bağımlılık” ve “Duyguları Bastırma” şemaları arasında ilişki olduğu bildirilmiştir (Waller, Dickson ve Ohanian, 2002).

Ebeveynlik biçimleri ve şemalar arasındaki ilişkilerin ele alındığı bir başka çalışmada (Turner, Rose ve Cooper, 2005) aşırı kilolu kadın ergenler ile normal kilolu kadın ergenlerin aile işlevleri ve bilişleri açısından birbirlerinden farklılaşıp farklılaşmadıkları değerlendirilmiştir. Sonuçta kilolu kızlar normal kilolu kızlara göre daha fazla olumsuz kendilik imajı bildirirken Duygusal Yoksunluk, Terk Edilme, Boyun Eğme ve Yetersiz Kendilik Kontrolü şema alanlarında daha yüksek puanlar almışlardır. Ayrıca kilolu kızlar babalarını anlamlı bir biçimde daha yüksek oranda aşırı koruyucu ve daha az ilgili olarak algıladıklarını bildirmişlerdir. Bu gruptaki kızların algıladıkları anne ilgisi, olumsuz kendilik şemaları ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Diğer bir araştırmada (Leung, Thomas ve Waller, 2000) algılanan ebeveynliğin YB olan kadınlardaki şemaların gelişimine olan etkisi test edilmiştir. Çalışmada AN (n=30), BN (n=27) ve karşılaştırma grubu (n=23) katılımcılarının algılanan ebeveynlik biçimleri bakımından anlamlı olarak birbirlerinden farklılaştıkları bulunmuştur. Algılanan ebeveynlik ve temel inançlar arasındaki en güçlü ilişkiler anoreksik grupta bulunurken özelde, anoreksiklerde, algılanan düşük ebeveyn ilgisi/bakımı bazı sağlıksız şemaların varlığını yordamıştır.

Yukarıda özetlenen çalışmalardan farklı olarak yapılan bir diğer araştırmada (Jones, Leung ve Harris., 2006) özelde baba-kız ilişkisi temelinde şemalar ve yeme patolojisi arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Araştırmada şemaların baba-kız ilişkisi ve yeme patolojisi arasındaki ilişkide aracı bir rol oynayıp oynamadığı değerlendirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını YB tanılı kadınlar (n=66) ile kontrol grubu (n=50) oluşturmuştur. Sonuçta YB olan kadınlarda babanın reddi ve aşırı koruyuculuğu yeme patolojisini yordamış; bu ilişkide Terk Edilme, Kusurluluk/Utanc ve Tehditler Karşısında Dayanıksızlık temel inançları aracı bir rol oynamıştır.

Diğer bir çalışmada (Sheffield ve ark., 2009) işlevsel olmayan yeme davranışları ve yeme bozukluğuna sahip olanlarda algılanan ebeveynlik ve şema işlemleri değerlendirilmiştir. Klinik (n=124) ve sağlıklı (n=353) örneklem grubundan oluşan katılımcılara ebeveynlik algılarını değerlendirmek üzere Young Ebeveynlik Envanteri ve bazı şema işlemlerini değerlendirmek üzere Young Kaçınma ve Young Telafi Ölçekleri uygulanmıştır. Sonuçta klinik ve normal örneklem grubu arasında bu değişkenler açısından çeşitli farklar elde edilmiştir. Cezalandırıcı baba algısı ile zayıflık arzusu arasındaki ilişkide sosyal kontrol ve davranışsal-somatik kaçınma şema işlemlerinin aracı bir rolü olduğu bulunurken; duygusal açıdan yoksun bırakıcı anne ile beden memnuniyetsizliği arasındaki ilişkide ise yine davranışsal-somatik kaçınma şema işlemlerinin aracı bir rolü olduğu bulunmuştur.

Bu konuda ülkemizde yapılan bir çalışmada Batur (2007) işlevsel olmayan yeme tutumuna sahip bireylerin şemalarını değerlendirmiştir. Sonuçta yeme problemlerine sahip olanlar böylesi problemlere sahip olmayanlarla karşılaştırıldığında erken dönem

uyumsuz şemalardan Güvensizlik/Suistimal Edilme, Tehditler Karşısında Dayanıksızlık, Kendini Kontrolde Yetersizlik ve Yüksek Standartlar şemaları açısından farklılaşmıştır. Aynı çalışmada klinik örneklem grubunda yer alan YB tanısı almış hastaların Duygusal Yoksunluk, Güvensizlik/Suistimal Edilme, Bağımlılık ve Kendini Kontrolde Yetersizlik şemaları açısından farklı örüntüler sergiledikleri bulunmuştur.

Ülkemizde yapılan ve obez örneklem grubu üzerinde yürütülen bir diğer çalışmada Kutlu (2009) erken dönem uyumsuz şemalar değerlendirmiştir. Sonuçta obez bireylerin obez olmayanlara göre erken dönem uyumsuz şema alanlarından Zedelenmiş Otonomi, Kopukluk ve Diğer Yönelimlilik şema alanlarından daha yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur.

Özetle şema modeli çerçevesinde sunulan kuramsal ve görgül bilgilerin YB kavramsallaştırmada erken dönem uyumsuz şemalara, şema işlemlerine ve algılanan ebeveynlik biçimlerine vurgu yaptığı görülmektedir.

1.3.3. Psikodinamik Kuramlar

Psikodinamik kuramların YB'ye yönelik açıklamaları gözden geçirildiğinde bu alanda sunulan bilgilerin daha çok vaka çalışmalarına dayandığı ve genellikle de AN'ye odaklandığı görülmektedir. Başlangıçta kuramcılar bu bozuklukların bilinçdışı ve sembolik anlamlarını açıklamaya çalışmışlar daha sonrasında ise ilgilerini içsel çatışmalardan nesne ilişkilerine ve aile dinamiklerine doğru yönlendirmişlerdir (Caparrotta ve Ghaffari, 2006). Aşağıdaki bölümde psikodinamik kuram yelpazesinde yer alan çeşitli kuram ve kuramcıların kavramsallaştırmaları özetlenecektir.

1.3.3.1. Psikanalitik Kuram

Yeme bozukluklarına yönelik psikanalitik kavramsallaştırmalar 1930'lara dayanmaktadır. Freud'un kuramını temel alan söz konusu açıklamalar beslenme dürtüsündeki bozulmalara ve cinselliğin kontrolü üzerine odaklanmakta (Em Farrell,

2000; akt., Pirim Düşgör, 2007) ilk psikanalitik açıklamaların AN'ye yönelik olarak yapıldığı görülmektedir (Maner ve Aydın, 2007).

Freud'un vaka çalışmalarında anoreksiya, konversiyon histerisine sahip birkaç hastanın gösterdiği bir belirti olarak tanımlanmaktadır. Psikanalizin gelişiminin erken dönemlerine rastlayan bu kavramsallaştırmalarda anoreksiyanın psikoseksüel gelişimin oral evresinde yaşanan sapmalar ile açıklandığı görülmektedir. Ancak vaka çalışmalarında Freud'un cinsel dürtüleri ve ödipal döneme özgü saplanmaları fark etmesi gecikmemiş; anoreksiya cinsel dürtüler ve hamile kalma korkusu ile ilişkilendirilmeye başlanmıştır. Kurama göre, her psikoseksüel gelişim evresinin kendine özgü haz kaynakları bulunmakta ve bu kaynaklar birbirleriyle yer değiştirebilmektedir. Bilinçdışı fantezide ağız vajina ile, anüs ağız ile ve anüs vajina ile yer değiştirebilir (Shipton, 2004). Bu açıdan anoreksiyada genital arzuların ağızla yer değiştirdiği ve bilinçdışı bir biçimde ağız ve vajinanın eşitlendiği ileri sürülmektedir. Böylece genital düzeydeki bir çatışma kişinin daha güvenli olan oral döneme gerilemesi ile daha kontrol edilebilir hale gelmektedir (Pirim Düşgör, 2007). Bu açıdan anoreksiyada yeme eyleminin bilinçdışı anlamı genellikle hamile kalmak iken; kişinin kendini aç bırakması ise oral yoldan hamile kalma fantezisine karşı bir savunma olarak değerlendirilmektedir (Goodsitt, 1983).

İlerleyen yıllarda Waller, Kaufman ve Deutsch (1940) tarafından yapılan açıklamalarla Freud'un kavramsallaştırmasının genişletildiği görülmektedir. Söz konusu kuramcılar anoreksiyayı konversiyon histerinin bir formu olarak değerlendirmiş; "oral dölleme" fantezileri görüşünden de etkilenerak AN'de görülen belirtileri cinselliğin reddinin bir sembolü olarak değerlendirmişlerdir. Kuramcılara göre oral yoldan hamile kalma fantezileri kişiyi bazen kompulsif bir yeme davranışına sevk ederken bazen de bunun beraberinde getirdiği suçluluk duygularıyla yiyeceğin reddine neden olmaktadır. Bu bakış açısından amonere, fantezideki hamileliğin psikolojik bir yansımasını oluştururken diğer yandan da doğrudan genital cinselliğin inkarı olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada AN'ye yönelik psikanalitik kavramsallaştırmalarda cinselliğin, cinsel kimliğin ve kadınsı rollerin reddi ile kurulan bağlantı dikkat

çekmektedir. Bu bağlamda AN, yetişkin kadın bedeninin, menstruasyonların ve cinsel çekiciliğin reddinin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (Scott, 1988).

Diğer yandan ilerleyen yıllarda Karl Abraham (1924; akt., Pirim Düşgör, 2007) tarafından ortaya atılan “penis olmak” tanımlaması anoreksiyanın kavramsallaştırmasında da yerini almıştır. Bu açıklama doğrultusunda tüm inceliği ve zayıflığı ile anoreksik bedenin penis ile özdeşleştiği ileri sürülmüştür. Buna ek olarak Lewin (1933; akt., Pirim Düşgör, 2007) kusmayı, boşalan ve işeyen penisle kısmi özdeşimin bir göstergesi olarak tanımlamıştır.

Diğer yandan bulimiyayı açıklamaya yönelik psikanalitik kuramlar gözden geçirildiğinde yine oral döneme saplanmaya işaret eden yaklaşımlar dikkat çekmektedir. Sperling (1983; akt., Shipton, 2004)’e göre oral yolla yiyecek alımı babanın penisi ile birleşmeyi ve böylece babanın kastre edilmesini temsil ederken diğer yandan da babanın penisine sahip olma yoluyla anne üzerinde kontrol sağlama arzusunu ifade etmektedir. Söz konusu kuramcıya göre oral döneme saplanma süperegö gelişimini engellemekte ve bununla bağlantılı olarak da bulimikler eyleme vurma davranışlarına daha fazla eğilimli olmaktadır.

Bulimiyaya yönelik açıklamalar sunan diğer kuramcılardan Schwartz (1986; akt., Shipton, 2004) bu kişilerin “birincil sahne uyarana” maruz kaldıklarını ileri sürmektedir. Schwartz’a göre bu bireyler ebeveynleri arasında genital bir birliktelik olduğunu bir kez anladıklarında kendilerini kusturarak bu duruma tepki veriyor olabilirler. Ayrıca ödipal dönemde bu kızların penislerinin olmadığını fark etmeleri onların kız olmaktan kaçınmaları erkeklerin ise kastrasyonu inkarı ile sonuçlanabilir. Bu açıdan bu bireylerin kendi cinsiyet özelliklerinden kaçınmaları muhtemeldir.

Son olarak Oliner (1982; akt., Shipton, 2004) bulimiyada görülen belirtilerin anal sadistik eylemler olabileceğine dikkat çekmiştir. Oliner’e göre yiyeceklerin kusma ya da laksatif, diüretik kullanımı yoluyla dışa atımı tuvalet/banyo çevresindeki ritüelleri içermektedir. Bu açıdan söz konusu belirtiler anal döneme gerileme, anal çatışmalar ve saldırganlıklar sergileme olasılığını akla getirmektedir.

Özetlenecek olursa yeme bozukluklarını açıklamaya yönelik ilk psikanalitik açıklamaların dürtü ve çatışma modeline dayandığı görülmekte; bu bağlamda da özellikle oral döneme saplanmaya ve bilinçdışı oral yoldan gebe kalma fantezilerine yönelik yapılan vurgu dikkat çekmektedir. İlerleyen yıllarda dinamik kavramsallaştırmanın daha erken dönemdeki ebeveyn çocuk ilişkilerine doğru yönelmesi dikkat çekmektedir. İlerleyen bölümlerde söz konusu kuramlardan söz edilmektedir.

1.3.3.2. Kendilik Psikolojisi

Kendilik psikolojisi okulunun temel kuramcısı Kohut'tur. Kohut, bebekliğin başlamasıyla kendiliğin bütünleşmeye başladığını ve erken dönem yaşantılar temelinde patolojik ya da sağlıklı olacak biçimde şekillendiğini belirtir. Eğer bakım veren, bebeğin ihtiyaçlarına yeterince cevap veriyorsa bu besleyici erken ilişki sağlıklı ve olgun bir kendilik organizasyonu ile sonuçlanacaktır. Tersine eğer erken dönemdeki çevre bebeğin ihtiyaçlarına cevap vermiyor ve duygusal yoksunluğa neden oluyorsa bu sefer kendilik gelişimi sekteye uğrayacak; sonuç yapısal eksiklik ve patolojik savunmalar olacaktır. Kohut, kişiliğin gelişimi, kendilik değerinin ve kendilik-uyumunun düzenlenmesinde stabil, sağlıklı ve gerçek bir kendilik organizasyonunun önemine dikkat çekmiştir. Eğer böylesi bir kendilik yapılanması gelişmezse kişi büyük olasılıkla kendini robot gibi ya da yaşamıyor gibi hissedecek ve acı verici bir boşluk ve çaresizlik duygusu ile yüz yüze gelecektir. Bu açıdan kuram YB de dahil olmak üzere pek çok patolojik durumu kişinin yaşıyor olduğu hissini veya sorunlarını tamir etme girişimi olarak tanımlamaktadır (Herscovici, 2002). Diğer bir ifadeyle psikopatolojik belirtiler kişinin sahip olduğu kusurlu kendiliğin onarımı ve acı veren kendiliği yok etme çabaları olarak değerlendirilmektedir (Maner ve Aydın, 2007).

Kendilik psikolojisi kuramı, olgunlaşmamış psişik yapıya ve erken gelişimsel süreçte yaşanan zedelenmelere yaptığı vurgu ile psikodinamik kuramların YB'ye yönelik açıklamalarını genişletmişlerdir. Kuramın YB'yi kendilik kusurları ekseninde kavramsallaştırdığı görülmekte bu hastaların bütünleşmemiş bir kendilik duyumuna sahip oldukları, çaresizlik ve kontrol dışılık hisleri yaşadıkları belirtilmektedir. Kurama

göre bu bireylerde herhangi bir dış güç ya da kaynak ezici olarak algılanmaktadır. Ergenlik boyunca kişi pek çok bedensel ve duygusal değişiklik yaşamaktadır. Diğerlerinden ayrı ve kendine yeterli bir yetişkin olmanın işaretçileri olan bu değişiklikler kişi için bir tehdit olarak algılanmaktadır. Bu açıdan anoreksik hastaların ergenlik öncesi beden biçimlerini sürdürmeye çalıştıkları ileri sürülmektedir. Bu bağlamda YB telafi edici bir kendilik biçimlenmesi olarak kavramsallaştırılmakta; YB'deki belirtiler kişinin kendilik duygumunu sürdürmesinin bir yolu olarak görülmektedir (Caporrotta ve Ghaffari, 2006).

Kuram, bu hastaların erken dönemde ebeveyn çocuk arasındaki empatik bağlılıkta travmalar yaşadıklarını özellikle de ihtiyaçlarının “tekrarlanan bir biçimde ebeveynlerinin yanlış anlaşılmasına” maruz kalması nedeniyle kendilerini bütün bir kişi olarak algılayamadıklarını ileri sürmektedir (Bart, 1988; Geist, 1989; akt., Caporrotta ve Ghaffari, 2006). Geist (1989; akt., Maner ve Aydın, 2007) kendilik kavramı yeterince gelişmeyen bu kişilerin boşluk hissettiğini yemek yiyerek ve sonra da kusarak bu boşluk hissini kontrol etmeye çalıştıklarını ileri sürmektedir. Geist'e göre yemek yeme davranışı doldurma ve boşaltmayla ilişkili en yakın eylemdir ve böylece sembolik olarak öznesne (selfobject) işlevi görmektedir.

Kurama göre yaşamın erken dönemlerinde bakım veren kişi olan öznesne kendiliğin bir uzantısı olarak algılanmakta; bu öznesne bebek için bir ayna işlevi görmektedir. Öznesne tarafından aynalanan özellikler ise bebek tarafından içselleştirilmektedir. Erken dönem ilişkilerdeki nesnelere ayrıca bebek tarafından idealize edilmektedir. Bu açıdan nesnelere aynalama ve idealizasyon işlevleri kendilik gelişiminin temelini oluşturmaktadır (Çuhadaroğlu-Çetin, 2008).

Bu kuramsal görüşten hareket ederek Sands (1989; akt., Goodsitt, 1997) gelişimsel süreçte kızların hem aynalanma hem de idealizasyon boyutlarında özel birtakım engellemelerle karşılaştığını ifade eder. Erkeklerin tersine küçük kızların teşhirci/göstermecici tavırları (kibirlik, saldırganlık gibi) çevreleri tarafından engellenir. Bunun yerine onlardan bir hanımefendi gibi davranmaları beklenir. Sadece fiziksel görünümün vurgulandığı bir atmosfer, gelişmekte olan kızın cesaretini kıracaktır. Kız

çocuğu, sahip olduğu ambivalansla birlikte göstermecilik (aynalanma) ihtiyacını da doyurmaya çalışacaktır. Sands, bu gelişimsel sürecin yaşamın ilerleyen yıllarındaki yatkınlık faktörleri ile bir araya gelmesinin YB'ye neden olabileceğini belirtmektedir. Sands (1991; akt., Maner ve Aydın, 2007)'a göre YB hastalarında ebeveynler tarafından gerçekleştirilmesi beklenen rahatlık ve huzur verme gibi deneyimler yemek yemeye aktarılmakta; yiyecekler kendilik organizasyonunu sağlama işlevine hizmet etmektedir.

Bu bilgiler ışığında anoreksiklerin güvenilir bir içsel öznesne geliştiremedikleri bunun da etkisizlik, yetersizlik ve kontrolsüzlük hislerini beraberinde getirdiği ifade edilmektedir. Anoreksikler kendilerini patlayacakmış gibi ve aşırı etkisiz hissetmektedirler. Çünkü kurama göre bu bireylerde kendini düzenleme kapasitesi gelişmemiştir. Bulimiklerin kendilik değerleri ise daha değişkendir. Bulimikler ergenliğe duygularını, gerilimlerini düzenleme, kendilik değeri ve uyum sağlama işlevleri bakımından donanımsız girmektedir. Bu yeterlikleri sağlamak adına ise tıknırcasına yiyerek ya da kusarak bedenlerini manipüle etmektedir (Goodsitt, 1997).

Bu bağlamda Goodsitt, YB'yi erken dönemde kaybedilmiş olan öznesne işlevlerini sağlama girişimi olarak görmektedir. YB belirtilerinin onarıcı bir anlamı vardır. Ancak bunlar ihtiyacın kaynağını oluşturmamakta ve bu nedenle de temeldeki ihtiyacı tam olarak karşılayamamaktadır. Anoreksiklerde duygu düzenleme, gerilim azaltma, kendini yatıştırma gibi kapasitelerin gelişmemesi, onları boşluk, sıkılmışlık ve amaçsızlık hisleriyle baş başa bırakmaktadır. Bu acı verici duymulardan kurtulmak için kişi bedenine dönmekte ve birtakım sabit davranışlara yönelmektedir. Kişi kalori hesaplayarak, sürekli bir biçimde kilosunu ölçerek, ritüellerle yaşamını doldurmaya çalışmakta; böylece öngörme ve kontrol hissi elde ederek bir şeyleri yönetebildiğini düşünmektedir. Anoreksikler, kendini aç bırakarak geçici bir biçimde diğerlerinden üstün olduğu fikri edinmektedir. Böylesi bir düşünme biçimi, onun diğerlerine olan gerçek ihtiyacına yönelik yetersizliğine, utancına ve güçsüzlüğüne panzehir olmaktadır (Goodsitt, 1997). Goodsitt'e göre anoreksik ergenler bedenlerini, çocukluklarının ve arkaik büyükenmeciliklerinin son kalıntısı olarak görmektedirler. Grandiyöz bireyler her şeyin merkezinde oldukları, her şeyi kontrol ettikleri ve her şeyin mükemmel olduğu hissini yaşamaktadırlar. Bu bağlamda anoreksikler için tüm bu ihtiyaçların merkezi

bedenleri olmakta onu kontrol altında tutarak, değişmez ve mükemmel kılmaya çabalamaktadır. Böylece çocukluktan ergenliğe değişim sürecinde bu büyüklenmecilik ve ergenin kırılğan kendiliğinin tehdit altına gireceği ifade edilmektedir.

Özetle kendilik psikolojisi kuramının YB'yi kendilik gelişimindeki bozukluklarla bağlantılı olarak açıkladığı görülmektedir. Genel anlamda psikanalitik kuramla ilgili araştırma literatürü gözden geçirildiğinde psikodinamik kuramın kavramlarının işevuruk olarak tanımlanması ve bunların ölçülmesi zorluğu gündeme gelmektedir. Erken dönem psikodinamik kuram araştırmalarının cinsellik,cinselliğın reddi ve cinsel kimlik gibi kavramlar üzerine odaklandığı görülmekte bu alanda birbirleriyle tutarsız bazı bulgular olduğu dikkat çekmektedir (Scott, 1988). Diğer yandan bu tez çalışması kapsamında ele alınan değişkenler aynı zamanda diğer psikanalitik kuramlarla da ilişkili olduğundan burada psikanalitik kuramlara yönelik araştırmalar ayrı bir başlıkta tanımlanmamıştır. İlerleyen bölümlerde bu alana ilişkin araştırma bulgularını da kapsayacak biçimde çalışmalar özetlenmiştir.

1.4. NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI

1.4.1. Nesne İlişkileri Kuramı

Nesne ilişkileri kuramı, gerek uygulama gerekse araştırma alanında oldukça iyi tanınan psikanalitik temelli bir yaklaşımdır. Günümüzde, kuramın normal ve patolojik insan gelişimini tanımlamada önemli katlılar sağladığı düşünölmektedir (Güvenir ve Taş, 2008).

Nesne ilişkileri kuramı, klasik psikanalitik modelin kuramsal ve klinik kısıtlılıklarına alternatif açıklamalar getirmek üzere geliştirilmiştir. Bu açıdan söz konusu kuramların çatısını psikanaliz oluşturmakta (Summers, 1994) bu kuramcılar da tıpkı Freud gibi erken dönem çocukluk deneyimlerine büyük önem vermektedirler. Ancak Freud'dan farklı olarak iç çatışma ve dürtüler yerine çocuğun yaşamındaki önemli diğerleriyle kurulan ilişkiler bu kuramın odağını oluşturmaktadır (Burger, 2006). Freud'dan olan farklılıklarına ek olarak bu kapsamda görüşler sunan kuramcıların tanımladıkları temel

kavramlar, varsayımlar ve ilkeler bakımından büyük oranda birbirlerinden de farklılaştıkları görülmektedir (Summers, 1994). Yapılan bir ayırmda insan davranışının güdüleyicisi olarak nesne ilişkilerine yapılan vurgunun derecesi göz önüne alınmıştır. Bu bakımdan Freud'un dürtü kuramını nesne ilişkileri kuramı ile kaynaştıran Klein, Jacobson ve Mahler ve arkadaşları bir grubu oluştururken; davranışın temel güdüleyicisi olarak dürtüler yerine nesne ilişkilerini yerleştiren Fairbairn ve Sullivan bir başka grupta tanımlanmıştır. Diğer yandan Winnicott, Loewald ve Sandler gibi kuramcılar ise dürtülerin gelişiminde nesne ilişkilerine aracı bir rol tanımlayarak başka bir grupta sınıflanmışlardır (Kernberg, 2009).

Bir başka bakış açısına göre nesne ilişkileri kuramları sert (hard) ve yumuşak (soft) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu yaklaşıma göre kişilik ve patoloji gelişiminde öfke, nefret ve yıkıcılığa daha fazla odaklanan, psikolojik sıkıntıları hastalık olarak tanımlayan Klein, Fairbairn ve Kernberg gibi kuramcılar sert grubu oluşturmuş; aralarında Kohut, Winnicott ve Balint gibi kuramcılarının yer aldığı ve yumuşak nesne ilişkileri kuramları başlığında yer alanlar ise kişilik gelişiminde sevgi, ihtiyaçlar, haz ve ilerleyici büyüme gibi kavramlara vurgu yapmışlardır. Yine psikopatolojinin çatışma üzerinden mi yoksa bir eksiklik (deficit) modeli üzerinden mi tanımlandığına göre (Fonagy ve Target, 2003) ya da dürtülerin doğuştan mı olduğu veya nesne ilişkilerine ikincil olarak mı geliştiği gibi sorulara verilen cevaplar temelinde nesne ilişkileri için farklı sınıflamalar yapıldığı da görülmektedir (Kernberg, 2009).

Görüldüğü gibi nesne ilişkileri kuramları arasındaki farklılıklar dikkat çekicidir. Ancak Fonagy ve Target (2003) bu farklılıklarına rağmen nesne ilişkileri kuramlarına özgü ortak bazı sayıltılar tanımlamışlardır. Bunlardan ilki, ciddi patolojilerin preödüpal dönem olarak tanımlanan yaşamın ilk üç yılı üzerine temellendiği yönündedir. İkinci sayıltı, nesne ile ilişki örüntüsünün gelişimsel süreçte artan bir biçimde karmaşıklaştığıdır. Diğer bir sayıltıya göre gelişimin basamakları bir olgunlaşma sürecini temsil etmekte ve bu süreçteki patolojik kişisel deneyimler bozucu bir etki yaratabilmektedir. Başka bir sayıltı, erken dönem nesne ilişkilerinin tekrarlandığı ve bazı derecelerde yaşam boyu sabit bir hale geldiği yönündedir. Son olarak ise gelişimsel süreçte ilişkilerde yaşanan sıkıntıların patolojiyi biçimlendirdiği ifade edilmektedir.

Tarihsel açıdan bakıldığında Melanie Klein nesne ilişkileri hareketinin başlatıcısı olarak kabul edilmekte; Fairbairn, Guntrip, Blaint, Winnicott ve Kernberg gibi isimlerin ise kuramın zenginleşmesine önemli katkılar sağlayarak ön plana çıktıkları görülmektedir (Gabbard, 1994). Nesne ilişkileri kuramına göre insan, dürtü doyumundan çok ilişki arayışı içindedir. Bu açıdan nesne ile temas kurma gereksinimi en temel insan motivasyonu olarak dikkat çekmektedir. Bir başka ifadeyle, insan yavrusu, annesinin sütünü alıp karnını doyurmaktan çok annesi tarafından beslenme yaşantısını ve bu yaşantının beraberinde getirdiği sıcaklık, yakınlık ve bağlanma duygularını deneyimlemeye odaklanmıştır (McWilliams, 2009). Dolayısıyla bu dönemde birincil bakım veren nesne (özellikle anne) ile kurulan ilişkinin niteliği son derece önemlidir. Kurama göre nesne, kişinin bağlanma geliştirebileceği bir insan (örn., anne, büyükanne, baba vb), beden bir parçası (örn., anne memesi) ya da bir geçiş nesnesi (örn., oyuncak ayı ya da battaniye) olabilmektedir (Güvenir ve Taş, 2008).

Gelişimsel süreçte çocuklar, sadece bir kişiyi ya da nesneyi değil ilişkinin tümünü içselleştirmektedir. Kurama göre söz konusu yaşantılar kendilik, nesne ve ilişkiye eşlik eden afekt olmak üzere üç alandaki zihinsel temsiller yoluyla belleğe kodlanmaktadır (Gabbard, 1994). Ancak çocuğun gelişimsel özellikleri göz önüne alındığında kodlamaların önce iyi ve kötü deneyimler olmak üzere parçalı bir biçimde zihne yerleştirildiği ve daha sonrasında bu parçalı yapıların bütünleştirildiği düşünülmektedir (Güvenir ve Taş, 2008). Örneğin dönemin en önemli yaşantılarından biri olan bebeğin beslenme yaşantısı göz önüne alınacak olursa bu süreçte yaşananlar niteliğine göre çocuk açısından iyi ve kötü olmak üzere iki şekilde zihinde kodlanacaktır. Bu süreçte acıkan bebeğin annesi tarafından doyurulması gibi olumlu deneyimler, ilgili ve bakım veren anneye dair olumlu nesne temsili ile, ilgi ve bakımı hak eden olumlu kendilik temsili ile ve haz ve doygunluk hissi gibi olumlu bir afekt ile sonuçlanacaktır. Diğer yandan acıkan bebeğin annesi tarafından doyurulmaması gibi olumsuz deneyimler ise ilgisiz ve bakım vermeyen anneye dair olumsuz nesne temsili ile, engellenmiş ve talepkar bebeğe dair olumsuz kendilik temsili ile ve öfke ve hayal kırıklığı hissi gibi olumsuz afekt ile sonuçlanacaktır. (Gabbard, 1994). Kuramcılar kodlama sürecinde bebeğin subjektif algısının önemine vurgu yapmaktadırlar. Yani çocuğun algıladığı nesne temsili ile gerçekteki nesne her zaman birbiriyle tutarlı olmayabilir (McWilliams,

2009). Örneğin anne gerçekte bebeğin ihtiyaçlarına karşı son derece duyarlı olabilir. Ancak bir beslenme zamanında dikkatini ilgi bekleyen diğer çocuklarına yönlendirmiş olabilir. Kurama göre bu süreçte annesini ilgisiz olarak kodlayan bebeğin subjektif algısı birincildir (Gabbard, 1994). Diğer yandan yaşamın ilk birkaç yılında çocuğun nesnelere kurduğu iletişimin neredeyse tamamı sözsüz iletişim üzerine temellenmektedir. Genellikle çocuğun ihtiyaçlarını sezgisel ve duygusal nitelikli yaşantılardan çıkaran nesnelere (McWilliams, 2009) ve özellikle fiziksel temasa dayalı, bedensel duyumlara odaklı bir iletişim tarzı bu dönemin dikkat çeken özelliğidir (Gabbard, 1994).

Genellikle Melanie Klein nesne ilişkileri hareketinin kurucusu olarak görülür. Klein, Freud'dan etkilenmiş ancak içsel nesne temsillerine odaklanarak onun kuramından da oldukça farklılaşmıştır. Çocuklarla çalıştığı klinik uygulamalarında bilinçdışı intrapsişik fantezilere ağırlık vermiştir. Klein, Freud'un ölüm içgüdü kavramından çok etkilenmiştir. Ona göre bebek temelde yok olma anksiyetesi deneyimlemektedir. Bu anksiyete ile baş etmek için ego tüm kötü ve saldırgan dürtülerini annesine yansıtır. Tehlike dışarıdadır ve kendisine yöneltilmektedir. Klein buna şizoid-paranoid pozisyon adını verir. Buradaki temel mekanizma yansıtmadır. Ancak bu sefer de dışarıdaki tehlikenin kontrol edilmesi gerekir; bu da onunla özdeşim yoluyla gerçekleşmektedir. Bu savunma döngüsü bebeğin iyi ve kötü annenin aslında aynı kişiler olduğunu anlamasına kadar sürecektir. Bu noktada da kişi dışarıdakine zarar verebileceği anksiyetesi yaşamaktadır. Bunun beraberinde getirdiği suçluluk duygusu bebeğin afektif yaşamının önemli bir parçası olmaktadır. Klein bu döneme de depresif pozisyon adını vermiştir. Bebek bu suçluluğu tamir yoluyla çözmeye çalışmaktadır (Summers, 1994).

Klein'in kuramı gerçekteki nesneye göre çarpıtılmış fantezideki nesne algısına odaklanması, yok olma anksiyetesine aşırı vurgu yapması bakımından eleştirilmiştir. Kuramı eleştirenler bir bebeğin bilişsel kapasitesinin yaşamın ilk yıllarında bu kadar sofistike olamayacağını ileri sürmektedirler. Klein'in fantezilere olan bu aşırı vurgusu diğer bazı kuramcılar (örn., Winnicott, Fairbairn, Guntrip gibi) tarafından bebeğin erken dönem çevresine yapılan vurgu ile dengelenmiştir. Örneğin Winnicott yeterince iyi anne kavramını ortaya atmıştır. Fairbairn ise belki de dürtü kuramından en fazla ayrılık

gösteren kişi olmuştur. Ona göre kişi dürtülerine yönelik haz aramaktan ziyade nesne arayışı içerisindedir. Bu kuramlar çatışma kuramının yanı sıra eksiklik (deficit) kuramına daha fazla odaklanmışlardır (Gabbard, 1994).

Nesne ilişkileri kuramı bakımından ön plana çıkan diğer önemli bir ismin Kernberg olduğu görülmektedir. Kernberg'e göre gelişimsel dönemin ilk aşamalarında hem kendilik hem de nesneye yönelik tasarım kümelemeleri iki uçludur. Çünkü ego bütünleştirici işlevleri yerine getirebilecek düzeyde olgunlaşmamıştır. Yine bu dönemde nesneyi kendisinin bir uzantısı olarak algılayan bir kendilik duyumu söz konusudur. Bu açıdan bakıldığında kendilik ve nesne arasında tam bir sembiyoz durumu mevcuttur. Gelişimin bir üst aşamasında, ego işlevlerinin daha da olgunlaşmasına paralel olarak ayrılmış yapılar bir bütüne dönüştürülmektedir. Diğer bir ifade ile bebek kendisini doyuran ve doyurmayan annenin aynı anne olduğunu ayırdetmeye başlamıştır. Benzer biçimde ilgiyi hak eden veya etmeyen aynı kendiliktir. Bu süreçte gelişimsel basamakta son derece önemli olan kendilik ve nesne ayrımı gerçekleşmiş olmaktadır. Diğer bir ifadeyle kendilik ve nesne ayrılmış ve otonom bir kendilik için uygun koşullar oluşmuştur. Sonraki aşamalarda ise daha olgun savunmalar kullanan ego yüksek işlevsellikle çevresiyle etkileşimini devam ettirmektedir (akt., Güvenir ve Taş, 2008).

Nesne ilişkileri kuramına göre erken dönemde geliştirilen ilişkilere bağlı olarak birey hem kendisi hem de diğerleri için içsel temsiller geliştirmekte; söz konusu temsiller ise kişilik gelişimine katkı sağlayarak yetişkinlik yaşamındaki ilişkiler için bir temel teşkil etmektedir. (Bell, 1995). Kurama göre çocuğun bilinçaltında bu önemli nesnelere yansımaları bulunmakta ve söz konusu nesnelere çocuğun yanında olmasa da bu yansımalar bir nesne işlevi görmektedirler. İçselleştirilen bu imgeler çocuk gelecekte bir ilişkiye girdiğinde karşısındaki kişiyi nasıl göreceğinin, onu nasıl algılayacağını ve dolayısıyla da onunla kuracağı iletişimin temelini oluşturacaktır. Bir başka ifadeyle erken dönemde önemli nesnelere kurulan ilişkilerin niteliği, kişi bir yetişkin olduğunda başkalarıyla anlamlı ilişkiler kurma becerilerini etkileyecektir (Burger, 2006). Nesne ilişkileri kuramı çocuğun dünyasındaki nesnelere niteliğine, çocuğun bu nesnelere nasıl deneyimlediğine, bu nesnelere ve bunların deneyimlenen yönlerinin nasıl içselleştirildiğine; bu içsel imgelerin yetişkinlik yaşamında bilinçdışı olarak nasıl var

olmaya devam ettiğine odaklanmaktadır. Kurama göre kişi yetişkinlikte diğerleriyle iletişim kurarken belli bir anda belli bir içsel nesne (bir ebeveyn ya da diğer önemli biri) etkin hale gelmeye başlamaktadır. Bunun yetişkin yaşamdaki görünümü ise iki şekilde olabilmektedir. Ya erken dönem nesnelere davranışlarına benzer biçimde ya da bu nesnelere davranışlarına benzer davranışları bilinçdışı yollarla başkalarında uyaran davranışlar yoluyla (McWilliams, 2009). Bu açıdan nesnelere kurulan ilişkiler diğerleri ve kendiliğe dair algıların şekillenmesinde ve benlik saygısının oluşmasında temel teşkil etmektedir. Kendilik algısı bir kez oluşunca yaşam boyu kısmen değişime uğrasa da diğerleri ile kurulan ilişkilerde temel yaklaşımları belirlemektedir (Güvenir ve Taş, 2008).

Özetle nesne ilişkileri kuramı çerçevesinde, normal gelişimin aşamalı bir seyir izlediği ileri sürülmektedir. Farklı kuramcılar bu gelişimi farklı aşamalarla tanımlasa da, ortak görüş gelişimin daha kompleks, daha ayrılmış ve daha esnek yapılara doğru ilerlediği yönündedir. Ancak söz konusu sağlıklı gelişimin sağlanması bu dönemde ebeveynlerin çocuğun fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını fark edip bunu uygun ve doğru bir biçimde doyuracak etkileşimi göstermelerine bağlıdır. İhtiyaçların uygun bir biçimde karşılanmaması ise kişilik gelişimini olumsuz etkilemekte ve bu doğrultuda benlik işlevleri zedelenmektedir (Bell, 1995). Kurama göre psikopatolojinin söz konusu gelişimsel süreçte yaşanan aksaklıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir (Güvenir ve Taş, 2008).

Nesne ilişkileri kuramı geçtiğimiz süreç boyunca yaygın bir kabul görmüş; hem araştırma hem de uygulama alanındaki önemini korumuştur. Klinisyenler için psikopatolojik olguların anlaşılmasında kişinin iç dünyasına ve terapist de dahil olmak üzere diğerleri ile kurduğu ilişkilere yaptığı vurgu ve zengin formülasyon ile nesne ilişkileri bakış açısı önemli bir hal almıştır. Araştırmacılar için ise normal ve anormal kişilik gelişiminin anlaşılmasında sağladığı hipotezler nesne ilişkileri kuramını dikkat çekici hale getirmiştir. Ancak en azından başlangıç aşamasında, kuramın doğasının üretilen hipotezlerin bilimsel yöntemlerle test edilmesine çok olanak tanımadığı görülmüştür. Literatür gözden geçirildiğinde nesne ilişkileri temelinde yürütülen çalışmalarda başlangıçta rüya içeriklerinin değerlendirilmesi, erken dönem anılarından

gelen temaların belirlenmesi ya da belirsiz uyaranlara verilen tepkilerin incelenmesi yoluyla projektif teknik kullanımı gibi daha az nesnel yollar izlenmiştir. İlerleyen yıllarda daha nesnel ölçüm araçlarının geliştirilmesi ile (örn., Bell Nesne İlişkileri Ölçeği; Bell, 1995) bu alanda yürütülen çalışmalar da hız kazanmıştır. Literatür incelendiğinde travma ve istismar (örn., Augusto, 1995; Twomey, 1998; Sacco ve Farber, 1999; Bar-lev, 2005), depresyon (örn., Gibbs, 1989; Sharifah, 1995; Balestri, 1999; Smith, 2001; Watkins, 2002; Huprich, 2003), madde kullanımı ve bağımlılığı (örn., Krysstal ve ark., 1998; Snyder, 1999), şizofreni (örn., Bell, 2001; Kimhy, 2003; Bell ve Zito, 2005; Bell, Fiszdon, Richardson, Lysaker ve Bryson, 2007) ve kişilik bozuklukları (örn., Alpher, 1991; Dahl, 1996; Tramantano, Javier ve Colon, 2003; Middleton, 2004) gibi pek çok psikopatolojik alanda nesne ilişkilerini ele alan çok sayıda araştırmanın yürütüldüğü dikkat çekmiştir. Diğer bir çalışma alanı olan yeme bozuklukları ise bu tez çalışması kapsamında daha detaylı olarak ilerleyen bölümlerde ele alınmış ve tanımlanmıştır.

1.4.2. Nesne İlişkileri Kuramı ve Yeme Bozuklukları

Çağdaş psikanalitik düşünceler YB'yi kişilerarası ilişki güçlükleri ve kendiliğin organizasyonundaki sorunlar temelinde kavramsallaştırmaktadır. Bu tanımlamaları yaparken her kuramın kendi dilini kullandığı ve YB ile ilişkili olduğu düşünülen gelişim aşamalarını vurguladığı görülmektedir. Çoğu kuram YB'de olgunlaşma sürecinde yaşanan krize dikkat çekmektedir. Bu kuramlardan birisi de nesne ilişkileri kuramıdır. Daha önce de belirtildiği gibi nesne ilişkileri kuramına göre kişiyi ve onun motivasyonunu anlamak için içselleştirdiği nesne ilişkilerini ve buna bağlı olarak gelişen kendilik veya kendilik imajlarını anlamak gerekmektedir (Herscovici, 2002).

Nesne ilişkileri ile ilgili literatür incelendiğinde kuramın en önemli isimlerinden biri olan Klein (1930, 1932; akt., Caparrotta ve Ghaffari, 2006)'nın, doğrudan YB'ye yönelik açıklamalarda bulunmadığı görülmektedir. Ancak onun erken dönem anne bebek ilişkilerine ve özellikle de bebeklerdeki beslenme güçlüklerine yönelik açıklamalarından bazı çıkarımlar yapmak mümkündür. Klein'a göre bebekler doğduklarında bir yok olma anksiyetesi deneyimler ve bir haset duygusuna sahiptirler.

Onun bu görüşünden yola çıkan bazı kuramcılar YB hastalarının annelerinden ayrılma güçlükleri olduğunu ileri sürmektedir. Bu bireylerde bilinçdışı meme hasedinin çok ezici olduğu belirtilmektedir. Bu bireyler, yıkıcı hasetlerine karşı kendilerini savunmak için fantezide anneye sahip olmaya, onu kontrol etmeye ve kendileri anne olmaya ihtiyaç duymaktadırlar.

Diğer yandan kuramın bir diğer önemli ismi olan Winnicott'ın da doğrudan YB'ye yönelik bir açıklama getirmediği görülmektedir. Winnicott, bebeğin tek başına var olamayacağını ancak anne ile kurduğu ilişki ile hayatta kalabileceğini belirtmiştir. Ona göre bebek doğduğunda anne, birincil bakım meşguliyeti ile bebeğin ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Bu durum anne-bebek birimini ortaya çıkarmakta, annenin bebeğin ihtiyaçlarını karşılayan, kucaklayan, kolaylaştıran bir çevre sunması ile çocukta bir kendilik ve güven duygusu gelişmektedir. Bu açıdan doğrudan YB'ye yönelik bir kavramsallaştırma yapmamakla birlikte Winnicott'ın vurguladığı "kapsayıcı çevre" tanımı YB'de özel bir önem taşımaktadır. Klinik gözlemler ve görgül araştırmalar YB hastalarının ailelerinin kapsayıcı çevre olmakta başarısız olduğuna işaret etmektedir (akt., Caparrotta ve Ghaffari, 2006).

Özetle nesne ilişkilerinin önde gelen kuramcılarında gerek Klein'in gerekse Winnicott'ın özel olarak YB'ye yönelik açıklamalar getirmediği görülmektedir. Ancak anne bebek arasındaki ilişkiyi vurgulayarak dinamik kuramın açıklamalarını nesne ilişkileri, içsel temsiller, dışsal kapsayıcı çevre gibi tanımlamalar temelinde genişletmeleri dikkat çekicidir. Bu da YB'de anne-çocuk etkileşimine olan ilginin artması ile sonuçlanmıştır.

İngiliz nesne ilişkileri okulunu takip eden bir diğer kuramcı Selvini Palazzoli (1974, akt., Caparrotta ve Ghaffari, 2006)'dir. Selvini Palazzoli (1978; akt., Goodsitt, 1997) anoreksik davranışı kendilik, nesne ve bedenin bozulmuş ruhsal temsillerinin bir sonucu olarak değerlendirmiştir. Kuramcı, anoreksiyayı ayrılma bireyleşme fazındaki engellemelerle ilişkilendirmektedir. Anoreksiklerin, kötü ve aşırı kontrollü anne temsillerini kendi bedenleri ile eş değer algıladıklarına işaret etmektedir. Bu doğrultuda anoreksik kendi bedenini annesi olarak deneyimlemekte ve kendini aç bırakma

davranışı ile bedeninin kadınsılığına son vermeye çabalamaktadır. Böylece annesi ile olan karmaşık ve ambivalans özdeşimini en aza indirmeye çabalamaktadır.

Yukarıda aktarılan Selvini Palazzoli'nin görüşleri ile paralel bir biçimde YB'deki anne-kız ilişkisinin önemine odaklanan bir diğer kuramcı da Bruch'tur. Bruch (1973, 1978, 1982, 1987; akt., Gabbard, 1994)'a göre yeme bozukluklarında gözlenen yiyecekler ve kilo üzerine saplantılı düşünceler ve beden memnuniyetsizliği gibi belirtiler daha temeldeki kendilik algısına ilişkin bozulmaların simgesel işaretçileridir. Pek çok AN hastası kendisini temelde güçsüz ve etkisiz görmektedir. Hastalık genellikle ebeveynlerinin isteklerini yerine getirmeye çalışan uyumlu kız çocuklarının ergenlik döneminde aniden inatçı ve negativistik olmaları ile baş göstermektedir. Bruch'a göre bu bozuklukta beden genellikle kendilikten ayrı deneyimlenmekte ve ebeveyne bağlı olarak görülmektedir. Bu hastalar herhangi bir özerklik duygusuna sahip değillermiş gibi hissetmekte, beden işlevleri üzerinde bile herhangi bir kontrolleri olmadığını düşünmektedirler. Hastalık öncesi gözlenen mükemmel kız imajlarının temeldeki güvensizlik duygusuna karşı bir savunma olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında YB, kişi için bir kendini tedavi yolu olarak işlev görmektedir, kişi geliştiremediği özerklik duygusunu bedeni üzerinde kontrol kurmaya çalışarak geliştirmektedir. Gelişimsel düzeyde bakıldığında bu hastaların erken dönem anne-çocuk ilişkilerinde bozulmalar olduğu düşünülmektedir. Bruch'a göre anoreksiklerin ebeveynleri, kendi ihtiyaçlarını çocuğunun ihtiyaçlarından daha birincil görmektedir. Bu süreçte özerklik duygusu geliştiremeyen çocuğun kendisini annesinin bir uzantısı ya da parçası olarak gördüğü düşünülmektedir.

Diğer kuramcılardan Sugarman ve Kurash (1982; akt., Goodsitt, 1997) YB'nin gelişiminde temel etiyolojik faktör olarak ego kusurlarının varlığı ve önemine dikkat çekmişlerdir. Bu kuramcılara göre bulimikler egonun önemli işlevlerinden biri olan nesne devamlılığını sağlayamamaktadır. Böylece simbiyotik anneden ayrıldıklarında annenin ruhsal temsilini otomatik olarak türetememekte ve kendilerini yatıştırılamamaktadırlar. Bu açıdan tıknırcasına yeme davranışı simbiyotik nesne temsilinin türetilmesi işlevi görmektedir. Sugarman (1991; akt., Goodsitt, 1997) bulimik kadınların kendi istek, arzu ve duygulanımlarını sözel olarak ifade etmekte gelişimsel

açından başarısız olduklarını ileri sürmektedir. Sugarman'a göre bulimiğin bedeni iletişimin bir aracıdır ve bu bağlamda bulimik belirtiler bilinçdışı çatışmaların bir ifadesidir. Bu bireylerde kendilik boyutlarından biri olan beden kendiliği kişinin psikolojik kendiliği ile birleştirilememektedir. Buna ek olarak bu vakalarda anne temsillerine yönelik olumsuz duygulanım da kendilik temsilleri içinde hiçbir zaman bütünleştirilememektedir.

Bir diğer kuramcı Masterson (1978; akt., Herscovici, 2002)'a göre YB hastaları kendi yaşamları ve iyi oluş hislerinin kontrolü konusunda kendilerini yetersiz hissetmektedirler. Onlar, diğerlerinin kendi üzerlerinde ezici bir kontrole sahip olduğunu ve bu nedenle de mükemmel olmaya çabalamak zorunda olduklarını hissetmektedirler. Bunu sağlayamadıkları koşulda kendilerini tümüyle kötü algılamakta ve böylece kendilerinden nefret edildiğini ve terk edileceklerini düşünmektedirler. Nesne ilişkileri kuramına göre anoreksiklerin ayrılma ve bireyleşme girişimi saldırgan, reddedici ve içe çekilen anne temsilleri ile karşılanmaktadır. Bu durumun tersine yapışma ve regresif davranışlar ise anne tarafından destek ve ödül almaktır. Daha yakın bir zamanda Masterson (1995; akt., Herscovici, 2002) bu hastaların ilişkilerinde savunucu bir biçimde kendilerinden ziyade diğerlerine odaklanma yaklaşımlarından bahsetmiştir. Masterson bu savunucu mekanizma aracılığıyla bu hastaların kendilik değerlerini onarmaya çabaladıklarını ileri sürmüştür.

Özetle Masterson'ın görüşlerinde bu hastaların ilişkilerinde yaşadığı problemlere dikkat çektiği görülmektedir. Bununla paralel olarak bazı kuramcıların (Johnson ve Connors, 1987; Horner, 1989; akt., Kearney-Cooke, 1991) da YB hastalarını diğerleri ile haz verici ilişkiler kuramayan, bunun yerine ihtiyaçlarını karşılamak adına alkol ve yiyecek gibi cansız nesnelere yönelen kişiler olarak tanımladıkları görülmektedir. Horner, YB'yi ilişki bozuklukları olarak tanımlamakta; bu kişilerde ilişki alanının yiyecekler, iştah ve açlıkla yer değiştirdiğini ileri sürmektedir. Horner, anoreksiklerin yemeye olan ihtiyacını herhangi bir kişiye olan ihtiyacının inkarının metaforu olarak görmektedir. Ona göre anoreksik "diğeri"ni psikolojik olarak zehirli bir biçimde yaşantılamaktadır. Horner (1989; akt., Kearney-Cooke, 1991)'a göre bulimikler, anoreksiklere göre ihtiyaçlarının inkarında daha az başarılıdır. Hastanın, annesi ve babasına olan ihtiyacı ve

onlarla olan yoğun yakınlık korkusu arasındaki çatışma, onun hiçbir zaman insanlarla teması sağlayamayacağı korkusuna öncülük etmektedir. Horner, bu kızların büyük bir ikilemin ortasında kaldığına işaret etmektedir. Ebeveyn ilişkilerinde babalarına yöneldiklerinde bazen cinselliği de içerebilen biçimde sorunlu davranışlar yaşayabilmekte annelerine yöneldiklerinde ise duygusal terk edilme ve hiddete maruz kalabilmektedirler. Bu hastalar genellikle ilişkilerinde yalancı bir yakınlıkla kopukluk ve izolasyon duygularını gizlemektedir. Bu olumsuz duyguların telafisi için bir taraftan yiyeceklerle içlerini doldurmakta diğer taraftan ise kusarak bunu yeniden boşaltmaktadırlar.

Son olarak nesne ilişkileri kuramının bir diğer önemli ismi olan Kernberg (1994; akt., Herscovici, 2002)'in YB'yi "hastanın bedenine zalim sadistik saldırılar" olarak tanımladığı görülmektedir. Kernberg bu saldırıların haz, kadınsılık ve heteroseksüaliteye yönelik olduğunu bildirmektedir. Kernberg'in bu kavramsallaştırması kolay bir biçimde YB hastalarına uyarlanabilmektedir. YB hastaları sıklıkla yemeyi kısıtlamayı kendilerini cezalandırmanın bir yolu olarak kullanmakta; kendilerini yeme hazzından ve sevdikleri yiyeceklerden uzak tutmaktadırlar. Anoreksiklerin yiyeceklere yönelik bu sembolik tutumları kısıtlama davranışları ve yiyecek konusundaki saplantılı düşünceleri ile yoğunlaşmaktadır. Bu hastalarda yiyeceklere direnç kapasitesi dürtüsel bir arzuya karşı bir zafer olarak hissedilmektedir. Bu hastaların iç dünyasında yiyecekler ve cinsellik birbirine sarmalanmış görünmektedir. Bir deri bir kemiğe dönmüş olma genellikle ergen bedenini bulanıklaştırmaya hizmet etmekte ve arzulanan ve korkulan cinsel ilişkileri ertelemektedir. Diğer bir kişinin cinsel çekim için çabalaması kişiyi arzuya yatkın kılmakta ancak bu sefer de kontrol kaybı tehlikesi ve boyun eğme korkusu açığa çıkmaktadır.

Yeme bozukluklarına yönelik kuramlardan söz edildikten sonra şimdi de bu tez çalışması kapsamında ele alınması planlanan ve nesne ilişkileri ile bağlantılı bazı değişkenler aşağıda aktarılacaktır.

1.4.3. Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde Yeme Bozuklukları ile İlişkili Çeşitli Değişkenler

1.4.3.1. Kimlik Duygusu

Yeme bozukluklarını açıklamaya yönelik yaklaşımlar göz önüne alındığında son dönemde kendilik-kavramı (self-concept)'na yapılan vurgu dikkat çekmektedir. Temelde erken dönem psikodinamik kuramlardan daha çağdaş bilişsel kuramlara kadar pek çok yaklaşımın YB'yi kendilik kavramı temelinde kavramsallaştırdığı dikkat çekmektedir. Bu noktada aslında kuramların benzer yapılara odaklandığı ancak bunu farklı isimlendirmelerle yaptığı düşünülmektedir.

İlgili literatür gözden geçirildiğinde kendilik-kavramı, kendilik, kendilik duygusu (sense of self), şema ve kimlik (identity) gibi pek çok kavramın birbiri yerine kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu kavramların hepsinin ortak yönü, insan faktörünü ele alırken erken dönem yaşantılara ve bu yaşantıların da ilerki yetişkinlik deneyimlerine etkisini vurgulamalarıdır. YB'yi kendilik boyutunda açıklayan kuramlara göre YB geliştiren vakalarda otantik ve stabil bir kendilik gelişimi söz konusu değildir ve bu bireylerde sağlıklı bir kimlik oluşumu engellenmiştir (Stein ve Corte, 2003).

Bu görüşten yola çıkarak bu bölümde öncelikle farklı kuramsal bakış açılarının kendilik kavramına yönelik açıklamaları YB temelinde kısaca özetlenmeye çalışılacaktır. Sonrasında bu alanda yürütülen araştırmalar özetlenecektir.

Son yıllarda YB'nin psikolojik tedavisinde Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT)'nin etkililiğine yönelik kanıtlar sunan araştırmalar ön planda izlenmektedir. Bu tedavi modeli çerçevesinde öncelikli olarak sorunlu yeme örüntüsünü değiştirmeye yönelik davranışçı müdahaleler kullanıldığı görülmektedir. Bunu takiben ise hastalık belirtilerine yönelik otomatik düşüncelerin ele alındığı bilişsel teknik kullanımı dikkat çekmektedir. Ancak bu süreçte edinilen bilgiler ve klinik deneyimler bu bozukluklarda sadece sorun davranışlara ve daha yüzeydeki otomatik düşüncelere müdahale etmenin yetersiz kaldığına işaret etmektedir (Soygüt, 2003). Uygulama alanından gelen bilgiler

bu öngörüü desteklemekte YB'nin Bilişsel Davranışçı Tedavisi'nde başarı oranlarının sadece %50'lerde kaldığına işaret etmektedir (Fairburn ve ark., 1986; akt., Fox ve Power, 2009)

İlgili literatür incelendiğinde YB vakaları için özellikle belirtmeye odaklanma ve daha yüzeydeki bilişsel değişkenleri ele alma yaklaşımında değişiklik yapılması gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda bozuklukla ilgili olarak daha derindeki psikolojik yapıların ele alınma gerekliliği ön plana çıkmaktadır. YB üzerine yapılan araştırmalar gözden geçirildiğinde ağırlıklı olarak beden imgesi ve beden memnuniyeti gibi kavramların ele alındığı görülmektedir. Söz konusu araştırmaların YB'nin kavramsallaştırılmasına yönelik önemli katkılar sağlamakla birlikte kısıtlı yanlarının olduğu belirtilmektedir. Kuramcılara göre kendilik, çok daha geniş bir kavramdır ve beden imgesi kendilik algısının sadece bir boyutunu oluşturmaktadır. YB'yi daha geniş bir kendilik kavramsallaştırması temelinde ele almanın daha yararlı olacağı vurgulanmaktadır (Stein ve Corte, 2003). Bu görüşle paralel olarak bilişsel davranışçı kuram ve uygulamaların son yıllarda şema modeli ile daha temel bilişsel yapılar olan şemalara yönelmesi dikkat çekmektedir.

Diğer yandan neredeyse en erken dönemlerinden itibaren psikanalitik kuramların YB'yi kendilik kavramı temelinde açıklamaya çalıştığı görülmektedir. Bu alanda önemli açıklamalar sunan Bruch'a göre AN'nin özü "kimlik, yetkinlik ve etkililik için kontrol mücadelesidir" (akt., Stein ve Corte, 2003). Yine görüşleri bu kuramsal başlık altında değerlendirilebilecek Erikson gelişimin sekiz aşamasını tanımlamış ve ergenlik dönemine denk gelen dönemi kimlik gelişimine karşı kimlik karmaşası olarak ifade etmiştir. Erikson'a göre kimliğin mesleki kimlik, ulusal kimlik, cinsel kimlik gibi pek çok alt boyutu olabilmektedir. Erikson'a göre kimlik duygusu bedeninde kendini evinde hissetme, nereye gidiyor olduğunu bilme ve kendisi için önemli olan insanların onu kabul ettiği duygusudur. Buna karşın kimlik karmaşası kişinin çeşitli roller ve yaşantılar arasındaki bütünlüğünü sağlayamama ve egoya aktarılan yoğun bilgileri örgütleyememe durumudur. Onun bu görüşlerini genişleten Marcia kimlik gelişimi ile ilgili dört statü (dağınık, askıya alınmış, başarılı ve ipotekli) tanımlamıştır (Atak, 2011). Yapılan bir

gözden geçirme çalışmasında bulimikler ve dağınık kimlik statüsü arasında benzerlikler olduğuna dikkat çekilmiştir (Auslander ve Dunham, 1996; akt., Nunn, 2009).

Bunlara ek olarak yine feminist kuram da AN ve BN'nin kimlik gelişimindeki bozulmalardan kaynaklandığını ileri sürmektedir. Kurama göre doğuştan gelen cinsiyet özellikleri ve bunun üzerine eklenen gelişimsel süreç kadınlar ve erkekler için farklı kimlik yapılanmalarına neden olmaktadır. Kimlik gelişimi kızlarda aynı cinsiyetten olan anneleri ile özdeşimlere bağlı iken; erkeklerde aynı süreç anne ile aradaki farkın algılanması üzerine temellenmektedir. Bu doğrultuda kızlarda anne figürü ile özdeşim süreklilik sergilemekte ve kendi kimliğini anneden ayırt etme zorlaşmaktadır. Kızların kadın olmak, kadınsılık ve beden biçimi gibi konularda kültürel standartlardan türeyen değerleri içselleştirmeleri ve böylece bu değerlerin kendilik bileşenlerinden biri haline gelmesi daha kolay olmaktadır (Stein ve Corte, 2003).

Özetle farklı isimlendirmelerle de olsa bütün kuramlarda ortak bir biçimde vurgulanan kendilik kavramı YB'ye yönelik açıklamalarda önemli bir yer teşkil etmektedir. Yine literatür incelendiğinde bu araştırmanın değişkenlerinden biri olan kimlik duygusunu da kapsayan farklı isimlendirmelerin bu başlıkta incelendiği görülmektedir. Aşağıda bu alanda yürütülen çalışmalar özetlenmiştir.

1.4.3.1.1. Kimlik Duygusu ve Yeme Bozuklukları İle İlgili Araştırmalar

Bu alanda Stein ve Corte (2007) tarafından yapılan bir araştırmada kendilik kavramı bilişsel kuram temelinde ele alınmış ve katılımcıların kendilik şemaları, kilo ile ilgili kendilik şemaları ve yeme tutum ve davranışları değerlendirilmiştir. Araştırmada AN (n=26), BN (n=53) ve kontrol grubunda (n=32) yer alan toplam 111 katılımcı yer almıştır. Sonuçta AN ve BN olan kadınların kontrol grubundakilere göre daha az pozitif ve daha fazla negatif kendilik-şemalarına sahip oldukları bulunmuştur. Aynı çalışmada bilgi işleme süreçleri açısından BN olan kadınların belleklerinde şişmalıkla ilgili kendilik şemalarının daha fazla ulaşılabilir olduğu görülmüştür. Sonuçta kimlik güçlüklerinin YB'deki önemi vurgulanmıştır

Bir başka araştırmada (Curiel-Levy ve ark., 2012) AN kendilik psikolojisi bakış açısı temelinde değerlendirilmiştir. Araştırmacılar AN hastalarının kendi ihtiyaçlarını göz ardı ederek ve bunlardan vazgeçerek diğerlerinin iyi oluşuna hizmet ettiği ve bundan dolayı da kendilerini kendiliksiz (selflessness) gibi hissedip öyle davrandıklarına yönelik hipotezi test etmişlerdir. Araştırmada AN (n=35) tanısına sahip kadınlar, farklı tanılara sahip klinik bir kontrol grubu (N=30) ile karşılaştırılmıştır. Yapılan bu çalışmada kendiliksizlik kişinin kendi ihtiyaçlarını göz ardı etmesi ve başkalarının ihtiyaçlarına hizmet etmesi şeklinde tanımlanmıştır. Katılımcılara Rorschach protokolü uygulanan çalışma sonucunda anoreksik hastalar psikiyatrik kontrol grubu ile karşılaştırıldıklarında istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde daha fazla kendiliksizlik özelliği sergilemişlerdir.

Diğer bir çalışmada Erikson, Hansson ve Lundblad (2012), AN tanısı almış hastaları klinik olmayan kontrol grubu ile karşılaştırmışlardır. Araştırmanın amacı AN ve kontrol grubunun olası kendilikleri ve sonuçları etkileme yeterlikleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını test etmektir. Araştırma hipotezinde bahsedilen olası kendilik kavramsallaştırması kendilik-şemalarıyla ilgili daha özgün bir modeldir. Bu modelde kişinin kendini gelecekte nasıl gördüğü ve kendi ideal benliğini nasıl tanımladığı anlaşılmaya çalışılmakta; olası kendilikler gelecekteki kendilik algısının temsilini oluştırmakta ancak geçmişteki kendilik temsillerinden türemektedir. Bu araştırma sonucunda hastalar kontrol grubuna göre daha fazla sayıda olumsuz olası kendilik ve daha yüksek düzeyde olumsuz duygusal denge bildirmişlerdir. Bu bulgulara ek olarak günlük yaşam durumlarını hasta grubu daha negatif, kontrol grubu ise daha pozitif olarak değerlendirmiştir.

Bir başka çalışmada (Sienko, 2011) TYB olanlarda kimlik bozulması ve kişilerarası duyarlılık arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Toplam 295 niversite öğrencisinin katıldığı araştırma sonucunda kişilerarası duyarlılık, negatif olası kendilikler ve tıknırcasına yeme değişkenleri arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak araştırmada diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilme korkusu ve olumsuz olası kendilikler arasında etkileşim etkisi olduğu bildirilmiştir.

Yukarıda aktarılan çalışmalara ek olarak Demidenko, Tasca, Kennedy ve Bissada (2010) tarafından yapılan araştırmada YB olan kadınlarda güvensiz bağlanma ve kimliğin ayrıştırılması arasındaki ilişkide kendilik kavramının aracı rolü test edilmiştir. YB tedavi programına devam eden 330 kadın, araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Sonuçta yüksek düzeyde kaçınan bağlanma, düşük kimlik ayrımlaşması ve düşük kendilik değeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ek olarak yüksek bağlanma anksiyetesi kendiliğin düşük ayrımlaşması ile ilişkili bulunurken yine yüksek bağlanma anksiyetesi düşük kimlik ayrımlaşması ile de ilişkili bulunmuştur. Araştırmacılar söz konusu bulguları erken dönem aile ilişkileri üzerine temellenen bağlanmanın kişinin kendilik yapılanmasının oluşumuna etki ettiği ve böylece kimlik oluşumunu da etkilediği şeklinde yorumlamışlardır.

Yapılan diğer bir çalışmada (Schupak-Neuberg ve Nemeroff, 1993) bulimikler, tıknırcasına yiyenler ve normal kontrollerden oluşan üç grup kimlik sorunları, duygu düzenleme amacıyla tıknırcasına yeme ve çıkarmanın kullanımı ve kişilerarası temasa yönelik duyarlılıkları bakımından birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Sonuçta bulimikler diğer iki gruba göre daha fazla kimlik karmaşası yaşadıklarını, kendi kimliklerini diğerleri ile daha iç içe algıladıklarını ve kişilerarası temas durumlarında kendilerini daha değişken algıladıklarını bildirmişlerdir. Bulimiklerde tıknırcasına yeme kendilik farkındalığından kaçışa öncülük ederken dışa atım davranışlarının olumsuz duygulanımı yönetme işlevi gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca bulimikler diğer iki gruba göre pozitif insanlarla ve kendi anneleri ile temasa yönelik daha fazla kişilerarası duyarlık sergilemişlerdir.

Bu konuda ülkemizde yapılan bilinen tek çalışmada (Gürmeriç, 2003) çocuk yetiştirme tutumları, kimlik statüsü, bireycilik-toplulukçuluk ve işlevsel olmayan yeme biçimleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırmaya toplam 223 kadın üniversite öğrencisi katılmıştır. Sonuçta annenin sevgi/ilgi puanları ile Yeme Tutum Testi (YTT) puanları ve düşük seviyeli kimlik statülerinden “dağınık kimlik” arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak anne ve babanın sevgi/ilgi puanları ile düşük seviyeli kimlik statü puanlarından “ipotekli kimlik” arasında negatif yönde, bireycilik-toplulukçuluk puanları ile pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Araştırmada YTT

puanları ve diğer kimlik statüleri arasında herhangi bir ilişki bulunmazken genellikle araştırma hipotezlerini desteklemeyen bulgulara ulaşılması Türk kültürünün bazı kendine özgü özelliklerine bağlanmıştır.

Özetle gerek kuramsal gerekse görgül araştırmalardan gelen bilgilerin YB'nin kavramsallaştırmasında kimlik değişkeninin önemine vurgu yaptığı görülmektedir.

1.4.3.2. Ayrılma Bireyleşme

Bilindiği gibi psikanalitik yaklaşım kişilik ve psikopatolojilerin gelişiminde erken dönem ilişkilere odaklanmakta özellikle de ödipal döneme ayrı bir önem atfetmektedir. Mahler'in kuramı ise bu dönemin de öncesine denk gelen gelişim sürecine odaklanmaktadır (Mahler, Pine ve Bergmann, 1975). Mahler, çeşitli kaynaklarda bir nesne ilişkileri kuramcısı olarak (Newton, 2005) bazı kaynaklarda ise ego psikolojisi ve nesne ilişkileri kuramları arasındaki bağlantıyı sağlayan bir geçiş kuramcısı olarak nitelenmektedir (Thyson ve Thyson, 1990). Mahler, psikolojik doğum olarak nitelendirdiği ayrılma bireyleşme sürecini tanımlayarak literatüre önemli katkılar sağlamıştır.

Kurama göre bir bebeğin biyolojik ve psikolojik doğumu aynı zamana denk düşmemektedir. Biyolojik doğum, sınırları kesin olarak belirlenmiş ve gözlenebilir bir yaşantı iken psikolojik doğum ise yavaş bir biçimde gelişen ve sürece yayılan, çocuğun annesinden ayrılması ve bir birey durumuna gelmesi ile karakterize ruhsal bir yaşantıdır (Mahler ve ark., 1975). Kurama göre ayrılma, çocuğun annesinin temsilinden ayrı ve farklı bir kendilik tasarımı geliştirmesi iken bireyleşme ise çocuğun kendine özgü, bireysel ve sürekliliği olan bir kimlik oluşturması girişimidir (Thyson ve Thyson, 1990). Bu yapılar birbirleriyle iç içe geçmiş fakat birbirinden farklı ruhsal yapılanmalardır (Mahler ve ark., 1975).

Ayrılma bireyleşme kuramı çerçevesinde Mahler ve ark., normal gelişimi basamaklar şeklinde tanımlamışlardır. Onlara göre her bir basamak anne-bebek ilişkisinin niteliğinden oldukça etkilenmektedir. Gelişim basamakları içinde de özellikle erken

dönemdeki simbiyotik hazzın yaşanmasının ve annenin duygusal olarak ulaşılabilirliğinin önemi vurgulanmaktadır (akt., Fonagy ve Target, 2003). Mahler ve arkadaşları gelişimin üç evresini tanımlamakta ancak diğer yandan da yaşam boyu gelişime vurgu yapmaktadırlar.

Söz konusu kurama göre gelişimin ilk evresi normal otistik dönemdir. Bu dönemde bebek, doğum sonrası koşullardaki çevreye uyum sağlamaya çabalamakta dış uyaranlara karşı belirgin bir yanıtızlık sergileyerek kendi iç dünyasında yaşar görünmektedir (Mahler ve ark., 1975). Bu dönemde annenin işlevi yoğun bir uyaran dünyasına maruz kalan bebeği örselenmelerden korumak ve bebeğin algılarının yavaş yavaş dış dünyaya yönelmesine yardımcı olmaktır (Mahler ve Mcdevitt, 1989).

İkinci dönem olan simbiyotik dönemde ise “ben” ile “ben olmayan” birbirinden ayırtılamamakta; anne ile bebek arasında tam bir kaynaşmışlık durumu söz konusu olmaktadır. Yaşamın ilk anlarından itibaren bebeğin dış dünyaya uyumu adına hem anne hem de bebek tarafından pek çok davranış sergilenmektedir. Bu davranışsal çabalar zamanla bebeğin “haz veren/iyi” ile “acı veren/kötü” arasındaki ayrımın farkına varmasına yardımcı olmaktadır (Mahler ve ark., 1975). Bebek böylece içerisi ile dışarısının birbirinden farklı olduğunu anlamaya başlar (Mahler ve McDewitt, 1989). Bebeğin haz veren ya da acı veren yaşantının dışarıdan geldiğini anlaması onun otistik dönemden simbiyotik döneme geçişini sağlamaktadır. Artık bebek için dışarıda bulunan simbiyotik bir nesne vardır ve bu nesne kendisine haz ya da acı vermektedir. Bebek gelişimsel açıdan bu yaşantılara yönelik “bellek adaları” oluşturmaya ve daha sonra bunları hatırlayabilmesi ile hazzı erteleyebilme kapasitesi geliştirmeye başlamaktadır (Vahip, 1993).

Gelişimin üçüncü aşaması ayrılma bireyleşme dönemidir. Bu dönem de farklılaşma, alıştırma, yeniden yaklaşma ve bireyselliğin sağlamlaşması ve duygusal nesne sürekliliğinin başlangıcı olmak üzere dört alt evreden oluşmaktadır (Mahler ve ark., 1975). Gelişimsel süreçte çocuğun fizyolojik gelişimine paralel olarak pek çok psikolojik değişim de bunun beraberinde gelmektedir. Bir önceki dönemin kaynaşmış anne-bebek ikili birimi bu gelişim süreci boyunca aşamalı bir biçimde yerini anne ve

bebek tekli birimlerine bırakmaktadır. Bebek artık daha fazla uyanıktır, eliyle annesinin bedenini keşfederken, ayaklarıyla onu itmekte ve çevreyi incelemek için bedenini geri çekebilmektedir (Mahler ve McDewitt, 1989). Gelişimsel süreçte emekleme, tutunma, tırmanma ve daha sonrasında serbestçe yürüyebilme yetisinin gelişimi bebeğin çevreyi rahatça keşfine izin vermektedir. Bu açıdan ilgisi dış dünyaya daha fazla yönelen bebeğin daha özerk hale gelmeye başladığı görülmektedir (Thyson ve Thyson, 1990).

Bu dönemde bebek çevreden ayrı olduğunun ilk farkındalığını yaşar; fiziksel ve duygusal olarak dikkatini çevresine vererek annesinden ayrılır ve uzaklaşır. Anneden ayrılmanın çocukta yarattığı farkındalık bir tehlike duyumunu da beraberinde getirir ve çocuk bu noktada önceki basamaklarda yaşadığı erken bağlanma ilişkisine dönmeyi arzular. Buna ek olarak anneden olan ayrılığı yaşamayı istemenin getirdiği ambivalans ortaya çıkar. Aşamalı olarak çocuk yeniden bağımsızlığa yönelir; burada içselleştirilen duygusal nesnelere sabitliği duyumu önemli bir işlev gösterir (Summers, 1994).

Geçtiğimiz 20 yılda YB'nin etiolojisi ve sürmesinde ayrılma bireyleşme kuramının açıklamaları zengin bir kavramsallaştırma sunmuştur. Psikodinamik, nesne ilişkileri ve aile sistemleri kuramlarından türeyen bu model yeme bozukluğundan muzdarip bireylerde ayrı bir kimlik ve kişisel bağımsızlığın gelişim güçlüklerine vurgu yapmaktadır (Strober ve Humphrey, 1987). Literatür incelendiğinde Bruch (1973) gibi bazı kuramcıların YB'nin kavramsallaştırmasında ayrılma bireyleşme sürecine vurgu yaptığı dikkat çekmektedir. Diğer yandan yapısal aile kuramcıları (Minuchin, Rosman ve Baker, 1978) özerkliği engellenen çocuklarda yeme bozukluğu belirtilerinin nasıl iç içe geçmiş aileleri kontrol işlevi gördüğüne dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda doğrudan ayrılma bireyleşme başlığı altında yer almasa da pek çok farklı kuram ve araştırmadan gelen bilgilerin bu kuramın önemine işaret ettiği görülmektedir. Söz konusu çalışmalarda ayrılma bireyleşme sürecinde yaşanan problemlerin aile dinamiklerinde yaşanan problemlerle bağdaştırıldığı görülmektedir. Bu alanda yapılan görgül araştırmaları gözden geçiren Meyer ve Russell (1998)'ın bildirdiğine göre anoreksiklerin aileleri iç içe geçmiş, aşırı koruyucu, çatışmadan kaçınan, kızlarının kendini ifadesine tepkisiz kalan ailelerdir. Böylesi ailelerde kişilerarası sınırlar ihlal

edilmekte, bağımsızlık desteklenmemekte, genç kadınlar kendilerini kişisel olarak yetersiz, etkisiz ve ailelerine aşırı bağımlı hissetmektedir. Bu gelişimsel görevin yerine getirilememesi ve bireyleşmenin sağlanamaması ise kişisel güç ve kontrol hissinin sağlanabilmesi için kilo ve bedene odaklanma ile sonuçlanabilmektedir. Aynı çalışmada bulimiklerin aileleri ise saldırgan, iç içe geçmiş, duygusal olarak besleyici olmayan ve tepkisiz olarak tanımlanmaktadır. Bulimiklerin yiyecekleri ve kendini kusturmayı bir kendi kendini sakinleştirme mekanizması olarak kullandıkları ileri sürülmektedir. Bu bireylerin ebeveynlerine karşı çatışmalı bağımlılıkları ve bununla bağlantılı suçluluk, gücenme ve güvensizlik duyguları ve ayrıca ebeveynlerinin inanç ve değerlerinden aşırı ayrılmasının (overseparation) bulunduğu belirtilmektedir.

Ayrılma bireyleşme sürecinde aile dinamiklerine yapılan vurguya ek olarak literatürde bu sürece nesne ilişkilerinin yaptığı katkıyı vurgulayanlar da bulunmaktadır (örn., Huphrich, Stepp, Graham ve Johnson, 2002). Nesne ilişkileri kuramına göre erken dönemde çocuğun ihtiyaçlarına tutarsız ya da cevapsız kalarak tepki veren nesne nedeniyle çocukta engellenmeleri düzenleyebilecek yapılar gelişmemektedir. Böylece kişi ileride diğerleri tarafından her hayal kırıklığına uğratıldığı durumda güvensizlik hissetmekte, duygusal kontrolü sağlayıp kendini yatıştırıramamaktadır. Böylesi çocuklar kolayca diğerleri tarafından hayal kırıklığına uğratılmakta; kendilik değerleri kolayca diğerlerinin davranışlarından etkilenmektedir. Bu açıdan erken dönem nesne ilişkilerinin olumsuzluğu ve ayrılma bireyleşme sürecindeki zorluklar kişilerarası ilişkilerde anksiyete ile sonuçlanmaktadır. Kurama göre kişinin söz konusu anksiyeteyi yatıştırmak için de yiyeceklere yönelmesi ve YB belirtileri sergilemesi muhtemeldir.

Tüm bu literatür bilgilerine ek olarak Blos (1967) ergenliğin “ikincil bireyleşme” dönemi olduğunu vurgulamıştır. Genellikle YB’lerin başlangıç dönemine denk gelen bu süreçte sıklıkla üniversite nedeniyle evden ayrılma gibi gerçek fiziksel ayrılıklar yaşanmaktadır. Söz konusu ayrılık süreci üzerine ergenin çatışma ve kafa karışıklıkları yaşaması muhtemeldir. Bu gelişimsel aşama heyecan verici, ödüllendirici ve bazen cezbedici olmasının yanı sıra bazen de stres ve sıkıntı yaratıcıdır. Bu sıkıntılarla başa çıkmada ergenin madde, alkol kullanımı, riskli cinsel eylemlerde bulunması gibi yeme bozukluğu belirtileri göstermesi de bir baş etme yolu olabilir (Barth, 2003).

1.4.3.2.1. Ayrılma Bireyleşme ve Yeme Bozuklukları İle İlgili Araştırmalar

Yukarıda da belirtildiği gibi YB alanındaki kuramsal görüşler bu bireylerdeki ayrılma bireyleşme güçlüklerine işaret etmektedir. Bu alanda yapılan en erken çalışmalardan birinde Armstrong ve Roth (1989) YB hastalarını ayrılma bireyleşme özellikleri bakımından klinik olmayan örneklem grubu ile karşılaştırmıştır. Sonuçta araştırma hipotezi ile uyumlu olarak YB hastalarının kontrol grubuna göre ayrılma ve bağlanma ölçümleri üzerinde daha fazla güçlük sergiledikleri bulunmuştur.

Bu alanda yürütülen başka bir araştırmada Smolak ve Levine (1992) anoreksik ve bulimik belirtilere sahip olma bakımından ayrılma bireyleşme sürecinde bir farklılık olup olmadığını araştırmışlardır. Toplamda 198 kadın üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada bulimik özellikler sergileyen kadınların ebeveynlerinden aşırı ayrıldıkları (overseperated) bulunmuştur. Buna ek olarak bu kadınların anoreksik belirtiler sergileyenler ve normallere göre bu ayrılma süreci ile ilgili kendilerini daha fazla suçlu ve çatışma içinde hissettikleri bulunmuştur. Anoreksik belirtiler sergileyen kadınlar ise bulimiklere ve kontrol grubuna göre özelde daha yüksek düzeyde ayrılma çatışması ve bununla bağlantılı daha fazla utanç ve çatışma; genelde ise ebeveynlerinden ayrılamama (underseperated) eğilimi bildirmişlerdir.

Üniversite öğrencisi kadınlar (n=95) ile yapılan diğer bir çalışmada (Meyer ve Russell, 1998) ebeveynlerinden ayrılma ve bireyleşme, bağımlılık ve YB belirtileri arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Sonuçta daha fazla bağımlılık sergileyen kadınlar daha yüksek düzeyde YB davranışı ve yine daha yüksek düzeyde ebeveynlerinden çatışmalı ayrılma bildirmişlerdir. Bu çalışmaya paralel bulguların elde edildiği bir diğer araştırma (Skowron ve Friedlander, 1994) atlet kadınlar ile yürütülmüştür. Sonuçta bu çalışmada ebeveyne yönelik çatışmalı bağımlılık ve kendiliğin diğerlerinden zayıf bir biçimde ayrışması, YB belirtilerinin yordayıcıları olarak bulunmuştur.

Klinik olmayan örneklem grubunda yapılan bir diğer araştırmada (Friedlander ve Siegel, 1990) ayrılma bireyleşme ve kendini diğerlerinden ayrı bir kendilik duyumu içinde algılama değişkenleri bulimiya ve anoreksiya belirtileri açısından

değerlendirilmiştir. Sonuçta kızların anneden ayrılma örüntüleri babalarından ayrılma örüntülerine göre daha karmaşık bir tablo göstermiş; araştırmacılar da söz konusu bulguyu erken dönem anne-kız arasında yaşanan ilişki sorunlarına işaret eden literatür bilgilerine bir destek olarak değerlendirmişlerdir. Bu bulguya ek olarak bağımlılık çatışmaları ve kendilik-diğeri arasındaki zayıf ayrışma değişkenleri bulimiyanın, zayıflık arayışının, his ve duyularını ayrıştırma yetersizliğinin, diğerlerine güvenme, immatürite ve kişisel yeterlik hakkındaki inançların yordayıcısı olarak bulunmuştur.

1.4.3.3. Duygu Düzenleme Güçlükleri

Duygular insan yaşamında pek çok işleve sahiptir. Çağdaş duygu kuramları, duyguların uyum sürecindeki olumlu rolüne vurgu yapmaktadır. Duygular, durumsal talepler karşısında bilişsel tarzın şekillenmesi, karar verme sürecinin kolaylaşması, kişinin hızlı motor tepkiler vermeye hazırlanması ve öğrenmeyi artırma gibi pek çok içsel sürecin faaliyetinde önemlidir. Tüm bunlara ek olarak duyguların, davranışsal niyetler hakkında kişiye ve diğerlerine bilgi vermek, neyin iyi neyin kötü olduğu hakkında ipucu sağlamak ve karmaşık sosyal davranışlar için esnek şablonlar oluşturmak gibi ilişkiyel alana katkıları bulunmaktadır (Gross, 1999). Bu açıdan hayatı daha anlamlı kılan duyguların hem kişilerarası (interpersonal) hem de içsel kişisel (intrapersonal) süreçlerin düzenlenmesinde önemli olduğu görülmektedir (Denollet, Nyklicek ve Vingerhoets, 2008)

Günlük yaşam içerisinde insanlar sürekli olarak duygusal tepkiler yaratabilecek içsel (örneğin baş ağrısı) ve çevresel (örneğin iş yerinde yönetici tarafından eleştirilmek gibi) uyaranlara maruz kalmaktadır. Söz konusu uyaran-duygu birlikteliği tek bir birim üzerinde işlev göstermemekte duygular da kendilerini özel birtakım bilişsel, davranışlar ve fizyolojik tepkilerde açıkça göstermektedirler (Denollet ve ark., 2008). Günlük yaşamdaki söz konusu döngüde insana ait bu çok bileşenli sistemin düzenlenmesi işlevsellik açısından önemli bir hal almaktadır (Koole, 2009). Bu açıdan duygu düzenleme kavramı önemli bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Tarihsel süreç açısından bakıldığında duygu düzenleme konusunun özellikle son yıllarda daha yoğunlukla çalışıldığı görülmekte ancak duyguların nasıl düzenlendiği ya da

düzenlenmesi gerektiğine ilişkin kuramsal görüşlerin Antik Yunan düşünürlerine kadar uzandığı dikkat çekmektedir (Gross, 1999). Psikoloji literatürü açısından bakıldığında ise duygu düzenleme çalışmalarının psikanaliz, bağlanma, psikolojik stres ve baş etme ve duygu kuramlarına dayandığı izlenmekte; psikolojinin gelişim, sosyal, bilişsel ve klinik gibi pek çok alt alanı ile de yakından ilişkili olduğu bilinmektedir (Gross ve Thompson, 2007). Duygu düzenleme stratejilerinin, temelde erken dönemdeki çocuk ve bakım veren arasındaki ilişkiye bağlı olarak geliştiği ve kişinin daha sonraki yaşam sürecinde bu stratejilerin değişme ve iyileşme potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir (Rugancı ve Gençöz, 2010). Duygu düzenleme stratejileri ve bunların kullanım yoğunluğu kişiden kişiye değişmektedir. Duygu düzenlemedeki bireysel farklılıklar doğuştan gelen mizaç özelliklerine, annenin ebeveynliğine ve bu ikisi arasındaki etkileşimlere bağlanmaktadır (McEwen ve Flouri, 2009).

Duygu düzenleme ifadesi belirsiz ve geniş kapsamı olan bir kavramdır. En genel anlamıyla duygu düzenleme, duyguların kendiliğinden olan akışını yeniden yönlendirme süreçleri olarak tanımlanabilir (Koole, 2009). Bu süreç, hem kişinin kendi duygularından nasıl etkilendiği hem de bu duyguların diğerlerinin duygularını nasıl etkilediğini kapsamaktadır (Gross, 1999). Duygu düzenleme “duygu dinamiklerindeki” veya davranışsal, yaşantısal veya fizyolojik boyutlardaki tepkilerin dengelenmesi, bunların süresi, büyüklüğü ve zamanı gibi alanlardaki değişiklikleri içermektedir. Duygu düzenlemede olumlu ya da olumsuz duygular artarak ya da azaltılarak yönetilmekte; söz konusu süreç bilinçli, çabalı ve kontrollü düzenlemeden bilinçsiz, çabasız ve kontrolsüz düzenlemeye bir boyut üzerinde seyretmektedir (Gross ve Thompson, 2007). Bu süreç sonucunda duyguların nitelik ve niceliğinde değişiklikler oluşması beklenmektedir. Bazen duygu düzenleme kişiyi istenen sonuca ulaştırırken bazen de kişinin arzu ettiği değişikliği yaratmayabilir. Hatta bazı durumlarda duygu düzenleme biçimleri kişiyi kaçındığı duygu ile baş başa bırakabilir (Koole, 2009). Gross ve Thompson (2007) kullanılan duygu düzenleme stratejilerinin hangisinin daha iyi ya da daha kötü olduğu konusunda bir ayırım yapmanın uygun olmayacağını belirtmektedir. Onlara göre temelde duygular pek çok işleve sahiptir. Ancak duygular yanlış zamanda ve yanlış yoğunluk düzeyinde yaşandığında kişinin işlevselliğini bozmaktadır. Koole

(2009) kronik bir biçimde duygu düzenleme sürecinde yaşanan sorunların psikolojik işlevsellikte bozulmalar ile sonuçlanabileceğine dikkat çekmektedir.

İlgili literatür gözden geçirildiğinde duygu düzenlemenin ruhsal sağlık (Gross ve Munoz, 1995), fiziksel sağlık (Sapolsky, 2007) ve ilişki memnuniyeti (Murray, 2005) gibi pek çok değişken ile ilişkilerine işaret eden çalışmalar dikkat çekmektedir. Çoğu araştırma travmatik deneyimlere eşlik eden öfke ve üzüntü gibi özellikle olumsuz duyguların ifadesinin daha iyi ruhsal ve fiziksel sağlıkla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgularla paralel olarak psikanalitik kuramın da bastırılmış duygular ve psikosomatik ve nevrotik rahatsızlıklar arasındaki bağa özel bir vurgu yaptığı görülmektedir (Bekker ve Spoor, 2008).

Diğer yandan sağlıklı olmayan duygu düzenleme ise bazı psikolojik belirtilerin, kişilik bozukluklarının ve işlevsel olmayan davranışların olası bir işaretçisi olabilmektedir (Rugancı ve Gençöz, 2010). Bu alanda yetişkinlerle yapılan görgül araştırmalar duygu düzenlemenin alkol kötüye kullanımı (Cooper, Frone, Russell ve Mudar, 1995; McCreary ve Sadava, 2000), anksiyete bozuklukları (Mennin, Heimberg, Turk ve Fresco, 2002) ve duygu durum bozuklukları (Joormann ve Gotlib, 2010) gibi klinik problemlerle ilişkisine işaret etmektedir.

Son yıllarda yeme bozukluklarını duygu düzenleme değişkeni açısından ele alan araştırmalarda büyük bir artış olduğu görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde söz konusu araştırmaların kuramsal dayanağına ilişkin çeşitli açıklamalar dikkat çekmektedir. Bu açıklamaların ilkinde Bruch (1973; akt., Bekker ve Spoor, 2008) duygusal yeme kavramına dikkat çekmiş ve söz konusu durumu olumsuz duygulara yeme ile tepki gösterme biçimi olarak tanımlamıştır. Bruch'a göre olumsuz duygulara cevaben yiyecek alımı, stres ve psikolojik problemlerle baş etme yolu olarak erken dönem yaşantılarla öğrenilmiş olabilir. Söz konusu kavramsallaştırma gözden geçirildiğinde “duygusal yeme” tanımının bugünkü “tıkınırcasına yeme” tanımına denk geldiği ifade edilebilir. Duygu düzenleme kuramına göre ise bireyler olumsuz duygularından dikkatlerini dağıtmak ve bu yolla rahatlık sağlamak için tıkınırcasına yemek yemekteler. Diğer bir açıklama olan kendini düzenleme

kuramına göre ise kendilikleri ile aşırı meşgul olan kişiler için tıknırcasına yeme kişinin dikkatini bu odaktan kaydırarak kendilikten uzaklaşmanın bir yolu olarak işlev göstermektedir. Her üç açıklamanın ortak vurgusunun olumsuz duygulardan kaçınma yönünde olduğu görülmektedir. Bu açıdan tıknırcasına yeme, kişinin olumsuz duyguları hissetmesi ve bunları göstermesinden kaçınmanın bir yolu olarak işlev gören bir baş etme stratejisi olarak değerlendirilmektedir (Bekker ve Spoor, 2008).

Diğer yandan duygu durumu tolere edememenin genel anlamda YB'nin sürmesinde önemli bir faktör olduğunu belirtmektedir. Daha özelden ise AN'deki aşırı egzersizin aslında bir duygu düzenleme stratejisi olarak işlev gösterdiği ve bu açıdan BN ve TYB'de görülen tıknırcasına yeme ve çıkartma döngüsünün yerine geçtiği ifade edilmektedirler (akt., Svaldi, Griepenstroh, Tuschen-Caffier ve Ehring, 2012).

Özetle pek çok psikopatoloji ile yakından ilişkili olan duygu düzenleme kavramının YB bağlamında da anlaşılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Aşağıdaki bölümde bu alanda yürütülen görgül araştırmalar özetlenmeye çalışılacaktır.

1.4.3.3.1. Duygu Düzenleme Güçlükleri ve Yeme Bozuklukları İle İlgili Araştırmalar

Son yıllarda YB'de duygu düzenleme güçlüklerini ele alan araştırmalarda büyük bir artış olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan görgül araştırmalar olumsuz duygu durumunun yeme bozukluğu belirtilerine öncülük ettiğine işaret etmektedir. Yine olumsuz duygulanımın tıknırcasına yemenin en yaygın tetikleyicisi olarak tanımlandığı da görülmektedir (akt., Sim ve Zeman, 2005). Bu alanda yürütülen araştırmaların temel hipotezinin YB olan bireylerin duygu düzenleme güçlükleri sergiledikleri ve olumsuz duygu durumuyla baş etmede gerekli olan işlevsel becerilere sahip olmadıkları yönündedir. Tıknırcasına yeme atağı ve/veya dışa atım davranışlarının kısa süreli bir rahatlama ya da dikkat dağıtma işlevi görerek olumsuz duygulanımla bir baş etme yöntemi olabileceği ileri sürülmektedir.

Söz konusu hipotezleri test etmeye yönelik olarak yapılan çalışmaların birinde Svaldi ve ark. (2012) farklı YB alt tiplerine (AN, BN, TYB) sahip hastaları duygu düzenleme güçlükleri bakımından hem sağlıklı kontrollerle hem de borderline kişilik bozukluğu veya majör depresif bozukluk tanısı almış kişilerle karşılaştırmışlardır. Sonuçta YB tanısına sahip hastalar sağlıklı gruba karşılaştırıldığında daha yüksek düzeyde duygusal yoğunluk, daha düşük düzeyde duyguların kabulü, daha az duygusal açıklık ve farkındalık ve daha fazla düzeyde duygu düzenleme güçlükleri bildirmişlerdir. YB alt tipleri arasında duygu düzenleme değişkenlerinin çoğu bakımından anlamlı bir fark bulunmazken TYB grubu diğer iki YB kategorisine göre daha işlevsel duygu düzenleme örüntüleri göstermişlerdir.

Bir diğer araştırmada Whiteside ve ark., (2007), geniş bir üniversite örneklem grubunda tıknırcasına yeme sıklığının hem Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği'nin toplam puanı hem de tüm alt ölçekleri tarafından yordandığını bulmuşlardır. Araştırmada, duygu düzenleme güçlükleri, cinsiyetin, yiyecekleri kısıtlamanın, kilo ve beden biçimini aşırı değerlendirmenin üstünde ve ötesinde tıknırcasına yeme varyansını açıklamıştır. Sonuç olarak araştırmacılar tıknırcasına yemenin, olumsuz duyguları düzenleme işlevindeki yetersizliğinin bir işaretçisi olabileceğini belirtmişlerdir.

Duygu düzenlemenin beden imaj sorunları ve psikolojik belirtiler arasındaki aracı rolünün araştırıldığı bir diğer çalışmada (Hughes ve Gullone, 2011), duygu düzenlemenin hem bulimik hem de depresif belirtiler ile beden imaj sorunları arasında aracı bir rol oynadığı bulunmuştur. Daha fazla beden imaj sorunu bildiren ergenlerin duygu düzenlemenin kaçınma ve içsel işlevsel olmayan stratejilerini kullandıklarında daha fazla oranda bulimik belirtiler göstermeleri araştırmanın diğer önemli bulgularındandır.

Yeme bozuklukları açısından riskli grubu oluşturan ergen kızlarla yapılan başka bir araştırmada ise negatif duygulanım, düşük duygusal farkındalık ve olumsuz duygularla işlevsel olmayan baş etme biçiminin, beden memnuniyeti ve bulimik belirtiler arasında aracı bir rolü olduğu bulunmuştur (Sim ve Zeman, 2006).

Sözü edilen araştırmalarla paralel bulgular elde edilen bir diğer araştırmada ise AN, BN ve BTA YB tanısına sahip kadınların daha yüksek düzeyde duygulardan kaçış ve daha düşük düzeyde duyguları kabul ve yönetme kapasitesi gösterdikleri bulunmuştur (Corstorphine, Mountford, Tomlinson, Waller ve Meyer, 2007). Yapılan bir meta analiz çalışmasında (Aldao, Nolen-Hoeksema ve Schweizer, 2010) ise YB belirtilerinin ruminasyon ve bastırma ile pozitif yönde; problem çözme ile ise negatif yönde ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Yine bu bulgularla paralel olarak Harrison, Sullivan, Tchanturia ve Treasure (2009)'nın yaptığı çalışmada, sağlıklı kontroller ile karşılaştırıldığında AN'li kadınların Duygu Düzenleme Güçlüğu Ölçeği'nin tüm alt boyutlarında anlamlı olarak daha fazla güçlükleri olduğu bulunmuştur.

Anoreksik hasta grubu ile yapılan başka bir çalışmanın (Brockmeyer, Holtforth ve ark., 2012) hipotezi AN'de görülen kendini aç bırakma davranışının işlevsel olmayan bir davranış olarak olumsuz duygu durumun azaltılmasına hizmet ettiği yönündedir. Bu araştırmada AN tanı kriterlerini karşılayan, önceden AN olan iyileşmiş, depresyon veya anksiyete bozukluklarına sahip klinik kontrol ve sağlıklı kontroller olmak üzere dört farklı grup duygu düzenleme ölçümleri üzerinden değerlendirilmiştir. Sonuçta, tüm klinik örneklem grupları sağlıklı kontroller ile karşılaştırıldığında daha yüksek düzeyde duygu düzenleme güçlüğu sergilemişlerdir. AN hasta grubunda kilo ve duygu düzenleme arasında özel bir bağ bulunmuş; AN'li hastalar daha düşük beden kitle indeksine sahip oldukça daha düşük duygu düzenleme güçlükleri sergilemişlerdir. Bulgular, düşük kiloya eşlik eden kendini aç bırakmanın, AN'de olumsuz duyguları düzenleme işlevi gören ve işlevsel olmayan bir davranış olduğu yönündeki hipotezi desteklemiştir.

Ülkemizde yeme bozuklukları üzerine yürütölen araştırmalar gözden geçirildiğinde doğrudan duygu düzenleme güçlüklerini ele alan bilinen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak dolaylı yollardan bu konu ile bağlantılı olabilecek bazı çalışmalar dikkat çekmiştir. Bu çalışmaların ilkinde yeme bozuklukları ile öfke tarzı arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve sonuçta YB tanısı alanların öfkelerini ifade etmek yerine kontrol ederek bastırmayı tercih ettikleri bulunmuştur (Pirim, 2002). Yapılan bir diğer çalışmada ise obez hasta grubunun tedavi başarısı ile aleksitimi düzeyleri

arasındaki ilişki değerlendirilmiş ancak bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Deveci ve ark., 2006).

Özetle YB ile duygu düzenleme güçlükleri üzerine yürütülen araştırmaların henüz başlangıç düzeyinde olduğu görülmekte ve özellikle de bu alanda ülkemizde yapılan çalışmaların son derece sınırlı olduğu izlenmektedir. Bulgular ve kuramsal tartışmalar göz önüne alındığında YB’de duygu düzenleme güçlüklerinin varlığı ön plana çıkmakta ve bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

1.4.4. Nesne İlişkileri Kuramı İle İlgili Değişkenler Çerçevesinde Yapılan Yeme Bozukluğu Araştırmaları

Daha önce de belirtildiği gibi nesne ilişkileri kuramı YB’yi bir kendilik problemi olarak ele almaktadır. Bu bağlamda kurama göre YB, kilo ve yiyeceklerle ilişkili kriterler bağlamında tanımlanmakla birlikte aslında temelde kişinin kendini düzenleme işlevindeki kusurlara bir cevap olarak da görülebilir. Bu görüşü test etmeye yönelik olarak yapılan bir araştırmada (Appledorn, 2000) BDT tedavisi alan bulimik kadın hastalar, bulimiya belirtilerinin ciddiyeti, nesne ilişkileri ve kimlik problemleri arasındaki ilişkiler açısından değerlendirilmiştir. Sonuçta daha ciddi yeme patolojisine sahip kadınların daha fazla kimlik problemi ve daha fazla nesne ilişkileri problemine sahip olacağı yönündeki araştırma hipotezi desteklenmiştir.

Benzer bir biçimde Heesacker ve Neimeyer (1990) tarafından yapılan çalışmada YB örnekleminde bilişsel yapılar ve nesne ilişki güçlükleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Sonuçta daha yüksek düzeyde YB belirtileri gösteren kadınların Bell Nesne İlişkileri Ölçeği’nin iki alt ölçeğinde (Güvensiz Bağlanma ve Sosyal Yetersizlik) daha yüksek düzeyde güçlük sergiledikleri ve daha katı bilişsel şemalara sahip oldukları bulunmuştur. Yapılan hiyerarşik regresyon analizi, nesne ilişkileri güçlükleri ve bilişsel yapıların yeme bozukluğunun bağımsız yordayıcıları olduğunu göstermiştir.

Bu bulgulara paralel sonuçların elde edildiği başka bir çalışmada (Herald, 1995) bulimik davranışlar ile kendilik kimliği algısı, aile özellikleri ve süper kadın ideali

arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Sonuçta bulimik davranışların en iyi yordayıcısının nesne ilişkilerinin Güvensiz Bağlanma alt boyutu, kimlik problemleri, kişinin yemesi, kilosunu ve beden biçimi üzerine yoğunlaşan olumsuz ebeveyn tutumu ve süper kadın ideali özleminin olduğu ortaya konulmuştur.

Yapılan başka bir araştırmada Becker, Bell ve Billington (1987) klinik olmayan üniversite öğrenci örnekleminde bulimik özellikler sergileyen ve sergilemeyen kadınların nesne ilişkilerini değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonucuna göre daha yüksek düzeyde bulimik belirtiler sergileyen kadınların Bell Nesne İlişkileri Ölçeği'nin Güvensiz Bağlanma alt ölçeğinden anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur. İstatistiksel işlemler bulimiya belirtileri yerine YB belirtileri üzerinden değerlendirildiğinde ise daha yüksek düzeyde YB belirtileri sergileyenlerin Bell Nesne İlişkileri Ölçeği'nin Güvensiz Bağlanma alt ölçeğine ek olarak Benmerkezcilik alt ölçeğinden de anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldıklarını ortaya koymuştur.

Başka bir araştırmada patolojik yeme tutum ve davranışları sergileyen üniversite öğrencilerinde nesne ilişkileri, bağımlılık ve ayrılma-bireyleşme süreci açısından cinsiyetler arası fark ele alınmıştır (Huprich, Stepp, Graham ve Johnson, 2004). Sonuç olarak bu araştırmada kadınlar YTT ve Yeme-Kendilik Değeri Ölçeği (Eating Self-Efficacy Scale)'nde erkeklere göre daha yüksek puanlar almışlardır. Ek olarak kadınların yeme ve kusma alışkanlıklarını değerlendiren Yeme Anketi-Gözden Geçirilmiş Formu (Eating Questionnaire-Revised) ile Kişilerarası Bağımlılık Ölçeği ve nesne ilişkilerinin Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik alt ölçekleri arasında pozitif yönde bir korelasyon bulunmuştur. Erkeklerde ise Yeme-Kendilik Değeri Ölçeği ile nesne ilişkilerinin Güvensiz Bağlanma ve Sosyal Yetersizlik alt ölçekleri arasında ve YTT ile Ayrılma-Bireyleşme Süreci Envanteri arasında pozitif yönde korelasyon bulunmuştur.

Bulimik lise öğrencilerinde bağlanma ve nesne ilişkilerini araştıran bir başka çalışmada (Johnson, 1995) aralarında nesne ilişkilerinin Güvensiz Bağlanma alt ölçeğinin de bulunduğu toplam üç bağlanma ölçeği (Ebeveyne ve Akranın Bağlanma Ölçeği; Ebeveyne Bağlanma Ölçeği) kullanılmıştır. Bulgulara göre yeme patolojisi ile bağlanma

arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Üç bağlanma ölçümü üzerinde de bulimik ve bulimik olmayan grup arasında anlamlı farklar ortaya konulmuştur. En güçlü fark anne-kız bağlanması ve bulimiya arasında iken; en zayıf farklar ise baba-kız bağlanması ve bulimiya ölçümleri arasında bulunmuştur. Tüm anneye-bağlanma ölçümleri, doğrudan yeme patolojisi ile ilgili ölçümlerle ilişkili iken (örn., bulimiya, ince kalma arzusu ve beden memnuniyetsizliği) sadece bir babaya-bağlanma ölçeği yeme patolojisi ile ilişkili bulunmuştur. Ayrıca bağlanma ile Yeme Bozukluğu Envanteri-2'nin etkisizlik, kişilerarası güvensizlik, dürtü düzenlemesi ve sosyal güvensizlik boyutları arasında da ilişki ortaya konulmuştur.

Yapılan başka bir araştırmada (Pollack ve Keaschuk, 2008) 77 üniversite öğrencisi kadın katılımcıdan hem niceliksel hem de niteliksel ölçümler alınmıştır. Niceliksel bağlamda katılımcılardan kişilerarası bağımlılık, nesne ilişkileri ve yeme davranışı ile ilişkili ölçekleri doldurmaları istenirken; niteliksel araştırmada ise 4 bulimik kadın ilişki temalar konusunda yarı yapılandırılmış bir görüşmeye katılmış ve bu görüşme de feminist sosyo kültürel analiz doğrultusunda kavramsallaştırılmıştır. Sonuçta kişilerarası ilişkilerde bağımlılık, nesne ilişkilerinin Güvensiz Bağlanma ve Benmerkezcilik alt boyutları ile yeme patolojisi arasında güçlü bir ilişki ortaya konulmuştur.

İşlevsel olmayan yeme tutumlarının nesne ilişkileri ve savunma mekanizmaları ile ilişkilerinin değerlendirildiği bir başka çalışma klinik olmayan örneklem grubu üzerinde yürütülmüştür (Steiger ve Houle, 1991). Sonuçta işlevsel olmayan yeme tutumu sergileyenlerin daha fazla nesne ilişkileri problemlerine sahip olduğu ve daha fazla oranda da işlevsel olmayan savunma mekanizmaları kullandıkları ortaya konulmuştur. Araştırmacılar, elde edilen bulguların kişilerarası ve uyumsal işlevlerdeki yetersizliklerin, yeme bozukluğunun bir sonucu olmaktan ziyade başlatıcısı olabileceğine dair ortaya atılan görüşe bir destek sağladığını ileri sürmüşlerdir.

Diğer bir çalışmada (Wanlass, 1996) çalışmada iki farklı yöntemsel yaklaşım ile niceliksel ve niteliksel bulgular bir araya getirilerek anoreksik ve bulimik kadınların ilişki örüntüleri ve bireyselleşme çatışmaları nesne ilişkileri perspektifinden test

edilmeye çalışılmıştır. Sonuçta yeme bozukluğu gösterenlerin sağlıklı kontrollerle karşılaştırıldığında daha büyük oranda nesne ilişkileri patolojisi gösterdikleri ortaya konulmuştur. Diğer yandan niteliksel araştırmadan gelen veriler yeme bozukluğu sergileyen kadınlarda yedi temanın varlığına dikkat çekmiştir. Bunlar: a) kabul ihtiyacı, b) yakınlık ve incinebilirlikten korkma, c) terkedilme ve ihanet hissi, d) bireyselleşme çatışmaları, e) duygusal olarak uzak ebeveyn, f) bakımveren rolleri ve g) duygusal uyumsuzluk olarak bildirilmiştir.

Son olarak Zborowski (1998) tarafından yapılan ve klinik olmayan üniversite öğrenci örnekleminde yürütülen başka bir araştırmada bulimiya belirtileri ile nesne ilişkileri güçlükleri, bağımlılık, ego savunmaları, treyt anksiyete ve depresyon arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Sonuçta bulimik kadınların daha yüksek düzeyde nesne ilişkileri güçlüklerine, kişilerarası bağımlılığa, depresyona ve treyt anksiyeteye sahip oldukları, işlevsel savunma mekanizmalarını daha az kullandıkları, bölme savunma mekanizmasını ise daha yüksek oranda kullandıkları ortaya konulmuştur.

Özetle yukarıda aktarılan görgül araştırma bulgularının YB'nin gelişimi ve sürmesinde önemi vurgulanan nesne ilişkileri güçlüklerini destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Yeme bozuklukları üzerine yapılan kurumsal açıklamalar ve görgül araştırmalar gözden geçirildiğinde bozukluğun kavramsallaştırılmasında erken dönemde ebeveynlerle kurulan ilişkilerin ve bunların yetişkinlik dönemine etkilerinin önemi üzerinde durulduğu görülmektedir. Psikodinamik literatür çerçevesinde bakıldığında YB'nin kendilik bozuklukları olarak tanımlandığı izlenmektedir. Tedavisinde güçlüklerle karşılaşılan, direncin, tedaviyi bırakma oranlarının ve belirtilerin geri gelme oranının yüksek oranda gözlemlendiği YB grubunda daha etkin tedaviler için söz konusu yaklaşımın ve kavramların anlaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Dinamik literatür çerçevesinde nesne ilişkileri kuramının zengin kavramsallaştırması ile dikkat çektiği görülmektedir. Söz konusu kuramın açıklamalarından ve bu alanda

yürütülen araştırmalardan YB ile yakından ilişkili olduğu düşünölen değişkenler ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda yukarıda da özetlendiği gibi YB vakalarında genelde erken dönemde ebeveynlerle kurulan ilişkilerin (nesne ilişkilerinin), özelde ise anne-babaya yönelik algıların, kimlik gelişiminin ve ayrılma-bireyleşme sürecinin sıklıkla çalışılan değişkenler olduğu görölmektedir. Yapılan araştırmalarda genellikle söz konusu değişkenlerin birkaçı ya da daha fazlasının ele alındığı görölmekte bunları birlikte ele alan herhangi bir araştırma olmaması dikkat çekmektedir. Ayrıca özellikle ebeveyn-çocuk etkileşimini ele alan çalışmalarda anne-çocuk ilişkisine daha fazla odaklanıldığı; baba-çocuk ilişkisinin görece ihmal edildiği düşünülmektedir.

Diğer yandan sıralanan bu değişkenlere ek olarak kuramsal açıdan önemi vurgulanan ancak nesne ilişkileri temelli araştırmalara çok fazla yansımayan bir diğer önemli değişkenin duygu düzenleme güçlükleri olduğu düşünülmektedir. Son yıllarda önemi anlaşılan ve üzerine yoğun olarak araştırmalar yürütölen bu değişkenin YB açısından önemli olduğu düşünülmektedir (Gross, 1999). Nesne ilişkileri kuramı açısından bakıldığında duygu düzenleme stratejilerinin erken dönem çocuk ve bakım veren arasındaki ilişkiye bağlı olarak geliştiği (Bowlby, 1979; Shaver ve Mikulincer, 2002; akt., Rugancı ve Gençöz, 2010) ve bunun yaşamın ileriki aşamasında yaşanan sosyal etkileşimler ile değişme ve gelişme potansiyeline sahip olduğu belirtilmektedir (Gross ve Munoz, 1995; akt., Rugancı ve Gençöz, 2010). Dinamik yönelimli yaklaşıma göre erken dönem bağlanma ilişkilerinde yaşanan problemler, kendiliği yatıştırıcı işlevlerin içselleştirilmesini, gelişimini ve yaşantılara aktarılabilmesini engellemektedir. Bu bağlamda olumsuz duygulanımı tolere etme güçlükleri yaşayabilecek bireyler bazı eylemlerle durumu çözmeye çabalamaktadır. Dinamik kuram, YB hastalarının olumsuz duygularla tıknırcasına yiyerek baş etmeye çalıştığı hipotezini ileri sürmektedir. Ancak bozukluğun anlaşılması açısından kuramsal önemi vurgulanan duygu düzenlemenin dinamik literatürün görgöl araştırmalarında hak ettiği yeri bulamadığı düşünülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde sadece bir araştırmada (Celec, 1995) tıknırcasına yemenin olumsuz duygulanıma tepki olarak ortaya konduğu hipotezini destekleyen bulgulara ulaşılmıştır. Ancak bu bağlamda olumsuz duygulanımı düzenlemede hangi spesifik stratejilerin kullanıldığına ve nesne ilişkileri, YB belirtileri ve duygu düzenleme değişkenleri arasındaki ilişkileri birlikte odaklanan herhangi bir araştırma

bulunmamaktadır. Bu doğrultuda YB'nin kavramsallaştırılması ve tedavisi açısından önemli doğurguları olabilecek duygu düzenleme değişkeninin bu tez çalışması kapsamında ele alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Özetle yukarıda tanımlanan ve nesne ilişkileri kuramı bağlamında ele alınan değişkenlerin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerinin birlikte ele alınmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer yandan ülkemizdeki araştırma literatürü gözden geçirildiğinde nesne ilişkileri temelinde yürütülen herhangi bir çalışma olmadığı görülmektedir. Ayrıca yukarıda sıralanan ve psikodinamik literatür ile bağdaştırılan değişkenlerin sadece birkaçının ülkemizde YB kapsamında farklı bağlamlarda ele alındığı görülmektedir. Ülkemizde YB üzerine yapılan araştırmaların genellikle aile ortamına ve aile işlevlerine (Ertekin, 2010), benlik saygısına (Alşan, 2005; Kuğu, Akyüz, Doğan, Erşan ve İzgiç, 2002), bilişsel değişkenlere (Babayiğit, 2007) ve çeşitli kişilik özelliklerine (Onar, 2008; Ortaçgil, 2009) odaklandığı görülmektedir. Sadece yapılan bir araştırmada YB ile sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin ele alınmış olduğu görülmekte (Onar, 2008) bir başka araştırmada (Vardar, Tuğlu, Arıkan, Çalıyurt ve Vardar, 2003) ise YB ile aleksitimik özellikler arasındaki ilişkinin incelenmesi dikkat çekmektedir. Ancak bu araştırmada ele alınan değişkenlerin hiçbirinin kapsam olarak bu tez çalışmasında sunulan değişkenler (örneğin ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlükleri gibi) ile bire bir örtüşmediği düşünülmektedir.

Yine son yıllarda ülkemizde YB gelişiminde erken dönem ilişkilerin önemine vurgu yapan birkaç araştırma dikkat çekmektedir. Bu bağlamda Oral (2006)'ın YB'de bağlanma stilleri, kişilerarası şemalar, kişilerarası ilişki tarzları ve öfke arasındaki ilişkiyi incelediği bir çalışma dikkat çekerken; Batur (2004) tarafından yapılan ve YB'de erken dönem uyumsuz şemaları ele alan başka bir araştırma olduğu da görülmektedir. Diğer yandan bir diğer araştırmada ise (Pirim Düşgör, 2007) AN'deki babalık işlevlerinin ele alındığı görülmektedir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi bu araştırmalarda ele alınan değişkenlerin doğrudan bu tez çalışmasının değişkenleri ile bire bir aynı olmadığı düşünülmektedir.

Özet olarak bu tez çalışmasında klinik olmayan örneklem grubunda yeme tutum ve davranışları ile ilgili olduğu düşünülen ve dinamik kuram çerçevesinde tartışılan bazı değişkenlerin birlikte ele alınması planlanmaktadır.

Çalışmanın amaçları doğrultusunda araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- 1) Yeme tutum puanı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 2) Yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme puanları açısından bir fark var mıdır?
- 3) Yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda algılanan beveynlik biçimleri puanları açısından bir fark var mıdır?
- 4) Yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda ayrılma bireyleşme güçlükleri puanları açısından bir fark var mıdır?
- 5) Yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda kimlik duygusu puanları açısından bir fark var mıdır?
- 6) Yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda duygu düzenleme güçlükleri puanları açısından bir fark var mıdır?
- 7) Nesne ilişkileri, gerçeği değerlendirme yetisi, algılanan ebeveynlik biçimleri, ayrılma bireyleşme güçlükleri, kimlik duygusu, duygu düzenleme güçlükleri ve depresyon değişkenleri arasında yeme tutumunu en iyi yordayan değişken ya da değişken grubu hangisidir?

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1 KATILIMCILAR

Çalışmaya, İstanbul ve Ankara'daki bazı özel ve devlet üniversitelerinde eğitimlerine devam eden toplam 541 lisans öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 410'u kadın (% 75.8), 131'i erkektir (% 24.2). Yaşları 18-35 arasında değişen katılımcıların yaş ortalaması $X=21.3$ 'tür ($S = 2.11$). Veri toplanan üniversiteler ve üniversitelere göre oranlar şöyledir: Ankara'daki üniversiteler: Hacettepe Üniversitesi (%28.1), Diğer (%3.2). İstanbul'daki üniversiteler: Okan Üniversitesi (%27.9), İstanbul Aydın Üniversitesi (%24.2), İstanbul Ticaret Üniversitesi (%11.8), Diğer (%4.8). Demografik Bilgi Formundan elde edilen verilere göre katılımcıların Beden Kitle İndeksi (BKİ) puanları hesaplanmıştır. Söz konusu puanlara ek olarak katılımcıların, daha önceki diyet geçmişleri, şu anki kilolarını değerlendirme biçimleri, yakın bir zamanda diyete başlama düşüncelerinin dereceleri, öğrenimlerine devam ettikleri bölüm, en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi, anne ve babalarının eğitimi ve medeni durumları ile ilgili demografik özellikler Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

2.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplamak amacıyla Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi, Young Ebeveynlik Ölçeği, Kimlik Duygusu Ölçeği, Ayrılma Bireyleşme Ölçeği, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri ve Yeme Tutum Testi kullanılmıştır. Ayrıca katılımcılara Demografik Bilgi Formu uygulanmıştır.

Tablo 2.1 Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	21.3	2.11
Değişken	N	%
Cinsiyet		
Kadın	410	75.8
Erkek	131	21.3
Bölüm		
Psikoloji	344	63.6
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	93	17.2
Uluslararası Lojistik	47	8.7
Ergoterapi	34	6.3
Diğer	23	4.2
En Uzun Süre Yaşadıkları Yer		
Metropol	306	56.6
İl	129	23.8
Kasaba/İlçe	93	17.2
Köy	8	1.5
Belirtmemiş	5	0.9
Annenin Eğitim Düzeyi		
Eğitimi Yok	28	5.2
Okur-Yazar	8	1.5
İlkokul	148	27.4
Ortaokul	69	12.8
Lise	174	32.2
Önlisans	14	2.6
Üniversite	89	16.5
Lisansüstü	11	1.8
Babanın Eğitim Düzeyi		
Eğitimi Yok	4	0.7
Okur-Yazar	7	1.3
İlkokul	87	16.1
Ortaokul	85	15.7
Lise	186	34.4
Önlisans	14	2.6
Üniversite	139	25.7
Lisansüstü	19	3.5
Anne Babanın Medeni Durumu		
Birlikte	480	88.7
Ayrı yaşıyor	19	3.5
Boşanmış	10	1.8
Anne Ölmüş	5	0.9
Baba Ölmüş	27	5.1

Tablo 2.1 (Devam). Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	N	%
Beden Kitle İndeksi (BKI)*		
Zayıf (BKI<18.5)	60	11.1
Normal (BKI=18.5-24.9)	400	73.9
Fazla Kilolu (BKI=25-29.9)	65	12.0
Obez (BKI=30-39.9)	14	2.6
Belirtmemiş	2	0.4
Diyet/Rejim Geçmişi		
Var	216	39.9
Yok	312	57.7
Belirtmemiş	13	2.4
Şimdiki Kiloyu Nasıl Gördüğü		
Çok Zayıf	5	0.9
Zayıf	54	10.0
Normal	302	55.8
Biraz şişman	159	29.4
Çok Şişman	19	3.5
Belirtmemiş	2	0.4
Yakın Bir Zamanda Diyete Başlama Düşüncesinin Varlığı		
Hiç	216	39.9
Biraz	110	20.3
Orta	59	10.9
Fazla	74	13.7
Çok Fazla	60	11.1
Belirtmemiş	22	4.1

* Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan sınıflamaya dayanmaktadır

2.2.1 Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, bölümü, kilosu, boyu, ideal kilosu, daha önceki diyet deneyimleri gibi çeşitli özellikleri açısından değerlendirildiği Demografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Formda ayrıca katılımcıların anne-babalarının eğitimi ve medeni durumları, hayatta olup olmadıkları gibi özellikler de değerlendirilmektedir. Formun bir örneği Ek 1’de sunulmaktadır.

2.2.2 Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi-BNİGT (Bell Object Relations and Reality Testing Inventory [BORRTI])

Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi, doğru-yanlış biçiminde yanıtlanan, 90 maddelik, kağıt kalem tarzı bir öz bildirim aracıdır. Ölçek, kişinin bugünkü ego işlevlerinin ve kişilerarası ilişkilerinin niteliği temelinde erken dönemdeki nesne ilişkilerini değerlendirmektedir (Bell, 1995). Ölçüm aracının ilk formu, nesne ilişkilerini değerlendirmek amacıyla Bell, Ecaff ve Ryan (1979, 1980; akt., Bell, Billington ve Becker, 1986) tarafından geliştirilen 45 maddelik doğru-yanlış türü ifadeden oluşmuştur. Ölçeğin bu ilk formunun Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik olmak üzere dört alt boyutu ortaya konmuştur. İzleyen yıllarda ölçek yeniden gözden geçirilmiş ve kişinin gerçeği değerlendirme işlevini değerlendiren doğru yanlış türünde 45 maddelik ifade ölçeğe eklenmiştir (Bell, 1995). Yapılan çalışmada eklenen maddelerin üç faktör altında toplandığı izlenmiştir. Bu alt ölçekler Alguların Belirsizliği, Gerçekliğin Bozulması ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak BNİGT, Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme olmak üzere iki alt boyuttan oluşmakta; yapılan araştırmalarda ölçeğin bu temel iki alt boyutu ayrı ayrı kullanılabilen ve değerlendirilebilmektedir.

Ölçekten alınan puanlar artıkça ilgili özelliklere yönelik yaşanan sıkıntıların arttığı belirtilmektedir. Yabancılaşma alt ölçeği ilişkilerde yaşanan temel güven eksikliği, uzak, yapay ve yüzeysel ilişkilerle ilgili iken; Güvensiz Bağlanma ilişkilerde yoğun yakınlık arzusuna karşın reddedilmeye, terkedilmeye ve yalnızlığa yönelik aşırı hassasiyet ile ilişkili olarak tanımlanmaktadır. Benmerkezcilik, ilişkilerde diğerlerinin niyetine yönelik güvensizlik, kendi istekleri için diğerlerini kontrol, talepkarlık, tümgüçlülük gibi özelliklerle ilişkili iken; Sosyal Yetersizlik ise ilişki kurma ve sürdürmede yetersizlik, çekingenlik ve sosyal anlamda kendini yetersiz algılama ile ilgili olarak tanımlanmıştır. Gerçeği Değerlendirme Testi alt ölçeklerinden Alguların Belirsizliği iç ve dış gerçekliği ayırdedici ego gücünün zayıflığı, kişilerarası ilişkilerde kendini hatalı algılama durumlarında sosyal yargıların zayıflaması ile ilgili iken; Gerçekliğin Bozulması içsel ve dışsal gerçekliği ayırdetmenin zorlaşması, cezalandırılma, kurban edilme gibi paranoid ve depresif inançların yoğunluğu ile ve son

olarak Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar ise ego işlevselliğindeki ciddi bozulmalar ile karakterizedir (Bell, 1995).

Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında ölçeğin Cronbach alfa katsayısı Yabancılaşma için .90, Güvensiz Bağlanma için .82, Benmerkezcilik için .78, Sosyal Yetersizlik için .79, olarak; Spearman-Brown yarıya-bölme katsayısı ise Yabancılaşma için .90, Güvensiz Bağlanma için .81, Benmerkezcilik için .78, Sosyal Yetersizlik için .82 olarak bulunmuştur (Bell ve ark., 1986). Yapılan diğer bir çalışmada ölçeğin sonradan eklenen üç faktörü için Cronbach alfa katsayısı Gerçekliğin Bozulması için .87 olarak Alguların Belirsizliği için .82 ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar için .85 olarak bulunmuştur. Aynı alt boyutlar için Spearman-Brown yarıya-bölme katsayıları ise sırasıyla .85, .77 ve .83 olarak bildirilmiştir. Ölçeğin test-tekrar-test güvenirlik katsayılarının ise .58 ile .90 arasında değiştiği bildirilmiştir (akt., Bell, 1995).

Ölçeğin Türkçe için geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Uluç, Tüzün, Haselden ve Piri Erbaş (2014), tarafından yapılmakta ve bu alanda yürütülen çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmadan gelen başlangıç düzeyindeki bilgiler ölçeğin geçerliği ve güvenirliğine ilişkin bulgular sunmaktadır. Söz konusu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı Yabancılaşma için .80, Güvensiz Bağlanma için .74, Benmerkezcilik için .70, Sosyal Yetersizlik için .73, olarak; Spearman-Brown yarıya-bölme katsayısı ise Yabancılaşma için .75, Güvensiz Bağlanma için .74, Benmerkezcilik için .72, Sosyal Yetersizlik için .72 olarak bulunmuştur. Diğer yandan Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutları için Cronbach alfa katsayısı Gerçekliğin Bozulması için .77 olarak Alguların Belirsizliği için .54 ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar için .70 olarak; Spearman-Brown yarıya-bölme katsayısı ise Gerçekliğin Bozulması için .76 olarak Alguların Belirsizliği için .45 ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar için .70 olarak bulunmuştur.

Mevcut tez çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa katsayısı Yabancılaşma için .75, Güvensiz Bağlanma için .70, Benmerkezcilik için .66, Sosyal Yetersizlik için .70 olarak bulunurken Gerçekliğin Bozulması için .66, Alguların Belirsizliği için .46 ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar için .64 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği Ek 2'de sunulmuştur.

2.2.3. Young Ebeveynlik Ölçeği-YEBÖ (Young Parenting Inventory-[YPI]):

Ölçek, algılanan ebeveynlik biçimlerini değerlendirmek üzere Young (1994) tarafından geliştirilen, toplam 72 maddeden oluşan bir öz bildirim aracıdır. Katılımcıların, erken döneme ait uyumsuz ebeveynlik biçimlerine yönelik algılarını değerlendirmektedir. Ölçeği doldururken katılımcılardan, kendi çocukluk döneminde hatırladıkları ebeveyn davranışlarını 1 (tamamıyla yanlış) ile 6 (ona tamamı ile uyuyor) arasındaki likert tipi ölçek üzerinden derecelendirmeleri beklenmektedir. YEBÖ 17 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin psikometrik özelliklerine ilişkin yapılan çalışmalar YEBÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğuna işaret etmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlık katsayılarının .67 ile .92 arasında değiştiğini ortaya koymaktadır (Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray ve Meyer, 2005).

Ölçeğin Türkçe için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları klinik olmayan üniversite öğrenci örnekleminde Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu (2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada YEBÖ'nün sekiz maddesinin örnekleme temsil etmediği görülmüş ve 64 madde üzerinden değerlendirilmesine karar verilmiştir. Hem anne (YEBÖ-A) hem de baba (YEBÖ-B) için ölçeğin ortak 10 boyuttan oluştuğu bildirilmiştir. Bu boyutlar: Kuralcı/Kalıplayıcı ("her şey onun kurallarına uymalıydı"), Küçümseyici/Kusur Bulucu ("bana salakmışım ya da beceriksizmişim gibi davrandı"), Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı ("beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı", ters olarak puanlanmaktadır), Sömürücü/İstismar Edici ("bana yalan söyledi, beni kandırdı veya bana ihanet etti"), Aşırı Koruyucu/Evhamlı ("bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdi"), Koşullu/Başarı Odaklı ("başarı ve rekabete çok önem verirdi"), Aşırı İzin Verici/Sınırsız ("bana çok az disiplin veya terbiye verdi"), Kötümser/Endişeli ("hayatın kötü yanları veya kötü giden şeyler üzerine odaklanırdı"), Cezalandırıcı ("işler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı") ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran ("kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı") Ebeveynliktir. Elde edilen faktörlerin özgün formula örtüştüğü bildirilmektedir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği olumsuz ebeveynlik tutumlarının varlığına işaret etmektedir. YEBÖ'nün Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik alt boyutu maddelerinin tümü ters puanlanmaktadır. Ölçeğin psikometrik çalışmasında YEBÖ-A formuna ilişkin iç tutarlık katsayılarının .53 ile .86, YEBÖ-B formuna ilişkin iç tutarlık değerlerinin ise .61 ile .88 arasında değiştiği

bildirilmiştir (Soygüt ve ark., 2008). Sonuç olarak YEBÖ için ülkemizde yapılan çalışmalar ölçeğin kabul edilebilir düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğuna işaret etmektedir. Mevcut tez çalışmasında YEBÖ'nün anne ve baba formuna ilişkin boyutların toplam iç tutarlık katsayısı her iki form için de .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği Ek 3'te sunulmuştur.

2.2.4 Kimlik Duygusu Ölçeği (KDÖ)

Ölçek, kimlik duygusu kazanımını değerlendirmek üzere Köker (1997) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 40 maddeden oluşan, 5'li likert tipi (bana hiç uymuyor, bana pek uymuyor, bana biraz uyuyor, bana oldukça uyuyor ve bana tümüyle uyuyor) bir öz bildirim aracıdır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 40, en yüksek puan ise 200'dür. Yüksek puanlar kimlik duygusu kazanımına işaret etmekte düşük puanlar ise kimlik gelişimi ile ilgili güçlüklerle işaret etmektedir. Ölçek maddelerinin 18'i olumsuz 22'si olumlu sonlanmaktadır. Ölçek maddeleri puanlanırken olumsuz ifadeler ile sonlanan maddeler için ters puanlama yapılmaktadır.

Ölçeğin Köker (1997) tarafından yapılan psikometrik değerlendirmesinde test-tekrar-test güvenilirliği .73, Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ise .74 olarak bulunmuştur. Ölçeğin olumlu ve olumsuz sonlanan ifadelerinden oluşan iki yarım arasındaki Spearman-Brown korelasyon katsayısı .79 olarak bildirilmiştir. Yapılan faktör analizi çalışmasında ölçeğin çok faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüş ve dokuz alt ölçeğinin olduğu bildirilmiştir. Ölçek, kişisel kimlikle ilgili aynılık algısı, kişisel yeterlik algısı, cinsel kimlik, başkalarının gözünde kim olduğuna ilişkin algılar, sosyal ortamlarda tanınmış olma, kişisel tutarlılık, mesleki kimlik algılamaları ve mesleki kimlikte yeterlilik algılamalarına ilişkin madde kümelenmelerinden oluşmuştur. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bir örneği Ek 4'te sunulmuştur.

2.2.5 Ayrılma Bireyleşme Ölçeği (ABÖ)

Ölçek, Margaret Mahler'in psikodinamik gelişim kuramına dayanmakta ve ayrılma-bireyleşme sürecindeki güçlükleri değerlendirmektedir. Christenson ve Wilson (1985) tarafından geliştirilen ölçek toplam 39 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmakta; 10'lu likert (1=hiç katılmıyorum, 10=tamamen katılıyorum) üzerinden derecelendirilmektedir. Yazarlar, ayrılma bireyleşme güçlüklerinin kuramsal yapıya uygun olarak üç ilişki kümede görülebileceğini belirtmektedir. Bunlardan ilki kişinin kendisi ve diğeri arasındaki sınırı oluşturamaması (ayrılma/farklılaşma güçlükleri); ikincisi kişinin kendisi ve diğerini iyi ve kötü şekilde parçalara ayırması ile sonuçlanan bölme mekanizması (bölme) ve üçüncüsü ise ayrılma bireyleşmede yaşanan güçlüklerin bir sonucu olarak öngörülemeyen ve kaotik olarak algılanabilen ve yaşantılanabilen ilişki problemlerinin sergilenmesi (ilişki problemleri)dir. Ölçekten alınan yüksek puanlar ayrılma bireyleşme süreciyle ilgili daha fazla patolojiyi göstermektedir. Kesme noktası 190 olarak belirlenen ölçeğin 7., 15. ve 18. maddeleri ters puanlanmaktadır. Yapılan çalışmada ölçeğin içtutarlık katsayısı .92 olarak bildirilmiştir. Ayrıca ölçeğin ayrılma bireyleşme sürecinde yaşanan güçlüklerle ilgili olarak geliştiği düşünülen borderline kişilik bozukluğu hastalarını psikiyatrik tanısı olmayan kontrol grubundan ayırdettiği bildirilmektedir.

Ayrılma Bireyleşme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması Göral (2002) tarafından yapılmıştır. Çalışmada Cronbach alfa katsayıları tüm ölçek için .85, Bölme alt ölçeği için .64, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri alt ölçeği için .70 ve İlişki Problemleri alt ölçeği için .64 olarak bildirilmiştir. Ölçeğin psikometrik özelliklerine ilişkin çalışma Göral Alkan (2010) tarafından yenilenmiş; söz konusu çalışmada test-tekrar-test güvenilirliği tüm ölçek için .85; Bölme alt ölçeği için .82, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri alt ölçeği için .77 ve İlişki Problemleri alt ölçeği için ise .79 olarak bulunmuştur. Bu tez çalışmasında ABÖ'nün tüm ölçek için iç tutarlık katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği Ek 5'te sunulmuştur.

2.2.6 Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ)

Ölçek, Gratz ve Roemer (2004) tarafından duygu düzenleme güçlüklerini değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. Toplam 36 maddeden oluşan ölçek 5'li liket (1=neredeyse hiçbir zaman, 5=neredeyse her zaman) üzerinden değerlendirilmekte; ölçekten alınan yüksek puanlar duygu düzenleme güçlüklerine işaret etmektedir. Ölçek 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar: duygusal tepkilerin farkındalığında yetersizlik (farkındalık), duygusal tepkilerin açıklığındaki yetersizlik (açıklık), duygusal tepkilerin kabul edilmemesi (kabul etmeme), etkili stratejilere sınırlı ulaşım (stratejiler), olumsuz duygulanım yaşandığında dürtü kontrolünde güçlükler yaşama (dürtüsellik) ve olumsuz duygulanım yaşandığında hedef yönelimli davranışta bulunma güçlükleri (hedefler) şeklindedir. Görüldüğü gibi ölçeğin duygu düzenlemenin farkındalık aşamasından duyguların ifadesi aşamasına kadarki özellikleri kapsadığı izlenmektedir. Orijinal ölçeğin psikometrik çalışmasında ölçüm aracının iç tutarlığı .93; alfa tutarlık katsayısı ise .80 ve .89 aralığında bildirilmiştir. Test-tekrar-test güvenilirliği ise .88'dir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Rugancı ve Gençöz (2010) tarafından yapılmıştır. Üniversite örnekleminde yürütülen bu çalışmada ölçeğin orijinal ölçek ile aynı faktör yapılarına sahip olduğu bulunmuş; sadece bir maddenin orijinal ölçektekinden farklı bir faktöre yüklendiği görülmüştür. Aynı çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .94 olarak bulunurken alt ölçeklerin .75 ve .90 aralığında yüksek iç tutarlık katsayıları gösterdiği bildirilmiştir. Ek olarak araştırmada test-tekrar-test güvenilirliği .83 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .71 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği Ek 6'te sunulmuştur

2.2.7 Yeme Tutum Testi (YTT)

Yeme Tutum Testi, Garner ve Garfinkel (1979) tarafından anoreksiya nervoza belirtilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş, 40 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Maddeler 6'lı likert tipi bir ölçek (daima, çok sık, sık sık, bazen, nadire ve hiçbir zaman) üzerinde işaretlenmektedir. Patoloji açısından her bir uç yanıt için 3, diğer seçenekler için 2 ve 1 puanları verilerek değerlendirilmektedir. Garner, Olmstead, Bohr

ve Garfinkel (1982) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin maddelerinin diyet, bulimiya ve yiyeceklerle aşırı ilgilenme, yiyeceği kontrol etme olmak üzere üç faktörde kümelendiği bildirilmiştir.

Ülkemizde ilk defa Doğan (1985) tarafından yapılan çalışmada YTT kullanılmış ancak ölçeğin psikometrik özellikleri araştırılmamıştır. Daha sonra Savaşır ve Erol (1989) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin psikometrik özellikleri değerlendirilmiş söz konusu çalışmada ölçek maddelerinin 4 faktöre yüklendiği bulunmuştur. Bu faktörler şişmanlık kaygısı-şişmanlıkla aşırı uğraş, diyet-rejim, sosyal baskı ve zayıflıkla aşırı uğraştır. Daha sonra Elal, Altuğ, Slade ve Tekcan (2000) bir grup üniversite öğrencisinde yaptıkları çalışmada ölçeğin faktör yapısını yeniden incelemiştir. Bu çalışmada diyet, bulimiya ve yiyeceklerle uğraşma, oral kontrol ve yiyeceklerle ilgili ambivalans olmak üzere 4 faktör bulunmuştur. Batur (2004) tarafından yapılan başka bir çalışmada ölçek maddelerinin faktör yapısı kızlar ve erkekler için ayrı ayrı incelenmiş; her iki cinsiyet için de 4 faktör yapısı dikkat çekmiştir. Bunlar kızlar için diyet, kontrol ve sosyal baskı, ince olma ve yeme ile ilgili çelişkiler; erkekler için ise diyet, kontrol ve sosyal baskı, yeme ile ilgili sıkıntı ve yemeden hoşlanma olarak bildirilmiştir. Aynı çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları değerlendirilmiş; kızlarda belirlenen 4 faktör için değerlerin .47 ile .90 arasında; erkeklerdeki faktör yapılarının ise .34 ile .80 arasında değiştiği bulunmuştur. Mevcut tez çalışmasında ölçeğin iç tutarlık katsayısı .60 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği Ek 7'de sunulmuştur.

2.2.8 Beck Depresyon Envanteri (BDE)

Depresyonun somatik, duygusal, bilişsel ve motivasyonel belirti düzeyini değerlendiren bir öz bildirim aracıdır. Ölçeğin 1961 (Beck, Ward, Mendelson, Mock ve Erbaugh, 1961; akt., Savaşır ve Şahin, 1997) ve 1978 (Beck, Rush, Shaw ve Emery, 1978; akt., Savaşır ve Şahin, 1997)'de geliştirilen iki formu bulunmaktadır. Ölçek toplam 21 maddeden oluşmaktadır. Her madde 0 ve 3 arasında puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 63'tür. Alınan toplam puanın artması depresif belirtilerin şiddetinin yükseldiğini göstermektedir. Ölçeğin psikometrik özellikleri ile ilgili yapılan

çalışmalar geçerlik katsayılarının .65 ile .68 arasında değiştiğini göstermektedir (akt., Savaşır ve Şahin, 1997)

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması iki farklı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Ölçeğin ilk formunun uyarlaması Tegin (1980) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin 1978 formunun uyarlaması ise Hisli (1988, 1989) tarafından yapılmış ve bu çalışmada ölçeğin test-tekrar-test güvenirliği .65 ve .73 arasında, kriter geçerliği .65 ve .68 arasında bulunmuştur. Çalışmada envanterin bu uyarlaması kullanılmıştır. Mevcut tez çalışmasında ölçeğin iç tutarlık katsayısı .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği Ek-8'de sunulmuştur.

2.3 İŞLEM

Veri toplama işlemi başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan uygulama için gerekli izinler alınmıştır. Uygulamalar öncesinde tüm katılımcılara araştırma hakkında kısa bir bilgi verilmiş ve uygulamaya katılımları konusunda onamları alınmıştır. Katılım gönüllülük esasına dayanmış ancak çoğu uygulama sonunda öğrencilere uygulamaya katıldıkları için ekstra kredi verilmiştir. Uygulamada ölçekler seçkisiz olarak karışık bir sırada verilerek sıralama ve yorgunluktan kaynaklanabilecek karıştırıcı etkiler bir bakıma kontrol edilmeye çalışılmıştır. Uygulama yaklaşık olarak 50-60 dakika sürmüştür.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölüm, araştırma sorularını yanıtlamak üzere katılımcılardan elde edilen veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizleri içermektedir. Temel analizlere geçmeden önce elde edilen verilerin parametrik istatistik yöntemlerine uygunluğu sınanmıştır. Daha sonra çalışmanın ana değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik değerleri ve değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları aktarılmıştır. Sonrasında araştırmanın sorularına uygun olarak yürütülen Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) ve regresyon analizi sonuçları aktarılmıştır.

3.1. VERİLERİN PARAMETRİK İSTATİSTİK YÖNTEMLERİNE UYGUNLUĞUNUN SINANMASI

İstatistiksel analizlerin yapılabilmesi için öncelikle katılımcılardan elde edilen veriler SPSS paket programına girilmiştir. Temel analizlere geçmeden önce ilk olarak veri girişi kontrol edilmiş, yanlış girilen değerler tespit edilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Sonrasında kayıp değerlerin varlığı gözden geçirilmiştir. Katılımcıların ölçek maddelerini boş bırakması nedeniyle ortaya çıkan kayıp değerler sorununu çözebilmek için kayıp verileri olmayan katılımcıların verilerinden hesaplanan toplam puanların ortalamasının kullanımı yöntemine başvurulmuştur.

Uç değerlerin belirlenmesi amacıyla her bir değişken için Histogram ve boxplot grafikleri incelenmiş ve z-puanları hesaplanmıştır. Uç değerlere yönelik olarak $z=\pm 3.29$ 'u aşan değerlerin analiz dışında bırakılması önerilmektedir (Tabachnick ve Fidel, 1996). Bu doğrultuda söz konusu puan aralığını aşan 49 kişi analiz dışında bırakılmış nihai analiz için toplam 492 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır.

3.2. ANA DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİK DEĞERLERİ ve KORELASYON ANALİZLERİ

Bu bölümde öncelikli olarak araştırmanın ana değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik değerleri aktarılmış sonrasında ise araştırmanın yordanan değişkeni olan işlevsel olmayan yeme tutumlarının bazı demografik değişkenlerle ilişkisine dair analiz sonuçları paylaşılmıştır. Son olarak ise araştırmada ele alınan tüm değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarına ilişkin analiz sonuçları aktarılmıştır.

3.2.1. Ana Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Araştırmada incelenen değişkenleri değerlendiren Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ), Kimlik Duygusu Ölçeği (KDÖ), Ayrılma Bireyleşme Ölçeği (ABÖ), Yeme Tutum Testi (YTT) ve Beck Depresyon Envanteri (BDE) toplam puanları ve alt ölçek puanları için ortalama, standart sapma ve ranj değerleri Tablo 3.1’de gösterilmiştir. Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yetisini ölçmek amacıyla kullanılan Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT) ve algılanan ebeveynlik biçimlerini değerlendiren Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) toplam puanları ve alt ölçek puanları için ortalama, standart sapma ve ranj değerleri ise Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

3.2.2. Yeme Tutumu Ölçümüyle İlgili Betimsel Analizler

Araştırmada katılımcıların yeme tutumu puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilere bağımsız gruplar için t-testi analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda yeme tutumu puanının kadınlar (ort= 13.69, ss= 7.04) ve erkekler (ort= 12.38, ss= 6.35) arasında anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(507)=1,815, p>.05$) bulunmuştur.

Tablo 3.1. Araştırmada İncelenen Değişkenlerin Ortalama, Standart Sapma ve Ranj Değerleri

Değişken	Ortalama	Standart Sapma	Ranj
DDGÖ-Toplam	87.53	10.36	65-124
DDGÖ-Hedefler	13.72	2.58	9-24
DDGÖ-Stratejiler	19.02	3.76	10-32
DDGÖ-Kabul Etmeme	16.66	2.99	6-26
DDGÖ-Dürtüsellik	15.73	2.76	9-25
DDGÖ-Açıklık	10.26	3.21	5-24
DDGÖ-Farkındalık	12.13	2.48	5-19
KDÖ-Toplam	161.31	20.07	91-200
KDÖ-Kişisel Kimlikle İlgili Aynılık Algısı	36.30	6.04	15-45
KDÖ-Kişisel Yeterlik Algısı	19.59	3.50	5-25
KDÖ-Cinsel Kimlikle İlgili Algılar	18.32	2.42	5-20
KDÖ-Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	16.13	2.60	6-20
KDÖ-Gelecekle İlgili Algılar	20.35	2.98	10-25
KDÖ-Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	21.00	3.08	7-25
KDÖ-Kişisel Tutarlılık Algısı	18.80	3.48	5-25
KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Algılar	17.58	3.53	5-25
KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Yeterlik Algıları	8.46	1.41	3-10
ABÖ-Toplam	148.23	44.57	50-287
ABÖ-Bölme	46.52	15.89	12-98
ABÖ-Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	49.50	18.41	14-109
ABÖ-İlişki Problemleri	52.20	14.82	17-102
BDE	7.35	6.41	0-30
YTT	13.25	6.86	1-33

DDGÖ= Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği, KDÖ= Kimlik Duygusu Ölçeği, ABÖ= Ayrılma Bireyleşme Ölçeği, BDE= Beck Depresyon Envanteri, YTT= Yeme Tutum Testi

Tablo 3.2. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi ve Young Ebeveynlik Ölçeğine İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve Ranj Değerleri

Değişken	Ortalama	Standart Sapma	Ranj
BNİGT-Yabancılaşma	4.85	3.44	0-16
BNİGT-Güvensiz Bağlanma	5.27	2.92	0-14
BNİGT-Benmerkezcilik	3.30	2.29	0-11
BNİGT-Sosyal Yetersizlik	1.23	1.51	0-6
BNİGT-Gerçekliğin Bozulması	3.12	2.47	0-12
BNİGT-Algıların Belirsizliği	4.55	2.06	0-11
BNİGT-Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	1.30	1.67	0-7
YEBÖ-A-Kuralcı/Kalıplıyıcı	30.09	12.10	12-72
YEBÖ-A-Küçümseyici/Kusur Bulucu	12.18	6.05	9-50
YEBÖ-A-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	15.13	7.63	8-48
YEBÖ-A-Sömürücü/İstismar Edici	7.58	2.47	7-38
YEBÖ-A-Aşırı Koruyucu/Evhamlı	21.40	7.34	7-42
YEBÖ-A-Koşullu/Başarı Odaklı	17.49	5.87	5-30
YEBÖ-A-Aşırı İzin Verici/Sınırsız	9.62	4.27	6-29
YEBÖ-A-Kötümser/Endişeli	6.71	3.71	3-18
YEBÖ-A-Cezalandırıcı	8.32	3.22	4-21
YEBÖ-A-Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	7.80	3.13	3-18
YEBÖ-B-Kuralcı/Kalıplıyıcı	32.14	13.32	12-70
YEBÖ-B-Küçümseyici/Kusur Bulucu	12.80	7.09	9-54
YEBÖ-B-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	18.41	9.12	8-48
YEBÖ-B-Sömürücü/İstismar Edici	8.10	3.18	7-38
YEBÖ-B-Aşırı Koruyucu/Evhamlı	19.82	6.62	7-40
YEBÖ-B-Koşullu/Başarı Odaklı	17.59	6.09	5-30
YEBÖ-B-Aşırı İzin Verici/Sınırsız	9.74	4.57	6-36
YEBÖ-B-Kötümser/Endişeli	6.82	3.72	3-18
YEBÖ-B-Cezalandırıcı	8.17	3.34	4-20
YEBÖ-B-Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	8.84	3.74	3-18

BNİGT= Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi, YEBÖ-A= Young Ebeveynlik Ölçeği Anne Formu, YEBÖ-B= Young Ebeveynlik Ölçeği Baba Formu

3.2.3 Korelasyon Analizleri

Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla çalışmada yer alan tüm değişkenler arasındaki Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Korelasyon analizine ilişkin bulgular Tablo 3.3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3'e bakıldığında BNİGT'in hem Nesne İlişkileri hem de Gerçeği Değerlendirme Testi alt ölçek puanları ile YEBÖ'nün Anne ve Baba Formlarının bazı alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmekte ancak korelasyon katsayılarının düşük olduğu izlenmektedir. Görece en yüksek korelasyonların YEBÖ-Anne formu için Küçümseyici/Kusur Bulucu ebeveynlik alt boyutu ile BNİGT'in Yabancılaşma ($r=.30$, $p<.01$) ve Güvensiz Bağlanma ($r=.30$, $p<.01$) alt boyutları arasında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı ebeveynlik ile BNİGT'in Yabancılaşma ($r=.29$, $p<.01$) ve Güvensiz Bağlanma ($r=.29$, $p<.01$) ayrıca Kuralcı/Kalıplayıcı ebeveynlik ve BNİGT'in Güvensiz Bağlanma ($r=.29$, $p<.01$) alt boyutları arasındaki korelasyonlarının izlediği görülmektedir.

Benzer biçimde YEBÖ-Baba formu için en yüksek korelasyonların Küçümseyici/Kusur Bulucu ebeveynlik ile BNİGT'in Yabancılaşma ($r=.29$, $p<.01$) ve Kuralcı/Kalıplayıcı ebeveynlik ile BNİGT'in Güvensiz Bağlanma ($r=.28$, $p<.01$) alt boyutları arasında olduğu izlenmektedir. Söz konusu bulgulara ek olarak BNİGT'in Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutlarından Gerçekliğin Bozulması ile hem YEBÖ-Anne formunun hem de YEBÖ-Baba formunun Cezalandırıcı ebeveynlik ($r=.28$; $.21$, $p<.01$) ve Aşırı İzin Verici/Sınırsız ebeveynlik ($r=.27$; $.22$ $p<.01$) boyutları arasında anlamlı korelasyonlar dikkat çekmektedir.

Tablo 3.3. Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
1.BNİGT-Yabancılaşma																	
2.BNİGT-Güvensiz Bağlanma	.72**																
3.BNİGT-Benmerkezcilik	.60**	.67**															
4.BNİGT-Sosyal Yetersizlik	.77**	.53**	.36**														
5.BNİGT-Gerçekliğin Bozulması	.52**	.57**	.62**	.40**													
6.BNİGT-Algıların Belirsizliği	.52**	.52**	.50**	.38**	.58**												
7.BNİGT-Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	.41**	.42**	.46**	.31**	.80**	.49**											
8.YEBÖ-A-Kuralcı/Kalıplı	.23**	.29**	.25**	.08	.22**	.20**	.14**										
9.YEBÖ-A-Küçümseyici/Kusur Bulucu	.30**	.30**	.26**	.20**	.21**	.19**	.15**	.61**									
10.YEBÖ-A-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	.29**	.29**	.28**	.19**	.22**	.20**	.16**	.32**	.56**								
11.YEBÖ-A-Sömürücü/İstismar Edici	.09*	.08	.13**	.03	.11*	.12**	.11**	.18**	.46**	.38**							
12.YEBÖ-A-Aşırı Koruyucu/Evhamlı	.20**	.18**	.16**	.16**	.16**	.22**	.14**	.43**	.21**	-.11*	.03						
13.YEBÖ-A-Koşullu/Başarı Odaklı	.13**	.24**	.23**	.05	.21**	.18**	.15**	.60**	.30**	.02	.05	.36**					
14.YEBÖ-A-Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.19**	.19**	.23**	.19**	.27**	.18**	.25**	.17**	.33**	.33**	.31**	.11*	.12**				
15.YEBÖ-A-Kötümser/Endişeli	.26**	.27**	.24**	.14**	.22**	.17**	.18**	.57**	.47**	.30**	.17**	.33**	.31**	.19**			
16.YEBÖ-A-Cezalandırıcı	.20**	.22**	.22**	.11*	.28**	.17**	.24**	.48**	.46**	.36**	.25**	.17**	.30**	.31**	.35**		
17.YEBÖ-A-Değişime Kapalı/Duyularını Bastırıcı	.19**	.22**	.17**	.13**	.18**	.17**	.12**	.39**	.31**	.20**	.07	.22**	.26**	.19**	.28**	.30**	

*p < .05 **p < .01, N = 492

BNİGT = Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi, YEBÖ-A = Young Ebeveynlik Ölçeği Anne Formu YEBÖ-B = Young Ebeveynlik Ölçeği Baba Formu

Tablo 3.3. (Devam). Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18.YEBÖ-B-Kuralcı/Kalıplıyıcı	.23**	.28**	.24**	.15**	.20**	.21**	.12**	.51**	.27**	.17**	.06*	.28**	.33**	.12**	.29**	.29**	.29**
19.YEBÖ-B-Küçümseyici/Kusur Bulucu	.29**	.26**	.22**	.26**	.17**	.17**	.12**	.28**	.50**	.32**	.27**	.24**	.14**	.31**	.28**	.30**	.21**
20.YEBÖ-B-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	.26**	.22**	.21**	.22**	.13**	.13**	.11*	.13**	.28**	.55**	.09*	.01	-.01	.23**	.25**	.25**	.15**
21.YEBÖ-B-Sömürücü/İstismar Edici	.19**	.16**	.16**	.16**	.14**	.11*	.12**	.13**	.36**	.14**	.42**	.08	.06	.22**	.21**	.15**	.13**
22.YEBÖ-B-Aşırı Korumacı/Evhamlı	.16**	.18**	.14**	.12**	.13**	.18**	.14**	.35**	.19**	-.07	.12**	.77**	.27**	.06*	.24**	.15**	.23**
23.YEBÖ-B-Koşullu/Başarı Odaklı	.15**	.24**	.23**	.09	.19**	.18**	.13**	.31**	.09*	-.04	.01	.22**	.65**	.05	.13**	.14**	.18**
24.YEBÖ-B-Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.16**	.17**	.21**	.13**	.22**	.14**	.20**	.19**	.29**	.26**	.22**	.12**	.17**	.82**	.22**	.25**	.21**
25.YEBÖ-B-Kötümser/Endişeli	.24**	.24**	.18**	.18**	.19**	.16**	.14**	.29**	.28**	.18**	.08	.18**	.14**	.14**	.59**	.28**	.22**
26.YEBÖ-B-Cezalandırıcı	.21**	.23**	.17**	.19**	.21**	.18**	.16**	.31**	.32**	.25**	.15**	.14**	.19**	.20**	.26**	.64**	.26**
27.YEBÖ-B-Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	.21**	.25**	.21**	.14**	.17**	.16**	.16**	.19**	.13**	.11*	.02	.11*	.17**	.11*	.19**	.15**	.54**
28.DDGÖ-Toplam	.42**	.42**	.44**	.29**	.44**	.43**	.39**	.24**	.20**	.17**	.16**	.23**	.12**	.22**	.20**	.19**	.19**
29.DDGÖ-Hedefler	.26**	.35**	.34**	.13**	.30**	.30**	.29**	.22**	.16**	.10*	.08	.14**	.12**	.12**	.12**	.15**	.11*
30.DDGÖ-Stratejiler	.26**	.30**	.36**	.12**	.36**	.26**	.32**	.19**	.12**	.08	.08	.20**	.13**	.16**	.14**	.19**	.15**
31.DDGÖ-Kabul Etmeme	.26**	.27**	.26**	.19**	.21**	.21**	.17**	.19**	.14**	.03	.11*	.13**	.12*	.07	.14**	.10*	.16**
32.DDGÖ-Dürtüsellik	.37**	.39**	.35**	.27**	.30**	.31**	.23**	.24**	.23**	.17**	.17**	.18**	.11*	.12**	.20**	.15**	.16**
33.DDGÖ-Açıklık	.37**	.29**	.26**	.32**	.30**	.40**	.28**	.09*	.13**	.19**	.15**	.11*	-.01	.22**	.13**	.10*	.13**
34.DDGÖ-Farkındalık	-.10*	-.19**	-.10*	-.07	-.01	-.04	.03	-.10*	-.09*	.03	-.05	.02	-.06	.05	-.06	-.07	-.10*

Tablo 3.3. (Devam). Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
35.KDÖ-Toplam		-.53**	-.43**	-.39**	-.44**	-.41**	-.49**	-.39**	-.11*	-.27**	-.30**	-.17**	-.13**	-.01	-.26**	-.16**	-.14**	-.09*
36.KDÖ-Kişisel Kimlikle İlgili Aynılık Algısı	-.40**		-.33**	-.30**	-.31**	-.27**	-.38**	-.28**	-.04	-.21**	-.25**	-.19**	-.08	.03	-.22**	-.12**	-.10*	-.04
37.KDÖ-Kişisel Yeterlik Algısı	-.48**	-.36**		-.29**	-.47**	-.29**	-.43**	-.25**	-.08	-.23**	-.25**	-.13**	-.10*	.01	-.22**	-.11*	-.07	-.04
38.KDÖ-Cinsel Kimlikle İlgili Algılar	-.40**	-.33**	-.27**		-.32**	-.37**	-.35**	-.31**	-.05	-.18**	-.24**	-.14**	-.05	.01	-.20**	-.05	-.15**	-.06
39.KDÖ-Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	-.48**	-.44**	-.40**	-.33**		-.42**	-.43**	-.43**	-.19**	-.24**	-.23**	-.12**	-.20**	-.08	-.19**	-.24**	-.13**	-.08
40.KDÖ-Gelecekle İlgili Algılar	-.42**	-.30**	-.28**	-.32**	-.31**		-.40**	-.33**	-.12**	-.21**	-.26**	-.13**	-.12**	.02	-.21**	-.13**	-.11*	-.11*
41.KDÖ-Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	-.48**	-.37**	-.34**	-.46**	-.36**	-.40**		-.34**	-.09	-.22**	-.22**	-.13**	-.11*	-.01	-.22**	-.13**	-.12**	-.11*
42.KDÖ-Kişisel Tutarlılık Algısı	-.39**	-.32**	-.31**	-.33**	-.29**	-.38**	-.29**		-.07	-.20**	-.21**	-.14**	-.09*	-.04	-.20**	-.08	-.12**	-.06
43.KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Algılar	-.31**	-.26**	-.28**	-.25**	-.28**	-.36**	-.27**	-.05		-.16**	-.19**	-.13**	-.07	-.02	-.22**	-.08	-.07	-.04
44.KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Yeterlik Algıları	-.27**	-.18**	-.14**	-.25**	-.20**	-.28**	-.21**	-.06	-.22**		-.23**	-.21**	-.05	.00	-.18**	-.11*	-.15**	-.08
45.ABÖ-Toplam	.54**	.57**	.54**	.39**	.55**	.53**	.49**	.27**	.23**	.16**	.16**	.29**	.22**	.25**	.26**	.21**	.23**	
46.ABÖ-Bölme	.53**	.57**	.55**	.40**	.52**	.50**	.45**	.21**	.21**	.17**	.13**	.23**	.14**	.23**	.25**	.17**	.20**	
47.ABÖ-Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	.48**	.52**	.46**	.32**	.50**	.48**	.47**	.30**	.24**	.20**	.17**	.27**	.20**	.26**	.25**	.19**	.22**	
48.ABÖ-İlişki Problemleri	.46**	.46**	.46**	.35**	.48**	.44**	.40**	.23**	.16**	.04	.11*	.29**	.25**	.20**	.20**	.19**	.21**	
49.BDE	.45**	.49**	.47**	.28**	.42**	.39**	.32**	.24**	.25**	.28**	.11*	.15**	.15**	.25**	.22**	.16**	.18**	
50.YTT	.32**	.29**	.24**	.26**	.28**	.21**	.21**	.20**	.12**	.02	-.01	.20**	.18**	.15**	.22**	.10*	.10*	

*p < .05 **p < .01, N = 492

KDÖ = Kimlik Duygusu Ölçeği, ABÖ = Ayrılma Bireyleşme Ölçeği, BDE = Beck Depresyon Envanteri, YTT = Yeme Tutum Testi

Tablo 3.3. (Devam). Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
18.YEBÖ-B-Kuralcı/Kalıplayıcı																
19.YEBÖ-B-Küçümseyici/Kusur Bulucu	.57**															
20.YEBÖ-B-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	.27**	.54**														
21.YEBÖ-B-Sömürücü/İstismar Edici	.16**	.54**	.45**													
22.YEBÖ-B-Aşırı Koruyucu/Evhamlı	.39**	.18**	-.16**	-.04												
23.YEBÖ-B-Koşullu/Başarı Odaklı	.61**	.28**	-.02	.01	.29**											
24.YEBÖ-B-Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.07	.38**	.32**	.40**	.02	.00										
25.YEBÖ-B-Kötümser/Endişeli	.55**	.47**	.32**	.18**	.23**	.28**	.12**									
26.YEBÖ-B-Cezalandırıcı	.46**	.49**	.27**	.22**	.19**	.30**	.20**	.46**								
27.YEBÖ-B-Değişime Kapalı/Duygularını Bastran	.42**	.26**	.29**	.12**	.14**	.29**	.09*	.32**	.26**							
28.DDGÖ-Toplam	.16**	.20**	.13**	.16**	.17**	.10*	.20**	.18**	.23**	.17**						
29.DDGÖ-Hedefler	.10*	.11*	.09*	.08	.06	.06	.15**	.09	.19**	.14**	.71**					
30.DDGÖ-Stratejiler	.13**	.12**	.06	.11*	.17**	.09*	.16**	.14**	.18**	.15**	.77**	.57**				
31.DDGÖ-Kabul Etmeme	.11*	.13**	.04	.15**	.06	.03	.08	.10*	.15**	.08	.61**	.44**	.46**			
32.DDGÖ-Dürtüsellik	.14**	.19**	.10*	.14**	.11*	.11*	.10*	.15**	.19**	.14**	.71**	.50**	.49**	.39**		
33.DDGÖ-Açıklık	.10*	.16**	.15**	.11*	.11*	.00	.17**	.16**	.14**	.10*	.64**	.24**	.23**	.14**	.33**	
34.DDGÖ-Farkındalık	-.07	-.04	.02	-.08	.04	.00	.03	-.04	-.10*	-.05	-.08	-.34**	-.28**	-.43**	-.30**	.22**

*p < .05 **p < .01, N = 492

YEBÖ-B = Young Ebeveynlik Ölçeği Baba Formu, DDGÖ = Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

Tablo 3.3. (Devam). Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
35.KDÖ-Toplam	-.18**	-.26**	-.23**	-.17**	-.15**	-.11*	-.16**	-.18**	-.18**	-.14**	-.53**	-.25**	-.30**	-.16**	-.37**	-.58**	-.14**
36.KDÖ-Kişisel Kimlikle İlgili Aynılık Algısı	-.14**	-.22**	-.23**	-.16**	-.11*	-.11*	-.12**	-.16**	-.12**	-.12**	-.41**	-.18**	-.20**	-.09*	-.29**	-.50**	-.16**
37.KDÖ-Kişisel Yeterlik Algısı	-.14**	-.25**	-.20**	-.15**	-.13**	-.09*	-.14**	-.14**	-.13**	-.10*	-.39**	-.18**	-.17**	-.13**	-.27**	-.48**	-.10*
38.KDÖ-Cinsel Kimlikle İlgili Algılar	-.09*	-.22**	-.15**	-.10*	-.07	-.03	-.13**	-.09*	-.14**	-.05	-.40**	-.20**	-.27**	-.13**	-.28**	-.38**	-.08
39.KDÖ-Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	-.20**	-.22**	-.18**	-.14**	-.18**	-.16**	-.14**	-.19**	-.15**	-.15**	-.54**	-.31**	-.32**	-.22**	-.41**	-.50**	-.05
40.KDÖ-Gelecekle İlgili Algılar	-.16**	-.18**	-.21**	-.12**	-.12**	-.04	-.12**	-.13**	-.11*	-.15**	-.43**	-.18**	-.23**	-.07	-.31**	-.50**	-.19**
41.KDÖ-Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	-.15**	-.24**	-.15**	-.18**	-.14**	-.11*	-.15**	-.14**	-.20**	-.13**	-.45**	-.20**	-.25**	-.18**	-.34**	-.47**	-.06
42.KDÖ-Kişisel Tutarlılık Algısı	-.13**	-.14**	-.17**	-.11*	-.11*	-.11*	-.11*	-.11*	-.14**	-.11*	-.34**	-.15**	-.21**	-.05	-.22**	-.40**	-.10*
43.KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Algılar	-.12**	-.12**	-.17**	-.13**	-.06	-.10*	-.14**	-.10*	-.14**	-.15**	-.34**	-.17**	-.21**	-.11*	-.25**	-.37**	-.05
44.KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Yeterlik Algıları	-.07	-.17**	-.14**	-.08	-.10*	-.05	-.11*	-.10*	-.10*	-.09*	-.30**	-.09*	-.16**	-.03	-.16**	-.39**	-.19**
45.ABÖ-Toplam	.24**	.16**	.10*	.14**	.28**	.21**	.18**	.21**	.21**	.21**	.55**	.38**	.40**	.30**	.43**	.40**	-.05
46.ABÖ-Bölme	.22**	.17**	.14**	.14**	.22**	.16**	.16**	.21**	.16**	.22**	.51**	.35**	.35**	.28**	.41**	.38**	-.05
47.ABÖ-Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	.23**	.15**	.09	.12**	.27**	.20**	.15**	.18**	.17**	.18**	.54**	.38**	.40**	.27**	.41**	.40**	-.03
48.ABÖ-İlişki Problemleri	.21**	.11*	.03	.13**	.27**	.22**	.16**	.18**	.18**	.18**	.44**	.29**	.35**	.24**	.34**	.29**	-.05
49.BDE	.26**	.30**	.25**	.18**	.14**	.19**	.21**	.25**	.21**	.20**	.37**	.23**	.23**	.17**	.29**	.33**	.01
50.YTT	.16**	.12**	.00	.01	.18**	.17**	.10*	.19**	.11**	.07	.13**	.08	.11*	.12**	.13**	.09	-.11*

*p < .05 **p < .01, N = 492

KDÖ = Kimlik Duygusu Ölçeği, ABÖ = Ayrılma Bireyleşme Ölçeği, BDE = Beck Depresyon Envanteri, YTT = Yeme Tutum Testi

Tablo 3.3. (Devam). Çalışmada Araştırılan Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
35.KDÖ-Toplam															
36.KDÖ-Kişisel Kimlikle İlgili Aynılık Algısı	.88**														
37.KDÖ-Kişisel Yeterlik Algısı	.84**	.71**													
38.KDÖ-Cinsel Kimlikle İlgili Algılar	.68**	.49**	.56**												
39.KDÖ-Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	.77**	.64**	.60**	.48**											
40.KDÖ-Gelecekle İlgili Algılar	.81**	.70**	.69**	.54**	.60**										
41.KDÖ-Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	.77**	.57**	.66**	.52**	.70**	.56**									
42.KDÖ-Kişisel Tutarlılık Algısı	.72**	.68**	.52**	.36**	.47**	.57**	.42**								
43.KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Algılar	.69**	.70**	.51**	.29**	.43**	.52**	.39**	.79**							
44.KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Yeterlik Algıları	.72**	.68**	.60**	.50**	.46**	.57**	.48**	.46**	.44**						
45.ABÖ-Toplam	-.52**	-.40**	-.38**	-.34**	-.52**	-.42**	-.46**	-.36**	-.34**	-.29**					
46.ABÖ-Bölme	-.48**	-.38**	-.38**	-.32**	-.48**	-.38**	-.44**	-.33**	-.31**	-.27**	.90**				
47.ABÖ-Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	-.52**	-.41**	-.38**	-.36**	-.52**	-.45**	-.41**	-.38**	-.35**	-.30**	.92**	.76**			
48.ABÖ-İlişki Problemleri	-.40**	-.29**	-.28**	-.23**	-.42**	-.30**	-.39**	-.27**	-.25**	-.19**	.88**	.70**	.73**		
49.BDE	-.40**	-.33**	-.32**	-.30**	-.38**	-.30**	-.30**	-.28**	-.28**	-.21**	.44**	.42**	.43**	.35**	
50.YTT	-.11*	-.07	-.09*	-.12**	-.13**	-.02	-.13**	-.06	-.08	.01	.24**	.27**	.20**	.19**	.14**

*p < .05 **p < .01, N = 492

KDÖ = Kimlik Duygusu Ölçeği, ABÖ = Ayrılma Bireyleşme Ölçeği, BDE = Beck Depresyon Envanteri, YTT = Yeme Tutum Testi

Diğer yandan BNİGT'in alt boyutlarının araştırmada incelenen diğer değişkenlerle olan korelasyonlarının yine anlamlı olduğu görülmektedir. BNİGT'in Nesne İlişkileri alt boyutları olan Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik'in ABÖ toplam puanı ile korelasyonlarının sırasıyla .54, .57, .54 ve .39 ($p<.01$); DDGÖ toplam puanı ile .42, .42, .44 ve .29 ($p<.01$); KDÖ toplam puanı ile -.53, -.43, -.39 ve -.44 ($p<.01$); BDE toplam puanı ile .45, .49, .47 ve .28 ($p<.01$) ve son olarak YTT toplam puanı ile .32, .29, .24 ve .26 ($p<.01$) olduğu görülmektedir. BNİGT'in Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutları olan Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar alt boyutları ile ABÖ toplam puanı arasındaki korelasyonların sırasıyla .50, .48, .47 ($p<.01$); DDGÖ toplam puanı ile .48, .44, .43 ($p<.01$); KDÖ toplam puanı ile -.29, -.38, -.29 ($p<.01$); BDE toplam puanı ile .48, .44, .40 ($p<.01$) ve son olarak YTT toplam puanı ile .28, .21 ve .21 ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Bu noktada KDÖ için elde edilen negatif yöndeki korelasyon katsayıları için KDÖ'den alınan yüksek puanların kimlik duygusunun kazanımına düşük puanların ise bu alanda yaşanan güçlüklerle işaret ettiği hatırlatılabilir.

Analiz sonuçlarına göre DDGÖ, ABÖ ve BDE toplam puanlarının YEBÖ-Anne Formunun tüm alt boyutları ile YTT toplam puanının ise Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı ve Sömürücü/İstismar Edici ebeveynlik alt boyutları haricinde diğer tüm YEBÖ-Anne Formu alt boyutları ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. KDÖ toplam puanının ise Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik alt boyutu hariç YEBÖ-Anne Formunun diğer tüm alt boyutları ile arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. YEBÖ-Anne formunun alt boyutları ile belirtilen ölçeklerin toplam puanları arasındaki korelasyonların DDGÖ toplam puanı için .12 ile .24 ($p<.01$), ABÖ toplam puanı için .16 ile .29 ($p<.01$), BDE toplam puanı için .15 ile .28 ($p<.01$), YTT toplam puanı için .12 ile .22 ($p<.01$) ve KDÖ toplam puanı için ise -.13 ile -.30 arasında değiştiği görülmektedir.

Benzer bir biçimde DDGÖ, ABÖ, BDE ve KDÖ toplam puanları ile YEBÖ-Baba Formunun tüm alt boyutları arasında, YTT ile ise Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran ebeveynlik alt boyutları haricinde diğer tüm YEBÖ-Baba Formu alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler

bulunmuştur. Söz konusu korelasyonlar KDÖ toplam puanı için negatif yönde diğer ölçek toplam puanları için ise pozitif yönde anlamlıdır. YEBÖ-Baba formunun alt boyutları ile belirtilen ölçeklerin toplam puanları arasındaki korelasyonların DDGÖ toplam puanı için .13 ile .23 ($p<.01$), ABÖ toplam puanı için .14 ile .28 ($p<.01$), BDE toplam puanı için .14 ile .30 ($p<.01$), YTT toplam puanı için .11 ile .19 ($p<.01$) ve KDÖ toplam puanı için ise -.14 ile -.26 arasında değiştiği görülmektedir.

Kimlik duygusu, duygu düzenleme güçlükleri, ayrılma-bireyleşme değişkenlerinin yeme tutumu ile ve birbirleri ile olan ilişkilerine bakıldığında söz konusu değişkenler arasında anlamlı korelasyonlar olduğu görülmektedir. KDÖ toplam puanının YTT toplam puanı ile olan ilişkisinin -.11 ($p<.05$), DDGÖ toplam puanının YTT toplam puanı ile ilişkisinin .13 ($p<.01$) ve ABÖ toplam puanının YTT ile ilişkisinin .24 ($p<.01$) olduğu görülmektedir.

DDGÖ toplam puanının KDÖ toplam puanı ile olan ilişkisinin -.53 ($p<.01$); DDGÖ toplam puanının ABÖ toplam puanı ile ilişkisinin .55 ($p<.01$) ve son olarak ABÖ ile KDÖ toplam puanları arasındaki ilişkinin ise -.52 ($p<.01$) düzeyinde olduğu bulunmuştur.

Korelasyon analizlerinin sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde nesne ilişkileri, gerçeği değerlendirme yetisi, ayrılma bireyleşme, duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenleri arasındaki yüksek düzeyde anlamlı korelasyonlar dikkat çekmektedir. Ancak araştırmada ele alınan tüm değişkenlerin yeme tutumu değişkeni ile korelasyonlarının görece düşük olduğu görülmektedir.

3.3. YEME TUTUM TESTİ PUANLARINA GÖRE FARKLILIK GÖSTEREN GRUPLARIN ÖLÇEKLERDEN ALDIKLARI PUANLAR AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI: MANOVA SONUÇLARI

Analizlere başlamadan önce örneklem YTT'den aldıkları puanlara göre düşük, orta ve yüksek puan almış gruplar olmak üzere üçe ayrılmıştır. Gruplar, YTT'den elde edilen puan ortalamalarına göre %33'lük bölümleri kapsayacak şekilde oluşturulmuştur.

Yapılan analiz sonucunda YTT'den 9 dahil, 9'dan düşük puan alanlar birinci grubu; 10-14 puan arası alanlar ikinci grubu; 15 dahil 15'ten yüksek puan alanlar ise üçüncü grubu oluşturmuştur. YTT'den düşük puan alan I. Grupta 167 kişi; orta puan alan grupta 160 kişi ve yüksek puan alan grupta ise 165 kişi bulunmaktadır. Aşağıdaki bölümde araştırma sorularına uygun olarak yürütülen MANOVA analizlerinin sonuçları aktarılmaktadır. Bu analizlere ek olarak katılımcıların depresyon puanlarının istatistiksel olarak kontrol edildiği tek yönlü çok değişkenli kovaryans analizleri (MANCOVA) yürütülmüştür. MANOVA analizleri ile tutarlı çıkan MANCOVA analizlerine ilişkin bulgular Ek 9'da aktarılmıştır.

3.3.1.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanlarına göre farklılık gösteren grupların BNİGT'in alt boyutları açısından karşılaştırılması amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. BNİGT'in Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutları için ayrı ayrı MANOVA analizi yapılmıştır.

3.3.1.1. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nin Nesne İlişkileri Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların nesne ilişkileri puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, BNİGT'in Nesne İlişkileri Testi ile ölçülen Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik alt ölçek puanları ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.012$ olarak alınmıştır. Analizde

kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.4'te verilmiştir.

Yapılan MANOVA analizi sonucunda nesne ilişkileri değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .88$, $F_{8,970} = 8.22$, $p < 0.001$, $\eta^2 = 0.06$).

Tablo 3. 4. MANOVA'da Kullanılan Belli Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Nesne İlişkileri Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Yabancılaşma	YTT yüksek	6.17	3.75	165
	YTT orta	4.86	3.18	160
	YTT düşük	3.54	2.82	167
Güvensiz Bağlanma	YTT yüksek	6.32	2.92	165
	YTT orta	5.31	2.92	160
	YTT düşük	4.19	2.54	167
Benmerkezcilik	YTT yüksek	3.89	2.21	165
	YTT orta	3.47	2.42	160
	YTT düşük	2.56	2.02	167
Sosyal Yetersizlik	YTT yüksek	1.74	1.68	165
	YTT orta	1.08	1.47	160
	YTT düşük	0.88	1.21	167

YTT=Yeme Tutum Testi

MANOVA'da görülen yeme tutumu temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Yabancılaşma ($F(2,489) = 26.68$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.10$), Güvensiz Bağlanma ($F(2, 489) = 24.08$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.09$), Benmerkezcilik ($F(2,489) = 15.52$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.06$) ve Sosyal Yetersizlik ($F(2,489) = 15.74$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.06$) alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.5'ten izlenebilir.

Tablo 3. 5. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Nesne İlişkileri Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişimin Kaynağı:	Kareler	S.d.	Ortalama	F	η^2
Yeme Tutumu	Toplamı		Kare		
Yabancılaşma	573,08	2	286,54	26,68*	.098
Güvensiz Bağlanma	376,53	2	188,26	24,08*	.090
Benmerkezcilik	153,42	2	76,71	15,52*	.060
Sosyal Yetersizlik	67,42	2	33,71	15,74*	.060
Hata					
Yabancılaşma	5250,9	489	10,74		
Güvensiz Bağlanma	3822,87	489	7,82		
Benmerkezcilik	2416,4	489	4,94		
Sosyal Yetersizlik	1047,32	489	2,14		

*p<.012

Anlamli çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmış ve sonuçlar Tablo 3.6'da özetlenmiştir.

Tablo 3. 6. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Nesne İlişkileri Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu

Değişken	Grup	Ort.	SS
Yabancılaşma	YTT yüksek	6.17 _a	3.75
	YTT orta	4.86 _b	3.18
	YTT düşük	3.54 _c	2.82
Güvensiz Bağlanma	YTT yüksek	6.32 _a	2.92
	YTT orta	5.31 _b	2.92
	YTT düşük	4.19 _c	2.54
Benmerkezcilik	YTT yüksek	3.89 _a	2.21
	YTT orta	3.47 _a	2.42
	YTT düşük	2.56 _b	2.02
Sosyal Yetersizlik	YTT yüksek	1.74 _a	1.68
	YTT orta	1.08 _b	1.47
	YTT düşük	0.88 _b	1.21

YTT=Yeme Tutum Testi

Not. Farklı harfler 0.05 düzeyinde anlamlı farkı ifade etmektedir.

Yapılan post-hoc analizleri sonucunda YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre nesne ilişkilerinin dört alt boyutunda (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında Benmerkezcilik hariç diğer üç boyutta (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma ve Sosyal Yetersizlik) gruplar arası farkın yüksek puan alan grupta anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise Sosyal Yetersizlik hariç diğer üç boyutta (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma ve Benmerkezcilik) gruplar arası farkın orta puan alan grupta anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

3.3.1.2. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Belli Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nin Gerçeği Değerlendirme Alt Ölçeği'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların gerçeği değerlendirme puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, BNİGT'in Gerçeği Değerlendirme Testi ile ölçülen Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar alt ölçek puanları ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.017$ olarak alınmıştır. Analizde kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.7'de verilmiştir.

Yapılan MANOVA analizi sonucunda gerçeği değerlendirme değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .91$, $F_{6,974} = 7.54$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.04$).

Tablo 3. 7. MANOVA'da Kullanılan Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Gerçeği Değerlendirme Testi Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Gerçekliğin Bozulması	YTT yüksek	3.85	2.59	165
	YTT orta	3.30	2.57	160
	YTT düşük	2.21	1.92	167
Algıların Belirsizliği	YTT yüksek	5.05	2.08	165
	YTT orta	4.64	2.10	160
	YTT düşük	3.98	1.84	167
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	YTT yüksek	1.70	1.88	165
	YTT orta	1.32	1.67	160
	YTT düşük	0.90	1.34	167

YTT=Yeme Tutum Testi

MANOVA'da görülen yeme tutumu temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Gerçekliğin Bozulması ($F(2,489) = 20.47, p < .001, \eta^2 = 0.08$), Algıların Belirsizliği ($F(2,489) = 12.02, p < .001, \eta^2 = 0.05$) ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar ($F(2,489) = 9.71, p < .001, \eta^2 = 0.04$) alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.8'den izlenebilir.

Tablo 3. 8. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Gerçeği Değerlendirme Testi Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişimin Kaynağı:	Kareler	S.d.	Ortalama	F	η^2
Yeme Tutumu	Toplam		Kare		
Gerçekliğin Bozulması	231,15	2	115,57	20,47*	.077
Algıların Belirsizliği	97,21	2	48,61	12,02*	.047
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	52,67	2	26,33	9,71*	.038
Hata					
Gerçekliğin Bozulması	2761,15	489	5,65		
Algıların Belirsizliği	1977,44	489	4,04		
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	1325,66	489	2,71		

* $p < .017$

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmış ve sonuçlar Tablo 3.9'da özetlenmiştir. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre gerçeği değerlendirmenin tüm alt

boyutlarında (Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında ise gerçeği değerlendirmenin tüm alt boyutlarında (Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar) gruplararası anlamlı bir fark bulunamamıştır. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise Gerçekliğin Bozulması ve Algıların Belirsizliği alt boyutlarında orta puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. 9. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Gerçeği Değerlendirme Testi Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu

Değişken	Grup	Ort.	SS
Gerçekliğin Bozulması	YTT yüksek	3.85 _a	2.59
	YTT orta	3.30 _a	2.57
	YTT düşük	2.21 _b	1.92
Algıların Belirsizliği	YTT yüksek	5.05 _a	2.08
	YTT orta	4.64 _a	2.10
	YTT düşük	3.98 _b	1.84
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	YTT yüksek	1.70 _a	1.88
	YTT orta	1.32 _{ab}	1.67
	YTT düşük	0.90 _b	1.34

YTT=Yeme Tutum Testi

Not. Farklı harfler 0.05 düzeyinde anlamlı farkı ifade etmektedir.

3.3.2.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanlarına göre farklılık gösteren grupların YEBÖ'nün alt boyutları açısından karşılaştırılması amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. YEBÖ'nün alt boyut puanları üzerinden anne ve baba formu için ayrı ayrı MANOVA analizi yapılmıştır.

3.3.2.1.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu (YEBÖ-A)'ndan Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların anne için algılanan ebeveynlik puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu'nun 10 alt ölçeği (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran) ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.005$ olarak alınmıştır. Analizde kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.10'da verilmiştir.

Yapılan MANOVA analizi sonucunda anne için algılanan ebeveynlik değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .91$, $F_{20,960} = 2.41$, $p < 0.001$, $\eta^2 = 0.05$).

MANOVA'da görülen yeme tutumu temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Kuralcı/Kalıplayıcı ($F(2,489) = 10.11$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.04$), Küçümseyici/Kusur Bulucu ($F(2,489) = 5.82$, $p < .005$, $\eta^2 = 0.02$), Aşırı Koruyucu/Evhamlı ($F(2,489) = 7.81$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.03$), Koşullu/Başarı Odaklı ($F(2,489) = 12.67$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.05$) ve Kötümser/Endişeli ($F(2,489) = 10.63$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.04$) ebeveynlik alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.11'den izlenebilir.

Tablo 3.10. MANOVA'da Kullanılan Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Kuralcı/Kalıplayıcı	YTT yüksek	32.81	13.35	165
	YTT orta	30.51	12.32	160
	YTT düşük	26.99	9.73	167
Küçümseyici/Kusur Bulucu	YTT yüksek	12.84	6.35	165
	YTT orta	12.84	7.38	160
	YTT düşük	10.89	3.68	167
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	YTT yüksek	15.18	7.62	165
	YTT orta	15.94	7.76	160
	YTT düşük	14.31	7.49	167
Sömürücü/İstismar Edici	YTT yüksek	7.46	1.50	165
	YTT orta	7.81	3.20	160
	YTT düşük	7.47	2.43	167
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	YTT yüksek	23.12	7.32	165
	YTT orta	21.07	7.40	160
	YTT düşük	20.03	6.99	167
Koşullu/Başarı Odaklı	YTT yüksek	18.95	5.84	165
	YTT orta	17.75	5.78	160
	YTT düşük	15.81	5.57	167
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	YTT yüksek	10.08	4.60	165
	YTT orta	9.66	4.32	160
	YTT düşük	9.12	3.84	167
Kötümser/Endişeli	YTT yüksek	7.60	4.32	165
	YTT orta	6.79	3.59	160
	YTT düşük	5.76	2.89	167
Cezalandırıcı	YTT yüksek	8.51	3.42	165
	YTT orta	8.46	3.31	160
	YTT düşük	7.99	2.92	167
Değişime Kapalı/Duygularını Bastran	YTT yüksek	8.20	3.26	165
	YTT orta	7.92	2.99	160
	YTT düşük	7.28	3.08	167

YTT=Yeme Tutum Testi

Anlamli çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmış ve sonuçlar Tablo 3.12'de özetlenmiştir. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre anne için algılanan ebeveynliğin beş alt boyutunda (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli) aldıkları puanların

anlamli derecede daha yuksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yuksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında sadece Aşırı Koruyucu/Evhamlı ebeveynlik alt boyutunda gruplar arası farkın yuksek puan alan grupta anlamli derecede daha yuksek olduğu bulunmuştur. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise Aşırı Koruyucu/Evhamlı ebeveynlik alt boyutu hariç diğer dört alt boyutta (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli) gruplar arası farkın orta puan alan grupta anlamli derecede daha yuksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.11. Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişimin Kaynağı:	Kareler	S.d.	Ortalama	F	η²
Yeme Tutumu	Toplamı		Kare		
Kuralcı/Kalıplayıcı	2856,14	2	1428,07	10,11*	.040
Küçümseyici/Kusur Bulucu	417,66	2	208,83	5,82*	.023
Duyusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	216,14	2	108,07	1,86	.008
Sömürücü/İstismar Edici	12,71	2	6,35	1,04	.004
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	819,34	2	409,67	7,81*	.031
Koşullu/Başarı Odaklı	832,41	2	416,21	12,67*	.049
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	76,02	2	38,01	2,09	.008
Kötümser/Endişeli	282,21	2	141,1	10,63*	.042
Cezalandırıcı	26,17	2	13,08	1,26	.005
Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	73,75	2	36,87	3,79	.015
Hata					
Kuralcı/Kalıplayıcı	69059,64	489	141,23		
Küçümseyici/Kusur Bulucu	17538,59	489	35,87		
Duyusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	28406,51	489	58,09		
Sömürücü/İstismar Edici	2979,99	489	6,09		
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	25634,99	489	52,42		
Koşullu/Başarı Odaklı	16066,46	489	32,86		
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	8885,14	489	18,17		
Kötümser/Endişeli	6491,35	489	13,27		
Cezalandırıcı	5078,51	489	10,38		
Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	4753,23	489	9,72		

*p<.005

Tablo 3.12. Young Ebeveynlik Ölçeği- Anne Formu Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu

Değişken	Grup	Ort.	SS
Kuralcı/Kalıplı	YTT yüksek	32.81 _a	13.35
	YTT orta	30.51 _a	12.32
	YTT düşük	26.99 _b	9.73
Küçümseyici/Kusur Bulucu	YTT yüksek	12.84 _a	6.35
	YTT orta	12.84 _a	7.38
	YTT düşük	10.89 _b	3.68
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	YTT yüksek	23.12 _a	7.32
	YTT orta	21.07 _b	7.40
	YTT düşük	20.03 _b	6.99
Koşullu/Başarı Odaklı	YTT yüksek	18.95 _a	5.84
	YTT orta	17.75 _a	5.78
	YTT düşük	15.81 _b	5.57
Kötümser/Endişeli	YTT yüksek	7.60 _a	4.32
	YTT orta	6.79 _a	3.59
	YTT düşük	5.76 _b	2.89

YTT=Yeme Tutum Testi

Not. Farklı harfler 0.05 düzeyinde anlamlı farkı ifade etmektedir.

3.3.2.2.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu (YEBÖ-B)'ndan Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların baba için algılanan ebeveynlik puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu'nun 10 alt ölçeği (Kuralcı/Kalıplı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran) ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için

Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.005$ olarak alınmıştır. Analizde kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.13'te verilmiştir.

Tablo 3.13. MANOVA'da Kullanılan Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Kuralcı/Kalıplayıcı	YTT yüksek	34.73	14.17	165
	YTT orta	32.27	13.66	160
	YTT düşük	26.46	11.56	167
Küçümseyici/Kusur Bulucu	YTT yüksek	13.60	7.69	165
	YTT orta	13.58	7.91	160
	YTT düşük	11.27	5.15	167
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	YTT yüksek	17.97	8.22	165
	YTT orta	20.13	10.46	160
	YTT düşük	17.21	8.36	167
Sömürücü/İstismar Edici	YTT yüksek	8.05	2.66	165
	YTT orta	8.45	3.86	160
	YTT düşük	7.81	2.90	167
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	YTT yüksek	21.38	6.39	165
	YTT orta	19.24	6.91	160
	YTT düşük	18.84	6.32	167
Koşullu/Başarı Odaklı	YTT yüksek	18.98	5.92	165
	YTT orta	17.97	6.05	160
	YTT düşük	15.87	5.93	167
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	YTT yüksek	9.96	4.48	165
	YTT orta	9.97	4.67	160
	YTT düşük	9.30	4.55	167
Kötümser/Endişeli	YTT yüksek	7.63	4.09	165
	YTT orta	6.62	3.47	160
	YTT düşük	6.21	3.42	167
Cezalandırıcı	YTT yüksek	8.46	3.54	165
	YTT orta	8.37	3.47	160
	YTT düşük	7.70	2.96	167
Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	YTT yüksek	9.07	3.81	165
	YTT orta	9.11	3.92	160
	YTT düşük	8.35	3.47	167

YTT=Yeme Tutum Testi

Yapılan MANOVA analizi sonucunda baba için algılanan ebeveynlik değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .90$, $F_{20,960} = 2.57$, $p < 0.001$, $\eta^2 = 0.05$).

MANOVA'da görülen yeme tutumu temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Kuralcı/Kalıplayıcı ($F(2,489) = 6.67$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.03$), Küçümseyici/Kusur Bulucu ($F(2,489) = 6.03$, $p < .005$, $\eta^2 = 0.02$), Aşırı Koruyucu/Evhamlı ($F(2,489) = 7.18$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.03$), Koşullu/Başarı Odaklı ($F(2,489) = 11.75$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.05$) ve Kötümser/Endişeli ($F(2,489) = 6.47$, $p < .005$, $\eta^2 = 0.03$) ebeveynlik alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.14'ten izlenebilir.

Tablo 3.14. Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişimin Kaynağı:	Kareler	S.d.	Ortalama	F	η^2
Yeme Tutumu	Toplamı		Kare		
Kuralcı/Kalıplayıcı	2312,27	2	1156,13	6,67*	.027
Küçümseyici/Kusur Bulucu	593,77	2	296,88	6,03*	.024
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	746,73	2	373,36	4,56	.018
Sömürücü/İstismar Edici	34,45	2	17,22	1,71	.007
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	614,44	2	307,22	7,18*	.029
Koşullu/Başarı Odaklı	836,24	2	418,12	11,75*	.046
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	48,84	2	24,42	1,17	.005
Kötümser/Endişeli	175,21	2	87,6	6,47*	.026
Cezalandırıcı	57,2	2	28,6	2,58	.010
Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	61,35	2	30,68	2,2	.009
Hata					
Kuralcı/Kalıplayıcı	84810,53	489	173,44		
Küçümseyici/Kusur Bulucu	24063,86	489	49,21		
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	40072,54	489	81,95		
Sömürücü/İstismar Edici	4926,27	489	10,07		
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	20928,36	489	42,8		
Koşullu/Başarı Odaklı	17406,92	489	35,6		
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	10216,54	489	20,89		
Kötümser/Endişeli	6615,76	489	13,53		
Cezalandırıcı	5418,74	489	11,08		
Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	6827,99	489	13,96		

* $p < .005$

Anlamli çikan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmış ve bulgular Tablo 3.15'te verilmiştir. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre baba için algılanan ebeveynliğin beş alt boyutunda (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında sadece Kötümser/Endişeli ebeveynlik alt boyutunda yüksek puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise sadece Küçümseyici/Kusur Bulucu ve Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik alt boyutlarında orta puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.15. Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu

Değişken	Grup	Ort.	SS
Kuralcı/Kalıplayıcı	YTT yüksek	34.73 _a	14.17
	YTT orta	32.27 _{ab}	13.66
	YTT düşük	26.46 _b	11.56
Küçümseyici/Kusur Bulucu	YTT yüksek	13.60 _a	7.69
	YTT orta	13.58 _b	7.91
	YTT düşük	11.27 _c	5.15
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	YTT yüksek	21.38 _a	6.39
	YTT orta	19.24 _{ab}	6.91
	YTT düşük	18.84 _b	6.32
Koşullu/Başarı Odaklı	YTT yüksek	18.98 _a	5.92
	YTT orta	17.97 _a	6.05
	YTT düşük	15.87 _b	5.93
Kötümser/Endişeli	YTT yüksek	7.63 _a	4.09
	YTT orta	6.62 _{ab}	3.47
	YTT düşük	6.21 _b	3.42

YTT=Yeme Tutum Testi

Not. Farklı harfler 0.05 düzeyinde anlamlı farkı ifade etmektedir.

3.3.3.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Ayrılma Bireyleşme Ölçeği (ABÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların ayrılma bireyleşme puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği'nin Bölme, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri ve İlişki Problemleri alt ölçek puanları ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.017$ olarak alınmıştır. Analizde kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.16'da verilmiştir.

Tablo 3.16. MANOVA'da Kullanılan Ayrılma Bireyleşme Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Bölme	YTT yüksek	51.21	16.80	165
	YTT orta	47.02	14.66	160
	YTT düşük	41.42	14.63	167
Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	YTT yüksek	53.44	19.67	165
	YTT orta	49.49	17.26	160
	YTT düşük	45.62	17.50	167
İlişki Problemleri	YTT yüksek	55.02	14.78	165
	YTT orta	52.18	14.45	160
	YTT düşük	49.45	14.77	167

YTT=Yeme Tutum Testi

Yapılan MANOVA analizi sonucunda ayrılma bireyleşme değişkeni üzerinde yeme tutumunun anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .93$, $F_{6,974} = 5.71$, $p < 0.001$, $\eta^2 = 0.03$).

MANOVA'da görülen yeme tutum puanı temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Bölme ($F(2,489) = 16.89$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.06$), Ayrılma/Farklılaşma ($F(2,489) = 7.68$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.03$) ve İlişki Problemleri ($F(2,489) = 5.98$, $p < .005$, $\eta^2 = 0.02$) alt ölçeklerinin hepsi

üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.17'den izlenebilir.

Tablo 3.17. Ayrılma Bireyleşme Ölçeği Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişimin Kaynağı:	Kareler	S.d.	Ortalama	F	η^2
Yeme Tutumu	Toplamı		Kare		
Bölme	8013,4	2	4006,7	16,89*	.065
Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	5082,47	2	2541,23	7,68*	.030
İlişki Problemleri	2576,81	2	1288,4	5,98*	.024
Hata					
Bölme	116008,92	489	237,24		
Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	161715,63	489	330,71		
İlişki Problemleri	105268,43	489	215,27		

* $p < .017$

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmış ve bulgular Tablo 3.18'de verilmiştir. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre ayrılma bireyleşmenin tüm alt boyutlarında (Bölme, Ayrılma/Farklılaşma ve İlişki Problemleri) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında sadece Bölme alt boyutunda gruplararası anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise yine sadece Bölme alt boyutunda orta puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.18. Ayrılma Bireyleşme Ölçeği Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu

Değişken	Grup	Ort.	SS
Bölme	YTT yüksek	51.21 _a	16.80
	YTT orta	47.02 _b	14.66
	YTT düşük	41.42 _c	14.63
Ayrılma/Farklılaşma	YTT yüksek	53.44 _a	19.67
	YTT orta	49.49 _{ab}	17.26
	YTT düşük	45.62 _b	17.50
İlişki Problemleri	YTT yüksek	55.02 _a	14.78
	YTT orta	52.18 _{ab}	14.45
	YTT düşük	49.45 _b	14.77

YTT=Yeme Tutum Testi

Not. Farklı harfler 0.05 düzeyinde anlamlı farkı ifade etmektedir.

3.3.4.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Kimlik Duygusu Ölçeği (KDÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların kimlik duygusu puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, Kimlik Duygusu Ölçeği'nin 9 alt ölçeği (kişisel kimlikle ilgili aynılık algısı, kişisel yeterlik algısı, cinsel kimlik, başkalarının gözünde kim olduğuna ilişkin algılar, sosyal ortamlarda tanınmış olma, kişisel tutarlılık, mesleki kimlik algılamaları ve mesleki kimlikte yeterlilik algılamaları) ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.005$ olarak alınmıştır. Analizde kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.19'da verilmiştir.

Yapılan MANOVA analizi sonucunda kimlik duygusu değişkeni üzerinde yeme tutumunun anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür ve gruplararası fark çıkmamıştır (Wilks' $\lambda = .94$, $F_{18,962} = 1.61$, $p>0.05$, $\eta^2 = 0.03$).

Tablo 3.19. MANOVA'da Kullanılan Kimlik Duygusu Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Kişisel Kimlikle İlgili Aynılık Algısı	YTT yüksek	35.84	6.73	165
	YTT orta	36.22	6.22	160
	YTT düşük	36.83	5.07	167
Kişisel Yeterlik Algısı	YTT yüksek	19.10	3.89	165
	YTT orta	19.55	3.47	160
	YTT düşük	20.11	3.02	167
Cinsel Kimlikle İlgili Algılar	YTT yüksek	17.94	2.67	165
	YTT orta	18.30	2.59	160
	YTT düşük	18.70	1.91	167
Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	YTT yüksek	15.74	2.97	165
	YTT orta	16.07	2.49	160
	YTT düşük	16.57	2.23	167
Gelecekle İlgili Algılar	YTT yüksek	20.26	3.25	165
	YTT orta	20.24	3.09	160
	YTT düşük	20.55	3.58	167
Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	YTT yüksek	20.47	3.61	165
	YTT orta	21.07	2.88	160
	YTT düşük	21.47	2.59	167
Kişisel Tutarlılık Algısı	YTT yüksek	18.59	4.09	165
	YTT orta	18.77	3.39	160
	YTT düşük	19.03	2.87	167
Mesleki Kimlikle İlgili Algılar	YTT yüksek	17.32	3.92	165
	YTT orta	17.42	3.50	160
	YTT düşük	17.99	3.11	167
Mesleki Kimlikle İlgili Yeterlik Algıları	YTT yüksek	8.51	1.43	165
	YTT orta	8.40	1.50	160
	YTT düşük	8.47	1.30	167

YTT=Yeme Tutum Testi

3.3.5.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların duygu düzenleme güçlükleri puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (One-Way MANOVA)

uygulanmıştır. Yapılan MANOVA analizine YTT'den alınan puanlara göre oluşturulan düşük, orta ve yüksek puanlı gruplar bağımsız değişken, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nin 6 alt ölçeği (Hedefler, Stratejiler, Kabul Etmeme, Dürtüsellik, Açıklık ve Farkındalık) ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.008$ olarak alınmıştır. Analizde kullanılan bağımlı değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3.20'de verilmiştir.

Tablo 3.20. MANOVA'da Kullanılan Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (N=492)

Değişken	Grup	Ort.	SS	n
Hedefler	YTT yüksek	14.01	2.77	165
	YTT orta	13.72	2.47	160
	YTT düşük	13.45	2.48	167
Stratejiler	YTT yüksek	19.43	4.04	165
	YTT orta	19.05	3.60	160
	YTT düşük	18.59	3.60	167
Kabul Etmeme	YTT yüksek	17.14	2.96	165
	YTT orta	16.92	3.14	160
	YTT düşük	15.93	2.74	167
Dürtüsellik	YTT yüksek	16.21	3.04	165
	YTT orta	15.55	2.74	160
	YTT düşük	15.44	2.42	167
Açıklık	YTT yüksek	10.57	3.65	165
	YTT orta	10.35	3.12	160
	YTT düşük	9.86	2.80	167
Farkındalık	YTT yüksek	11.76	2.54	165
	YTT orta	12.08	2.53	160
	YTT düşük	12.52	2.33	167

YTT=Yeme Tutum Testi

Yapılan MANOVA analizi sonucunda duygu düzenleme güçlükleri değişkeni üzerinde yeme tutumunun anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .95$, $F_{12,968} = 2.11$, $p < 0.05$, $\eta^2 = 0.03$).

MANOVA'da görülen yeme tutum puanı temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANOVA analizi yapılmış ve sonuçta Kabul

Etmeme alt ölçeği ($F(2,489) = 7.90, p < .001, \eta^2 = 0.03$) üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Ancak Hedefler, Stratejiler, Dürtüsellik, Açıklık ve Farkındalık alt ölçekleri üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.21’den izlenebilir.

Tablo 3.21. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyutlarının Yeme Tutum Testi Puanına Göre Farklılaşan Gruplar Açısından İncelenmesine İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişimin Kaynağı:	Kareler	S.d.	Ortalama	F	η^2
Yeme Tutumu	Toplamı		Kare		
Hedefler	26,47	2	13,23	1,99	.008
Stratejiler	59,08	2	29,54	2,1	.008
Kabul Etmeme	137,29	2	68,64	7,9*	.031
Dürtüsellik	57,15	2	28,57	3,79	.015
Açıklık	43,71	2	21,86	2,12	.009
Farkındalık	47,59	2	23,8	3,9	.016
Hata					
Hedefler	3250,33	489	6,65		
Stratejiler	6892,45	489	14,09		
Kabul Etmeme	4250	489	8,69		
Dürtüsellik	3687,4	489	7,54		
Açıklık	5028,96	489	10,28		
Farkındalık	2980,37	489	6,09		

* $p < .008$

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmış ve bulgular Tablo 3.22’de özetlenmiştir. Sonuçta YTT’den yüksek puan alanların YTT’den düşük puan alanlara göre sadece Kabul Etmeme alt boyutunda aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yine YTT’den orta puan alanlar ile YTT’den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında Kabul Etmeme alt boyutunda orta puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak YTT’den yüksek puan alanlar ile YTT’den orta puan alanlar karşılaştırıldığında Kabul Etmeme alt boyutunda gruplararası anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 3.22. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyutları İçin Yapılan Post-hoc Analizi Sonucu

Değişken	Grup	Ort.	SS
Kabul Etmeme	YTT yüksek	17.14 _a	2.96
	YTT orta	16.92 _a	3.14
	YTT düşük	15.93 _b	2.74

YTT=Yeme Tutum Testi

Not. Farklı harfler 0.05 düzeyinde anlamlı farkı ifade etmektedir.

Özetle yapılan MANOVA analizleri sonucunda BNİGT ile değerlendirilen nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme testinin tüm alt boyutları üzerinde ve ayrıca ABÖ ile değerlendirilen ayrılma bireyleşme güçlüklerinin tüm alt boyutları üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu açıdan katılımcıların işlevsel olmayan yeme tutumu puanları arttıkça nesne ilişkileri, gerçeği değerlendirme yetisi ve ayrılma bireyleşme güçlükleri puanlarının da arttığı ifade edilebilir. Diğer yandan yapılan analizler algılanan ebeveynlik biçimlerinin hem anne hem de baba formları için aynı boyutlar üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğuna işaret etmiştir. Bu açıdan katılımcıların işlevsel olmayan yeme tutumu puanları arttıkça anne ve babalarını Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/ Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli algılama eğilimlerinin de arttığı belirtilebilir. Duygu düzenleme güçlükleri üzerinde yürütülen MANOVA analizi sonuçlarına bakıldığında ise DDGÖ'nün sadece Kabul Etmeme alt boyutu üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Son olarak KDÖ ile değerlendirilen kimlik duygusu değişkeni üzerinde ise yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür.

3.4. REGRESYON ANALİZİ SONUÇLARI

İşlevsel olmayan yeme tutumunu hangi değişken ya da değişkenlerin ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla verilere Çoklu Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Analize katılımcıların Yeme Tutum Testi'nden aldıkları puanlar yordanan değişken olarak girilmiştir. Yordayıcı değişkenler analize girilirken ise YTT ile görece daha

yüksek korelasyon gösteren alt ölçek puanları alınmıştır. Bu doğrultuda BNİGT'in tüm alt ölçekleri (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik, Sosyal Yetersizlik, Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsünasyonlar ve Delüzyonlar), ABÖ'nün tüm alt ölçekleri (Bölme, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri ve İlişki Problemleri) DDGÖ'nün iki alt ölçeği (Kabul Etmeme ve Dürtüsellik) ve KDÖ'nün üç alt ölçeği (Cinsel Kimlikle İlgili Algılar, Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar ve Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar) yordayıcı değişken olarak analize dahil edilmiştir. YEBÖ alt ölçekleri ise anne ve baba değerlendirmeleri için bileşik (composite) puanlar oluşturularak ve yine YTT ile daha yüksek korelasyon gösteren boyutları ile analize dahil edilmiştir.

Young Ebevenlik Ölçeği Anne ve Baba Formları için bileşik puanlar oluşturulmasının gerekçeleri şu şekildedir: Yapılan korelasyon analizi sonucunda katılımcıların anne ve babalarına yönelik değerlendirmeleri arasındaki korelasyon katsayılarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin Aşırı Koruyucu/Evhamlı anne ve Aşırı Koruyucu/Evhamlı baba değişkenleri arasındaki korelasyon katsayısının $r = .77$, $p < 0.01$; Koşullu/Başarı Odaklı anne ve Koşullu/Başarı Odaklı baba değişkenleri arasındaki korelasyon katsayısının ise $r = .65$, $p < 0.01$ olduğu görülmektedir (diğer korelasyon katsayıları için bkz. Bölüm 3.1, Tablo 3.3). Bu doğrultuda katılımcıların anne ve baba için algıladıkları ebevenlik biçimlerinin benzer olduğu düşünülebilir.

Bileşik puan oluşturulmasının bir başka nedeni yapılan MANOVA analizi sonuçlarının birbiri ile oldukça benzer olmasıdır. MANOVA analizi sonucunda yeme tutumu temel etkisinin anne ve baba için algılanan aynı ebevenlik boyutlarında anlamlı çıktığı görülmektedir (bkz. Bölüm 3.3, Tablo 3.11 ve Tablo 3.14). Hem anne hem de baba için Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebevenlik biçimleri için yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Belirtilen gerekçeler nedeniyle regresyon analizine bu beş bileşik ebevenlik boyutu yordayıcı değişken olarak girilmiştir.

Young Ebevenlik Ölçeği Anne ve Baba Formları için oluşturulan bileşik puanlar ve analize dahil edilen diğer değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 3.23'te gösterilmektedir.

Özetle yapılan çoklu regresyon analizine YTT toplam puanı yordanan değişken olarak girilmiştir. Yordayıcı değişkenler analize altı blokta girilmiştir. Depresif belirtilerin etkisinin istatistiksel olarak kontrol edilmesi amacıyla BDE puanı ilk blokta analize girilirken, ikinci blokta ise BNİGT'in tüm alt ölçekleri (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik, Sosyal Yetersizlik, Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsünasyonlar ve Delüzyonlar), üçüncü blokta YEBÖ'nün beş bileşik ebevenlik boyutu (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebevenlik), dördüncü blokta DDGÖ'nün iki alt ölçeği (Kabul Etmeme ve Dürtüsellik), beşinci blokta KDÖ'nün üç alt ölçeği (Cinsel Kimlikle İlgili Algılar, Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar ve Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar) ve altıncı blokta ABÖ'nün tüm alt ölçekleri (Bölme, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri ve İlişki Problemleri) analize katılmıştır. Böylece altı blokta toplam 21 yordayıcı değişkenin bulunduğu çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Değişkenlerin analize dahil edilme sırası literatür bilgileri göz önüne alınarak yapılmıştır. Bilindiği gibi nesne ilişkileri kuramı sağlıklı ve patolojik kişilik gelişimini erken dönem ilişkilerin niteliği üzerine temellendirmektedir. Kurama göre işlevsel olmayan yeme tutumlarının gelişimi patolojik nesne ilişkilerine ve ebevenlerle yaşanan erken dönem ilişki güçlüklerine bağlanmaktadır. Söz konusu erken dönem ilişki güçlüklerinin ise ilerleyen yıllarda duygu düzenleme güçlükleri, kimlik gelişimi ve ayrılma bireyleşme sürecinde yaratacağı sorunların işlevsel olmayan yeme tutumlarının gelişimine katkı sağlayacağı ileri sürülmektedir. Bu literatür bilgisi ışığında değişkenlerin analize dahil edilme sırası Tablo 3.24'te, analize ilişkin sonuçlar ise Tablo 3.25'te gösterilmektedir.

Tablo 3.23. YEBÖ Bileşik Puanlar ve Analizlerde Kullanılan Sürekli Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.BNİGT-Yabancılaşma																					
2.BNİGT-Güvensiz Bağlanma	.72**																				
3.BNİGT-Benmerkezcilik	.60**	.67**																			
4.BNİGT-Sosyal Yetersizlik	.77**	.53**	.36**																		
5.BNİGT-Gerçekliğin Bozulması	.52**	.57**	.62**	.40**																	
6.BNİGT-Alguların Belirsizliği	.52**	.52**	.50**	.38**	.58**																
7.BNİGT-Halisinasyonlar ve Delüzyonlar	.41**	.42**	.46**	.31**	.80**	.47**															
8.YEBÖ-Kuralcı/Kalıplı Ebeveynlik	.26**	.33**	.29**	.14*	.24**	.24**	.15**														
9.YEBÖ-Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik	.34**	.32**	.27**	.26**	.22**	.20**	.15**	.57**													
10.YEBÖ-Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik	.19**	.19**	.16**	.15**	.15**	.21**	.15**	.44**	.25**												
11.YEBÖ-Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik	.15**	.27**	.25**	.07*	.22**	.20**	.16**	.59**	.26**	.33**											
12.YEBÖ-Kötümser/Endişeli Ebeveynlik	.29**	.28**	.24**	.18**	.23**	.19**	.18**	.55**	.48**	.29**	.27**										
13.ABÖ-Bölme	.53**	.57**	.55**	.40**	.52**	.50**	.45**	.24**	.22**	.24**	.16**	.26**									
14.ABÖ-Ayrılma/Farklaşma Güçlükleri	.48**	.52**	.46**	.32**	.50**	.48**	.47**	.30**	.23**	.29**	.22**	.24**	.76**								
15.ABÖ-İlişki Problemleri	.46**	.46**	.46**	.35**	.48**	.44**	.40**	.25**	.16**	.30**	.26**	.22**	.70**	.73**							
16.DDGÖ-Kabul Etmeme	.26**	.27**	.26**	.19**	.21**	.21**	.17**	.17**	.15**	.10*	.08*	.14*	.28**	.27**	.24**						
17.DDGÖ-Dürtüsellik	.37**	.39**	.35**	.27**	.30**	.31**	.23**	.21**	.24**	.16**	.12*	.19**	.41**	.41**	.34**	.39**					
18.KDÖ-Cinsel Kimlikle İlgili Algular	-.40**	-.33**	-.27**	-.32**	-.37**	-.35**	-.31**	-.08*	-.23**	-.06	-.01	-.08*	-.32**	-.36**	-.23**	-.13*	-.28**				
19.KDÖ-Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algular	-.48**	-.44**	-.40**	-.33**	-.42**	-.43**	-.43**	-.22**	-.26**	-.21**	-.13*	-.24**	-.48**	-.52**	-.42**	-.22**	-.41*	.48**			
20.KDÖ-Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algular	-.48**	-.37**	-.34**	-.46**	-.36**	-.40**	-.34**	-.14*	-.27**	-.13*	-.07	-.15**	-.44**	-.42**	.39**	-.18**	-.34**	.52**	.70**		
21.BDE	.45**	.49**	.47**	.29**	.42**	.39**	.32**	.29**	.32**	.15**	.19**	.27**	.42**	.43**	.35**	.17**	.29**	-.30**	-.38**	-.30**	
22.YTT	.32**	.29**	.24**	.26**	.28**	.21**	.21**	.21**	.13*	.20**	.19**	.23**	.27**	.20**	.19**	.12*	.13*	-.12*	-.13*	-.13*	.14*

*p < .05 **p < .01, N = 492

BNİGT = Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi, YEBÖ= Young Ebeveynlik Ölçeği, ABÖ= Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği, DDGÖ= Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği, KDÖ= Kimlik Duygusu Ölçeği, BDE= Beck Depresyon Envanteri, YTT= Yeme Tutum Testi

Tablo 3.24. İşlevsel Olmayan Yeme Tutumunun Yordanmasına İlişkin Uygulanan Regresyon Analizine Değişkenlerin Dahil Edilme Sırası

Yordayıcı Değişkenler
1. Aşama BDE
2. Aşama Yabancılaşma Güvensiz Bağlanma Benmerkezcilik Sosyal Yetersizlik Gerçekliğin Bozulması Alguların Belirsizliği Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar
3. Aşama Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Kötümser/Endişeli Ebeveynlik
4. Aşama Kabul Etmeme Dürtüsellik
5. Aşama Cinsel Kimlikle İlgili Algılar Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar
6. Aşama Bölme Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri İlişki Problemleri
Yordanan Değişken: YTT

BDE= Beck Depresyon Envanteri, YTT= Yeme Tutum Testi

Tablo 3.25. İşlevsel Olmayan Yeme Tutumunun Yordayıcılara İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayan Faktörler	β	t	df	F değişim	R ²
Aşama 1					
BDE	.15	3,243**	1, 490	10.519**	.02
Aşama 2					
BDE	-.05	-0,953			
Yabancılaşma	.17	2,031*			
Güvensiz Bağlanma	.10	1,431			
Benmerkezcilik	-.01	-0,107			
Sosyal Yetersizlik	.04	0,531			
Gerçekliğin Bozulması	.19	2,236*			
Algıların Belirsizliği	-.02	-0,303			
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	-.04	-0,507	7,483	8.733***	.13
Aşama 3					
BDE	-.06	-1,238			
Yabancılaşma	.16	1,869*			
Güvensiz Bağlanma	.07	0,989			
Benmerkezcilik	-.01	-0,209			
Sosyal Yetersizlik	.05	0,715			
Gerçekliğin Bozulması	.19	2,231*			
Algıların Belirsizliği	-.04	-0,635			
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	-.05	-0,638			
Kuralcı/Kalıplı Ebeveynlik	.01	0,072			
Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik	-.07	-1,199			
Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik	.10	2,128*			
Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik	.08	1,531			
Kötümser/Endişeli Ebeveynlik	.13	2,403*	5,478	4.396**	.17
Aşama 4					
BDE	-.06	-1,203			
Yabancılaşma	.16	1,871*			
Güvensiz Bağlanma	.07	1,014			
Benmerkezcilik	-.01	-0,218			
Sosyal Yetersizlik	.05	0,71			
Gerçekliğin Bozulması	.19	2,226*			
Algıların Belirsizliği	-.03	-0,616			
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	-.05	-0,654			
Kuralcı/Kalıplı Ebeveynlik	.00	0,045			
Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik	-.06	-1,163			
Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik	.10	2,146*			
Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik	.08	1,531			
Kötümser/Endişeli Ebeveynlik	.13	2,405*			
Kabul etmeme	.03	0,632			
Dürtüsellik	-.03	-0,608	2,476	6.307	.17

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Tablo 3.25. (Devam). İşlevsel Olmayan Yeme Tutumunun Yordayıcılarına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayan Faktörler	β	t	df	F değişim	R ²
Aşama 5					
BDE	-.06	-1,09			
Yabancılaşma	.18	2,018*			
Güvensiz Bağlanma	.07	1,034			
Benmerkezcilik	-.01	-0,171			
Sosyal Yetersizlik	.04	0,61			
Gerçekliğin Bozulması	.17	2,033*			
Algıların Belirsizliği	-.03	-0,461			
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	-.02	-0,336			
Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik	.00	0,054			
Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik	-.06	-1,15			
Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik	.11	2,246*			
Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik	.08	1,516			
Kötümser/Endişeli Ebeveynlik	.13	2,499*			
Kabul etmeme	.03	0,635			
Dürtüsellik	-.02	-0,288			
Cinsel Kimlikle ilgili Algılar	-.03	-0,578			
Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	.08	1,257			
Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	.01	0,101	3,473	5.386	.17
Aşama 6					
BDE	-.06	-1,167			
Yabancılaşma	.19	2,178*			
Güvensiz Bağlanma	.05	0,769			
Benmerkezcilik	-.04	-0,540			
Sosyal Yetersizlik	.03	0,407			
Gerçekliğin Bozulması	.18	2,121*			
Algıların Belirsizliği	-.04	-0,638			
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	-.03	-0,405			
Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik	.01	0,103			
Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik	-.06	-1,136			
Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik	.11	2,331*			
Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik	.10	1,825			
Kötümser/Endişeli Ebeveynlik	.12	2,280*			
Kabul etmeme	.03	0,564			
Dürtüsellik	-.02	-0,402			
Cinsel Kimlikle ilgili Algılar	-.03	-0,603			
Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	.08	1,224			
Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	.01	0,2			
Bölme	.20	2,728**			
Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	-.07	-0,937			
İlişki Problemleri	-.08	-1,252	3,470	5.032*	.18

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Tablo 3.25'e bakıldığında ilk aşamada depresyon puanlarının yeme tutumunu anlamlı düzeyde yordadığı ve varyansın % 2'sini açıkladığı görülmektedir ($R^2 = .02$, $F(1.490) = 10.519$, $p < .01$). İkinci aşamada nesne ilişkileri alt boyutlarının analize dahil edilmesi ile

açıklanan varyans %13'e yükselmiştir ($R^2 = .13$, $F(7.483) = 8.733$, $p < .001$). Bu aşamada depresyonun yordayıcı gücünü yitirdiği nesne ilişkileri alt boyutlarından ise Yabancılaşma ve Gerçekliğin Bozulması değişkenlerinin yeme tutumunu anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Üçüncü aşamada ebeveynlik biçimlerinin analize dahil edilmesi ile açıklanan varyans %17'ye yükselmiştir ($R^2 = .17$, $F(5.478) = 4.396$, $p < .01$). Bu aşamada nesne ilişkilerinden Yabancılaşma ve Gerçekliğin Bozulması değişkenlerinin yordayıcı gücünün devam ettiği ebeveynlik biçimlerinden ise Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik biçimlerinin yeme tutumunu anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Dördüncü ve beşinci aşamada duygu düzenleme güçlükleri ($F(2.476) = 6.307$, $p > .05$) ve kimlik duygusu ile ilgili değişkenlerin ($F(3.473) = 5.386$, $p > .05$) analize dahil edilmesinin modele anlamlı bir katkı sağlamadığı görülmektedir. Son aşamada ayrılma bireyleşme değişkeninin alt boyutlarının analize dahil edilmesi ile açıklanan varyans %18'e yükselmiştir ($R^2 = .18$, $F(3.470) = 5.032$, $p < .05$). Ayrılma bireyleşme ile ilgili değişkenlerden Bölme'nin modele anlamlı katkı sağladığı; Yabancılaşma, Gerçekliğin Bozulması, Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik biçimlerinin yordayıcı gücünün ise devam ettiği görülmektedir.

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Giriş bölümünde de belirtildiği gibi bu çalışmanın amacı işlevsel olmayan yeme tutumlarını nesne ilişkileri kuramı ile ilgili değişkenler çerçevesinde incelemek olmuştur. Bu amaç doğrultusunda, nesne ilişkileri, algılanan ebeveynlik biçimleri, duygu düzenleme güçlükleri, kimlik duygusu ve ayrılma bireyleşme güçlükleri değişkenleri açısından yeme tutumu farklılık gösteren gruplar arasında bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Literatüre bakıldığında yeme bozuklukları ve depresyon arasındaki ilişkilere dikkat çeken çok sayıda araştırma olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda doğrudan araştırma soruları arasında olmamakla birlikte mevcut çalışmada depresyon puanları istatistiksel olarak kontrol edildiğinde yeme tutum puanları açısından farklılık gösteren gruplar arasında fark olup olmadığı da değerlendirilmiş, ilgili bulgular Ek 9'da aktarılmıştır. Son olarak bu çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumunu hangi değişken ya da değişkenlerin yordadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Bu bölümde araştırma sorularına uygun olarak yürütülen istatistiksel analizlerin sonuçları mevcut literatür ışığında tartışılmıştır. Bu doğrultuda analizlerden elde edilen bulgular her değişken temelinde ayrı ayrı ele alınmıştır. Son olarak araştırmanın sınırlılıkları, ileride yapılacak çalışmalar için öneriler ve bu çalışmanın bulgularından yola çıkarak YB'nin tedavisine ilişkin klinik doğurgular sunulmuştur.

4.1. NESNE İLİŞKİLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI

Araştırmanın Bulgular bölümünde aktarıldığı gibi yapılan MANOVA analizleri yeme tutumu farklılık gösteren gruplarda BNİGT ile değerlendirilen nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutlarının tüm alt testleri açısından gruplararası farka işaret etmiştir. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde de yine tüm nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme testi alt boyutlarında gruplararası farkın devam ettiği görülmektedir. Bulgular, işlevsel olmayan yeme tutum puanları arttıkça nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme güçlüklerinin de arttığına işaret etmektedir. Diğer yandan

yapılan regresyon analizi işlevsel olmayan yeme tutumlarının Nesne İlişkileri'nin Yabancılaşma, Gerçeği Değerlendirme Testi'nin ise Gerçekliğin Bozulması alt boyutları tarafından yordandığını göstermektedir.

İlgili literatür gözden geçirildiğinde genellikle YB alanında nesne ilişkilerinin değerlendirildiği çalışmalarda BNİGT'in sadece Nesne İlişkileri alt testi'nin kullanıldığı görülmektedir. Bu konuda ulaşılan bilinen tek bir çalışmada BNİGT'in her iki alt ölçeğinin kullanıldığı görülmüştür (Wanlass, 1996). Söz konusu araştırmada da bu tez çalışmasının bulgularıyla paralel olarak YB belirtileri gösterenlerin göstermeyenlere oranla hem nesne ilişkileri hem de gerçeği değerlendirme testi alt boyutlarında daha fazla sorun yaşadıkları bildirilmiştir.

Klinik olmayan örneklem grubunda yürütülen mevcut tez çalışmasında işlevsel olmayan yeme tutumları ile Gerçeği Değerlendirme Testi boyutları temelinde elde edilen bulgular çelişkili olarak görülebilir. Araştırmanın Yöntem bölümünde de belirtildiği gibi BNİGT'in ülkemizdeki geçerlik güvenirlik çalışmaları devam etmektedir. Başlangıç düzeyindeki veriler ölçeğin Nesne İlişkileri alt testinin geçerlik ve güvenirliği için kabul edilebilir düzeyde sonuçlar ortaya koymuş ancak yine aynı çalışmada Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutları için söz konusu hesaplanan puanların oldukça düşük olduğu bulunmuştur. Yine mevcut tez çalışmasında ölçeğin iç tutarlığına ilişkin yapılan analizlerde Gerçeği Değerlendirme Testi boyutları için elde edilen oranların görece düşük olduğu görülmektedir. Söz konusu boyutlar için ölçek maddeleri incelendiğinde bazı ifadelerin psikotik nitelikli olmaktan çok somatik (örn., “Bedenimin çeşitli yerlerinde açıklayamadığım garip hisler duyarım”) depresif (“Genellikle yeni bir durumu hızlıca değerlendirebilirim”) anksiyöz (“Açıklayamadığı kaygı duyguları yaşarım”) ve disosiyatif (“Günlerce gerçeklikle bağlantımın koptuğunu hissederim) belirtilerle ilişkili olduğu görülmektedir. Bu açıdan söz konusu bulgular, Gerçeği Değerlendirme Testi'nin düşük psikometrik özellikleri ile ilişkili olabilir. Bu açıdan özellikle klinik örneklem grubunda ölçeğin psikometrik özelliklerinin değerlendirildiği daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Diğer yandan Bell (1995) ölçeğin kuramsal ardağını tanımlarken hem nesne ilişkilerinin hem de gerçeği değerlendirme yetisinin sağlıklı ego gelişiminin bileşenleri olduğunu ifade etmiştir. Bu açıdan söz konusu boyutlar doğrudan psikotik içerikli yaşantıların değerlendirilmesinden çok ego gücü ve kullanılan savunma düzeneklerinin niteliği temelinde de ele alınabilir. Bu açıdan Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutları açısından ortaya çıkan bulgular işlevsel olmayan yeme tutumlarının düşük ego gücü ve işlevsel olmayan savunma mekanizmalarının kullanımı ile ilişkisinden kaynaklanıyor olabilir. Bu alandaki literatür değerlendirildiğinde pek çok çalışmada YB belirtileri ve immatür savunma mekanizmaları arasındaki ilişkilere işaret eden bulgular dikkat çekmektedir (Blaise ve Elklit, 2001; Schmidt, Slone, Tiller ve Treasure, 1993; Steiger, Feen, Goldstein ve Lechner, 1989; Steiner, 1990). Ayrıca yine düşük ego gücü ve YB belirtileri arasındaki ilişkileri vurgulayan çalışmalar da bulunmaktadır (Norrington ve Sohlberg, 1991; Norrington ve ark., 1989).

Araştırmanın diğer önemli bir bulgusu işlevsel olmayan yeme tutumları arttıkça nesne ilişkileri güçlüklerinin de artmasıdır. Söz konusu bulguların, YB belirtileri sergileyenlerin daha fazla oranda nesne ilişkileri problemlerine sahip olduğunu ifade eden literatür bilgileri ile tutarlı olduğu görülmektedir (örn., Steiger ve Houle, 1991; Wanlass, 1996;). Zborowski (1998) tarafından yapılan araştırmada klinik olmayan öğrenci örneğinde bulimik belirtiler sergileyen kadınların Nesne İlişkileri alt ölçeğinin dört boyutundan (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik) da kontrollere göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur. Yapılan diğer çalışmalarda bir ya da daha fazla nesne ilişkileri alt boyutunun YB belirtileri ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda YB belirtileri ile Güvensiz Bağlanma ve Benmerkezcilik (Becker ve ark., 1987; Huprich ve ark., 2004; Parrent, 1997; Pollack ve Keaschuk, 2008), Güvensiz Bağlanma ve Sosyal Yetersizlik (Heesacker ve Neimeyer, 1990; Huprich ve ark., 2004), sadece Yabancılaşma (Appledorn, 2000) ve sadece Güvensiz Bağlanma (Celec, 1995; Herald, 1995; Johnson, 1995) arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Bağlanma literatüründen gelen bulguların da mevcut araştırma bulguları ile tutarlı olduğu düşünölmektedir. Bilindiği gibi hem nesne ilişkileri hem de bağlanma kuramı

erken dönem bakım veren ve çocuk ilişkilerine ve söz konusu ilişkilerin yetişkinlik yaşamındaki etkisine vurgu yapmaktadır. Bu alanda yapılan gözden geçirme çalışmalarında YB ve güvensiz bağlanma arasındaki ilişkinin önemine dikkat çekilmektedir (O’Kearney, 1996; Ward, Ramsay ve Treasure, 2000; Zachrisson ve Skarderud, 2010). Barone ve Guiducci (2009) tarafından YB klinik örneklem grubu üzerinde yapılan bir çalışmada katılımcıların %90’ının güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Güvensiz bağlanma biçimlerinden ise sıklıkla kaygılı ve kaçınan bağlanma biçimlerinin YB ile olan ilişkisini bildiren çalışmalara rastlanmaktadır (Koskina ve Giovazolias, 2010; Tasca ve ark., 2009; Tereno, Soares, Martins, Celani ve Sampaio, 2008). Bazı çalışmalar ise saplantılı bağlanma ve YB belirtileri arasındaki ilişkilere dikkat çekmektedir (Suldo ve Sandberg, 2000). Ülkemizde bu alanda yapılan çalışmalarda da YB’de saplantılı bağlanmanın (Topkara, 2014) ve hem kayıtsız hem de saplantılı bağlanmanın (Keskingöz, 2002) varlığına ilişkin bulgular bildirilmiştir.

Gerek BNİGT ile değerlendirilen nesne ilişkileri boyutlarının gerekse bağlanma kuramının tanımlarının binişen pek çok özelliğinin olduğu düşünülmektedir. Yabancılaşma alt ölçeği ilişkilerde yaşanan temel güven eksikliği, uzak, yapay ve yüzeysel ilişkilerle ilgili iken; Güvensiz Bağlanma ilişkilerde yoğun yakınlık arzusunun karşın reddedilmeye, terkedilmeye ve yalnızlığa yönelik aşırı hassasiyet ile ilişkili olarak tanımlanmaktadır. Benmerkezcilik, ilişkilerde diğerlerinin niyetine yönelik güvensizlik, kendi istekleri için diğerlerini kontrol, talepkarlık, tümgüçlülük gibi özelliklerle ilişkili iken; Sosyal Yetersizlik ise ilişki kurma ve sürdürmede yetersizlik, çekingenlik ve sosyal anlamda kendini yetersiz algılama ile ilgili olarak tanımlanmıştır (Bell, 1995). Bell, söz konusu ölçek boyutlarının nesne ilişkileri kuramı temelinde tanımlanan gelişimsel dönemlerdeki sorunlarla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Yabancılaşma, “simbiyoz-ayrılma süreci”nin, Güvensiz Bağlanma “nesne devamlılığının sağlanması süreci”nin, Benmerkezcilik ise “diğerinin ayrı bir varlık olarak tanımlanması süreci”nin sorunları ile ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Bağlanma kuramında, kaçınan bağlananlar ilişkilerinde yakınlık arayışı ve duygularını gösterme eğilimi sergilemeyen, dünyayı tehlikeli, diğerlerini güvenilmez olarak algılayan ve sıkıntılı durumlarda kaçınma eğilimi sergileyen kişiler olarak tanımlanmaktadır. Kaygılı bağlananlar ise ilişkilerde yoğun bir biçimde kendine odaklanma, diğerlerinden destek,

sevgi ve yakınlık görme konusunda ısrarcı olma ve reddedilmeye karşı duyarlılık sergileme eğilimleri temelinde tanımlanmaktadır (akt., Tasca, Ritchie ve Balfour, 2011). Bu açıdan kaçınan bağlanmanın BNİGT'in Yabancılaşma; kaygılı bağlanmanın ise BNİGT'in Benmerkezcilik ve Güvensiz Bağlanma boyutları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde yine farklı ölçüm araçları ve yöntemleri ile YB'deki nesne ilişkilerini değerlendiren çalışmalar olduğu görülmektedir. Objektif ve projektif ölçüm araçlarının birlikte kullanıldığı bir çalışmada (Parmer, 1991) BN klinik örneklem grubu nesne ilişkilerinin niteliği bakımından sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Katılımcılara Minnesota ÇokYönlü Kişilik Envanteri (Minnesota Multiphasic Personality Inventory- MMPI) ve Rorschach protokolü uygulamıştır. MMPI'ın değerlendirilmesinde 2 (Depresyon), 4 (Psikopatik Sapma), 7 (Psikastenisi), 8 (Şizofreni), MMPI Ego Gücü Skalası ve Anksiyete Skalası kullanılmıştır. Rorschach için ise değerlendirmeler verilen tepkilerin Ayrılma-Bireyleşme Skalasına göre yapılması ve her protokol için insan hareketlerinin kodlanması üzerine temellendirilmiştir. MMPI için elde edilen sonuçlarda bulimik grupta anlamlı bir biçimde düşük Ego Gücü, yüksek Anksiyete Skalası puanları ve 4-8 profiline varlığı bildirilmiştir. Araştırmacılar söz konusu MMPI bulgularını bulimik grupta sosyal işlevlerdeki marjinal uyuma ve kişilerarası ilişki güçlüklerine işaret ettiği şeklinde yorumlamışlardır. Rorschach protokolüne verilen tepkiler değerlendirildiğinde ise bulimik grupta anlamlı derecede nesne ilişkilerinde daha fazla bozulmalar ve ayrılma-bireyleşme güçlükleri olduğu bildirilmiştir. Yine mevcut tez çalışmasının bulgularının söz konusu araştırmayı destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Özetle işlevsel olmayan yeme tutumları ve erken dönem bakım verenlerle kurulan olumsuz ilişki biçimleri arasındaki ilişkiye dikkat çeken mevcut çalışmanın hem görgül hem de kuramsal literatürü destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

4.2. ALGILANAN EBEVEYNLİK BİÇİMLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI

İşlevsel olmayan yeme tutumlarının gelişimi ve sürmesinde erken dönem yaşantıların ve özellikle ebeveynlerle kurulan ilişkilerin önemli bir yatkınlık faktörü olabileceğinden hareketle (bkn. gözden geçirme için; Tetley, Moghaddam, Dawson ve Rennoldson, 2014) bu çalışmada Young'ın şema kuramında yer alan algılanan ebeveynlik biçimleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Araştırmanın Bulgular bölümünde aktarıldığı gibi yapılan MANOVA analizleri yeme tutumu farklılık gösteren gruplarda hem anne hem de baba için algılanan aynı ebeveynlik boyutlarında farklılaşmalar olduğunu ortaya koymuştur. Analiz sonuçlarına göre hem anne hem de baba için algılanan Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik boyutlarında yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Depresyon puanları istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ise anne için algılanan Kuralcı/Kalıplayıcı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik boyutlarında baba için ise algılanan Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik biçimleri için yeme tutumu temel etkisinin devam ettiği görülmektedir. Yapılan regresyon analizi ise Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik boyutlarının işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordadığını göstermektedir.

Literatür incelendiğinde klinik olan ve olmayan örneklem gruplarında YB belirtileri ve işlevsel olmayan aile örüntüleri ve etkileşimleri arasındaki ilişkilere işaret eden çok sayıda araştırma dikkat çekmektedir (örn., Dominy, Johnson ve Koch, 2000; Kog ve Vandereycken, 1989; McGrane ve Carr, 2002; Mujtaba ve Furnham, 2001; Tata, Fox ve Cooper, 2001). Bu açıdan mevcut araştırmadan elde edilen bulguların söz konusu literatür ile tutarlı olduğu söylenebilir. YB'de ailenin rolünü gözden geçirdikleri çalışmalarında Le Grange, Lock, Loeb ve Nicholls (2009) aşırı koruyucu, kayıtsız ve ilgisiz ebeveynliğin, çocuğa yönelik yüksek beklenti ve eleştiri içinde olmanın YB gelişimindeki önemine işaret etmişlerdir.

Mevcut literatür gözden geçirildiğinde algılanan ebeveynlik biçimlerini değerlendirmek için farklı ölçüm araçlarından ve yöntemlerden yararlanıldığı görülmektedir. Bu alanda yürütülen bir gözden geçirme çalışmasında Tetley ve ark. (2014) ebeveynlik biçimlerinin değerlendirmesinde sıklıkla Ebeveyne Bağlanma Ölçeği'nin kullanıldığına dikkat çekmektedir. Söz konusu ölçek ebeveynlik boyutlarını bakım/ilgi ve aşırı koruma/kontrol olmak üzere iki boyutta değerlendirmektedir. Yazarlar, bakım/ilgi boyutunun; şefkat, duygusal sıcaklık, empati ve yakınlıktan duygusal soğukluk, kayıtsızlık ve ihmale doğru; aşırı koruma/kontrol boyutunun ise kontrol, aşırı koruma, giricilik, çocuksulaştırmak ve bağımsız davranışı engellemekten bağımsızlık ve otonomiye izin vermeye doğru uzandığını bildirmişlerdir. Söz konusu ölçeğin kullanıldığı araştırmalardan elde edilen bulguları mevcut araştırmanın bulguları ile karşılaştırmak güç olmakla birlikte ölçüm araçlarının birbirleriyle örtüşen yanlarının olduğu düşünülmektedir. Söz konusu ölçüm aracının kullanıldığı çalışmalarda hem klinik (örn., Calam, Waller, Slade, ve Newton, 1990; Deas, Power, Collin, Yellowless ve Grierson, 2011; Horesh, Sommerfeld, Wolf, Zubery ve Zalsman (2014); Leung ve ark. 2000; Swanson ve ark., 2010) hem de klinik olmayan örneklem gruplarında (örn., Turner ve ark., 2005) YB belirtileri sergileyenlerin kontrol grubuna göre ebeveynlerini daha az oranda bakım veren/ilgili; daha fazla oranda ise aşırı koruyucu/kontrolcü algıladıkları bildirilmektedir. Aynı ölçüm aracı kullanılarak işlevsel olmayan yeme tutumlarının ülkemizde değerlendirildiği bir çalışmada Aydın (2010) kadınlarda babadan algılanan, erkeklerde ise anneden algılanan koruyuculuk arttıkça yeme tutumundaki bozulmanın arttığını bulmuştur. Diğer bir çalışmada Kontbay (2010) işlevsel olmayan yeme tutumları ve ebeveynden algılanan bakım/ilgi boyutları arasında bir ilişki bulmuş; Kutlu (2009) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise obezitesi olan kişilerin olmayanlara göre çocuklukta anne babalarını daha az ilgili ve aynı zamanda bağımsızlık ve otonomiye daha az izin veren kişiler olarak algıladıkları bulunmuştur.

Bu tez çalışmasında MANOVA analizi sonucunda yeme tutumu temel etkisi üzerinde anlamlı bir fark yaratan Küçümseyici/Kusur Bulucu ebeveynlik boyutunun sözü edilen araştırmalarda kullanılan Ebeveyne Bağlanma Ölçeği'nin düşük bakım/ilgi boyutu ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Gerek regresyon analizi gerekse MANOVA analizinde işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkileri ön plana çıkan

Kuralcı/Kalıplayıcı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik boyutlarının ise söz konusu araştırmalarda YB’de önemli bir değişken olarak ön plana çıkan aşırı koruyucu/kontrolcü ebeveynlik ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Farklı ölçüm araçlarının kullanıldığı diğer çalışmalardan gelen bulguların da mevcut araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Araştırmalarda, özelde otoriter baba algısının (Enten ve Golan, 2009), genelde otoriter ebeveynlik algısının (Topham ve ark., 2011), babaya yönelik yüksek psikolojik kontrol algısının (Soenens ve ark., 2008) anneye yönelik düşük ilgili ve yüksek kontrollü ebeveynlik algısının (Amianto, Abbate-Daga, Morando, Sobrero ve Fassino, 2011; Lobera, Rios ve Casals, 2011), kontrolcü, iç içe geçme eğilimindeki anne algısının (Ketisch, Jones, Mirsalimi, Casey ve Milton, 2014) ve son olarak aşırı koruyucu ebeveynlik algısının (Halvorsen, Ro ve Heyerdahl, 2013; Jones, Leung ve Harris, 2006; Yamaguchi ve ark., 2000) YB belirtileri ile ilişkili olduğu bildirilmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi söz konusu özelliklerin bu araştırmada anlamlı çıkan algılanan ebeveynlik biçimleri ile tutarlı olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde bu tez çalışması kapsamında kullanılan Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) ile işlevsel olmayan yeme tutumlarının değerlendirildiği bilinen iki araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırmaların ilkinde (Sheffield ve ark., 2009) YB tanısı almış kadınlar, ebeveynlik biçimleri açısından kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Sonuçta YB tanısı almış kadınların YEBÖ’nün Mükemmeliyetçi Anne ve Mükemmeliyetçi Baba alt boyutları haricinde diğer tüm alt boyutlardan (Duygusal Açından Yoksun Bırakıcı Anne-Baba, Aşırı Koruyucu Anne-Baba, Küçümseyici Anne-Baba, Kötümser/Korkulu Anne-Baba, Kontrolcü Anne-Baba, Duygusal Olarak Ketleyici Anne-Baba, Cezalandırıcı Anne-Baba, Koşullu/Narsistik Anne-Baba) klinik olmayan örneklem grubuna göre anlamlı derecede daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur. Aynı çalışmada yeme bozukluğuna ilişkin tutumlar Yeme Bozukluğu Envanteri ile değerlendirilmiş, klinik olmayan örneklem grubunda Yeme Bozukluğu Envanteri’nin zayıflık arzusu alt boyutunu ebeveynlik biçimlerinden Cezalandırıcı Baba’nın yordadığı bulunurken; klinik örneklem grubunda ise beden memnuniyetsizliği

alt boyutunu Duygusal Açıdan Yoksun Bırakıcı Anne'nin yordadığı bulunmuştur. İkinci çalışmada (Sheffield, Waller, Emanuelli ve Murray, 2006) YB tanısı almış kadınlarda genel psikopatoloji ve algılanan ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Sonuçta YB olan kadınlarda Somatizasyonu, Cezalandırıcı Baba, Kötümser Baba, Kontrol Edici Baba ve Kontrol Edici Anne değişkenlerinin yordadığı bulunmuştur. Bu tez çalışması kapsamında elde edilen bulgular iki araştırmanın bulguları ile paralellik göstermekte ancak bazı açılardan farklılaşmaktadır. Mevcut çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkili olan ebeveynlik biçimleri diğer araştırmalarda da YB belirtileri ile ya tümüyle ya da kısmen ilişkili bulunmuş; ancak diğer iki çalışmada daha fazla sayıda ve daha farklı ebeveynlik biçimlerinin de işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bu açıdan söz konusu farklılıkların diğer iki çalışmanın klinik örneklem grubunda yürütülmesi ile ve ayrıca işlevsel olmayan yeme tutumlarının farklı ölçüm araçları kullanılarak değerlendirilmesiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Özetle algılanan ebeveynlik biçimlerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkili olduğu görülmektedir. Söz konusu bulguların YB'nin gelişimi ve sürmesinde erken dönem ebeveynlerle kurulan ilişkilerin önemine vurgu yapan literatür ile uyumlu olduğu düşünülmektedir. Ancak Berg-Nielsen, Vikan ve Dahl (2002) tarafından yapılan bir gözden geçirme çalışmasında sadece YB'de değil diğer pek çok psikopatolojide ebeveyn-çocuk etkileşimindeki sorunlara dikkat çekilmiştir. Bu açıdan işlevsel olmayan ebeveynlik biçimlerinin YB'ye özgü olmaktan çok genel anlamda psikopatoloji için bir yatkınlık faktörü olma olasılığı da göz ardı edilmemelidir. Deas ve ark. (2011) tarafından yapılan çalışmada AN tanısına sahip hastalar, algılanan ebeveynlik biçimleri açısından depresyon veya kaygı bozukluğuna sahip olanlarla ve sağlıklı örneklem grubu ile karşılaştırılmıştır. Sonuçta AN grubunun her iki karşılaştırma grubuna göre ebeveynlerini daha az ilgili ve daha fazla kontrolcü algıladıkları bulunmuştur. Mevcut çalışmada da depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildikten sonra Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser/Endişeli ebeveynliğin işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordaması bu bulgu ile tutarlıdır. Ancak yapılan bir diğer çalışmada (Horesh ve ark., 2014) yine benzer bir biçimde YB grubu ebeveynlik algıları bakımından depresyon veya kaygı bozukluğuna sahip kişilerle ve sağlıklı kontrollerle

karşılaştırılmıştır. Söz konusu araştırmada klinik grubun sağlıklı kontrollere göre daha fazla olumsuz ebeveyn algısına sahip olduğu bulunmuş ancak YB grubunun diğer klinik örneklem grubundan ayrılmadığı da görülmüştür. Bu açıdan YB'deki ebeveynlik algısının anlaşılmasında farklı tanı ve karşılaştırma gruplarının yer aldığı daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

4.3. AYRILMA BİREYLEŞME GÜÇLÜKLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI

Bu çalışmada araştırmanın Bulgular bölümünde de aktarıldığı gibi yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda ayrılma bireyleşme güçlüklerinin üç boyutunda da (Bölme, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri ve İlişki Problemleri) gruplararası fark olduğu bulunmuştur. Söz konusu bulgular işlevsel olmayan yeme tutumları arttıkça ayrılma bireyleşme güçlüklerinin de arttığına işaret etmiştir. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ayrılma bireyleşme güçlüklerinin sadece Bölme alt boyutu açısından gruplararası farkın devam ettiği görülmüş; regresyon analizi sonuçları ise yine ayrılma bireyleşme güçlüklerinin sadece Bölme alt boyutunun işlevsel olmayan yeme tutumlarının yordayıcısı olduğunu ortaya koymuştur.

Elde edilen bulgular YB'de ayrılma bireyleşme güçlüklerinin varlığına işaret eden literatür bulguları ile tutarlıdır (Armstrong ve Roth, 1989). Bu alanda yapılan çalışmalarda gerek klinik (Rowa, Kerig ve Geller, 2001; Strauss ve Ryan, 1987) gerekse klinik olmayan örneklem gruplarında (Meyer ve Russel, 1998; Friedlander ve Siegel, 1990; Smolak ve Levine, 1992) YB'de ayrılma bireyleşme güçlüklerine işaret eden bulgular bildirilmiştir. Smolak ve Levine (1992) klinik olmayan örneklem grubunda bulimik özellikler sergileyen kadınların ebeveynlerinden aşırı ayrıldıklarını (overseperated), anoreksik belirtiler sergileyenlere ve sağlıklı kontrol grubuna göre bu ayrılma süreci ile ilgili kendilerini daha fazla suçlu ve çatışma içinde hissettiklerini ortaya koymuştur. Anoreksik belirtiler sergileyen kadınlar ise bulimiklere ve kontrol grubuna göre özelde daha yüksek düzeyde ayrılma çatışması ve bununla bağlantılı olarak da daha fazla utanç; genelde ise ebeveynlerinden ayrılamama (underseperated) eğilimi bildirmişlerdir. Bu bulguyla tutarlı olarak Friedlander ve Siegel (1990), YB

belirtileri sergileyenlerin kontrol grubuna göre daha fazla bağımlılık çatışmaları ve daha fazla kendilik-diğeri arasında ayrışma güçlüğü yaşadıklarını bildirmiştir.

Diğer yandan Strauss ve Ryan (1987) tarafından yapılan araştırmada AN grubu sağlıklı kontrollerle kıyaslandığında daha fazla oranda otonomi güçlükleri, daha fazla oranda patolojik nesne ilişkileri bildirmişlerdir. Bu çalışmanın bulgularıyla paralel olarak yapılan diğer bir çalışmada (Jozefik ve Pilecki, 2010) YB belirtileri sergileyenlerde daha fazla oranda otonomi ve kişilerarası ilişkilerde yakınlık güçlüğü ortaya konulmuş; anoreksik özellikler sergileyen grubun sağlıklı kontrollere kıyasla bağımlılık ve otonomi meseleleri üzerine daha fazla kaçınan motivasyon sergiledikleri bulunmuştur. Yine bu alanda yapılan araştırmalarda YB belirtileri sergileyenlerin anne-babaları ile daha fazla oranda sınır sorunları bildirdikleri (Rowa ve ark., 2001), ebeveynlerini daha fazla oranda girici algıladıkları (Rorty, Yager, Rossotto ve Buckwalter, 2000) bulunmuştur. Thomas, Hoste ve Le Grange (2012) tarafından yapılan bir başka çalışmada BN tanısı almış ergenlerin ebeveynleriyle olan etkileşimleri video-teyp aracılığıyla kaydedilmiştir. Yapılan analizler yine diğer literatür bulgularıyla paralel olarak YB belirtileri ve ayrılma bireyleşme güçlükleri arasındaki ilişkiye işaret etmiştir. Humphrey (1989) tarafından yapılan araştırmada klinik YB ve sağlıklı kontrol grubunda yer alan kızların anneleri ve babaları ile olan etkileşimlerinin kayıtları değerlendirilmiştir. Etkileşimin teması kızların ailelerinden ayrılmaları olmuştur. Sonuçta AN olan grubun ebeveynlerinin, kızlarının ihtiyaçlarına ve duygularına karşı ihmalkar ve şefkat gösterme boyutunda, AN olan kızların ise ebeveynlerine karşı duygularını açma ve teslim olma boyutunda ambivalans tutumlar sergiledikleri bildirilmiştir. BN olan grupta yer alan kızların ve ebeveynlerinin ise hostile bir iç içelik sergiledikleri ve ebeveynlerin kızlarının ayrılmalarını ve kendilerini ortaya koymalarını sabote ettikleri bildirilmiştir.

Özetle bu alanda farklı ölçüm araçları ve yöntemler temelinde yapılan görgül araştırmaların YB'de ayrılma bireyleşme güçlüklerine yönelik kanıtlar sunduğu görülmektedir. Daha önce de aktarıldığı gibi kuramsal alandan gelen bilgiler de bununla paraleldir. Psikodinamik yaklaşımın temsilcilerinden Bruch'un modelinde iç içe geçmiş, girici aile profili ön plana çıkarken YB hastaları için ise etkisizlik, kontrolsüzlük hisleri ve özerklik eksikliği dikkat çekicidir (akt., Bornstein, 2001).

Temelde insan, en erken bebeklik döneminde yaşamı devam ettirebilme kapasitesi olmadığından yaşamını sürdürmesine katkıda bulunan kişilere ihtiyaç duymaktadır. Bu durum ise kaçınılmaz bir biçimde ilişkilerde bağımlılığı beraberinde getirmektedir. Ancak gelişimsel süreçte bu bağımlı davranışın yerini zamanla özerkliğe bırakması beklenmektedir (Maccoboy ve Masters, 1970; Thompson ve Zroff, 1999; akt, Ulusoy, 2010). Bu açıdan kişilerarası ilişkilerde yaşanan bağımlılığın, bireyin yaşadığı otonomi güçlüklerinin YB'nin gelişimi ve sürmesi açısından önemli bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Bu alanda yapılan görgül çalışmaları gözden geçirdiği makalesinde Bornstein (2001)'in kişilerarası ilişkilerde yaşanan bağımlılık ve YB belirtileri arasındaki ilişkilere dikkat çektiği görülmektedir.

Bu araştırmada ayrılma bireyleşme güçlüklerini değerlendirmek üzere kullanılan ABÖ, Mahler'in kuramı üzerine temellenmektedir (Christenson ve Wilson, 1985). Yazarlar ayrılma bireyleşme güçlüklerini üç ilişki tablosunda yaşanan sorunlara göre tanımlamışlardır. Bunlardan ilki kişinin kendisi ve diğerleri arasındaki sınırları ayırtmede yaşadıkları güçlükler olan Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri; ikincisi kendisi ve diğerlerini katı bir biçimde iki uçlu değerlendirdiği Bölme; üçüncüsü ise ayrılma bireyleşme güçlüklerinin ilişkiler üzerinde yarattığı problemlerle (örn., yalnızlığa düşük tolerans, güven ve kontrol konularıyla ilişkili sorunlar) ilgili İlişki Problemleri'dir.

Bu tez çalışması kapsamında yapılan analizler özellikle Bölme'nin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerine dikkat çekmektedir. Bu bulguyla paralel olarak Zborowski (1998) tarafından yapılan ve klinik olmayan üniversite öğrenci örnekleminde yürütülen çalışmada bulimik belirtiler sergileyen kadınların daha yüksek düzeyde nesne ilişkileri problemlerine, kişilerarası bağımlılığa sahip oldukları, işlevsel savunma mekanizmalarını daha az kullandıkları, bölme savunma mekanizmasını ise daha yüksek oranda kullandıkları ortaya konulmuştur. Benzer bir biçimde Granieri ve Schimmenti (2014) YB'nin gelişiminde erken dönem bakım verenle kurulan olumsuz etkileşimlere vurgu yapmış, bu yaşantıların zihinde ayrı olarak kodlanıp depolandıklarını vurgulamıştır. Daha erken travmaların bölme gibi daha ilkel savunmalarla sonuçlanacağını, genelde YB hastalarının kendilik duyularını bütünleştirmekte sorun

yaşadıklarını ve bedenlerini de bölme mekanizmasıyla zihinlerinden ayıştırdıklarını aktarmıştır.

4.4. DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜKLERİ VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI

Bu çalışmada araştırmanın Bulgular bölümünde de aktarıldığı gibi yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda duygu düzenleme güçlüklerinin sadece Kabul Etmeme alt boyutunda gruplararası fark olduğu bulunmuştur. Ancak depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu farkın kaybolduğu ve duygu düzenleme güçlüklerinin hiçbir alt boyutunda gruplararası farkın ortaya çıkmadığı bulunmuştur. Regresyon analizi sonuçları ise yine duygu düzenleme güçlüklerinin hiçbir alt boyutunun işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordamadığını ortaya koymuştur.

Mevcut araştırma bulgularının YB'nin gelişiminde ve sürmesinde duygu düzenleme güçlüklerinin önemine işaret eden kapsamlı bir literatürün bulguları ile tutarsız olduğu görülmektedir (Brockmeyer, Holthford ve ark., 2014; Bydlowski ve ark., 2005; Gianini, White ve Masheb, 2013; Harrison, Sullivan, Tchanturia ve Treasure, 2010; Hughes ve Gullone, 2011; Markey ve Vander Wal, 2007; Pinaquy, Chabrol, Siman, Louvet ve Barbe, 2003; Sim ve Zeman, 2004, 2005; Spreanza ve ark., 2005; Spreanza, Loas, Wallier ve Corcos, 2007; Wheeler, Greiner ve Boulton, 2005; Whiteside ve ark., 2007).

Nesne ilişkileri kuramı açısından bakıldığında YB hastalarının duygularını tanımlamak ve deneyimlemek açısından güçlüklerinin olduğu; bunun ise erken dönem ilişkilerde yaşanan sorunlar nedeniyle kişilerin duygularını düzenleme becerilerinin gelişmemesine bağlandığı görülmektedir (Clinton, 2006). En erken dinamik formülasyonlarda (örn., Bruch, 1973; akt., Bekker ve Spoor, 2008) erken dönem olumsuz ilişkiler nedeniyle sorunlarla başetme becerileri gelişemeyen YB hastalarının olumsuz duygulanıma cevaben yemek yiyerek tepki verdikleri ya da yiyeceklerle de sağlıklı olmayan ilişkiler kurdukları bildirilmiştir (Granieri ve Schimmenti, 2014). Bu açıdan duygu düzenleme becerilerinin gelişiminin sağlıklı erken dönem ilişkilerin varlığına dayandırıldığı; işlevsel olmayan yeme tutum ve davranışlarının ise olumsuz duygulanımla baş etmede

kullanılan işlevsel olmayan başetme yolları olarak tanımlandığı görülmektedir. Aslında mevcut araştırmanın bulgularının söz konusu görüşü kısmen destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Her ne kadar bu çalışmada duygu düzenleme güçlükleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları arasında güçlü ilişkiler bulunmasa da yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizinin nesne ilişkileri ile ilgili değişkenlerin kendi aralarında orta büyüklükte anlamlı ilişkiler gösterdiğine işaret etmektedir. Her ne kadar söz konusu bulgular neden sonuç ilişkisine işaret etmese de nesne ilişkilerindeki güçlüklerin duygu düzenleme güçlükleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak aynı ilişkilerin duygu düzenleme güçlükleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları açısından geçerli olmaması düşündürücüdür. Söz konusu bulgular birkaç olasılığı akla getirmektedir. Bunlardan ilki aslında hem kuramsal hem de görgül çalışmaların işaret ettiği gibi duygu düzenleme güçlükleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları arasında anlamlı ilişkiler olduğu ancak genel tartışma başlığında da değinileceği üzere bu çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumlarını değerlendirmede kullanılan YTT'nin doğası gereği söz konusu beklendik sonuçların bulgulara yansımadağı yönündedir.

Diğer bir olasılık ise bu araştırma bulgularının da işaret ettiği gibi gerçekte duygu düzenleme güçlükleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları arasında doğrudan güçlü ilişkilerin olmadığı yönündedir. Bilindiği gibi depresyon ve anksiyete sıklıkla YB'ye eşlik etmektedir. Eizaguirre, Cabezón, Alda, Olariaga ve Juaniz (2004) tarafından yapılan çalışmada farklı YB tanıları almış kadınlar aleksitimi düzeyleri açısından kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Sonuçta YB grubunun kontrol grubu ile karşılaştırıldığında daha yüksek aleksitimi puanları aldıkları bulunmuş; ancak depresyon ve anksiyete puanları istatistiksel olarak kontrol edildiğinde gruplararası farkın kaybolduğu bildirilmiştir. Yine klinik olmayan örnekleme YB belirtileri ve aleksitimi arasındaki ilişkilerin değerlendirildiği bir başka çalışmada (Quinton ve Wagner; 2005) YB belirtileri ve aleksitimi arasında anlamlı korelasyonlar bulunmuş ancak olgunlaşma korkusu, sosyal yetersizlik gibi değişkenler kontrol edildiğinde söz konusu ilişki kaybolmuştur. Yine bu bulgularla paralel sonuçların elde edildiği ve ülkemizde yapılan bir çalışmada da obezite tedavisinin başarısı ve aleksitimi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu açıdan işlevsel olmayan yeme tutumları ve duygu düzenleme güçlükleri arasındaki ilişkinin depresyon, anksiyete, olgunlaşma korkusu

gibi üçüncü değişkenlerle ilişkili olması muhtemeldir. Mevcut tez çalışmasında da depresyon puanı kontrol edildiğinde DDGÖ'nün Kabul Etmeme alt boyutunun işlevsel olmayan yeme tutumu ile olan ilişkisinin kaybolması söz konusu bulguları destekler niteliktedir.

Diğer yandan literatür incelendiğinde duygu düzenleme güçlüklerinin tüm psikopatolojilerin gelişimi ve sürmesinde genel bir faktör mü olduğu yoksa belli psikopatolojilere mi özgü olduğuna ilişkin sorunun net bir biçimde yanıtlanamadığı görülmektedir. Bu doğrultuda Brockmeyer, Bents ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışmada majör depresyona veya AN tanısına sahip iki klinik grup duygu düzenleme güçlükleri açısından sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Sonuçta klinik gruplar kontrol grubuna göre daha fazla oranda duygu düzenleme güçlüğü göstermiş; ancak depresyonda AN'ye göre daha fazla ve yaygın oranda duygu düzenleme güçlükleri olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar söz konusu bulguları duygu düzenleme güçlüklerinin tanıya spesifik olmaktan ziyade tüm psikopatolojiler için önemli olabileceği şeklinde yorumlamışlardır. Yapılan bir başka araştırmada da (Svaldi ve Naumann, 2014) yine duygu düzenleme güçlüklerinin beden memnuniyetsizliği üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı bulunmuş; duygu durum üzerindeki etkisi nedeniyle duygu düzenleme güçlüklerinin YB'nin sürmesinde etki yaratıyor olabileceği bildirilmiştir.

Özetlenecek olursa bu araştırmada duygu düzenleme güçlükleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları arasında anlamlı ilişkiler ortaya çıkmamasının beklenmedik bir bulgu olduğu belirtilebilir. Söz konusu bulguların ilerleyen başlıklarda değinileceği üzere araştırmanın bazı sınırlılıkları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. İkinci bir olasılık ise literatürde bildirilen duygu düzenleme güçlükleri ve işlevsel olmayan yeme tutumları arasındaki ilişkilerin üçüncü değişkenlerle ilişkilerinden kaynaklanıyor olma olasılığıdır. Mevcut araştırmada da depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde duygu düzenleme güçlükleri açısından elde edilen gruplararası farkın ortadan kalktığı görülmektedir. Son olarak duygu düzenleme güçlüklerinin işlevsel olmayan yeme tutumlarına özgü olmaktan ziyade genel olarak tüm psikopatolojilere özgü olma olasılığı bulunmaktadır.

4.5. KİMLİK DUYGUSU VE İŞLEVSEL OLMAYAN YEME TUTUMLARI

Bu çalışmada araştırmanın Bulgular bölümünde de aktarıldığı gibi yeme tutum puanı farklılık gösteren gruplarda kimlik duygusunun hiçbir alt boyutunda gruplararası fark bulunamamıştır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde yine kimlik duygusunun hiçbir alt boyutunda gruplararası farkın ortaya çıkmadığı bulunmuştur. Regresyon analizi sonuçları ise yine kimlik duygusunun hiçbir alt boyutunun işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordamadığını ortaya koymuştur.

Literatür incelendiğinde son yıllarda kimlik, kimlik statüsü, kendilik-duyumu, kendilik algısı gibi yapıları kapsayan kendilik değişkeninin YB için öneminin vurgulandığı görülmektedir. Ancak mevcut araştırma bulgularının YB'nin gelişiminde ve sürmesinde kendilik ve kimlik kavramının önemine işaret eden literatürün bulguları ile tutarsız olduğu görülmektedir (Curiel-Levy ve ark., 2012; Demidenko ve ark., 2010; Erikson ve ark., 2012; Perry, Silvera, Neilands, Rosenvinge ve Hanssen, 2008; Schupak-Neuberg ve Nemeroff, 1993; Sienko, 2011; Stein ve Corte, 2007; Wheeler, Wintre ve Polivy, 2003; Winston, 2005).

Nesne ilişkileri kuramı açısından bakıldığında erken dönem patojenik aile örüntülerinin kişinin ilerleyen yıllarda hem duygu durumunu ve afektini düzenleme güçlükleri yaratarak hem de kendini diğerlerinden ayrı, bütünleşmiş bir kimlik duygusu içinde algılamasına engel teşkil ederek YB gelişimi için zemin hazırlayacağı belirtilmektedir (Granieri ve Schimmenti, 2014). Bu açıdan literatüre bakıldığında hem duygu düzenleme güçlüklerinin hem de kimlik duygusunun nesne ilişkileri kuramının YB kavramsallaştırmasında önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Ancak yukarıda da aktarıldığı gibi hem kuramsal hem de görgül önemi sıklıkla vurgulanan her iki değişkenin de bu çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumları ile zayıf ve hatta anlamsız ilişkiler gösterdiği görülmektedir.

Kimlik duygusu temelinde bu araştırma kapsamında anlamsız çıkan sonuçların duygu düzenleme güçlükleri için anlamsız çıkan sonuçlar ile ortak faktörlere dayandığı düşünülmektedir. Bu açıdan da kimlik duygusu değişkeninin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkili olabileceği ancak YTT'nin doğası nedeniyle söz konusu ilişkilerin

bu araştırmanın bulgularına yansımamış olabileceği düşünülmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi nesne ilişkileri kuramı ile ilgili değişkenlerin birbirleriyle aralarındaki korelasyonların orta ya da yüksek düzeyde olduğu izlenmekte ancak tüm değişkenlerin YTT ile ilişkilerinin zayıf olduğu görülmektedir. Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayılarına bakıldığında KDÖ toplam puanı ile değerlendirilen kimlik duygusunun DDGÖ toplam, ABÖ toplam ve nesne ilişkilerinin Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik boyutlarıyla ilişkilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Bu açıdan işlevsel olmayan yeme tutumlarının farklı ölçüm araçlarıyla değerlendirildiği, klinik örneklem gruplarını da kapsayan farklı örneklemelerde söz konusu değişkenler arasındaki ilişkileri ele alan daha fazla sayıda araştırmaya gereksinim duyulduğu düşünülmektedir.

4.6. GENEL TARTIŞMA

Mevcut çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumları nesne ilişkileri kuramı temelinde ele alınmış bu doğrultuda nesne ilişkilerinin, algılanan ebeveynlik biçimlerinin, ayrılma bireyleşme güçlüklerinin, duygu düzenleme güçlüklerinin ve kimlik duygusu değişkenlerinin yeme tutumları ile ilişkileri değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Bulgular bölümünde aktarıldığı üzere yapılan tüm analizler nesne ilişkilerinin, algılanan ebeveynlik biçimlerinin ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin bazı boyutlarının işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerine işaret etmiştir. Ancak kuramsal ve görgül çalışmalar tarafından YB'de önemli değişkenler olduğuna işaret edilen ve bu araştırma kapsamında ele alınan duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenleri açısından beklenen ilişkiler gözlenmemiştir.

Söz konusu bulgular birlikte değerlendirildiğinde mevcut çalışmanın korelatif doğası da göz önüne alındığında özellikle erken dönemde bakım verenlerle kurulan olumsuz ilişkiler ile işlevsel olmayan yeme tutumları arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirtilebilir. Her ne kadar söz konusu faktörler sadece YB patolojisine özgü olmasa da

bu araştırmada yapılan tüm analizler, nesne ilişkilerinin, algılanan ebeveylık biçimlerinin ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkisine dikkat çekmiştir.

Ancak yukarıda da belirtildiği gibi duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenlerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile beklendik ilişkiler göstermemesi şaşırtıcı bir bulgu olmuştur. Kuramsal ve görgül çalışmalardan gelen bilgiler ışığında mevcut araştırmada söz konusu değişkenlerin hem doğrudan hem de dolaylı bir biçimde (nesne ilişkileri ve YB patolojisi arasındaki ilişkide aracı rolü temelinde) işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkili olabileceği hipotezi ile yola çıkılmıştır. Ancak mevcut çalışmada elde edilen veriler söz konusu değişkenlerin ne doğrudan ne de aracı değişken rolü üzerinden işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerinin gözlenmesine izin vermemiştir.

Araştırmada yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi incelendiğinde tüm değişkenlerin araştırmanın yordanan değişkeni olan işlevsel olmayan yeme tutumları (YTT) ile olan korelasyonlarının düşük olduğu görölmektedir. Ancak nesne ilişkileri kuramı temelinde ele alınan değişkenlerin birbirleriyle korelasyonlarının ise orta ve yüksek düzeyde olduğu görölmektedir. Gerek tüm değişkenlerin YTT ile düşük korelasyon göstermesi gerekse regresyon analizi sonuçları göz önüne alındığında mevcut tablonun araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin daha kapsamlı bir biçimde incelenmesine olanak sağlayabilecek aracı değişken ya da yapısal eşitlik modeli analizlerine izin vermediği belirtilebilir. Yapılan analizlerde YTT ile diğer değişkenlerin düşük korelasyonlar gösterdiği, regresyon ve MANOVA analizlerinde iki değişkene (duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu) ait alt boyutların anlamlılığını yitirdiği görölmektedir. Ek olarak yapılan regresyon ve MANOVA analizlerinden elde edilen ve işlevsel olmayan yeme tutumları varyansını açıklama yüzdesine işaret eden değerlerin (η^2 ve R^2) de tüm analizlerde görece oldukça düşük olduğu görölmektedir. Bu açıdan söz konusu bulguların, mevcut araştırma kapsamında ele alınan ve kapsamlı bir literatürün önemine vurgu yaptığı değişkenlerin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerinin beklenenin altında ya da anlamsız olduğuna işaret ettiği belirtilebilir. Bu bölümün ilerleyen kısımlarında çalışmanın sınırlılıkları başlığında daha detaylı bir

biçimde değinileceği gibi söz konusu bulguların örneklemin ve işlevsel olmayan yeme tutumlarının değerlendirilmesinde kullanılan YTT'nin doğası ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Bu doğrultuda söz konusu çalışmanın doğrudan klinik bir örneklem grubu üzerinde yürütülmesinin beklenen ilişkilerin gözlenmesi ve daha zengin bilgi edinilmesi açısından daha yararlı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca YTT'nin yeme bozukluğu tanısına işaret etmeyen sadece işlevsel olmayan yeme tutumuna sahip bireyleri taramayı hedefleyen doğasının, ayrıca yapılan uç değer analizleri nedeniyle gerçekte yüksek YTT puanı almış bireylerin analiz dışında kalma olasılığının da göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır.

4.7. ÇALIŞMANIN SINIRLILIKLARI VE ÖNERİLER

İşlevsel olmayan yeme tutumlarını nesne ilişkileri kuramıyla bağlantılı değişkenler temelinde ele alan bu çalışmada nesne ilişkileri, algılanan ebeveynlik biçimleri, ayrılma bireyleşme süreci, duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenleri birlikte ele alınmıştır. Bilindiği gibi nesne ilişkileri kuramı özellikle erken dönem ilişkilere vurgu yapan, kendine ait bir kavramsallaştırması olan son derece kapsamlı bir kuramdır. Bu nedenle bu kadar kapsamlı ve karmaşık bir yapının sadece objektif ölçüm araçları kullanılarak değerlendirilmesi araştırmanın önemli sınırlılıkları arasındadır. BNİGT, nesne ilişkilerini kişinin son zamanlardaki ilişkilerine odaklanarak değerlendiren bir özbildirim aracıdır. Bu açıdan da kolayca ulaşılan ve daha çok farkındalık alanında olan bilgilerin gündeme getirilmesine dayanmaktadır. Nesne ilişkileri kuramı ise gelişimsel olarak erken döneme odaklanan ve daha çok bilinçdışı fenomenlere vurgu yapan bir kuramdır. Bu açıdan BNİGT, kişinin yakın zamanı ve farkındalık alanı içinde bulunan durumlardan erken döneme ait, daha çok bilinçdışı süreçler hakkında ölçüm alındığını varsaymaktadır. İkinci olarak BNİGT kendi nesne ilişkileri boyutlarına sahiptir ve bu durum da ölçeğin neyi değerlendirdiği konusunda ve diğer ölçüm araçları ile elde edilen bulgularla yapılan karşılaştırmalarda karışıklıklar yaratabilmektedir (Huprich ve Greenberg, 2003).

Benzer bir biçimde bu araştırmada ele alınan değişkenlerden kimlik duygusunun değerlendirmesinin de objektif bir öz bildirim aracı ile yapılmış olması araştırmanın diğer sınırlılıkları arasındadır. Literatür gözden geçirildiğinde bilişsel-davranışçı kuramlardan dinamik kuramlara kadar pek çok yaklaşımın YB'nin anlaşılmasında ve tedavisinde kendilik (self) yapısına odaklanmanın önemine işaret ettiği görülmektedir (Stein ve Corte, 2003). Yine bu kadar karmaşık ve kapsamlı bir kavramın sadece kimlik duygusu boyutu ile ele alınması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Yapılan çalışmalarda YB'de kendilik değişkeninin değerlendirilmesinde objektif ölçümlere alternatif ya da ek olarak projektif ölçüm araçlarının (Curiel-Levy ve ark., 2012) ve niteliksel yöntemlerin (Nunn, 2009) sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Sözü edilen yöntemler de kendi içinde bazı sınırlılıklar taşımakla birlikte daha derinlemesine ve detaylı bilgiler sağlamaları açısından oldukça avantajlıdır. Bu açıdan ileride bu alanda yapılacak çalışmalarda bu değişkenlere ilişkin farklı ölçüm yöntemlerinin kullanılmasının sonuçların genellenebilirliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan bu araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının ve katılımcıların işaretledikleri madde sayısının fazla olmasının elde edilen bulgular üzerinde karıştırıcı bir etki (yorgunluk, sıkılma, dikkatin dağılması, gelişigüzel yanıtlar verme gibi) yaratabileceği düşünülmektedir. Her ne kadar söz konusu etkinin azaltılması için terazileme yöntemi kullanılmış olsa da bu karıştırıcı etki tamamıyla bertaraf edilememiştir.

Bir diğer sınırlılık, çalışma örnekleminin üniversite öğrencilerinden oluşan klinik olmayan bir örneklem grubunda yürütülmüş olmasıdır. Üniversite öğrencilerinin belirli demografik özellikleri (örn., eğitim düzeyi, yaş) temsil etmesi nedeniyle bulguların klinik örnekleme genellenmesi güçtür. Bu nedenle, gözlenen ilişkilerin farklı YB tanıları almış klinik örneklem gruplarında ya da daha farklı demografik özellikleri (örn., yaş, eğitim düzeyi vb.) temsil eden daha geniş klinik olmayan örneklem gruplarında tekrarlanması gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmanın enlemesine kesitsel bir deseninin olduğu dikkate alındığında şüphesiz bu araştırmanın bulguları nedensel bir ilişki çıkarımı ile değerlendirilemeyecektir.

Çalışmada, nesne ilişkilerinin, algılanan ebeveynlik biçimlerinin ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin bazı boyutlarının işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordadığı görülmektedir. Ancak bulgular neden sonuç bağlamında değil korelasyon bağlamında değerlendirilmelidir.

Bu araştırma bulgularını değerlendirirken dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli nokta kullanılan bazı ölçüm araçlarının psikometrik özelliklerinin sınırlılıklarının göz önünde bulundurulması gerekliliğidir. Hatırlanacağı gibi bu çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumları nesne ilişkileri kuramıyla bağlantılı değişkenlerle ilişkileri bakımından ele alınmıştır. Yapılan analizlerde YB literatürü açısından hem kuramsal hem de görgül düzeyde önemi vurgulanan iki değişken (duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu) için bu araştırma hipotezlerinin desteklenmediği bulunmuştur. Yapılan Pearson Momentler Çarpımı korelasyon analizleri her iki değişkenin işlevsel olmayan yeme tutumları ile arasında düşük korelasyonlara işaret etmiştir. MANCOVA ve regresyon analizlerinde ise yine işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkileri açısından bu iki değişkene ilişkin hiçbir anlamlı sonuç elde edilememiştir.

Aslında korelasyon analizlerine bakıldığında nesne ilişkileri kuramıyla ilgili değişkenlerin kendi içlerinde birbirleriyle görece yüksek düzeyde korelasyonlar gösterdikleri ancak araştırmanın tüm değişkenlerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile düşük korelasyonlar gösterdiği görülmektedir. Diğer yandan yapılan MANOVA ve MANCOVA analizlerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı bulunduğu analizlerde elde edilen eta-kare değerlerinin de yine oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ek olarak yapılan regresyon analizinde işlevsel olmayan yeme tutumlarını anlamlı bir biçimde yordayan değişkenlerin varyansın küçük bir bölümünü açıkladığı görülmektedir. Bu açıdan mevcut çalışmada sorunun doğası açısından beklenen ilişkilerin gözlenmediği belirtilebilir.

Hem görgül olarak hem de kuramsal düzeyde birbirleriyle ilişkili olduğu belirtilen değişkenlerin bu çalışmada işlevsel olmayan yeme tutumları ile düşük ilişkiler göstermesinin YTT'nin psikometrik özellikleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında YTT'nin içtutarlık katsayısı değerlendirildiğinde görece düşük

bir alfa değerine ulaşılmıştır. Diğer yandan ülkemizde YTT kullanılarak yapılan bazı çalışmalarda da YTT'nin psikometrik özelliklerinin sınırlılıklarına işaret edildiği görülmektedir (Batur, 2004; Mançe, 2006; Pembecioğlu, 2005). Söz konusu çalışmalarda ölçeğin psikometrik özellikleri yeniden değerlendirilmiş, farklı sayı ve kapsamdaki faktör yapıları ile düşük iç tutarlık katsayıları dikkat çekmiştir.

Diğer yandan yurt dışı literatür değerlendirildiğinde de YTT için bazı sınırlılıklara işaret eden çalışmalar dikkat çekmektedir. Geliştirilişinden sonraki 25 yıl boyunca YTT kullanılarak yapılan araştırmaları gözden geçiren Garfinkel ve Newman (2001) ölçeğin güçlü psikometrik özelliklerine karşın bazı açılardan önemli sorunlara sahip olduğunu bildirmişlerdir. Bunlardan ilki ölçeğin, BN bir sendrom olarak tanımlanmadan önce geliştirilmesi ve doğrudan AN'yi değerlendirmesidir. Yazarlar YB'nin kültürel etkilenmelere açık olduğunu, zamanla belirtilerin değişkenlik gösterebileceğini ve 20. yüzyılda BN yaygınlığının daha çok artmış olabileceğini belirtmişlerdir. Diğer yandan AN'de sıklıkla görülebilen hastalığın inkârı ya da ölçeği doldururken sosyal olarak arzu edilir cevapların verilebilmesi olasılığı nedeniyle gerçekte AN olan vakaların YTT'den düşük puanlar alabileceğini bildirmişlerdir. Ayrıca sadece gerçek bir AN vakasının değil, YB belirtileri sergileyen herhangi birinin de ölçekten yüksek puanlar alabileceğini bildirmişlerdir. Bu açıdan ölçekten alınan yüksek bir puanın gerçek bir AN vakasını yakalamış olacağını gösteren ölçeğin pozitif yordayıcı değerinin (positive predictive value) görece düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Hem mevcut çalışmanın bulguları hem de ilgili literatür bulguları bir arada değerlendirildiğinde sonraki çalışmalarda işlevsel olmayan yeme tutumlarını değerlendirmek için alternatif ölçüm araçlarının kullanımı da göz önünde bulundurulmalıdır. Yine Garfinkel ve Newman (2001) YTT'nin genellikle spesifik (örn. Tip I diyabet) ya da riskli (örn. dansçılar) gruplarda kullanılmasının, ayrıca klinik görüşme gibi tanısal bir değerlendirmenin parçası olarak, tanıdan ziyade normatif veri elde etmek için gruplararası karşılaştırmalarda kullanılmasının daha yararlı olacağını önermişlerdir. Nitekim YTT'nin YB tanısına gidebilecek bireyleri taramayı hedefleyen bu açıdan da tanıya yönelik olmayan bir ölçek olduğu bilinmektedir. Bu açıdan normal örneklem üzerinde yürütülen bu çalışmada görece nadir karşılaşılan YB tanısına sahip

bireylere ulaşma olasılığının düşük olduğu öngörülmektedir. Ek olarak yapılan uç değer analizleri nedeniyle gerçekte yüksek puan almış bireylerin analiz dışında kalma olasılığı yüksektir. Bu açıdan da YTT'nin doğası nedeniyle kuramsal ve görgül araştırma bulgularının işaret ettiği beklenen ilişkilerin bu çalışmada gözlenmediği düşünülmektedir. Mevcut çalışmanın klinik bir örneklem grubu üzerinde yürütülmesinin daha zengin bilgiler sağlayabileceği öngörülmektedir.

4.8. KLİNİK DOĞURGULAR

Araştırmanın bulguları genelde nesne ilişkilerinin, algılanan ebeveynlik biçimlerinin ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerine işaret etmekte; özelde ise nesne ilişkilerinin Yabancılaşma ve Gerçekliğin Bozulması, algılanan ebeveynlik biçimlerinin Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser Endişeli ebeveynlik ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin ise Bölme alt boyutlarının işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordadığını göstermektedir.

Mevcut araştırmanın bulgularının YB'nin gelişimi ve sürmesinde erken dönem ilişkilerin önemine vurgu yapan literatür ile tutarlı olduğu görülmektedir. YB ile ilgili yapılan psikoterapi süreç sonuç araştırmalarının yüksek oranda olumsuz sonuçlar bildirdiği görülmektedir. Tedaviyi erken bırakma oranlarının da oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan bir gözden geçirme çalışmasında (Fassino, Piero, Tomba ve Abbate-Daga, 2009) yatarak tedavi gören YB hastalarında tedaviyi bırakma oranı %20 ile %51; ayaktan tedavi gören YB hastalarında ise %29 ile %73 arasında bildirilmiştir.

Literatür değerlendirildiğinde psikoterapi süreç sonuç araştırmaları açısından terapötik ittifaka büyük bir önem verildiği görülmektedir. Araştırmacılar terapötik ittifakın hastaya tedavi sürecinde yeni bir kişilerarası ilişki modeli sağlayarak düzeltici bir işlev gösterdiğini belirtmektedir (akt., Bernecker, Levy ve Ellison, 2014). Pek çok araştırmacı ise terapötik ittifakın erken dönem ilişkilerin niteliğinden etkilendiğini ileri sürmektedir.

Bu açıdan da hem nesne ilişkilerinin hem de algılanan ebeveynlik biçimlerinin terapötik ittifak olgusunun anlaşılması ve dolayısıyla da YB için olumlu tedavi sonuçlarının planlanabilmesi için önemli faktörler olabileceği ve bu doğrultuda da YB'nin tedavisinde ilişkisel terapilerin önemli doğurgularının olacağı düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde nesne ilişkilerinin niteliği ile terapötik ittifak arasında pozitif korelasyona işaret eden çalışmalar dikkat çekmekte; bu açıdan olumlu nesne ilişkilerinin olumlu terapötik ittifak ile olumsuz nesne ilişkilerinin ise olumsuz terapötik ittifak ile ilişkili olduğu bildirilmektedir (Van ve ark., 2008; Piper, Ogrodniczuk ve Joyce, 2004). Çalışmalar hem hastalar hem de terapistler tarafından puanlanan terapötik ittifakın, belirtilerin iyileşmesi ile ilişkili olduğunu, ayrıca terapötik ittifak ile olan ilişkisinden bağımsız olarak hastaların nesne ilişkilerinin niteliğinin tedavi sonucunun en iyi yordayıcısı olduğunu göstermektedir (Piper ve ark., 1991). Bu alanda yürütülen çalışmalar BNİGT'in Yabancılaşma ve Sosyal Yetersizlik alt boyutlarının terapötik ittifak ile negatif yönde ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Van ve ark., 2008; Goldman ve Anderson, 2007; Mallinckrodt, Porter ve Kivlighan, 2005).

Diğer yandan bağlanma kuramından gelen bulguların da erken dönem ilişkilerin terapötik süreçteki önemine vurgu yaptığı görülmektedir. Bu alanda yapılan araştırmalar güvenli bağlanmanın terapötik ittifak ile pozitif yönde güvensiz bağlanmanın ise negatif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir (Bernecker ve ark., 2014; Diener, Hilsenroth ve Weinberger, 2009; Eames ve Roth, 2000; Mallinckrodt, Gantt ve Coble, 1995; Sauer, Anderson, Gormley, Richmond ve Preacco, 2010; Smith, Msetfi ve Golding, 2010; Tasca, Balfour, Ritchie ve Bissada, 2007; Tereno ve ark., 2008).

Literatür incelendiğinde erken dönem ilişkiler ve terapötik ittifak arasındaki ilişkileri YB bağlamında değerlendiren araştırmaların sınırlı sayıda olmakla birlikte son zamanda arttığı görülmektedir (örn., Waller, Evans ve Stringer, 2012). Yukarıda aktarılan literatürle paralel olarak bu alanda yapılan çalışmaların ya doğrudan terapötik ittifaka ya da erken dönem ilişkilerle arasındaki bağ temelinde terapötik ittifaka odaklandığı görülmektedir. Bu alanda yapılan bir araştırmada terapötik ittifak ile beden kitle indeksi arasında ilişki bulunmuş (Toman, 2002), bir diğer çalışmada tedavinin hem erken hem

de sonraki aşamalarındaki terapötik ittifakın tedaviye yanıt verme ve YB belirtilerinin düzelmesinde yordayıcı gücünün olduğu bulunmuştur (Stiles-Shields ve ark., 2013). Flückiger ve ark. (2011) tarafından yapılan bir başka çalışmada da düşük kendilik değeri ve düşük terapötik ittifakın YB’de tedaviyi erken sonlandırma ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Bu açıdan erken dönem ilişkilerin niteliğinin ya doğrudan ya da terapötik ittifak ile olan ilişkisi temelinde dolaylı olarak psikoterapi süreçlerinde önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde Bell (1995)’in nesne ilişkilerinin boyutlarındaki bozulmalara göre farklı tedavi stratejileri önerdiği görülmektedir. Bu araştırmada Yabancılaşma ve Gerçekliğin Bozulması alt boyutunun işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordadığı bulunmuştur. Bell, Yabancılaşma boyutunda yüksek puan alan danışanların tedavi sürecinde terapist ile daha yapay ve yüzeysel bir ilişki kurabileceklerine dikkat çekmiş; bunun da terapiyi erken sonlandırmanın bir yordayıcısı olabileceğini bildirmiştir. Terapinin devam ettiği koşulda ise ittifakta bozulmaların ve güveni test etme sorunlarının sıklıkla yaşanabileceğini bildirmiştir. Bu açıdan söz konusu danışanlarla çalışırken davranışsal kontratlar yapma, daha yönlendirici olma ve sınırları belirleme uygulamalarının önemli olacağına dikkat çekmiştir. Yine Gerçekliğin Bozulması boyutunda güçlükler sergileyen danışanlar için daha yönlendirici, terapistin daha aktif olduğu terapi süreçlerinin daha işlevsel olabileceğini belirtmiştir.

Özetle erken dönem ilişkilerin niteliğinin ve algılanan ebeveynliğin hem doğrudan hem de terapötik ittifak ile olan ilişkileri bağlamında tedavide önemli doğurgularının olabileceği görülmektedir. Diğer yandan çocuk ve ergenlerde görülen yeme bozukluklarının tedavisi ve önlenmesi süreçlerinde işlevsel olmayan ebeveynlik biçimlerinin tedavinin bir bileşeni olarak ele alınması, işlevsel olmayan davranış biçimlerinin değiştirilmesi ve çocuk yetiştirme tutumları açısından ebeveyn eğitimleri verilmesi önemli olabilir.

4.9. SONUÇ

Bu araştırmada işlevsel olmayan yeme tutumları nesne ilişkileri kuramı ile ilişkili değişkenler çerçevesinde incelenmiştir. Bu doğrultuda öncelikli olarak işlevsel olmayan yeme tutumları farklılık gösteren gruplarda nesne ilişkileri, algılanan ebeveynlik biçimleri, ayrılma bireyleşme güçlükleri, duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenleri açısından gruplararası bir fark olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. İkinci olarak depresyon puanları istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ortaya çıkan gruplararası farklılıkların değişip değişmediği değerlendirilmiştir. Son olarak ise işlevsel olmayan yeme tutumlarını hangi değişken ya da değişkenlerin yordadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar araştırma sorularına uygun olarak aşağıda sıralanmıştır.

1. Yeme tutum puanı yüksek olanlar, Nesne İlişkilerinin Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik alt boyutlarında yeme tutum puanı düşük olan katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almaktadır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu anlamlı fark tüm boyutlarda devam etmektedir.
2. Yeme tutum puanı yüksek olanlar Gerçeği Değerlendirme Testi'nin Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar alt boyutlarında yeme tutum puanı düşük olan katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almaktadır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu anlamlı fark tüm boyutlarda devam etmektedir.
3. Yeme tutum puanı yüksek olanlar anne için algılanan ebeveynlik biçimlerinin Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik alt boyutlarında yeme tutum puanı düşük olan katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almaktadır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu anlamlı fark Kuralcı/Kalıplayıcı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik alt boyutlarında devam etmektedir.
4. Yeme tutum puanı yüksek olanlar baba için algılanan ebeveynlik biçimlerinin Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı,

Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik boyutlarında yeme tutum puanı düşük olan katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almaktadır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu anlamlı fark Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik boyutlarında devam etmektedir.

5. Yeme tutum puanı yüksek olanlar ayrılma bireyleşme güçlüklerinin Bölme, Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri ve İlişki Problemleri boyutlarında yeme tutum puanı düşük olan katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almaktadır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu anlamlı farkın sadece Bölme alt boyutunda devam ettiği görülmektedir.
6. Yeme tutum puanı yüksek ve düşük gruplar arasında kimlik duygusu değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.
7. Yeme tutum puanı yüksek olanlar duygu düzenleme güçlüklerinin Kabul Etmeme alt boyutunda yeme tutum puanı düşük olan katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek puan almaktadır. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu anlamlı fark kaybolmaktadır.
8. Yabancılaşma, Gerçekliğin Bozulması, Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik, Kötümser Endişeli Ebeveynlik ve Bölme alt boyutları işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordamaktadır.

Özetle mevcut araştırmanın bulguları yapılan tüm analizlerde nesne ilişkilerinin, algılanan ebeveynlik biçimlerinin ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin bazı boyutlarının işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerine işaret etmiştir. Ancak duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenlerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile ilişkilerinin yeterli düzeyde anlamlılığa erişmediği bulunmuştur.

Anlamlı çıkan sonuçlar açısından bakıldığında nesne ilişkilerinin Yabancılaşma ve Gerçekliğin Bozulması boyutlarının, algılanan ebeveynlik biçimlerinin Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik boyutlarının ve ayrılma bireyleşme güçlüklerinin ise Bölme alt boyutunun işlevsel olmayan yeme tutumlarını yordadığı görülmektedir. Her ne kadar araştırma bulguları neden sonuç ilişkisi bağlamında değerlendirilemese de söz konusu bulgular işlevsel olmayan yeme

tutumlarının ebeveynlerle yaşanan erken dönem olumsuz deneyimler ile ilişkili olabileceğini göstermektedir.

Araştırma bulguları birlikte değerlendirildiğinde işlevsel olmayan yeme tutumlarının gelişimi ve sürmesinde özellikle erken dönem ilişkilerin ebeveynlerden ayrılma sürecinde yaşanan sorunların önemli olabileceği düşünülmektedir. Bell (1995) BNİGT'in Yabancılaşma alt boyutunun kuramsal olarak "simbiyoz-ayrılma süreci"nin sorunları ile ilişkili olduğuna dikkat çekmiştir. Diğer yandan literatür incelendiğinde Kerig (2005) tarafından yapılan bir gözden geçirme çalışmasında ilişkilerde yaşanan sınırlar sorunu irdelenmiştir. Araştırmacı ayrılma-bireyleşme, aşırı koruyucu ebeveynlik, gircilik, iç içe geçme, psikolojik kontrol gibi daha pek çok kavramın aslında ilişkilerdeki sınır ihlalleri üst başlığında ele alınabileceğine işaret etmiştir. Bu açıdan bu çalışmada anlamlı çıkan bulguların ebeveyn çocuk ilişkilerinde erken dönemde yaşanan sınır sorunları temelinde ele alınması anlamlı olabilir. Ancak önemli bir nokta yaşanan bu deneyimlerin gelişimsel süreçte söz öncesi dönemlere kadar uzanabilmesidir. Granieri ve Schimmenti (2014) travmanın ne kadar erken bir zamana denk gelirse ego gücünün o kadar zayıflayacağına ve daha ilkel savunma mekanizmalarının gelişimi ile sonuçlanabileceğine işaret etmektedir. Her ne kadar mevcut araştırmanın bulgularını klinik örneklem gruplarına genellemek zor olacaksa da söz konusu bulguların kısmen de olsa YB'nin tedavisinin zorluklarını anlamaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi YB'nin tedavisinde sadece davranışsal ve bilişsel düzeyde müdahalelerin çok başarılı sonuçlar vermemesinin bu alanda yaşanan sorunların erken dönem olumsuz deneyimlere dayanması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Ancak işlevsel olmayan yeme tutumlarının sadece erken dönem olumsuz deneyimlerle ilişkileri temelinde açıklanamayacağı bir gerçektir. Ayrıca erken dönem olumsuz ilişki deneyimlerinin sadece YB'ye özgü olmadığı diğer psikopatolojiler için de önemli değişkenler olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, kuramsal ve görgül literatürde önemli bir yer teşkil eden duygu düzenleme güçlükleri ve kimlik duygusu değişkenlerinin işlevsel olmayan yeme tutumları ile anlamsız ilişkiler göstermesi şaşırtıcıdır. Ancak daha önce de belirtildiği gibi yöntemsel birtakım sorunların söz konusu bulgularla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu açıdan ilgili değişkenlerin

söz konusu yöntemsel sorunların giderildiği daha fazla sayıda araştırmada ve özellikle farklı YB tanılarını kapsayan klinik örneklem gruplarında ele alınmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30, 217-237.
- Alpher, V. S. (1991). Assessment of ego functioning in multiple personality disorder. *Journal of Personality Assessment*, 56 (3), 373-387.
- Alşan, Z. Ç. (2005). *Anormal yeme tutum ve davranışlarının aile ortamı, özgüven ve mükemmelliyetçilikle ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2007). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı, dördüncü baskı, yeniden gözden geçirilmiş tam metin (DSM-IV-TR)*. E. Köroğlu. (Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2013). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı, beşinci baskı, (DSM-V)*. E. Köroğlu. (Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Amianto, F., Abbate-Daga, G., Morando, S., Sobrero, C., & Fassino, S. (2011). Personality development characteristics of women with anorexia nervosa, their healthy siblings and healthy controls: What prevents and what relates to psychopathology?. *Psychiatry research*, 187(3), 401-408.
- Andersen, A. E. (1995). Eating disorders in males. In K. D. Brownell & C. G. Fairburn, (Eds.). *Eating disorders and obesity: A comprehensive handbook* (177-182). New York: Guilford.
- Andersen, A. E., & Yager, J. (2004). Eating disorders. In B. J. Sadock, & V. A. Sadock (Eds.). *Kaplan & Sadock's comprehensive textbook of psychiatry (8th ed.)* (2002-2021). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

- Anderson, C. B., & Maloney, K. C. (2001). The efficacy of cognitive-behavioral therapy on the core symptoms of bulimia nervosa. *Clinical Psychology Review*, 21(7), 971-988.
- Appledorn, K. (2000). *Object relations and identity disturbances in bulimic women*. Andrews University, Berrien Springs.
- Armstrong, J. G., Roth, D. M. (1989). Attachment and separation difficulties in eating disorders: A preliminary investigation. *International Journal of Eating Disorders*, 8(2), 141-155.
- Atak, H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 163-213.
- Augusto, K. W. (1995). *Factors contributing to the long-term adjustment of college women abused as children*. Virginia Polytechnic Institute and State University, US.
- Aydın, C. (2010). *Yeme tutumu, ortorektik belirtiler ve ana babaya bağlanma arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Babayiğit, Z. (2007). *Obez kadınlarda tıknırcasına yeme bozukluğunun bilişsel kurama göre incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balestri, Z. (1999). *Overt and covert narcissism and their relationship to object relations, depression, Machiavellianism, and the five factor model of personality*. Boston University, Massimo.
- Bar-lev, A. (2005). *Object relations as a mediator between childhood traumas, parental caregiving, and young adult adjustment*. Michigan State University, East Lansing.

- Barone, L., & Guiducci, V. (2009). Mental representations of attachment in eating disorders: A pilot study using the Adult Attachment Interview. *Attachment & human development, 11*(4), 405-417.
- Barth, F. D. (2003). Separate but not alone: Separation-individuation issues in college students with eating disorders. *Clinical Social Work Journal, 31*(2), 139-153.
- Batur, S. (2004). *Yeme tutum bozukluğu gösterenlerde ve göstermeyenlerde temel bilişsel şemalar*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Becker, B., Bell, M., & Billington, R. (1987). Object relations ego deficits in bulimic college women. *Journal of Clinical Psychology, 43* (1), 92-95.
- Bekker, M. H. J., & Spoor, S. T. P. (2008). Emotional inhibition, health, gender, and eating disorders: The role of (over) sensitivity to others. In A. Vingerhoets, I. Nyklicek, & J. Denollet (Eds.). *Emotion regulation conceptual and clinical issues*. (170-184). New York: Springer Science Business Media.
- Bell, M., Billington, R. N., & Becker, B. (1986). A scale for the assessment of object relations: reliability, validity and factorial invariance. *Journal of Clinical Psychology, 42* (5), 733-741.
- Bell, M. D. (1995). *Bell object relations and reality testing inventory (BORRTI) manual*. California: Western Psychological Services.
- Bell, M. D. (2001). Object-relations and reality-testing deficits in schizophrenia. In P. W. Corrigan, & D. L. Penn (Eds.), *Social cognition and schizophrenia* (pp. 285-311). Washington, DC: American Psychological Association.
- Bell, M. D., & Zito, W. (2005). Integrated versus sealed-over recovery in schizophrenia: BORRTI and executive function. *Journal of Nervous and Mental Disease, 193*(1), 3-8.

- Bell, M., Fiszdon, J., Richardson, R., Lysaker, P., & Bryson, G. (2007). Are self-reports valid for schizophrenia patients with poor insight? Relationship of unawareness of illness to psychological self-report instruments. *Psychiatry Research*, 151 (1-2), 37-46.
- Bemis, K. M. (1978). Current approaches to the etiology and treatment of anorexia nervosa. *Psychological Bulletin*, 85(3), 593-617.
- Berg-Nielsen, T. S., Vikan, A., & Dahl, A. A. (2002). Parenting related to child and parental psychopathology: A descriptive review of the literature. *Clinical child psychology and psychiatry*, 7(4), 529-552.
- Bernecker, S. L., Levy, K. N., & Ellison, W. D. (2014). A meta-analysis of the relation between patient adult attachment style and the working alliance. *Psychotherapy Research*, 24(1), 12-24.
- Birmingham, C. L., Su, J., Hlynsky, J. A., Goldner, E. M., & Gao, M. (2005). The mortality rate from anorexia nervosa. *International Journal of Eating Disorders*, 38(2), 143-146.
- Blaase, H., & Elklit, A. (2001). Psychological characteristics of women with eating disorders: Permanent or transient features?. *Scandinavian Journal of Psychology*, 42(5), 467-478.
- Blos, P. (1967). The second individuation process of adolescence. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 22, 162.
- Bornstein, R. F. (2001). A meta-analysis of the dependency–eating-disorders relationship: Strength, specificity, and temporal stability. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 23(3), 151-162.
- Brockmeyer, T., Bents, H., Holtforth, M. G., Pfeiffer, N., Herzog, W., & Friederich, H. C. (2012). Specific emotion regulation impairments in major depression and anorexia nervosa. *Psychiatry Research*, 200(2), 550-553.

- Brockmeyer, T., Holtforth, M. G., Bents, H., Kammerer, An, Herzog, W., & Friederich, H. C. (2012). Starvation and emotion regulation in anorexia nervosa. *Comprehensive Psychiatry*, 53(5), 496-501.
- Brockmeyer, T., Skunde, M., Wu, M., Bresslein, E., Rudofsky, G., Herzog, W., & Friederich, H. C. (2014). Difficulties in emotion regulation across the spectrum of eating disorders. *Comprehensive psychiatry*, 55(3), 565-571.
- Bruch, H. (1973). *Eating disorders: Obesity, anorexia nervosa, and the person within* (Vol. 5052). Basic Books.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (1. Baskı). (İ. D. Erguvan Sarioğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Bydlowski, S., Corcos, M., Jeammet, P., Paterniti, S., Berthoz, S., Laurier, C., ... & Consoli, S. M. (2005). Emotion-processing deficits in eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 37(4), 321-329.
- Calam, R., Waller, G., Slade, P., & Newton, T. (1990). Eating disorders and perceived relationships with parents. *International Journal of Eating Disorders*, 9(5), 479-485.
- Caparrotta, L., & Ghaffari, K. (2006). A historical overview of the psychodynamic contributions to the understanding of eating disorders. *Psychoanalytic Psychotherapy*, 20(3), 175-196.
- Celec, M. J. (1995). Attachment and affect motivated eating behavior in an obese population: Maintenance versus relapse. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 55 (12-B).
- Christenson, R. M., & Wilson, W. P. (1985). Assessing pathology in the separation-individuation process by an inventory: A preliminary report. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 173, 561-565.

- Clinton, D. (2006). Affect regulation, object relations and the central symptoms of eating disorders. *European Eating Disorders Review*, 14(4), 203-211.
- Cooper, M. (1997). Cognitive theory in anorexia and bulimia nervosa: A review. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 25, 113-145.
- Cooper, M. L., Frone, M. R., Russell, M. & Mudar, P (1995). Drinking to regulate positive and negative emotions: A motivational model of alcohol use. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 990-1005.
- Cooper, M. J., Wells, A., & Todd, G. (2004). A cognitive model of bulimia nervosa. *The British Journal of Clinical Psychology*, 43, 1-16.
- Corstorphine, E., Mountford, V., Tomlinson, S., Waller, G., & Meyer, C. (2007). Distress tolerance in the eating disorders. *Eating Behaviors*, 8, 91-97.
- Curiel-Levy, G., Canetti, L., Galili-Weisstub, E., Milun, M., Gur, E., & Bachar, E. (2012). Selflessness in anorexia nervosa as reflected in the Rorschach comprehensive system. *Rorschachiana*, 33, 78-93.
- Çuhadaroğlu Çetin, F. (2008). Kendilik psikolojisi kuramı. *Çocuk ve ergen psikiyatrisi temel kitabı* (1. Baskı) içinde (122-129). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Dahl, E. E. (1996). *The development of a scale to measure separation-individuation themes in borderline adolescent TAT protocols*. California School of Professional Psychology, Fresno.
- Dally, P. (1969). *Anorexia nervosa*. New York: Grune & Stratton.
- Deas, S., Power, K., Collin, P., Yellowlees, A., & Grierson, D. (2011). The relationship between disordered eating, perceived parenting, and perfectionistic schemas. *Cognitive therapy and research*, 35(5), 414-424.
- Demidenko, N., Tasca, G. A., Kennedy, N., & Bissada, H. (2010). The mediating role of self-concept in the relationship between attachment insecurity and identity

differentiation among women with an eating disorder. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(10), 1131-1152.

Denollet, J., Nyklicek, I., & Vingerhoets, A. J. J. M. (2008). Introduction: Emotions, emotion regulation, and health. In A. Vingerhoets, I. Nyklicek, & J. Denollet (Eds.). *Emotion regulation conceptual and clinical issues*. (3-12). New York: Springer Science Business Media.

Deveci, A., Demet, M. M., Özmen, B., Kafesçiler, S. Ö., Özmen, E., Hekimsoy, Z., ve Güçlü, F. (2006). Obezitede tedaviye yanıt ve aleksitimi. *Klinik Psikiyatri*, 9, 170-176.

Diener, M. J., Hilsenroth, M. J., & Weinberger, J. (2009). A primer on meta-analysis of correlation coefficients: The relationship between patient-reported therapeutic alliance and adult attachment style as an illustration. *Psychotherapy Research*, 19(4-5), 519-526.

Doğan, O. (1985). *Anoreksiya nervozada bir izlem çalışması*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Dominy, N. L., Johnson, W. B., & Koch, C. (2000). Perception of parental acceptance in women with binge eating disorder. *The Journal of Psychology*, 134(1), 23-36.

Eames, V., & Roth, A. (2000). Patient attachment orientation and the early working alliance-a study of patient and therapist reports of alliance quality and ruptures. *Psychotherapy Research*, 10(4), 421-434.

Eizaguirre, A. E., Cabezón, A. O. S., Alda, I. O., Olariaga, L. J., & Juaniz, M. (2004). Alexithymia and its relationships with anxiety and depression in eating disorders. *Personality and individual differences*, 36(2), 321-331.

Elal, G., Altuğ, A., Slade, P. D. & Tekcan, A. (2000). The factor structure of the eating attitudes test (EAT) in a Turkish University sample. *Eating and Weight Disorders*, 5, 46-50.

- Enten, R. S., & Golan, M. (2009). Parenting styles and eating disorder pathology. *Appetite*, 52(3), 784-787.
- Erikson, M. G., Hansson, B., & Lundblad, S. (2012). The possible selves of adult women with anorexia nervosa. *Eating disorders: The Journal of Treatment & Prevention*, 20(4), 288-299.
- Ertekin, B. A. (2010). *Yeme bozukluğu hastalarında aile ortamının ve aile işlevselliğinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Fassino, S., Piero, A., Tomba, E., & Abbate-Daga, G. (2009). Factors associated with dropout from treatment for eating disorders: a comprehensive literature review. *BMC psychiatry*, 9(1), 67.
- Flückiger, C., Meyer, A., Wampold, B. E., Gassmann, D., Messerli-Bürgy, N., & Munsch, S. (2011). Predicting premature termination within a randomized controlled trial for binge-eating patients. *Behavior therapy*, 42(4), 716-725.
- Fonagy, P., & Target, M. (2003). *Psychoanalytic theories: Perspectives from developmental psychopathology*. New York: Brunner-Routledge.
- Fox, J. R., & Power, M. J. (2009). Eating disorders and multi-level models of emotion: An integrated model. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 16(4), 240-267.
- Friedlander, M. L., & Siegel, S. M. (1990). Separation-individuation difficulties and cognitive-behavioral indicators of eating disorders among college women. *Journal of Counseling Psychology*, 37(1), 74-78.
- Gabbard, G. O. (1994). *Psychodynamic psychiatry in clinical practice* (2nd ed.). Washington: American Psychiatric Press.
- Garfinkel, P. E., & Newman, A. (2001). The eating attitudes test: twenty-five years later. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 6(1), 1-21.

- Garner, D. & Garfinkel, P. E. (1979). The Eating Attitude Test: An index the symptoms of anorexia nervosa. *Psychological Medicine*, 9, 273-279.
- Garner, D. M., Olmsted, M. P., Bohr, Y., & Garfinkel, P. E. (1982). The eating attitudes test: psychometric features and clinical correlates. *Psychological medicine*, 12(04), 871-878.
- Gianini, L. M., White, M. A., & Masheb, R. M. (2013). Eating pathology, emotion regulation, and emotional overeating in obese adults with binge eating disorder. *Eating behaviors*, 14(3), 309-313.
- Gibbs, P. L. (1989). *Object relations capacity and reported childhood background in adult depressed patients*. Graduate School of Wayne State University, Detroit.
- Goldman, G. A., & Anderson, T. (2007). Quality of object relations and security of attachment as predictors of early therapeutic alliance. *Journal of Counseling Psychology*, 54(2), 111.
- Goodsitt, A. (1983). Self-regulatory disturbances in eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 2(3), 51-60.
- Goodsitt, A. (1997). Eating disorders: A self-psychological perspective. In D. M. Garner, & P. E. Garfinkel (Eds.). *Handbook of treatment for eating disorders* (2nd Ed.) (205-228). New York: Guilford Press.
- Göral, F. S. (2002). *The second separation-individuation process of the Turkish young adults: The relationships between the perceived maternal parenting attitudes, second separation individuation, expanding self and experiences in the romantic relationships*. Unpublished master thesis. Boğaziçi University, İstanbul.
- Göral Alkan, F. S. (2010). *Coupling through projective identification: Bridging role of projective identification in the associations among early parenting experience. Personality constructs and couple relationships*. Unpublished doctoral dissertation. METU, Ankara.

- Granieri, A., & Schimmenti, A. (2014). Mind–body splitting and eating disorders: a psychoanalytic perspective. *Psychoanalytic Psychotherapy*, 28(1), 52-70.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 41-47.
- Gross, J. J. (1999). Emotion regulation: Past, present, future. *Cognition and Emotion*, 13, 551-573.
- Gross, J. J., & Munoz, R. F. (1995). Emotion regulation and mental health. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 2, 151-164.
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion regulation: Conceptual Foundations. In J. J. Gross (Ed.). *Handbook of emotion regulation* (3-27). New York: The Guilford Press.
- Gürmeriç, A. Ş. (2003). *The relationship between parenting styles identity status and disordered eating patterns*. Unpublished master thesis. Boğaziçi University, İstanbul.
- Güvenir, T., ve Taş, F. V. (2008). Nesne ilişkileri kuramı. *Çocuk ve ergen psikiyatrisi temel kitabı* (1. Baskı) içinde (116-122). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Halvorsen, I., Ro, O., & Heyerdahl, S. (2013). Nine- Year Follow- up of girls with Anorexia Nervosa and their Siblings: Retrospective Perceptions of Parental Bonding and the Influence of Illness on their Everyday Life. *European Eating Disorders Review*, 21(1), 20-27.
- Harrison, A., Sullivan, S., Tchanturia K., & Treasure, J. (2009). Emotion recognition and regulation in anorexia nervosa. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 16, 348-356.

- Harrison, A., Sullivan, S., Tchanturia, K., & Treasure, J. (2010). Emotional functioning in eating disorders: attentional bias, emotion recognition and emotion regulation. *Psychological medicine*, 40(11), 1887-1897.
- Heesacer, R. S., & Neimeyer, G. J. (1990). Assessing object relations and social cognitive correlates of eating disorder. *Journal of Counseling Psychology*, 37(4), 419-426.
- Herald, C. (1995). Bulimic behavior and the problem of female self-identity: Sense of self in relation, family environment, and the superwomen ideal. *Dissertation Abstracts International: Section B: the Sciences and Engineering*, 56(5-B).
- Herscovici, C. R. (2002). Eating disorders in adolescence. In F. W. Kaslow, & J. J. Magnavita (Eds.). *Comprehensive handbook of psychotherapy* (133-161). New York: John Wiley & Sons.
- Hetherington, M. M. (2000). Eating disorders: Diagnosis, etiology, and prevention. *Nutrition*, 16, 547-551.
- Hisli, N. (1988). Beck Depresyon Envanteri'nin geçerliği üzerine bir çalışma. *Psikoloji Dergisi*, 6(22), 118-126.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliği, güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- Hoek, H. W., & Van Hoeken, D. (2003). Review of the prevalence and incidence of eating disorders. *International Journal of eating disorders*, 34(4), 383-396.
- Horesh, N., Sommerfeld, E., Wolf, M., Zubery, E., & Zalsman, G. (2014). Father-daughter relationship and the severity of eating disorders. *European Psychiatry*.
- Hughes, E. K., & Gullone, E. (2011). Emotion regulation moderates relationships between body image concerns and psychological symptomatology. *Body Image*, 8(3), 224-231.

- Humphrey, L. L. (1989). Observed family interactions among subtypes of eating disorders using structural analysis of social behavior. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 57*(2), 206.
- Huprich, S. K. (2003). Depressive personality and its relationship to depressed mood, interpersonal loss, negative parental perceptions, and perfectionism. *The Chicago Journal of Nervous & Mental Disease, 191*(2), 73-79.
- Huprich, S. K., & Greenberg, R. P. (2003). Advances in the assessment of object relations in the 1990s. *Clinical Psychology Review, 23*(5), 665-698.
- Huprich, S. K., Stepp, S. D., Graham, A., & Johnson, L. (2004). Gender differences in dependency, separation, object relations and pathological eating behavior and attitudes. *Personality and Individual Differences, 36*(4), 801-811.
- İmre, H. H. (1992). *Bulimiya nervoza olgularının çok değişkenli klinik incelemesi*. Yayınlanmamış tıpta uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Johnson, S. H. (1995). *Attachment and object relations among bulimic college women*. California School of Professional Psychology, Berkeley/Alameda.
- Jones, C. J., Leung, N., & Harris, G. (2006). Father-daughter relationship and eating psychopathology: The mediating role of core beliefs. *British Journal of Clinical Psychology, 45*, 319-330.
- Jones, C., Leung, N., & Harris, G. (2007). Dysfunctional core beliefs in eating disorders: A review. *Journal of Cognitive Psychotherapy, 21*(2), 156-171.
- Joormann, J., & Gotlib, I. H. (2010). Emotion regulation in depression: Relation to cognitive inhibition. *Cognition & Emotion, 24*(2), 281-298.
- Jozefik, B., & Pilecki, M. W. (2010). Perception of autonomy and intimacy in families of origin of patients with eating disorders with depressed patients and healthy controls. A Transgenerational perspective—Part I. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy, 4*, 69-77.

- Kearney-Cooke (1991). The role of the therapist in the treatment of eating disorders: A feminist psychodynamic approach. In C. Johnson (Ed.). *Psychodynamic treatment of anorexia nervosa and bulimia* (295-321). New York: Guilford Press.
- Kerig, P. K. (2005). Revisiting the construct of boundary dissolution: A multidimensional perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 5(2-3), 5-42.
- Kernberg, O. F. (2009). Psychoanalysis: Freud's theories and their contemporary development. In M. G. Gelder, N. C. Andreasen, J. J. Lopez-Ibor Jr, & J. R. Geddes (Eds.). *New Oxford textboof of psychiatry* (2nd ed.) (293-320). New York: Oxford University Press.
- Keskingöz, B. (2002). *Üniversite öğrencileri ile anoreksiya nervoza tanısı alan ve almayan bireylerde bağlanma biçimleri, kişilerarası şemalar ve yeme örüntüleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ketisch, T., Jones, R., Mirsalimi, H., Casey, R., & Milton, T. (2014). Boundary Disturbances and Eating Disorder Symptoms. *The American Journal of Family Therapy*, 42(5), 438-451.
- Kimhy, D. (2003). *The relationship between mental representations, premorbid adjustment, and symptom patterns in schizophrenia*. Long Island U, The Brooklyn Center, New York.
- Kog, E., & Vandereycken, W. (1989). Family interaction in eating disorder patients and normal controls. *International Journal of Eating Disorders*, 8(1), 11-23.
- Kontbay, E. (2010). *Yeme tutum ve davranışları ile anne-babaya bağlanma ve mükemmelliyetçilik arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition & Emotion*, 23(1), 4-41.

- Koskina, N., & Giovazolias, T. (2010). The effect of attachment insecurity in the development of eating disturbances across gender: The role of body dissatisfaction. *The Journal of Psychology, 144*(5), 449-471.
- Köker, S. (1997). *Kimlik duygusunun kazanılması açısından ergenlerin, genç yetişkinlerin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Krystal, J. H., Karper, L. P., Bennett, A., D'Souza, D. C., Abi-Dargham, A., Morrissey, K., et al. (1998). Interactive effects of subanesthetic ketamine and subhypnotic lorazepam in humans. *Psychopharmacology, 135*(3), 213-229.
- Kutlu, B. (2009). *Beden imajının gelişim ve sağlıklı beden ağırlığının korunmasında yemeye ilgili tutumlar, temel inançlar ve ebeveyne bağlanmanın rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Le Grange, D., Lock, J., Loeb, K., & Nicholls, D. (2010). Academy for eating disorders position paper: The role of the family in eating disorders. *International Journal of Eating Disorders, 43*(1), 1-5.
- Leung, N, Thomas, G., & Waller, G. (2000). The relationship between parental bonding and core beliefs in anorexic and bulimic women. *Journal of Clinical Psychology, 39*, 205-213.
- Leung, N., Waller, G., & Thomas, G. (1999). Core beliefs in anorexic and bulimic women. *The Journal of nervous and mental disease, 187*(12), 736-741.
- Lobera, I. J., Rios, P. B., & Casals, O. G. (2011). Parenting styles and eating disorders. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing, 18*(8), 728-735.
- Mahler, M. S., & McDevitt, J. B. (1989). Object constancy, individuality and internalization. S. I. Greenspan, G. H. Pollock (Eds.), *The course of life*. (37-60). New York: International Universities Press.

- Mahler, M. S., Pine, F., ve Bergman, A. (1975). *İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu*. İstanbul: Metis Yayınları
- Mallinckrodt, B., Gantt, D. L., & Coble, H. M. (1995). Attachment patterns in the psychotherapy relationship: Development of the Client Attachment to Therapist Scale. *Journal of Counseling Psychology*, 42(3), 307.
- Mallinckrodt, B., Porter, M. J., & Kivlighan Jr, D. M. (2005). Client Attachment to Therapist, Depth of In-Session Exploration, and Object Relations in Brief Psychotherapy. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 42(1), 85.
- Mançe, Ü. (2006). *The factors making first-year university students vulnerble to pathological eating attitudes..* Unpublished master thesis. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maner, F., & Aydın, A. (2007). Bulimiya nervozada psikososyalkültürel etmenler. *Düşünen Adam*, 20(1), 25-37.
- Markey, M. A., & Vander Wal, J. S. (2007). The role of emotional intelligence and negative affect in bulimic symptomatology. *Comprehensive psychiatry*,48(5), 458-464.
- McCreary, D. R., & Sadava, S. W. (2000). Stress, alcohol use and alcohol-related problems: The influence of negative and positive affect in two cohorts of young adults. *Journal of Studies on Alcohol*, 61, 466-474.
- McEwen, C., & Flouri, E. (2009). Fathers' parenting, adverse life events, and adolescents' emotional and eating disorder symptoms: the role of emotion regulation. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 18, 206-216.
- McGrane, D., & Carr, A. (2002). Young women at risk for eating disorders: Perceived family dysfunction and parental psychological problems. *Contemporary family therapy*, 24(2), 385-395.

- McWilliams, N. (2009). *Psikanalitik tanı: klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (1. Baskı). (E. Kalem, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 2006).
- Mennin, D. S., Heimberg, R. G., Turk, C. L., & Fresco, D. M. (2002). Applying an emotion regulation framework to integrative approaches to generalized anxiety disorder. *Clinical Psychology Science and Practice*, 9, 85-90.
- Meyer, C., Leung, N., Feary, R., & Mann, B. (2001). Core beliefs and bulimic symptomatology in non-eating-disordered women: The mediating role of borderline characteristics. *International Journal of Eating Disorders*, 30(4), 434-440.
- Meyer, D. F., & Russell, R. K. (1998). Caretaking, separation from parents, and the development of eating disorders. *Journal of Counseling & Development*, 76, 166-173.
- Middleton, A. E. (2004). *Differentiating adolescents with borderline personality disorder from normal adolescents and adolescents with other disorders*. University of Texas, Austin.
- Minuchin, S., Rosman, B. L., & Baker, L. (1978). *Psychosomatic families: Anorexia nervosa in context*.
- Mujtaba, T., & Furnham, A. (2001). A cross-cultural study of parental conflict and eating disorders in a non-clinical sample. *International Journal of Social Psychiatry*, 47(1), 24-35.
- Murray, S. L. (2005). Regulating the risks of closeness: A relationship-specific sense of felt security. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 74-78.
- Newton, M. (2005). Exploring the psychopathology of anorexia nervosa: A Mahlerian standpoint. *Perspectives in Psychiatric Care*, 41(4), 172-180.

- Norring, C., & Sohlberg, S. (1991). Ego functioning in eating disorders: prediction of outcome after one and two years. *International Journal of Eating Disorders, 10*(1), 1-13.
- Norring, C., Sohlberg, S., Rosmark, B., Humble, K., Holmgren, S., & Nordqvist, C. (1989). Ego functioning in eating disorders: Description and relation to diagnostic classification. *International Journal of Eating Disorders, 8*(6), 607-621.
- Nunn, A. L. (2009). *Eating disorder and the experience of self: An interpretative phenomenological analysis*. Doctoral dissertation, School of Psychology, University of Hertfordshire.
- Ogden, J. (2010). *The psychology of eating: From healthy to disordered behavior* (2nd ed.). UK: John Wiley & Sons.
- O'Kearney, R. (1996). Attachment disruption in anorexia nervosa and bulimia nervosa: A review of theory and empirical research. *International Journal of Eating Disorders, 20*(2), 115-127.
- Onar, A. (2008). *Ergenlik ve genç erişkinlik dönemi kızlarda yeme bozukluğu tanısı bulunanlar ile bulunmayanların aile ortamı, sosyotropik-otonomik kişilik özelliği, beden memnuniyeti, benlik saygısı açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oral, N. (2006). *Yeme tutum bozukluğu ile, kişilerarası şemalar, bağlanma stilleri, kişilerarası ilişki tarzları ve öfken arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ortaçgil, E. (2009). *A study exploring the relationship between eating disorders and borderline personality*. Unpublished master's thesis, Istanbul Bilgi University.
- Parmer, J. C. (1991). Bulimia and object relations: MMPI and Rorschach variables. *Journal of personality assessment, 56*(2), 266-276.

- Parrent, M. F. (1997). *Binge eating disorder and dimensions of object relations*. University of Detroit Mercy, Detroit.
- Pembecioğlu, Ü. (2005). *Predictors of disordered eating among Turkish university students*. Unpublished master thesis. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Perry, J. A., Silvera, D. H., Neilands, T. B., Rosenvinge, J. H., & Hanssen, T. (2008). A study of the relationship between parental bonding, self-concept and eating disturbances in Norwegian and American college populations. *Eating Behaviors*, 9(1), 13-24.
- Pinaquy, S., Chabrol, H., Simon, C., Louvet, J. P., & Barbe, P. (2003). Emotional Eating, Alexithymia, and Binge- Eating Disorder in Obese Women. *Obesity Research*, 11(2), 195-201.
- Piper, W. E., AZIM, H. F., Joyce, A. S., McCallum, M., Nixon, G. W., & Segal, P. S. (1991). Quality of object relations versus interpersonal functioning as predictors of therapeutic alliance and psychotherapy outcome. *The Journal of nervous and mental disease*, 179(7), 432-438.
- Piper, W. E., Ogrodniczuk, J. S., & Joyce, A. S. (2004). Quality of object relations as a moderator of the relationship between pattern of alliance and outcome in short-term individual psychotherapy. *Journal of Personality Assessment*, 83(3), 345-356.
- Pirim, B. (2002). *Yeme bozuklukları ile öfke tarzı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pirim Düşgör, B. (2007). *Anoreksiya nervozada babalık işlevinin projektif testlerle değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Pollack, D. L., & Keaschuk, R. A. (2008). The object relations of bulimic women in context: an integration of two studies. *Eating Disorders*, 16(1), 14-29.
- Quinton, S., & Wagner, H. L. (2005). Alexithymia, ambivalence over emotional expression, and eating attitudes. *Personality and individual differences*, 38(5), 1163-1173.
- Rorty, M., Yager, J., Rossotto, E., & Buckwalter, G. (2000). Parental intrusiveness in adolescence recalled by women with a history of bulimia nervosa and comparison women. *International Journal of Eating Disorders*, 28(2), 202-208.
- Rowa, K., Kerig, P. K., & Geller, J. (2001). The family and anorexia nervosa: examining parent-child boundary problems†. *European Eating Disorders Review*, 9(2), 97-114.
- Rugancı, R. N., & Gençöz, T. (2010). Psychometric properties of a turkish version of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Clinical Psychology*, 66(4), 1-14.
- Sacco, M. L., & Farber, B. A. (1999). Reality testing in adult women who report childhood sexual and physical abuse. *Child Abuse & Neglect*, 23(11), 1193-1203.
- Sansone, R. A., Levitt, J. L. & Sansone, L. A. (2005). The prevalence of personality disorders among those with eating disorders. *Eating Disorders*, 13, 7-21.
- Sapolsky, R. M. (2007). Stress, stress-related disease, and emotion regulation. *Handbook of emotion regulation* (606-616). New York: The Guilford Press.
- Sauer, E. M., Anderson, M. Z., Gormley, B., Richmond, C. J., & Preacco, L. (2010). Client attachment orientations, working alliances, and responses to therapy: a psychology training clinic study. *Psychotherapy Research*, 20(6), 702-711.
- Savaşır, I., & Erol, N. (1989). Yeme tutum testi: anoreksiya nervoza belirtiler endeksi. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 19-25.

- Savaşır, I. ve Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Schmidt, U., Slone, G., Tiller, J., & Treasure, J. (1993). Childhood adversity and adult defence style in eating disorder patients—A controlled study. *British journal of medical psychology*, 66(4), 353-362.
- Schupak-Neuberg, E., & Nemeroff, C. J. (1993). Disturbances in identity and self-regulation in bulimia nervosa: Implications for a metaphorical perspective of “body as self.” *International Journal of Eating Disorders*, (13)4, 335-347.
- Scott, D. (1988). An overview of psychosexual factors in eating disorders. In D. Scott, (Ed.). *Anorexia and bulimia nervosa: Practical approach* (1st ed.) 74-82. London: Croom Helm Ltd.
- Semiz, M. (2011). *Sivas il merkezinde yeme bozukluğu yaygınlığı ve eşlik eden I-II. eksen tanuları*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Sharifah, S. (1995). *The quality of object relations in borderline and major depressed patients as displayed on psychological tests*. California School of Professional Psychology, Los Angeles.
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., & Murray, J. (2006). Is comorbidity in the eating disorders related to perceptions of parenting? Criterion validity of the revised Young Parenting Inventory. *Eating behaviors*, 7(1), 37-45.
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J. ve Meyer, C. (2005). Links between parenting and core beliefs: preliminary psychometric validation of the Young Parenting Inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 29, 787-802.
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J. ve Meyer, C. (2009). Do schema processes mediate links between parenting and eating pathology?, *Eur. Eat. Disorders Rev.*, 17, 290-300.

- Shipton, G. (2004). *Working with eating disorders: A psychoanalytic approach*. New York: Palgrave Macmillan.
- Sienko, R. M. (2011). *The relationship of interpersonal sensitivity, identity impairment, and binge eating disorder among college women*. Unpublished master theses, Eastern Michigan University, Michigan.
- Sim, L., & Zeman, J. (2004). Emotion awareness and identification skills in adolescent girls with bulimia nervosa. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33(4), 760-771.
- Sim, L., & Zeman, J. (2005). Emotion regulation factors as mediators between body dissatisfaction and bulimic symptoms in early adolescent girls. *The Journal of Early Adolescence*, 25(4), 478-496.
- Sim, L., & Zeman, J. (2006). The contribution of emotion regulation to body dissatisfaction and disordered eating in early adolescent girls. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(2), 219-228.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1994). Psychological Separation, Self-Control, and Weight Preoccupation Among Elite Women Athletes. *Journal of Counseling & Development*, 72(3), 310-315.
- Smith, A. E., Msetfi, R. M., & Golding, L. (2010). Client self rated adult attachment patterns and the therapeutic alliance: A systematic review. *Clinical psychology review*, 30(3), 326-337.
- Smith, D. S. (2001). *Object relations and depression*. University of Detroit Mercy, Detroit.
- Smolak, L., & Levine, M. P. (1992). Separation-individuation difficulties and the distinction between bulimia nervosa and anorexia nervosa in college women. *International Journal of Eating Disorders*, 14(1), 33-41.

- Snyder, J. B. (1999). *The relationship of psychopathy and antisocial personality disorder to the object relations and reality testing of alcoholic men*. Temple University, Philadelphia.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Vandereycken, W., Luyten, P., Sierens, E., & Goossens, L. (2008). Perceived parental psychological control and eating-disordered symptoms: Maladaptive perfectionism as a possible intervening variable. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 196(2), 144-152.
- Soygüt, G. (2003). Yeme bozukluklarının bilişsel-davranışçı yaklaşımla tedavisi. I. Savaşır, G. Soygüt ve E. Kabakçı (Eds.), *Bilişsel davranışçı terapiler* (3. baskı) içinde (113-140). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Soygüt, G., Çakır, Z. ve Karaosmanoğlu, A. (2008). Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeği'nin özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (22), 17-30.
- Speranza, M., Corcos, M., Loas, G., Stephan, P., Guilbaud, O., Perez-Diaz, F., ... & Jeammet, P. (2005). Depressive personality dimensions and alexithymia in eating disorders. *Psychiatry Research*, 135(2), 153-163.
- Speranza, M., Loas, G., Wallier, J., & Corcos, M. (2007). Predictive value of alexithymia in patients with eating disorders: A 3-year prospective study. *Journal of psychosomatic research*, 63(4), 365-371.
- Steiger, H., Feen, J. V. D., Goldstein, C., & Leichner, P. (1989). Defense styles and parental bonding in eating-disordered women. *International Journal of Eating Disorders*, 8(2), 131-140.
- Steiger, H., & Houle, L. (1991). Defense styles and object-relations disturbances among university women displaying varying degrees of symptomatic eating. *International Journal of Eating Disorders*, 10(2), 145-153.

- Stein, K. F., & Corte, C. (2003). Reconceptualizing causative factors and intervention strategies in the eating disorders: a shift from body image to self-concept impairments.
- Stein, K. F., & Corte, C. (2007). Identity impairment and the eating disorders: Content and organization of the self-concept in women with anorexia nervosa and bulimia nervosa. *European Eating Disorders Review*, 15, 58-69.
- Steiner, H. (1990). Defense styles in eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 9(2), 141-151.
- Stiles-Shields, C., Touyz, S., Hay, P., Lacey, H., Crosby, R. D., Rieger, E., ... & Grange, D. (2013). Therapeutic alliance in two treatments for adults with severe and enduring anorexia nervosa. *International Journal of Eating Disorders*, 46(8), 783-789.
- Strauss, J., & Ryan, R. M. (1987). Autonomy disturbances in subtypes of anorexia nervosa. *Journal of Abnormal Psychology*, 96(3), 254.
- Strober, M., & Humphrey, L. L. (1987). Familial contributions to the etiology and course of anorexia nervosa and bulimia. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55(5), 654.
- Suldo, S. M., & Sandberg, D. A. (2000). Relationship between attachment styles and eating disorder symptomatology among college women. *Journal of College Student Psychotherapy*, 15(1), 59-73.
- Summers, F. (1994). *Object relations theories and psychopathology: A comprehensive text*. London: The Analytic Press.
- Swanson, H., Power, K., Collin, P., Deas, S., Paterson, G., Grierson, D., ... & Taylor, L. (2010). The relationship between parental bonding, social problem solving and eating pathology in an anorexic inpatient sample. *European Eating Disorders Review*, 18(1), 22-32.

- Svaldi, J., Griepenstroh, J., Tuschen-Caffier, B., & Ehring, T. (2012). Emotion regulation deficits in eating disorders: A marker of eating pathology or general psychopathology? *Psychiatry Research*, 197(1-2), 1103-1111.
- Svaldi, J., & Naumann, E. (2014). Effects of Rumination and Acceptance on Body Dissatisfaction in Binge Eating Disorder. *European Eating Disorders Review*, 22(5), 338-345.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*, 3. Baskı. California: Harper-Collins Collage Publishers.
- Tasca, G., Balfour, L., Ritchie, K., & Bissada, H. (2007). Change in attachment anxiety is associated with improved depression among women with binge eating disorder. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 44(4), 423.
- Tasca, G. A., Ritchie, K., & Balfour, L. (2011). Implications of attachment theory and research for the assessment and treatment of eating disorders. *Psychotherapy*, 48(3), 249.
- Tasca, G. A., Szadkowski, L., Illing, V., Trinneer, A., Grenon, R., Demidenko, N., ... & Bissada, H. (2009). Adult attachment, depression, and eating disorder symptoms: The mediating role of affect regulation strategies. *Personality and Individual Differences*, 47(6), 662-667.
- Tata, P., Fox, J., & Cooper, J. (2001). An investigation into the influence of gender and parenting styles on excessive exercise and disordered eating. *European eating disorders review*, 9(3), 194-206.
- Tegin, B. (1980). *Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü.
- Tereno, S., Soares, I., Martins, C., Celani, M., & Sampaio, D. (2008). Attachment styles, memories of parental rearing and therapeutic bond: A study with eating disordered patients, their parents and therapists. *European Eating disorders review*, 16(1), 49-58.

- Tetley, A., Moghaddam, N. G., Dawson, D. L., & Rennoldson, M. (2014). Parental bonding and eating disorders: A systematic review. *Eating Behaviors*, 15(1), 49-59.
- Thomas, S. A., Hoste, R. R., & Le Grange, D. (2012). Observed connection and individuation: Relation to symptoms in families of adolescents with bulimia nervosa. *International Journal of Eating Disorders*, 45(7), 891-899.
- Toman, E. (2002). Body mass index and its impact on the therapeutic alliance in the work with eating disorder patients. *European Eating Disorders Review*, 10(3), 168-178.
- Topham, G. L., Hubbs-Tait, L., Rutledge, J. M., Page, M. C., Kennedy, T. S., Shriver, L. H., & Harrist, A. W. (2011). Parenting styles, parental response to child emotion, and family emotional responsiveness are related to child emotional eating. *Appetite*, 56(2), 261-264.
- Topkara, G. (2014). *Üniversite öğrencilerinin yeme tutumları ve yetişkin bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin cinsiyete göre karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tramantano, G., Javier, R. A., & Colon, M. (2003). Discriminating among subgroups of borderline personality disorder: an assessment of object representations. *American Journal of Psychoanalysis*, 63(2), 149-175.
- Turner, H. M., Rose, K. S., & Cooper, M. J. (2005). Schema and parental bonding in overweight and nonoverweight female adolescents. *International Journal of Obesity*, 29, 381-387.
- Twomey, H. B. (1998). *Childhood maltreatment, object relations and suicidal behavior in women*. Miami University, Miami.
- Tyson, P. & Tyson, R. L. (1990). *Psychoanalytic theories development: An integration*. New Haven: Yale University Press.

- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M., ve Piri Erbaş, S. (2014). *Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin (BORRTI) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması*. Basılmamış Rapor.
- Ulusoy, Y. (2010). *Kişiler arası bağımlılık ölçeği'nin (interpersonal dependency inventory) uyarlama çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vahip, I. (1993). Ayrılma Bireyleşme Kuramı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4, 60-66.
- Van, H. L., Hendriksen, M., Schoevers, R. A., Peen, J., Abraham, R. A., & Dekker, J. (2008). Predictive value of object relations for therapeutic alliance and outcome in psychotherapy for depression: An exploratory study. *The Journal of nervous and mental disease*, 196(9), 655-662.
- Vardar, E. & Erzenin, M. (2011). Ergenlerde yeme bozukluklarının yaygınlığı ve psikiyatrik eş tanıları iki aşamalı toplum merkezli bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(4), 205-212.
- Vardar, E., Tuğlu, C., Arıkan, E., Çalıyurt, O., & Vardar, A. (2003). Tıkınırcasına yeme bozukluğu olan şişman hastalarda aleksitimik özellikler ve ruhsal belirtiler: karşılaştırmalı bir çalışma. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 11(3), 187-196.
- Waller, G., Dickson, C., & Ohanian, V. (2002). Cognitive content in bulimic disorders: Core beliefs and eating attitudes. *Eating behaviors*, 3(2), 171-178.
- Waller, G., Evans, J., & Stringer, H. (2012). The therapeutic alliance in the early part of cognitive-behavioral therapy for the eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 45(1), 63-69.
- Waller, G., Ohanian, V., Meyer, C., & Osman, S. (2000). Cognitive content among bulimic women: The role of core beliefs. *International Journal of Eating Disorders*, 28(2), 235-241.

- Waller, J. V., Kaufman, R. M., & Deutsch, F. (1940). Anorexia nervosa: a psychosomatic entity. *Psychosomatic Medicine*, 2(1), 3-16.
- Wanlass, J. (1996). *Individuation conflicts and relationship patterns of anorexic and bulimic women*. University of Utah, Salt Lake City.
- Ward, A., Ramsay, R., & Treasure, J. (2000). Attachment research in eating disorders. *British Journal of Medical Psychology*, 73(1), 35-51.
- Watkins, K. E. (2002). *Stress and depression in single African-American mothers as a function of their sons' second separation in adolescence*. Alliant International University, Fresno.
- Wheeler, K., Greiner, P., & Boulton, M. (2005). Exploring Alexithymia, Depression, and Binge Eating in Self-Reported Eating Disorders in Women. *Perspectives in Psychiatric Care*, 41(3), 114-123.
- Wheeler, H. A., Wintre, M. G., & Polivy, J. (2003). The association of low parent-adolescent reciprocity, a sense of incompetence, and identity confusion with disordered eating. *Journal of Adolescent Research*, 18(4), 405-429.
- Whiteside, U., Chen, E., Neighbors, C., Hunter, D., Lo, T., Larimer, M. (2007). Difficulties regulating emotions: Do binge eaters have fewer strategies to modulate and tolerate negative affect? *Eating Behaviors*, 8, 162-169.
- Winston, A. P. (2005). Projection, introjection and identity in anorexia nervosa. *British Journal of Psychotherapy*, 21(3), 389-399.
- Yamaguchi, N., Kobayashi, J., Tachikawa, H., Sato, S., Hori, M., Suzuki, T., & Shiraishi, H. (2000). Parental representation in eating disorder patients with suicide. *Journal of psychosomatic research*, 49(2), 131-136.
- Young, J. (1994). *Young Ebeveynlik Ölçeği*. Basılmamış Rapor.
- Zachrisson, H. D., & Skarderud, F. (2010). Feelings of insecurity: Review of attachment and eating disorders. *European Eating Disorders Review*, 18(2), 97-106.

Zborowski, M. J. (1998). A comprehensive investigation of putative correlates of bulimia among college-age women: object relations, dependency, ego defences, trait anxiety, and depression. *Addictive Behaviors*, 23(1), 47-55.

EKLER

Ek 1: Demografik Bilgi Formu

Hacettepe Üniversitesi Klinik Psikoloji Doktora Programına bağlı tez çalışması olarak üniversite öğrencilerinde yeme tutumlarını nesne ilişkileri kuramı çerçevesinde incelemek üzere bir araştırma yürütülmektedir. Bunun için sizden bazı değerlendirme araçlarını (ölçekler) eksiksiz bir şekilde doldurmanız istenmektedir. Tahminen bu işlem yaklaşık 50-60 dakikanızı alacaktır. Bu ölçeklerin yanı sıra araştırmacı tarafından bir değerlendirme yapılacak ve demografik bilgi formu uygulanacaktır. Çalışmaya katılımınızın çalışma kapsamında incelenen ilişkiye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuçları yalnız bilimsel amaçlarla kullanılacak olan bu çalışmaya katılımınız tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilir herhangi bir aşamada çalışmadan çekilebilirsiniz. Çalışmaya katılımınız için size para verilmeyecek ya da karşılığında herhangi bir şey istenmeyecektir. Sizden herhangi bir kimlik bilgisi alınmayacak ve çalışma bilgileri yalnızca bu çalışma kapsamında kullanılacaktır.

Uygulayıcının Adı: Serap PİRİ

Email Adresi: serap_piri@yahoo.com

Danışman: Prof. Dr. Gonca Soygüt PEKAK

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Katılımcının Beyanı

Yukarıda okuduğum çalışma ile ilgili bilgiler bana sözlü olarak da iletildi. Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (dolduracağınız formlarda isminiz olmayacak, gizliliğiniz korunacaktır)

Adı soyadı ve imzası:

.....

Uygulayıcının

Adı soyadı ve imzası:

.....

BİLGİ FORMU (Kişisel Bilgileriniz Gizli Tutulacaktır)

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz: (1)Kadın (2)Erkek
3. Okulunuz:
4. Bölümünüz:
5. Sınıfınız:
6. En uzun süreyle yaşadığınız yer:
(1) metropol (örn.Ank,İst,İzmir)(2)il (3) kasaba/ilçe (4) köy
7. Şu anda kim(lerle) yaşıyorsunuz:
(1)anne-baba ya da akrabalarla paylaşma (2)yurt ya da arkadaşlarla ev paylaşma
(3)erkek/kız arkadaşla ev paylaşma (4)yalnız
8. Annenizin eğitim durumu:
(1)eğitimi yok (2)okur-yazar (3)ilkokul (4)ortaokul
(5)lise (6)ön lisans (7)üniversite (8)lisans üstü
9. Babanızın eğitim durumu:
(1)eğitimi yok (2)okur-yazar (3)ilkokul (4)ortaokul
(5)lise (6)ön lisans (7)üniversite (8)lisans üstü
10. Anne-Baba
(1)bir arada (2)ayrı (3)boşanmış (4)anne-ölmüş (5)baba-ölmüş
11. Kaç kardeşsiniz?
12. Boyunuz:cm
13. Kilonuz:.....kg
14. İdeal kilonuz (olmak istediğiniz kilo):.....kg
15. Şimdiki kilonuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
(1)çok zayıf (2)zayıf (3)normal (4)biraz şişman (5)çok şişman
16. Hiç rejim (diyet) yaptınız mı (Yanıtınız hayır ise lütfen 20. soruya geçiniz)?
(1)evet (2)hayır
17. Eğer yanıtınız “evet” ise hangi yaşta rejime başladınız?.....
18. Şimdiye kadar kaç kere diyet denemeniz oldu (tahminen)?.....

19. Genel olarak diyetlerde hedeflenen kiloya yaklaşma düzeyiniz?
(1)Hiç (2)Biraz (3)Orta (4)Oldukça (5)Tamamıyla
20. Yakın bir zamanda diyete bařlama dūřunceniz var mı?
(1)Hiç (2)Biraz (3)Orta (4)Fazla (5)Çok fazla

Ek 2: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi

Her bir maddeyi dikkatlice okuyun. Daha sonra sizin yanıtınız olan harfi daire içine alın. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğruysa **DOĞRU** sütununda yer alan **D** harfini daire içine alın. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğru değilse **YANLIŞ** sütununda yer alan **Y** harfini daire içine alın. Herbir madde için sadece bir tane harfi daire içine alın. Hiç atlamadan tüm maddeleri yanıtlayın.

ÖRNEK

Örneğin aşağıdaki durum sizin için doğruysa. Kendinizi zaman zaman çok mutsuz hissediyorsanız **DOĞRU** yani **D** harfini daire içine alın.

Madde	DOĞRU	YANLIŞ
1 Zaman zaman kendimi çok mutsuz hissedirim.	D	Y

Katılımınız için şimdiden teşekkürler

Madde	DOĞRU	YANLIŞ
1 En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.	D	Y
2 Bazen içime şeytan girmiş olduğunu düşünürüm.	D	Y
3 Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım	D	Y
4 Sonsuza kadar inzivaya çekilmek isterdim	D	Y
5 Genellikle bazı şeylerin gerçekten mi olduğuna yoksa rüyada mı gerçekleştiğine karar vermekte zorlanırım.	D	Y
6 Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.	D	Y
7 Algılarım doğru olmasa da, bunun hemen farkına varırım ve kendimi kolayca düzeltebilirim	D	Y
8 Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.	D	Y
9 Alkol ya da esrar kullanmak zihnimi öylesine şiddetli etkileyebilir ki, neyin gerçek olduğundan emin olamayabilirim	D	Y
10 İnsanların üzüntülerini kontrol etme becerilerinin ya çok az olduğuna ya da hiç olmadığına inanırım	D	Y
11 Çevremdekiler bana bir yetişkinden çok, çocukmuşum gibi davranır	D	Y
12 Halüsinasyonlar (aslında var olmayan şeyler görme ya da duyma) yaşarım	D	Y
13 İyi tanıdığım biri uzaklara giderse, onu özleyebilirim.	D	Y
14 Aile ilişkilerimi bozmadan evdeki anlaşmazlıklarla uğraşabilirim	D	Y
15 Günlerce gerçeklikle bağlantımın koptuğunu hissedirim	D	Y
16 Eleştirilmeye karşı son derece hassasım.	D	Y
17 İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım	D	Y
18 Bazen istediğimi elde etmek için hemen hemen her şeyi yaparım	D	Y
19 Gizemli güçlere sahibim	D	Y
20 Bana yakın olan biri tüm dikkatini bana vermediğinde, çoğu kez kendimi incinmiş ve reddedilmiş hissedirim	D	Y
21 Genellikle, yeni bir durumu hızlıca değerlendirebilirim	D	Y
22 Eğer biriyle yakınlaşmaya başlarsam ve bu kişi güvenilmez biri çıkarsa, olaylar bu hale geldiği için kendimden nefret edebilirim	D	Y

Ek 3: Young Ebeveynlik Ölçeği

Aşağıda anne ve babanızı tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlamalar verilmiştir. Lütfen her tanımlamayı dikkatle okuyun ve ebeveynlerinize ne kadar uyduğuna karar verin. 1 ile 6 arasında, çocukluğunuz sırasında annenizi ve babanızı tanımlayan en yüksek dereceyi seçin. Eğer sizi anne veya babanız yerine başka insanlar büyüttü ise onları da aynı şekilde derecelendirin. Eğer anne veya babanızdan biri hiç olmadı ise o sütunu boş bırakın.

- 1 - Tamamı ile yanlış
2 - Çoğunlukla yanlış
3 - Uyan tarafı daha fazla

- 4 - Orta derecede doğru
5 - Çoğunlukla doğru
6 - Ona tamamı ile uyuyor.

Anne Baba

1. ___ ___ Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı.
2. ___ ___ Bana vaktini ayırdı ve özen gösterdi.
3. ___ ___ Bana yol gösterdi ve olumlu yönlendirdi.
4. ___ ___ Beni dinledi, anladı ve duygularımızı karşılıklı paylaştık.
5. ___ ___ Bana karşı sıcaktı ve fiziksel olarak şefkatliydi.
6. ___ ___ Ben çocukken öldü veya evi terk etti.
7. ___ ___ Dengesizdi, ne yapacağı belli olmazdı veya alkolikti.
8. ___ ___ Kardeş(ler)imi bana tercih etti.
9. ___ ___ Uzun süreler boyunca beni terk etti veya yalnız bıraktı.
10. ___ ___ Bana yalan söyledi, beni kandırdı veya bana ihanet etti.
11. ___ ___ Beni dövdü, duygusal veya cinsel olarak taciz etti.
12. ___ ___ Beni kendi amaçları için kullandı.
13. ___ ___ İnsanların canını yakmaktan hoşlanırdı.
14. ___ ___ Bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdi.
15. ___ ___ Hasta olacağım diye çok endişelenirdi.
16. ___ ___ Evhamlı veya fobik/korkak bir insandı.
17. ___ ___ Beni aşırı korurdu.
18. ___ ___ Kendi kararlarıma veya yargılarıma güvenememe neden oldu
19. ___ ___ İşleri kendi başıma yapmama fırsat vermeden çoğu işimi o yaptı.
20. ___ ___ Bana hep daha çocukmuşum gibi davrandı.
21. ___ ___ Beni çok eleştirirdi.
22. ___ ___ Bana kendimi sevmeye layık olmayan veya dışlanmış biri gibi hissettirdi.
23. ___ ___ Bana hep bende yanlış bir şey varmış gibi davrandı.
24. ___ ___ Önemli konularda kendimden utanmama neden oldu.
25. ___ ___ Okulda başarılı olmam için gereken disiplini bana kazandırmadı.
26. ___ ___ Bana salakmışım veya beceriksizmişim gibi davrandı.
27. ___ ___ Başarılı olmamı gerçekten istemedi.
28. ___ ___ Hayatta başarısız olacağıma inandı.
29. ___ ___ Benim fikrim veya isteklerim önemsizmiş gibi davrandı.
30. ___ ___ Benim ihtiyaçlarımı gözetmeden kendisi ne isterse onu yaptı.
31. ___ ___ Hayatımı o kadar çok kontrol altında tuttu ki çok az seçme özgürlüğüm oldu.
32. ___ ___ Her şey onun kurallarına uymalıydı.
33. ___ ___ Aile için kendi isteklerini feda etti.
34. ___ ___ Günlük sorumluluklarının pek çoğunu yerine getiremiyordu ve ben her zaman kendi payıma düşenden fazlasını yapmak zorunda kaldım.

Anne Baba

35. ___ ___ Hep mutsuzdu; destek ve anlayış için hep bana dayandı.
36. ___ ___ Bana güçlü olduğumu ve diğer insanlara yardım etmem gerektiğini hissettirdi.
37. ___ ___ Kendisinden beklentisi hep çok yüksekti ve bunlar için kendini çok zorlardı.
38. ___ ___ Benden her zaman en iyisini yapmamı bekledi.
39. ___ ___ Pek çok alanda mükemmeliyetçiydi; ona göre her şey olması gerektiği gibi olmalıydı.
40. ___ ___ Yaptığım hiçbir şeyin yeterli olmadığını hissetmeme sebep oldu.
41. ___ ___ Neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkında kesin ve katı kuralları vardı.
42. ___ ___ Eğer işler düzgün ve yeterince hızlı yapılmazsa sabırsızlanırdı.
43. ___ ___ İşlerin tam ve iyi olarak yapılmasına, eğlenme veya dinlenmekten daha fazla önem verdi.
44. ___ ___ Beni pek çok konuda şımarttı veya aşırı hoşgörülü davrandı.
45. ___ ___ Diğer insanlardan daha önemli ve daha iyi olduğumu hissettirdi.
46. ___ ___ Çok talepkardı; her şeyin onun istediği gibi olmasını isterdi.
47. ___ ___ Diğer insanlara karşı sorumluluklarımın olduğunu bana öğretmedi.
48. ___ ___ Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.
49. ___ ___ Bana çok az kural koydu veya sorumluluk verdi.
50. ___ ___ Aşırı sinirlenmeme veya kontrolümü kaybetmeme izin verirdi.
51. ___ ___ Disiplinsiz bir insandı.
52. ___ ___ Birbirimizi çok iyi anlayacak kadar yakındık.
53. ___ ___ Ondan tam olarak ayrı bir birey olduğumu hissedemedim veya bireyselliğimi yeterince yaşayamadım.
54. ___ ___ Onun çok güçlü bir insan olmasından dolayı büyürken kendi yönümü belirleyemiyordum.
55. ___ ___ İçimizden birinin uzağa gitmesi durumunda, birbirimizi üzebileceğimizi hissederdim.
56. ___ ___ Ailemizin ekonomik sorunları ile ilgili çok endişeli idi.
57. ___ ___ Küçük bir hata bile yapsam kötü sonuçların ortaya çıkacağını hissettirirdi.
58. ___ ___ Kötümser bir bakışı açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi.
59. ___ ___ Hayatın kötü yanları veya kötü giden şeyler üzerine odaklanırdı.
60. ___ ___ Her şey onun kontrolü altında olmalıydı.
61. ___ ___ Duygularını ifade etmekten rahatsız olurdu.
62. ___ ___ Hep düzenli ve tertipliydi; değişiklik yerine bilineni tercih ederdi.
63. ___ ___ Kızgınlığını çok nadir belli ederdi.
64. ___ ___ Kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı.
65. ___ ___ Yanlış bir şey yaptığımda kızardı veya sert bir şekilde eleştirdiği olurdu.
66. ___ ___ Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu.
67. ___ ___ Yanlış yaptığımda bana aptal veya salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu.
68. ___ ___ İşler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı.
69. ___ ___ Sosyal statü ve görünümüne önem verirdi.
70. ___ ___ Başarı ve rekabete çok önem verirdi.
71. ___ ___ Başkalarının gözünde benim davranışlarımın onu ne duruma düşüreceği ile çok ilgiliydi.
72. ___ ___ Başarılı olduğum zaman beni daha çok sever veya bana daha çok özen gösterirdi.

Ek 4: Kimlik Duygusu Ölçeği

Açıklama: Bu envanterde 40 madde bulunmaktadır. Her bir maddenin sizin yaptığınız şeyleri ne ölçüde anlattığını, bir başka deyişle sizin durumunuza ne kadar uyduğunu belirlemek için her maddede size uygun olanı çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.

	Bana hiç uymuyor	Bana pek uymuyor	Bana biraz uyuyor	Bana oldukça uyuyor	Bana tümüyle uyuyor
1. Kendimi tutarlı bir insan olarak görüyorum.					
2. Birçok ortamda ve ilişkilerde gerçekten kendim gibi davranmakta zorluk çekmem.					
3. Çevremdekileri bir an yakın dost, başka bir an sevimsiz ve düşman tavırlı olarak görüyorum.					
4. Kendi doğrularımı ya da kendi yolumu bulabildiğimi sanıyorum.					
5. Nasıl biri olmak, nasıl bir geleceğe yönelmek istediğimden eminim.					
6. Birine özeniyor ve onun gibi olmak istediğimi düşünüyör, bir süre sonra başka birine özenmeye başlıyorum.					
7. Bir şeyler beklediğim gibi olmayınca yıkılıp, kendimi değersiz biri gibi hissetmem.					
8. Farklı insanlarla ilişkideyken kendimi farklı biriymişim gibi hissetmem.					
9. Birçok olayda kendim gibi davranabildiğimi ve kendim olabilmeyi becerebildiğimi sanıyorum.					
10. Bana en yakın insanların bile beni nasıl tanıdıklarından emin değilim.					
11. Kendimi olabildiğince iyi tanıdığımı sanıyorum.					
12. Kendi yolumda yürüdüğümünden eminim.					
13. Gelecekle ilgili planlar yaparken gerçekçi olmayı beceremiyorum.					
14. Beni yakından tanıyan insanlar ayaklarımın yere basmadığını söylüyorlar.					
15. Geleceğimi etkileyecek konularda karar vermekte zorlanmam, bana uygun olan seçeneği bulabilirim.					
16. Bir şey yapmaya karar verdiğimde bir türlü harekete geçemem, çünkü kararımdan bir türlü emin olamam.					
17. Şu halimden ve izlediğim çizgiden hoşnudum.					
18. Kendimden beklediğim şeyleri koşullar izin verdiği sürece yerine getirebiliyorum.					
19. Yaşamımda dilediğim yere gelememiş biri olacağımı sanmıyorum.					
20. Girdiğim çevrelerde yer edinmekte zorlanırım.					

	Bana hic uymuyor	Bana pek uymuyor	Bana biraz uyuyor	Bana oldukca uyuyor	Bana tümüyle uyuyor
21. Yakın çevremde önemsenmiyorum, varlığımla yokluğum arasında onlar açısından bir fark yok.					
22. Gelecekte beni doyumlu ilişkilerin ve güzel günlerin beklediğini düşünüyorum.					
23. Yaşamımı sanki başkalarının istekleri ve beklentileri yönlendiriyor.					
24. İstedğim gibi biri olduğumu, birçok yönden kendimi beğendiğimi düşünüyorum.					
25. Ne zaman bir amaca ulaşmak için çabalasam yanlış bir şey yapıyormuşum gibi geliyor.					
26. Kendim için doğru amaçların peşindeyim.					
27. Bir yetişkin gibi davranmaya çalıştığım zamanlarda huzursuzluk duyuyorum.					
28. Kendimi birçok konuda yeterli ve yetkin hissediyorum.					
29. Birçok şeyi yeterince iyi yaptığımı düşünüyorum.					
30. Yaptığım şeyleri yeterli bir biçimde yapabildiğime inanmıyorum.					
31. Uğraştığım işleri boş ve anlamsız bulmam.					
32. Üzerime aldığım işleri en iyi biçimde yapmak için yeterli çabayı gösteriyorum.					
33. Bağlı olduğum bir arkadaş grubum yok.					
34. Birçok arkadaş grubuna girmeyi denedim, ancak bana ters gelen bir şeyler oldu.					
35. Birçok insanın beni güvenilir bulduğunu ve aralarına almak istediğini biliyorum.					
36. Cinsiyetime uygun davranış ve tutumların neler olduğunu pek bilemiyorum.					
37. Kendimi tam bir kadın veya tam bir erkek olarak düşünmekte zorlanıyorum.					
38. Yaşamımda bana yol gösteren, bir yöne gitmemi sağlayan sağduyumu yitirmiş gibiyim.					
39. Yaşamımda neye inanacağımı, hangi değerleri ve ilkeleri benimseyeceğimi bilemiyorum.					
40. Yaşamımda kendime engeller koyduğumu düşünmüyorum.					

Ek 6: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

Aşağıdaki cümlelerin size ne sıklıkla uyduğunu altlarında belirtilen 5 dereceli ölçek üzerinde değerlendiriniz. Her bir cümlenin yanındaki 5 noktalı ölçekten, size uygunluk yüzdesini de dikkate alarak, yalnızca bir tek rakamın altına X işareti koyarak işaretleyiniz.

	Hiç 1 (%0- %10)	Bazen 2 (%11- %35)	Yarı yarıya 3 (%36- %65)	Çoğu Zaman 4 (%66- %90)	Her Zaman 5 (%91- %100)
1. Ne hissettiğim konusunda netimdir.					
2. Ne hissettiğimi dikkate alırım.					
3. Duygularım bana dayanılmaz ve kontrolsüz gelir.					
4. Ne hissettiğim konusunda hiçbir fikrim yoktur.					
5. Duygularıma bir anlam vermekte zorlanırım.					
6. Ne hissettiğime dikkat ederim.					
7. Ne hissettiğimi tam olarak bilirim.					
8. Ne hissettiğimi önemserim.					
9. Ne hissettiğim konusunda karmaşa yaşarım.					
10. Kendimi kötü hissettiğimde böyle hissettiğim için kendime kızarım.					
11. Kendimi kötü hissettiğim için utanırım.					
12. Kendimi kötü hissettiğimde işlerimi bitirmekte zorlanırım.					
13. Kendimi kötü hissettiğimde kontrolden çıkarım.					
14. Kendimi kötü hissettiğimde uzun süre böyle kalacağıma inanırım.					
15. Kendimi kötü hissetmemin yoğun depresif duyguyla sonuçlanacağına inanırım.					
16. Kendimi kötü hissettiğimde duygularımın yerinde ve önemli olduğuna inanırım.					
17. Kendimi kötü hissederken başka şeylere odaklanmakta zorlanırım.					
18. Kendimi kötü hissederken kontrolden çıktığım duygusu yaşarım.					
19. Kendimi kötü hissederken olsam da çalışmayı sürdürebilirim.					
20. Kendimi kötü hissettiğimde bu duygudan dolayı kendimden utanırım.					
21. Kendimi kötü hissettiğimde eninde sonunda kendimi daha iyi hissetmenin bir yolunu bulacağımı bilirim.					
22. Kendimi kötü hissettiğimde zayıf biri olduğum duygusuna kapılırım.					
23. Kendimi kötü hissettiğimde de davranışlarım kontrolümün altındadır.					
24. Kendimi kötü hissettiğim için suçluluk duyarım.					
25. Kendimi kötü hissettiğimde konsantre olmakta zorlanırım.					

	Hiç 1 (%0- %10)	Baze n 2 (%11 - %35)	Yarı yarıya 3 (%36- %65)	Çoğu Zaman 4 (%66- %90)	Her Zaman 5 (%91- %100)
26. Kendimi kötü hissettiğimde davranışlarımı kontrol etmekte zorlanırım.					
27. Kendimi kötü hissettiğimde daha iyi hissetmem için yapacağım hiçbir şey olmadığına inanırım.					
28. Kendimi kötü hissettiğimde böyle hissettiğim için kendimden rahatsız olurum.					
29. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimle ilgili olarak çok fazla endişelenmeye başlarım.					
30. Kendimi kötü hissettiğimde kendimi bu duyguya bırakmaktan başka çıkar yol olmadığına inanırım.					
31. Kendimi kötü hissettiğimde davranışlarım üzerindeki kontrolümü kaybederim.					
32. Kendimi kötü hissettiğimde başka bir şey düşünmekte zorlanırım.					
33. Kendimi kötü hissettiğimde duygumun gerçekte ne olduğunu anlamak için zaman ayırırım.					
34. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi daha iyi hissetmem uzun zaman alır.					
35. Kendimi kötü hissettiğimde duygularım dayanılmaz olur.					
36. Olumsuz duyguların hayatımda yeri yoktur.					

Ek 7: Yeme Tutum Testi

Bu anket sizin yeme alışkanlıklarınızla ilgilidir. Lütfen, her bir soruyu dikkatlice okuyunuz ve size en uygun gelen kutu içine (X) işareti koyunuz. Örneğin “Çikolata yemek hoşuma gider” cümlesini okudunuz. Çikolata yemek hiç hoşunuza gitmiyorsa “hiçbir zaman” yazılı kutu içine (X) işareti koyunuz; her zaman hoşunuza gidiyorsa “daima”nın altını (X) ile işaretleyiniz.

	Daima	Çok sık	Sık sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1. Başkaları ile birlikte yemek yemekten hoşlanırım.						
2. Başkaları için yemek pişiririm fakat pişirdiğim yemeği yemem.						
3. Yemekten önce sıkıntılı olurum.						
4. Şişmanlıktan ödüm kopar.						
5. Acıktığımda yemek yememeye çalışırım.						
6. Aklim fikrim yemektendir.						
7. Yemek yemeyi durduramadığım zamanlar oldu.						
8. Yiyeceğimi küçük küçük parçalara bölerim.						
9. Yediğim yiyeceğin kalorisini bilirim.						
10. Ekmek, patates, pirinç gibi yüksek kalorili yiyeceklerden kaçınırım.						
11. Yemeklerden sonra şişkinlik hissedirim.						
12. Ailem fazla yememi bekler.						
13. Yemek yedikten sonra kusarım.						
14. Yemek yedikten sonra aşırı suçluluk duyarım.						
15. Tek düşüncem daha zayıf olmaktır.						
16. Aldığım kalorileri yakmak için yorulana kadar egzersiz yaparım.						
17. Günde birkaç kez tartılırım						
18. Vücudumu saran dar elbiselerden hoşlanırım.						
19. Et yemekten hoşlanırım.						
20. Sabahları erken uyanırım.						

	Daima	Çok sık	Sık sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
21. Günlerce aynı yemeği yerim.						
22. Egzersiz yaptığımda harcadığım kalorileri hesaplarım.						
23. Adetlerim düzenlidir (Sadece kadınlar işaretleyecek).						
24. Başkaları zayıf olduğumu düşünür.						
25. Şişmanlayacağım (vücudumun yağ toplayacağı) düşüncesi zihnimi meşgul eder.						
26. Yemeklerimi yemek, başkalarınınkinden uzun sürer.						
27. Lokantada yemek yemeyi severim.						
28. Müshil kullanırım.						
29. Şekerli yiyeceklerden kaçınırım.						
30. Diyet (perhiz) yemekleri yerim.						
31. Yaşamımı yiyeceğin kontrol ettiğini düşünürüm.						
32. Yiyecek konusunda kendimi denetleyebilirim.						
33. Yemek konusunda başkalarının bana baskı yaptığını düşünürüm.						
34. Yiyeceklerle ilgili düşünceler çok zamanımı alır.						
35. Kabızlıktan yakınıyorum.						
36. Tatlı yedikten sonra rahatsız olurum.						
37. Perhiz yaparım.						
38. Midemin boş olmasından hoşlanırım.						
39. Şekerli, yağlı yiyecekleri denemekten hoşlanırım.						
40. Yemeklerden sonra içimden kusmak gelir.						

Ek 8: Beck Depresyon Envanteri

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her madde, bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o durumun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu göz önünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra, o maddenin yanındaki harfin üzerine (X) işareti koyunuz.

1. a) Kendimi üzgün hissetmiyorum.
b) Kendimi üzgün hissediyorum.
c) Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygulardan kurtaramıyorum.
d) Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum.
2. a) Gelecekte umutsuz değilim.
b) Gelecek konusunda umutsuzum.
c) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
d) Benim için gelecek olmadığı gibi bu durum düzelmeyecek.
3. a) Kendimi başarısız görmüyorum.
b) Herkesten daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır.
c) Geriye dönüp baktığımda, çok fazla başarısızlığımın olduğunu görüyorum.
d) Kendimi bir insan olarak tümüyle başarısız görüyorum.
4. a) Her şeyden eskisi kadar zevk alabiliyorum.
b) Her şeyden eskisi kadar zevk alamıyorum.
c) Artık hiçbir şeyden gerçek bir zevk alamıyorum.
d) Beni doyuran hiçbir şey yok. Her şey çok can sıkıcı.
5. a) Kendimi suçlu hissetmiyorum.
b) Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor.
c) Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum.
d) Kendimi her an için suçlu hissediyorum.
6. a) Cezalandırıldığımı düşünmüyorum.
b) Bazı şeyler için cezalandırılabileceğimi hissediyorum.
c) Cezalandırılmayı bekliyorum.
d) Cezalandırıldığımı hissediyorum.
7. a) Kendimden hoşnutum.
b) Kendimden pek hoşnut değilim.
c) Kendimden hiç hoşlanmıyorum.
d) Kendimden nefret ediyorum.
8. a) Kendimi diğer insanlardan daha kötü görmüyorum.
b) Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum.
c) Kendimi hatalarım için çoğu zaman suçluyorum.
d) Her kötü olayda kendimi suçluyorum.
9. a) Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
b) Bazen, kendimi öldürmeyi düşünüyorum fakat bunu yapmam.
c) Kendimi öldürebilmeyi isterdim.
d) Bir fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.

10. a) Her zamankinden daha fazla ağladığımı sanmıyorum.
 b) Eskisine göre şu sıralarda daha çok ağlıyorum.
 c) Şu sıralarda her an ağlıyorum.
 d) Eskiden ağlayabilirdim, ama şu sıralarda istesem de ağlayamıyorum.
11. a) Her zamankinden daha sınırlı değilim.
 b) Her zamankinden daha kolayca sinirleniyor ve kızıyorum.
 c) Çoğu zaman sinirliyim.
 d) Eskiden sinirlendiğim şeylere bile artık sinirlenemiyorum.
12. a) Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim.
 b) Eskisine göre insanlarla daha az ilgiliyim.
 c) Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim.
 d) Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı.
13. a) Kararlarımı eskisi kadar rahat ve kolay verebiliyorum.
 b) Şu sıralarda kararlarımı vermeyi erteliyorum.
 c) Eskisine göre, karar vermekte oldukça güçlük çekiyorum.
 d) Artık hiç karar veremiyorum.
14. a) Dış görünüşümün eskisinden daha kötü olduğunu sanmıyorum.
 b) Yaşlandığımı ve çekiciliğimi kaybettiğimi düşünüyorum ve üzülüyorum.
 c) Dış görünüşümde artık değiştirilmesi mümkün olmayan olumsuz değişiklikler olduğunu hissediyorum.
 d) Çok çirkin olduğumu düşünüyorum.
15. a) Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
 b) Bir işe başlayabilmek için eskisine göre kendimi daha fazla zorlamam gerekiyor.
 c) Hangi iş olursa olsun, yapabilmek için kendimi çok zorluyorum.
 d) Hiçbir iş yapamıyorum.
16. a) Eskisi kadar rahat uyuyabiliyorum.
 b) Şu sıralarda eskisi kadar rahat uyuyamıyorum.
 c) Eskisine göre 1 veya 2 saat erken uyanıyor ve tekrar uyumakta zorluk çekiyorum.
 d) Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.
17. a) Eskisine kıyasla daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum.
 b) Eskisinden daha çabuk yoruluyorum.
 c) Şu sıralarda neredeyse her şey beni yoruyor.
 d) Öyle yorgunum ki hiçbir şey yapamıyorum.
18. a) İştahım eskisinden pek farklı değil.
 b) İştahım eskisi kadar iyi değil.
 c) Şu sıralarda iştahım epey kötü.
 d) Artık iştahım hiç yok.
19. a) Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi sanmıyorum.
 b) Son zamanlarda istemediğim halde üç kilodan fazla kaybettim.
 c) Son zamanlarda istemediğim halde beş kilodan fazla kaybettim.
 d) Son zamanlarda istemediğim halde yedi kilodan fazla kaybettim.
 Daha az yemeye çalışarak kilo kaybetmeye çalışıyorum. Evet () Hayır ()

20. a) Sağlığım beni pek endişelendirmiyor.
b) Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sorunlarım var.
c) Ağrı, sızı gibi bu sıkıntılarım beni epey endişelendirdiği için başka şeyleri dūřünmek zor geliyor.
d) Bu tūr sıkıntılar beni öylesine endiřelendiriyor ki, artık bařka hiçbir řeyi dūřünemiyorum.
21. a) Son zamanlarda cinsel yaşantımda dikkatimi çeken bir şey yok.
b) Eskisine oranla cinsel konularla daha az ilgileniyorum.
c) şu sıralarda cinsellikle pek ilgili değilim.
d) Artık, cinsellikle hiçbir ilgim kalmadı.

Ek 9: Yeme Tutum Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Ölçeklerden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması: MANCOVA Sonuçları

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, araştırmada ele alınan değişkenler bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Analizler yapılırken katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak analize dahil edilmiştir. Aşağıdaki bölümde bu amaçla yapılan analizler sunulmaktadır.

Ek 9.1.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanlarına göre farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, BNİGT'in alt boyutları açısından karşılaştırılması amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. BNİGT'in Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi alt boyutları için ayrı ayrı MANCOVA analizi yapılmıştır.

Ek 9.1.1. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nin Nesne İlişkileri Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde nesne ilişkileri puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve

$\alpha=0.012$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda nesne ilişkileri değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .90$, $F_{8,970} = 6.42$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.05$). Temel etkilerin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANCOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Yabancılaşma ($F(2,488) = 19.36$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.7$), Güvensiz Bağlanma ($F(2, 488) = 16.74$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.06$), Benmerkezcilik ($F(2,488) = 9.35$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.04$) ve Sosyal Yetersizlik ($F(2,488) = 11.67$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.05$) alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmıştır. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre nesne ilişkilerinin dört alt boyutunda (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Benmerkezcilik ve Sosyal Yetersizlik) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında Benmerkezcilik hariç diğer üç boyutta (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma ve Sosyal Yetersizlik) gruplar arası farkın yüksek puan alan grupta anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise Sosyal Yetersizlik hariç diğer üç boyutta (Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma ve Benmerkezcilik) gruplar arası farkın orta puan alan grupta anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ek 9.1.2. Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Belli Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi (BNİGT)'nin Gerçeği Değerlendirme Alt Ölçeği'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, gerçeği değerlendirme puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi

yapılmış ve $\alpha=0.017$ olarak alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda gerçeği değerlendirme değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .94$, $F_{6,972} = 5.34$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.03$). Temel etkilerin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANCOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Gerçekliğin Bozulması ($F(2,488) = 14.04$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.05$), Algıların Belirsizliği ($F(2,488) = 7.01$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.03$) ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar ($F(2,488) = 5.76$, $p<.005$, $\eta^2 = 0.02$) alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmıştır. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre gerçeği değerlendirmenin tüm alt boyutlarında (Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında ise gerçeği değerlendirmenin hiçbir alt boyutunda (Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar) gruplararası anlamlı bir fark bulunamamıştır. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise Gerçekliğin Bozulması ve Algıların Belirsizliği alt boyutlarında orta puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ek 9.2.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanlarına göre farklılık gösteren grupların depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde YEBÖ'nün alt boyutları açısından karşılaştırılması amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. YEBÖ'nün alt boyut puanları üzerinden anne ve baba formu için ayrı ayrı MANCOVA analizi yapılmıştır.

Ek 9.2.1.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Young Ebeveynlik Ölçeği-Anne Formu (YEBÖ-A)'ndan Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, anne için algılanan ebeveynlik puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.005$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda anne için algılanan ebeveynlik değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .92$, $F_{20,958} = 1.96$, $p<0.01$, $\eta^2 = 0.04$). MANCOVA'da görülen yeme tutumu temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANCOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Kuralcı/Kalıplayıcı ($F(2.488) = 6.99$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.03$), Aşırı Koruyucu/Evhamlı ($F(2.488) = 6.04$, $p<.005$, $\eta^2 = 0.02$), Koşullu/Başarı Odaklı ($F(2.488) = 10.43$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.04$) ve Kötümser/Endişeli ($F(2.488) = 7.58$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.03$) ebeveynlik alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmıştır. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre anne için algılanan ebeveynliğin dört alt boyutunda (Kuralcı/Kalıplayıcı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında sadece Aşırı Koruyucu/Evhamlı ebeveynlik alt boyutunda gruplar arası farkın yüksek puan alan grupta anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise Kuralcı/Kalıplayıcı ve Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik alt boyutlarında gruplar arası farkın orta puan alan grupta anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ek 9.2.2.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Young Ebeveynlik Ölçeği-Baba Formu (YEBÖ-B)'ndan Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, baba için algılanan ebeveynlik puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.005$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda baba için algılanan ebeveynlik değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .92$, $F_{20,958} = 2.13$, $p<0.005$, $\eta^2 = 0.04$). MANCOVA'da görülen yeme tutumu temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANCOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta Aşırı Koruyucu/Evhamlı $F(2.488) = 5.71$, $p<.005$, $\eta^2 = 0.02$) ve Koşullu/Başarı Odaklı $F(2.488) = 8.97$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.03$) ebeveynlik alt ölçek puanları üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmıştır. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre baba için algılanan ebeveynliğin iki alt boyutunda (Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Koşullu/Başarı Odaklı) aldıkları puanların anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında sadece Aşırı Koruyucu/Evhamlı ebeveynlik alt boyutunda yüksek puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında ise sadece Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik alt boyutlarında orta puan alan grubun puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ek 9.3.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Ayrılma Bireyleşme Ölçeği (ABÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, ayrılma bireyleşme puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.017$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda ayrılma-bireyleşme değişkeni üzerinde yeme tutumunun anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .95$, $F_{6,972} = 3.81$, $p<0.001$, $\eta^2 = 0.02$). MANCOVA'da görülen yeme tutum puanı temel etkisinin hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını anlamak için bir dizi ANCOVA analizi yapılmıştır. Sonuçta sadece Bölme ($F(2.488) = 10.78$, $p<.001$, $\eta^2 = 0.04$) alt ölçeği üzerinde yeme tutum puanının anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Anlamlı çıkan sonuçlar için gruplar arası farkın kaynağını belirlemek üzere post-hoc analizler yapılmıştır. Sonuçta YTT'den yüksek puan alanların YTT'den düşük puan alanlara göre ve yine YTT'den orta puan alanlar ile YTT'den düşük puan alanlar karşılaştırıldığında Bölme alt boyutunda gruplararası farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Ancak YTT'den yüksek puan alanlar ile YTT'den orta puan alanlar karşılaştırıldığında Bölme alt boyutunda gruplararası farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Ek 9.4.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Kimlik Duygusu Ölçeği (KDÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, kimlik duygusu puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok

Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.005$ olarak alınmıştır. Yapılan MANCOVA analizi sonucunda kimlik duygusu değişkeni üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüş ve gruplararası fark çıkmamıştır (Wilks' $\lambda = .96$, $F_{18,960} = 1.17$, $p>0.05$, $\eta^2 = 0.02$).

Ek 9.5.Yeme Tutum Testi Puanlarına Göre Farklılık Gösteren Grupların Depresyon İstatistiksel Olarak Kontrol Edildiğinde Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ)'nden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Yeme Tutum Testi puanları açısından farklılık gösteren grupların, depresyon istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, duygu düzenleme güçlükleri puanları bakımından bir farklılaşma gösterip göstermediğini saptamak amacıyla verilere Tek-Yönlü Çok Değişkenli Kovaryans Analizi (One-Way MANCOVA) uygulanmıştır. Yapılan MANCOVA analizine katılımcıların BDE'den aldıkları puanlar kovaryant olarak dahil edilmiştir. Analizlerde Birinci Tip hatanın önlenmesi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve $\alpha=0.008$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda duygu düzenleme güçlükleri değişkeni üzerinde yeme tutumunun anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür (Wilks' $\lambda = .96$, $F_{12,964} = 1.66$, $p>0.05$, $\eta^2 = 0.02$).

Yapılan MANOVA (Bkn. Bölüm 3) ve MANCOVA analizlerinin sonuçları birlikte değerlendirildiğinde (Bkn. Tablo 3.26) BNİGT'in Nesne İlişkileri alt ölçeğinin tüm alt boyutları üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Katılımcıların depresyon puanları istatistiksel olarak kontrol edildiğinde söz konusu etkinin devam ettiği görülmektedir. Benzer bir biçimde BNİGT'in Gerçeği Değerlendirme alt ölçeğinin tüm alt boyutları üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu görülmekte; depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ise yine tüm alt boyutlar üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı bir fark yaratmaya devam ettiği görülmektedir.

Tablo 3.26. MANOVA ve MANCOVA Bulgularının Özeti

	MANOVA		MANCOVA
	Yeme Tutumu		Yeme Tutumu
	Temel Etkisi		Temel Etkisi
BNİGT-Nesne İlişkileri Testi			
BNİGT-Yabancılaşma	↑	↑	↑
BNİGT-Güvensiz Bağlanma	↑	↑	↑
BNİGT-Benmerkezcilik	↑	↑	↑
BNİGT-Sosyal Yetersizlik	↑	↑	↑
BNİGT-Gerçeği Değerlendirme Testi			
BNİGT-Gerçekliğin Bozulması	↑	↑	↑
BNİGT-Alguların Belirsizliği	↑	↑	↑
BNİGT-Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	↑	↑	↑
YEBÖ-A-Kuralcı/Kalıplı			
YEBÖ-A-Kuralcı/Kalıplı	↑	↑	↑
YEBÖ-A-Küçümseyici/Kusur Bulucu	↑	↑	AD
YEBÖ-A-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı		AD	AD
YEBÖ-A-Sömürücü/İstismar Edici		AD	AD
YEBÖ-A-Aşırı Koruyucu/Evhamlı	↑	↑	↑
YEBÖ-A-Koşullu/Başarı Odaklı	↑	↑	↑
YEBÖ-A-Aşırı İzin Verici/Sınırsız		AD	AD
YEBÖ-A-Kötümser/Endişeli	↑	↑	↑
YEBÖ-A-Cezalandırıcı		AD	AD
YEBÖ-A-Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran		AD	AD
YEBÖ-B-Kuralcı/Kalıplı			
YEBÖ-B-Kuralcı/Kalıplı	↑	↑	AD
YEBÖ-B-Küçümseyici/Kusur Bulucu	↑	↑	AD
YEBÖ-B-Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı		AD	AD
YEBÖ-B-Sömürücü/İstismar Edici		AD	AD
YEBÖ-B-Aşırı Koruyucu/Evhamlı	↑	↑	↑
YEBÖ-B-Koşullu/Başarı Odaklı	↑	↑	↑
YEBÖ-B-Aşırı İzin Verici/Sınırsız		AD	AD
YEBÖ-B-Kötümser/Endişeli	↑	↑	AD
YEBÖ-B-Cezalandırıcı		AD	AD
YEBÖ-B-Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran		AD	AD

BNİGT= Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Testi, YEBÖ-A= Young Ebeveynlik Ölçeği Anne Formu, YEBÖ-B= Young Ebeveynlik Ölçeği Baba Formu
AD= Anlamlı Değil

Tablo 3.26. (Devam). MANOVA ve MANCOVA Bulgularının Özeti

	MANOVA	MANCOVA
	Yeme Tutumu	Yeme Tutumu
	Temel Etkisi	Temel Etkisi
DDGÖ-Hedefler	AD	AD
DDGÖ-Stratejiler	AD	AD
DDGÖ-Kabul Etmeme	↑ ↑	AD
DDGÖ-Dürtüsellik	AD	AD
DDGÖ-Açıklık	AD	AD
DDGÖ-Farkındalık	AD	AD
KDÖ-Kişisel Kimlikle İlgili Aynılık Algısı	AD	AD
KDÖ-Kişisel Yeterlik Algısı	AD	AD
KDÖ-Cinsel Kimlikle İlgili Algılar	AD	AD
KDÖ-Başkalarının Gözünde Kim Olduğuna İlişkin Algılar	AD	AD
KDÖ-Gelecekle İlgili Algılar	AD	AD
KDÖ-Sosyal Ortamlarda Tanınma Sağlamaya İlişkin Algılar	AD	AD
KDÖ-Kişisel Tutarlılık Algısı	AD	AD
KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Algılar	AD	AD
KDÖ-Mesleki Kimlikle İlgili Yeterlik Algıları	AD	AD
ABÖ-Bölme	↑ ↑	↑
ABÖ-Ayrılma/Farklılaşma Güçlükleri	↑ ↑	AD
ABÖ-İlişki Problemleri	↑ ↑	AD

DDGÖ= Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği, KDÖ= Kimlik Duygusu Ölçeği, ABÖ= Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği, AD= Anlamli Değil

Ebeveynlik biçimleri değişkeni üzerinde yürütülen analizlerde; YEBÖ'nün Anne ve Baba Formları açısından bakıldığında ise MANOVA analizi sonucunda yeme tutumu temel etkisinin her iki ebeveynlik formunda da aynı boyutlar üzerinde (Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli ebeveynlik) anlamlı bir fark yarattığı görülmektedir. Depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde anne için algılanan ebeveynlik biçimlerinden Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli; baba için algılanan ebeveynlik biçimlerinden ise Aşırı Koruyucu/Evhamlı ve Koşullu/Başarı Odaklı ebeveynlik alt boyutları üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı bir fark yaratmaya devam ettiği bulunmuştur.

Duygu Düzenlemede Güçlükler  leği ile ilgili olarak yürütülen MANOVA analizi sonucunda ölçeğin sadece Kabul Etmeme alt boyutu üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı bir fark yarattığı bulunmuş; depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ise söz konusu fark ortadan kalmıştır.

Araştırmada ele alınan diğer değişkenlerden kimlik duygusu üzerinde yürütülen MANOVA ve MANCOVA analizleri sonucunda benzer bulgulara ulaşılmış; her iki analizde de yeme tutumunun kimlik duygusu değişkeni üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Son olarak AB  üzerinde yürütülen MANOVA analizinde ölçeğin her üç alt boyutu üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı olduğu g r lmekte; depresyon puanı istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ise sadece Bölme alt testi üzerinde yeme tutumu temel etkisinin anlamlı bir fark yaratmaya devam ettiği görülmektedir.

**Ek 10: HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU**

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA**

Tarih:11/04/2015

Tez Başlığı / Konusu: Yeme Tutumlarının Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 132 sayfalık kısmına ilişkin, 11/04/2015 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Serap ERBAŞ
Öğrenci No: 59476054314A
Anabilim Dalı: Psikoloji
Programı: Klinik Psikoloji
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

11/04/2015

Serap Erbaş

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Gonca SOYGÜT PEKAK

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Genel Sekreterlik

Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 88600825 / 433-1741

Konu :

13 Mayıs 2013

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 27.03.2013 tarih ve 1615 sayılı yazınız.

Enstitünüz Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı öğrencilerinden **Serap PİRİ**'nin Prof. Dr. Gonca SOYGÜT PEKAK danışmanlığında hazırladığı "Yeme Tutumlarının Klinik Olmayan Örneklemde Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi: Bir Model Önerisi" ile Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı öğrencilerinden **Manolya ÇALIŞIR**'ın Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM danışmanlığında hazırladığı "Türk ve Amerikan Üniversite Öğrencilerinde Travma Sonrası Büyüme Yordayan Çeşitli Değişkenlerin Kültürlerarası Farklar Açısından İncelenmesi: Bir Model Önerisi" başlıklı tez çalışmaları, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 25 Nisan 2013 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ömer UĞUR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Tutanak

Hacettepe Üniversitesi Genel Sekreterlik, Yazı İşleri Müdürlüğü, 06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: 0 (312) 305 1008 - 1039 • Faks: 0 (312) 310 5552
E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi için: